મસ્જિદ કી આબાદી કી મેહનત

مسجد کی آبادی کی محنت

અઝ ઈફાદાત

હઝરત મૌલાના સઅદ સાહબ કાન્ધલવી દામત બરકાતુહુમ

તરતીબ

મૌલાના મુહમ્મદ અલી

પ્રકાશક

નુરાની કુતુબખાના

રેલ્વે સ્ટેશનની સામે, મેઈન બજાર,

મુ. પો. છાપી, જિ. બનાસકાંઠા, પીન - ૩૮૫૨૧૦

ફોન નં. : (૦૨૭૩૯) ૨૭૦૧૧૨

મસ્જિદકી આબાદીકી મહેનત

مسجد کی آبادی کی محنت

❖ અઝ ઈફાદાત ❖

હઝરત મૌલાના સઅદ સાહબ કાન્ધલવી દામત બરકાતુહુમ

❖ તરતીબ ❖

મૌલાના મુહમ્મદ અલી

❖ લિપ્યાંતર ❖

(મૌલવી) સુલેમાન મજાદરી

પ્રકાશક

નુરાની કુતુબખાના

રેલ્વે સ્ટેશનની સામે, મેઈન બજાર,
મુ. પો. છાપી, જિ. બનાસકાંઠા, પીન - ૩૮૫૨૧૦
ફોન નં.: (૦૨૭૩૯) ૨૭૦૧૧૨

અમારી બીજી કોઈ પણ જગ્યાએ શાખા નથી

અપની બાત

મોહતરમ અઝીઝો! મુસલમાનોંકી એક ભૂલને હમ મુસલમાનોંકો નાકામ બના રખ્ખા હૈ. હમ સબકી વો ભૂલ દુરૂસ્ત હો જાએ, યે કિતાબ ઈસી લિયે લિખ્ખી ગઈ હૈ.

અબ રહી બાત યે, કે આખિર મુસલમાનોંસે ક્યા ભૂલ હો ગઈ? તો ભૂલ યે હો ગઈ કે હમ મુસલમાનોંકે અંદરસે ઈમાનકે સીખને ઔર ઈમાનકે સિખલાનેકા રિવાજ ખતમ હો ગયા હૈ. આજ મુસલમાનોંને સબ કુછ સીખા, મગર ઈમાનકો ન સીખા, ઔર સહાબએ કિરામ (રદિ.) ફરમાતે હૈં કે, હમને સબસે પેહલે ઈમાન સીખા, ફિર કુરઆનકો સીખા. આજ ઉમ્મત ઈમાનકો સીખે બગૈર નમાઝોંસે ઔર દૂસરે આ'માલે મુહમ્મદીસે ફાઈદા હાસિલ કરના ચાહ રહી હૈ, જો નામુમકિન હૈ. કિતાબમેં લિખ્ખે હુએ વાકિઆત ઔર અહાદીસકો મુસલમાન, દઅવતમેં ઔર અપને ગૌરો ફિક્રમેં લાકર અપને અંદર અલ્લાહસે હોનેકા ગુમાન પૈદા કર લેં, તાકે મુસલમાનોંકે કામ દુઆઓંકે રાસ્તેસે બનને લગેં. ઈસ લિયે કે અલ્લાહ તઆલાસે કામ બનવાનેકા રાસ્તા ગુમાન હૈ "અન ઈન્દ ઝન્નિ અબ્દી બી" અલ્લાહ તઆલા ફરમાતે હૈં : કે મેરા બંદા મુઝસે જૈસા ગુમાન કરેગા, મૈં ઉસકે સાથ વૈસા હી મઆમલા કરૂંગા. અગર ઈન્સાનકે અંદર માલસે હોનેકા ગુમાન હૈ, તો ઉસકા કામ માલસે હોગા. ઔર અગર દુનિયામેં ફૈલી હુઈ ચીઝોં ઔર સામાનસે કામ હોનેકા ગુમાન હૈ, તો ઉસ રાસ્તેસે હોગા. ઉસ ગુમાનકા નુકસાન યે હૈ, કે આદમીકે અંદર જિસસે હોનેકા ગુમાન હોગા, વો ઉસી ચીઝકા મોહતાજ હોગા.

રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહુ અલૈહિ વ સલ્લમને સહાબએ કિરામ (રદિ.) કે અંદર સિર્ફ સિર્ફ અલ્લાહ હીસે હોનેકા ગુમાન પૈદા કરાયા થા, જિસકી વજહસે

સહાબા (રદિ.) કે અંદર અલ્લાહકી મોહતાજગી થી, કે હર વક્ત હર આન હર લમ્હા વો અપને આપકો અલ્લાહકા મોહતાજ સમઝતે થે.

વો સહાબા (રદિ.) વાલી બાત ઔર સહાબા (રદિ.) વાલા ગુમાન, હમ મુસલમાનોંકે અંદર પૈદા હો જાએ ઉસકે લિયે જિસ તરહસે હઝરાતે સહાબએ કિરામને મસ્જિદકો આબાદ કરનેવાલી મહેનત કી થી, હમ મુસલમાનોંકો ભી "મસ્જિદકી આબાદીકી મહેનત" મેં સબસે પેહલે ઈમાનકો સીખના પડેગા, વો ભી ઈસ તરહસે જિસ તરહસે હઝરત મૌલાના મુહમ્મદ સઅદ સાહબ દામત બરકાતુહુમ ફરમા રહે હૈં. ઈસ લિયે હઝરત મૌલાનાકા બયાન જો કિતાબમેં લિખ્ખા જા રહા હૈ, યે ઈમાનકો સીખનેમેં હમારી મદદ કરેગા, મસ્જિદકો આબાદ કરનેવાલી મહેનતકે સાથ હમ સબકો કિતાબોંમેં લિખ્ખી હુઈ બાતોંકો અપની રોઝમર્રાકી બાતચીતમેં લાના પડેગા, હર જગહ નુસરતકે વાકિઆત ઔર ગૈબી નિઝામકી બાતેં સુનાની હૈ ઔર ઈતની સુનાની હૈ, કે યે ચીઝ રિવાજમેં આ જાવે.

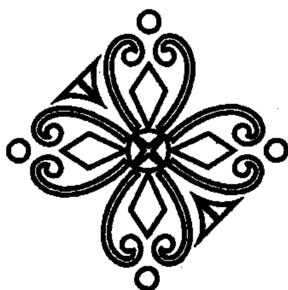
ઈસ લિયે કે મેરે દોસ્તો! ઈમાન ન સીખનેકી વજહસે ઈન્સાન ઈમ્તિહાનકી ચીઝોંસે ઈત્મીનાન હાસિલ કરના ચાહતા હૈ. જબકે ઈત્મીનાનકા હાસિલ હોના અલ્લાહ તઆલાને જિસ્મકે સહીહ ઈસ્તેમાલ પર રખ્ખા હૈ. હમારે જિસ્મકે આ'ઝા અલ્લાહ તઆલાકી મરઝી પર, ઉનકે હુકમોં પર ઈસ્તે'માલ હોને લગેં, કે આંખ, કાન, ઝબાન, દિમાગ, હાથ, પૈર ઔર શરમગાહ હરામસે બચ જાએ. ઈસકે લિયે મસ્જિદોંમેં ઈમાનકે હલ્કે લગાકર અલ્લાહકી ઝાત ઔર ઉસકી સિફાતકા યકીન પૈદા કરના પડેગા.

મેરે દોસ્તો! આજ મુસલમાન હલાલ કમાનેકે બાવુજૂદ, હલાલ ખાનેકે બાવુજૂદ ઔર હલાલ પહેનનેકે બાવુજૂદ હરામ બોલ રહા હૈ, હરામ દેખ રહા હૈ, હરામ સુન રહા હૈ ઔર હરામ સોચ રહા હૈ. ઈમાનકો ન સીખને હીકી યે વજહ હૈ, કે આજ હમ અપને ઈમાનસે બેપરવાહ હૈં, અગર હમેં ઈમાનકી પરવાહ હોતી, તો હમ હરામસે બચ રહે હોતે, ઈસ લિયે કે મુસ્લિમ શરીફકી હદીસ હૈ, કે રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહુ અલૈહિ વ સલ્લમને ઈરશાદ ફરમાયા, "કે જબ કિસી મોમિનસે ગુનાહે

કબીરહ હો જાતા હૈ, તો ઈમાનકા નૂર ઉસકે દિલસે નિકલકર ઉસકે સર પર સાયા કર લેતા હૈ, જબ તક વો તૌબા નહીં કરતા, વો નૂર ઉસકે જિસ્મમેં વાપસ નહીં આતા હૈ."

અબ હમેં યે કૈસે પતા ચલે કે ગુનાહે કબીરહ ક્યા હૈ? ઈસ લિયે ગુનાહે કબીરહકી ફેહરિસ્ત કિતાબકે આખિરમેં લિખ્ખી જા રહી હૈ. આપ હઝરાત ઉસે દેખકર અમલમેં લાવેં.

રિઝવાન ઝહીરખાન

બયાન
"હઝરત મૌલાના સઅદ સાહબ"

૬ ડિસેમ્બર સન ઈસ્વી ૨૦૦૯, બરોઝ : ઈતવાર, સુબહ ૧૦ બજે

મકામ : એટ ખેડા, ભોપાલ (ઉમૂમી બયાન)

(ઈન્નમા યઅ્મુરુ મસાજિદલ્લાહિ મન્ આમન બિલ્લાહિ વલ્ યૌમિલ્ આખિરિ વ અકામ સ્સલાત વ આતઝ્ઝકાત વ લમ્ યખ્શ ઈલ્લલ્લાહ ફઅ-સા ઊલાઈ-ક અંય્યકૂનૂ મિનલ્ મુહ્તદીન.) (સૂરએ તૌબા : ૧૮)

કહીં ઐસા ન હો કે યે ઈજતિમાઅ મેલા બનકર રેહ જાએ

મેરે મોહતરમ દોસ્તોં બુઝુર્ગો! હર સાલકે ઈજતિમાઅકા યહાં (ભોપાલમેં) એક મા'મૂલ બન ગયા હૈ, ઐસા ન હો કે કહીં હમ રિવાજકી તરફ જા રહે હોં. મૌલાના ઈલ્યાસ સાહબ (રહ.) ફરમાતે થે કે ઈસ કામમેં લગનેવાલોંકી અગર ઝોહર અસરકી નમાઝોંકે દરમિયાન કોઈ ફર્ક નહીં હૈ તો ફિર કામ કરનેવાલા તનઝ્ઝુલી પર હૈ, તરક્કી પર નહીં. અગર ઝોહર ઔર અસરકે દરમિયાન ફર્ક હૈ તો ઈસ કામમેં ચલનેવાલા તરક્કી કર રહા હૈ. ઝોહર, અસરકી નમાઝકા ફર્ક ઈસ કામમેં સિર્ફ નમાઝમેં હી નહીં દેખના હૈ બલ્કે પૂરી ઝિંદગીમેં દેખના હૈ કે ઝોહરકે બાદ અસર પઢનેકે દરમિયાન ઝિંદગી કૈસે ગુઝરી? ઈસ લિયે યે ગૌર કરો કે,

હમને ઈસ કામસે અબ તક ક્યા કમાયા? ઔર

હમારે અંદર ક્યા તબ્દીલી આઈ?

કહીં ઐસા ન હો, કે યે ઈજતિમાઅ મેલા બનકર રેહ જાએ.

હમારા જમા હોના, નુબુવ્વત ઔર દઅવતકી નિસ્બત પર હૈ

મેરે દોસ્તો! હમારા જમા હોના તો બડી ઊંચી નિસ્બત પર હૈ, કે દઅવત નુબુવ્વતકી નિસ્બત હૈ, ઉસસે બડી કોઈ નિસ્બત અલ્લાહને પૈદા હી નહીં કી હૈ. કે જિસ કામકે લિયે નબિયોંકા ઈન્તિખાબ કિયા જાએ, ઉસ કામસે બડા કોઈ કામ નહીં હો સકતા. તો હમારા જમા હોના બડી ઊંચી નિસ્બત પર હૈ. જિસ નિસ્બત પર હમ જમા હુએ હૈં ઉસી નિસ્બત પર હમારા બિખરના ભી હો. અગર હમારા બિખરના ઈસ નિસ્બતકે અલાવા હૈ તો હમારા જુડના ભી ઈસ નિસ્બત પર નહીં હોગા કે હમારા જમા હોના નુબુવ્વત ઔર દઅવતકી નિસ્બત પર હૈ. યે હમારા જુડને ઔર જમા હોનેકી વજહ હૈ. ઈસ લિયે યે બાત સબકે ખયાલ રહે કે યે ઈબાદતકી ઔર ઝિક્રકી વો મજલિસ હૈ, જિસકો ફરિશ્તોંને અપને પરોંસે આસમાન તક ખુદાકી કસમ! ઘેરા હુવા હૈ. હમેં ફરિશ્તે નઝર નહીં આ રહે મગર યે બાત સચ્ચી ઔર પક્કી હૈ ઈસ લિયે કે યે રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહુ અલૈહિ વ સલ્લમકી ખબર હૈ. બાત સિર્ફ ઈતની હૈ કે અલ્લાહને હમારે ઈમ્તિહાનકે લિયે ઉન ફરિશ્તોંકો હમારી નઝરસે છુપાયા હુવા હૈ. વરના યે બાત બિલકુલ હક હૈ કે ઈસ વક્ત ફરિશ્તોંને આસમાન તક હમ સબકો અપને પરોંસે ઢકા હુવા હૈ. યે ઝિક્રકી મજલિસ હૈ ઈસ મજલિસમેં બૈઠનેકા વો એહતિરામ હોના ચાહિયે, જિસ તરહ નમાઝમેં તશહ્હુદમેં બૈઠનેવાલોંકી કૈફિયત (હાલત) હોતી હૈ.

દઅવત હો.

તબ્લીગ હો.

તાલીમ હો.

યે સબ ઝિક્રકી મજલિસેં હૈં ઔર ઝિક્રકી મજલિસકી ખશિય્યતસે હૈ કે અગર ઝિક્ર ઈજતિમાઈ કિયા જાએ તો અલ્લાહ તઆલા અપને બંદોંકા ઝિક્ર ફરિશ્તોંકે

ઈજતિમાઈ માહોલમેં કરતે હૈં. ઔર અગર અલ્લાહ તઆલાકા ઝિક્ર તન્હાઈમેં કિયા જાએ તો અલ્લાહ તઆલા ઉસ બંદેકો ખૂદ યાદ ફરમાતે હૈં.

બૈઠકર બાતકા સુનના કિસી તબ્દીલીકા ઝરીઆ બને, વરના તકરીરેં ઔર બયાન, યે દઅવતકા મિઝાજ હી નહીં હૈ

ઈસ લિયે મેરે અઝીઝો દોસ્તો! મુઝે અર્ઝ કરના હૈ કે પૂરા મજમા મુતવજ્જેહ હોકર યકસૂઈસે ઔર એહતિરામસે અપને આપકો ઈબાદતમેં યકીન કરતે હુએ બૈઠે, તાકે બૈઠકર બાતકા સુનના કિસી તબ્દીલીકા ઝરીઆ બને, વરના તકરીરેં ઔર બયાન, યે દઅવતકા મિઝાજ નહીં હૈ. કે દઅવતકા તકાઝા યે હૈ કે ઈસ્લામકી નિસ્બત પર જમા હોના ઔર ઈસ્લામકી નિસ્બત પર બિખરના. ઈસ લિયે બાતકો બહોત ધ્યાનકે સાથ સુનના. જો બાત સુનો વો અમલકે ઈરાદેસે હો ઔર ફિર ઉસકી દઅવત દો. ક્યૂંકે ઉસમેં કોઈ શક નહીં હૈ કે જો દઅવત ઔર અમલ દોનોં કામ બરાબર કરેગા, ઉસસે અચ્છા ઈસ્લામ કિસીકા નહીં હોગા.

(વ મન્ અહ્સનુ કૌલમ્ મિમ્મન્ દઆ ઈલલ્લાહિ વ અમિલ સાલિહંવ્ વ કાલ ઈન્નની મિનલ્ મુસ્લિમીન.)

ઉલમાને લિખ્ખા હૈ કે દઅવત ઔર અમલ દોનોં ઈખઠ્ઠા જમા કરના દીનકો સબસે અચ્છા બના દેતા હૈ. મેરી બાત સમઝના આપ હઝરાતકે લિયે થોડા મુશ્કિલ કામ હોગા, મગર મુઝે યે ઈસ લિયે કેહના પડા હૈ તાકે હમારે મજમાકે અંદર દઅવતકે એ'તિબારસે કુવ્વત આએ, પુખ્તગી આએ. કે

ક્યૂં દઅવત દી જાએ?

ક્યૂં તાલીમ કી જાએ?

ક્યૂં નકલો હરકતકો ઉમ્મતમેં ઝિંદા કિયા જાએ?

ક્યા વજહ હૈ ઈસ કામકે કરનેકી?

ઈસ લિયે મૈં યે બાત અર્ઝ કર રહા હૂં કે ઈસ્લામમેં હુસ્ન (ખૂબી) લાનેકા રાસ્તા હી યેહી હૈ. ક્યૂંકે અલ્લાહ તઆલા ખૂદ ફરમા રહે હૈં કે ઈસસે અચ્છા ઈસ્લામ કિસીકા હો હી નહીં સકતા જો દઅવત દેતે હુએ અમલ કરે. હમારે દઅવત દેનેકી બુન્યાદ યેહી હૈ, સિર્ફ દૂસરોંકી ઈસ્લાહ મકસૂદ નહીં હૈ બલ્કે દઅવતકે ઝરીઆ અપના તઅલ્લુક અલ્લાહકે સાથ બઢાના ઔર અપની ઈબાદતમેં કમાલ પૈદા કરના હૈ, યે દઅવત દેનેકી વજહ હૈ.

ઈસ લિયે મેરે દોસ્તો, બુઝુર્ગો, અઝીઝો! યે બુન્યાદ જિતની પુખ્તા ઔર મઝબૂત હોગી, ઉતની હી અસ્બાબે તરબિયત, અસ્બાબે હિદાયત ઉમ્મતમેં આમ હોગી. ક્યૂંકે દીન પર ઈસ્તિકામત ઔર હર કિસમકે બાતિલસે ટકરાકર દીનકી હિફાઝતકા સિર્ફ યેહી રાસ્તા હૈ કે ઉમ્મતે મુસ્લિમા સો ફીસદ અપને દીનકી દઅવત પર કાઈમ હો જાએ. અગર ઉમ્મતને દૂસરોંકો દઅવત દેની છોડ દી, તો ઉમ્મત બહોત કરીબ ઈસ ખતરેમેં હૈ, ઈન્ફિરાદી તૌર પર ભી ઔર ઈજતિમાઈ તૌર પર ભી કે ઉમ્મત અપને દીનકી દઅવતકો છોડનેસે બાતિલકી મદઊ હો જાએ.

ઉમ્મત દઅવત છોડ દેગી તો ફિર યે બાતિલકી મદઊ હોને લગેગી

મૈં આપ હઝરાતસે હઝરત (રહ.) કી બાતેં નકલ કર રહા હૂં. હઝરત (રહ.) ફરમાતે થે, કે જબ યે ઉમ્મત દઅવત છોડ દેગી તો ફિર યે ઉમ્મત બાતિલકી તરફ મદઊ હોને લગેગી. ક્યૂંકે ઉમ્મત દો હાલમેંસે એકકો ઈખ્તિયાર કરેગી કે યા તો યે દાઈ હોગી યા મદઊ હોગી, યાની યા કોઈ હમેં દઅવત દે રહા હોગા યા હમ કિસીકો દઅવત દે રહે હોંગે. અપને દીન પર ઈસ્તિકામતકા ઔર અપને દીનકી હિફાઝતકા, ઉસકી ઈસ્તે'દાદ ઉમ્મતમેં ઉસ વક્ત તક રહી, જબ તક યે અપની

દીનકી દઅવત પર મુજતમેઅ થી.

ઈસ લિયે દિલકી ગેહરાઈયોંસે ઈસ બાતકો સમઝના હોગા કે ઉમ્મતકે કિસી ભી જમાનેમેં, કિસી ભી કિસમકે ખસારે (નુકસાન) સે નિકલનેકા દઅવતકે સિવા કોઈ રાસ્તા નહીં હૈ કે ઉમ્મતકા આખિર ઉસ વક્ત નહીં સુધરેગા, જબ તક ઉમ્મત વો ન કરે જો ઉમ્મતકે પેહલોંને કિયા થા. અગર હમ ઉમ્મતકે ખસારેસે નિકલને ઔર હાલાતકે હલકે લિયે ઈસ કામસે હટકર કોઈ ભી રાસ્તા સોચેં તો યે હમારી સોચ નુબુવ્વતકી સોચસે મુખ્તલિફ હોગી. ઔર યે હમારી સોચ મુખ્તલિફ હી નહીં હોગી બલ્કે હમારા રાસ્તા હી બદલ દેગી, હમ યે સમઝેંગે કે સહાબા (રદિ.) ને જો કામ અપને જમાનેમેં કિયા થા વો ઔર કામ થા, ઔર હમ જો યે કામ કર રહે હૈં, યે ઔર કામ હૈ.

ઈસ લિયે બહોત હી ધ્યાન ઔર તવજ્જોહસે મેરી બાત સુનો! મેરા દિલ યે ચાહતા હૈ, અગર તીન દિન લગાનેવાલા ભી ઈસ કામકે સાથ હો તો ઈસ કામકે સાથ ઉસકે દિલકા યકીન યે હો કે,

તરબિયતકા

તવજ્જોહકા

હિદાયતકા

ઔર અલ્લાહકી ઝાતકે સાથ તઅલ્લુકકે પૈદા કરનેકા યેહી રાસ્તા હૈ. અગર ઈસ યકીનમેં ઝરા ભી કમી આઈ, તો આમાલે દઅવતકી તાસીર ઔર આમાલે દઅવતસે ફાઈદા નહીં ઉઠા સકેગા. હઝરત (રહ.) ફરમાતે થે, કે ઈસ કામસે મુનાસિબતકી અલામત યે હૈ કે જિસ દિન કોઈ દઅવતકા અમલ છૂટ જાએ, ઉસ દિન ઉસકો અપની ઈબાદતમેં ઐસા ઝો'ફ મહેસૂસ હો, ઐસી કમઝોરી મહેસૂસ હો, જિસ તરહ દઅવતકી ગિઝા ન મિલનેસે જિસ્માની કમઝોરી મહેસૂસ હોતી હૈ. કે આ'માલે દઅવત, ઈબાદતકે લિયે ઈસ તરહ તાકતકા ઝરીઆ હૈ, જિસ તરહ જિસ્માની ગિઝા જિસ્મમેં કુવ્વત પહોંચાનેકા ઝરીઆ હૈ. યે હમારે દિલકા યકીન હોના ચાહિયે ઔર યેહી બાત હમ અપને સારે

બયાન કરનેવાલોંસે,
ગશ્ત કરનેવાલોંસે,
મશ્વરે કરનેવાલોંસે,
મુલાકાતેં કરનેવાલોંસે,
મુઝાકરે કરનેવાલોંસે,
યે બાત હમ ઉન સબસે કહેલવાના ચાહતે હૈં કે
હમારા ઈસ કામકે સાથ યકીન ક્યા હૈ?
હમારા ગશ્ત કિસ યકીન પર હો રહા હૈ?
મેરા તા'લીમમેં બૈઠના કિસ યકીન પર હો રહા હૈ?

કે તબ્લીગકે પ્રોગ્રામકી બુન્યાદ પર હૈ યા તરબિયત ઔર હિદાયતકે યકીન પર હૈ?

"ઉમ્મત" યા તો ઉમ્મતે ઈજાબત હોગી યા ઉમ્મતે દઅવત હોગી

જબ યે ઉમ્મત દઅવત છોડ દેગી તો ફિર યે ઉમ્મત બાતિલકી તરફ મદઊ હોને લગેગી.

ઈસ લિયે મેરે અઝીઝ દોસ્તો! મૈં યહાં બહોત હી બુન્યાદી બાતેં અર્ઝ કરના ચાહતા હૂં કે હમારે દિલકી ગેહરાઈયોંમેં યે બાત ઉતરી હુઈ હો કે ચાહે ઉમ્મતે ઈજાબત હો યા ઉમ્મતે દઅવત હો (યાની મુસલમાન હોં યા મુસલમાનકે અલાવા સારી અકવામ હોં) ઉન સબકે હર કિસમકે ખસારે (નુકસાન) સે નિકલનેકા સિવાએ દઅવત ઈલલ્લાહકે કોઈ રાસ્તા નહીં હૈ. અલ્લાહ રબ્બુલ ઈઝ્ઝતને કુરઆનમેં યે બાત કસમ ખાકર ફરમા દી,

(વલ્ અસ્રિ ઈન્નલ્ ઈન્સાન લફી ખુસ્રિન્, ઈલ્લલ્લઝીન આમનૂ વ

અમિલૂસ્સાલિહાતિ વ તવાસૌબિલ્ હક્કિ વ તવાસૌબિસ્સબ્રિ)

"કે સારીકી સારી ઈન્સાનિયત ખસારેમેં હૈ, ખસારેસે બચને ઔર ખસારેસે નિકલનેકે સિર્ફ ચાર અસ્બાબ હૈં. યે ચારોં અસ્બાબ આપસમેં બરાબરકી અહમિયત રખતે હૈં, યે નહીં કહા જાએગા કે ઉન ખસારેસે નિકલનેકે લિયે કૌનસા સબબ, ઝિયાદા જરૂરી હૈ, કૌનસા સબબ કમ જરૂરી હૈ. યે ચારોં અસ્બાબ ખસારેસે નિકલનેકે લિયે બિલકુલ ઐસે હૈં, જિસ તરહ ઈન્સાનકે લિયે,

આગ

હવા

પાની ઔર

ગિઝા જરૂરી હૈં.

અસ્બાબે નજાત ચાર ચીઝેં હૈં

ઈસસે કહીં ઝિયાદા જરૂરી ખસારેસે નિકલનેકે લિયે, યે ચારોં અસ્બાબ હૈં કે ઉનકે બગૈર ઝિંદગીકી કોઈ ગાડી નહીં ચલેગી. ઈસ બાતકો અલ્લાહને કસમ ખાકર ફરમા દિયા કે સારીકી સારી ઈન્સાનિયત ખસારેમેં હૈ સિવાએ ઉન લોગોંકે જો ચાર કામ કરેં.

(ઈલ્લલ્લઝીન આમનૂ વ અમિલૂસ્સાલિહાતિ વ તવાસૌ બિલ્ હક્કિ વ તવાસૌ બિસ્સબ્રિ)

(૧) ઈમાન લાએ, યે પેહલા કામ.

(૨) આ'માલે સાલિહા કરેં.

(૩) દૂસરોંકો ઈમાન પર આમાદા કરેં.

(૪) દૂસરોંકો આ'માલે સાલિહા પર ભી આમાદા કરેં.

યે ચારોં કામ કરનેવાલે હી નજાત પાએંગે, કે ઈમાન લાએં, આ'માલે સાલિહા કરેં, ઔર દૂસરોંકો ઈમાન ઔર આમાલે સાલિહા પર આમાદા ભી કરેં.

અસ્બાબે નજાત સિર્ફ દો નહીં હૈ કે ઈમાન લાએ ઔર આમાલે સાલિહા કરેં, બલ્કે અસ્બાબે નજાત ચાર ચીઝેં હૈં.

(ઈલ્લલ્લઝીન આમનૂ વ અમિલૂસ્સાલિહાતિ વ તવાસૌ બિલ્ હક્કિ વ તવાસૌ બિસ્સબ્રિ)

(૧) ઈમાન.

(૨) આ'માલે સાલિહા.

(૩) તવાસૌ બિલ્ હક્ક.

(૪) તવાસૌ બિસ્સબ્ર.

યે ચાર ચીઝેં મિલકર અસ્બાબે નજાત હૈં.

તમામ શકલોંકો લાત મારી સિર્ફ અપને દીનકી હિફાઝતકે લિયે

મેરે અઝીઝ દોસ્તો ઔર બુઝુર્ગો! હમ ઉમ્મતકે હર ફર્દકો દઅવત પર ઈસ લિયે લાના ચાહતે હૈં, તાકે યે અપને દીનકી દઅવતસે અપને દીન પર કાઈમ રહે. ક્યૂંકે દીન પર ઈસ્તિકામત, દીનકી દઅવતસે બાકી રેહતી હૈ. હમેં યે અંદાઝા હો કે સહાબએ કિરામકો ઉસ જમાનેમેં જો ચીઝેં પેશ કી ગઈ, વોહી ચીઝેં આજ પૂરી દુનિયામેં મુસલમાનોંકો પેશ કી જાતી હૈં. ઉન તમામ શકલોંકો લાત મારી સિર્ફ અપને દીનકી હિફાઝતકે લિયે, ઔર મુહમ્મદ સલ્લલ્લાહુ અલૈહિ વ સલ્લમકે કિસી એક ભી તરીકેસે હટનેકે લિયે તૈયાર ન હુએ. અબ્દુલ્લાહ બિન હુઝાફા (રદિ.) કો કૈદ કિયા ગયા ઔર રૂમકે બાદશાહને ઉનહેં નસરાનિયતકી દઅવત દી કે આપ ઈસાઈ હો જાએં તો મૈં અપની આધી બાદશાહત આપકો દે દૂંગા. અબ્દુલ્લાહ બિન હુઝાફા (રદિ.) ને ફરમાયા, કે તુમહારી આધી બાદશાહત નહીં તેરી પૂરી બાદશાહત ઔર ઉસકે અલાવાકી સારી બાદશાહત ભી અગર મુઝે મિલે તો મૈં પલક ઝપકનેકે

બરાબર ભી મુહમ્મદ સલ્લલ્લાહુ અલૈહિ વ સલ્લમકે કિસી એક તરીકેકો ભી છોડનેકે લિયે તૈયાર નહીં, તો રૂમકે બાદશાહને ઉનહેં ગરમ પાનીમેં ડાલનેકી તદબીર કી, તો અબ્દુલ્લાહ બિન હુઝાફા (રદિ.) પાની દેખકર રોએ. બાદશાહને યે સમઝા કે યે ઘભરા ગયે, તો બાદશાહને ફિર ઉનસે કહા કે તુમ નસરાની હો જાઓ, યે સુનકર ઉનહોંને ફિર ઈન્કાર કર દિયા ઔર ફરમાયા કે મેરે રોનેકી વજહ યે હૈ કે મૈં અલ્લાહકો એક જાન ક્યા પેશ કરૂં, મૈં તો અપની જાનકી હકારત પર રો રહા હૂં ન કે જાનકી મુહબ્બતમેં રો રહા હૂં. અગર મેરે પાસ મેરે જિસ્મકે બાલોંકે બકદ્ર જાનેં હોતીં તો મૈં એક એક કરકે સબ અલ્લાહકે લિયે કુરબાન કરતા.

યે વાકિઆત તો હમ સુનતે હૈં, લેકિન હમને કભી યે ગૌર નહીં કિયા સહાબાકે અંદર યે ઈસ્તે'દાદ કૈસે પૈદા હુઈ? આજ ઉમ્મતકી યે સલાહિયત ક્યૂં ખતમ હો ગઈ? ઉસકી ક્યા વજહ હૈ?

મેરે અઝીઝ દોસ્તો ઔર બુઝુર્ગો!

યે વો દઅવત હૈ જો ઈસ ઉમ્મતકે ઝિમ્મે ફર્ઝે ઐન હૈ

મૈં મુગાલતાકે તૌર પર નહીં અર્ઝ કર રહા હૂં બલ્કે તારીખ ઈસકી ગવાહ હૈ કે જબ ઉમ્મત દઅવત ઈલલ્લાહ છોડ દેગી તો સબસે પેહલી જો મુસલમાનોંમેં કમઝોરી પૈદા હોગી, વો યે કે અપને દીનકો હલ્કા સમઝને ઔર અપને દીનકો દુનિયાકે બદલે બેચ દેગી, યે સિર્ફ દઅવતકે છોડનેકા નતીજા હોતા હૈ, કે જબ ઉમ્મત ઈજતિમાઈ તૌર પર દઅવત ઈલલ્લાહકો છોડ દેતી હૈ તો ઐસા હોતા હૈ. ઈસ લિયે યે બાત ભી હમેં સમઝની ચાહિયે કે દઅવત ઈલલ્લાહ ઉમ્મતકા ઈજતિમાઈ ફરીઝા હૈ, જિસ તરહ નમાઝ ઈજતિમાઈ ફરીઝા હૈ, યે ઈન્ફિરાદી ફરીઝા નહીં હૈ. યે વો દઅવત હૈ જો ઈસ ઉમ્મતકે ઝિમ્મે ફર્ઝે ઐન હૈ, ફર્ઝે કિફાયા નહીં હૈ. મેરા યે

બાત કેહના આપકો અજીબસા લગ રહા હોગા, ક્યૂંકે ઝહનોંમેં યે બાત બૈઠી હુઈ હૈ કે યે તબ્લીગી જમાઅત હૈ, જો ઉમ્મતકી ઈસ્લાહકા કામ કર રહી હૈ, મગર ઐસા નહીં હૈ. ઈસ કામમેં લોગોંકા ઈજતિમાઈ તૌર પર શરીક ન હોના, ઔર ઈસ કામકો ન કરના ઉસકી બુન્યાદી વજહ યે હૈ કે ઉમ્મત ઈસ કામકો ફર્ઝે કિફાયા સમઝતી હૈ. કે ભલાઈકા હુકમ કરના ઔર બુરાઈસે રોકના, બેશક અચ્છા કામ હૈ, અગર ઉસે એક જમાઅત કર લે તો બાકીકી તરફસે ઝિમ્મેદારી અદા હો જાતી હૈ. લેકિન ઐસા નહીં હૈ, બલ્કે દઅવત ફર્ઝે ઐન હૈ, ફર્ઝે કિફાયા નહીં હૈ. ફર્ઝે કિફાયા વો દઅવત હોતી હૈ, જો દૂસરોંકે લિયે કી જાએ. જૈસે

જનાઝેકી તકફીન,

ઉસકી તદફીન,

ઉસકી નમાઝ

યે ફર્ઝે કિફાયા હૈ, કે મઆમલા દૂસરેકા હૈ. દૂસરોંકી ઈસ્લાહકે લિયે દઅવત દેના ભી ફર્ઝે કિફાયા હૈ કે અગર કોઈ જમાઅત ઐસી હો, જો લોગોંકો ભલાઈકા હુકમ કરે ઔર બુરાઈસે રોકે, તો યે ફરીઝા અદા હો જાએગા, યે મૈં ફર્ઝે કિફાયાકી બાત કર રહા હૂં. લેકિન યે કામ ફર્ઝે કિફાયા નહીં હૈ, બલ્કે ફર્ઝે ઐન હૈ, ક્યૂંકે દઅવત ખૂદ અપની ઝાતકે લિયે હૈ. હાં દૂસરોંકો ભી ઈસસે નફા હો જાએગા, મગર યહાં હર એકકી મહેનત ખૂદ ઉસકી અપની ઝાતકે લિયે હૈ.

(વ મન્ જાહદ ફઈન્નમા યુજાહિદુ લિનફ્સિહી, ઈન્નલ્લાહ લગનિય્યુન્ અનિલ્ આલમીન) (સૂ. અન્કબૂત ૬)

યકીનકે બનનેકા રાસ્તા દઅવત હી હૈ

કે હર એકકી દીનકી મહેનત ખૂદ ઉસકી અપની ઝાતકે લિયે પેહલે હૈ, કે ઈમાનકા સીખના ફર્ઝે કિફાયા નહીં હૈ બલ્કે ઈમાનકા સીખના ફર્ઝે ઐન હૈ, જબ ઈમાનકા સીખના ફર્ઝે ઐન હૈ તો ઉસકી દઅવત દેના ફર્ઝે ઐન હૈ. હઝરત (રહ.)

ફરમાતે થે કે યકીનકે બનનેકા રાસ્તા દઅવત હી હૈ, ઉસકે અલાવા યકીનકે બનનેકા કોઈ રાસ્તા નહીં હૈ. યે મૈં હઝરતકી બાતેં (અમાનત) અર્ઝ કર રહા હૂં, ક્યૂંકે મેરે દોસ્તો અઝીઝો! હાય! હાય હાય! અબ હમારે મજમાકા હાલ યે હૈ કે વો ચુન ચુનકર મૌલાના યૂસુફ (રહ.) કે બયાનાતકો નહીં પઢતા, ઉસીકે સાથ હયાતુસ્સહાબાકે પઢનેકા ભી કોઈ જઝબા ઔર શૌક ઉસકે અંદર નહીં હૈ, કે આખિર મૌલાના ઈલ્યાસ સાહબ (રહ.) ઔર મૌલાના યૂસુફ સાહબ (રહ.) અપને મજમાસે ક્યા ચાહતે થે? યે હઝરાત અપને મજમાકો કિસ બુન્યાદ પર ઉઠાના ચાહતે થે. અબ હમારે મજમાકા હાલ યે કે વો હર કિસમકી કિતાબોંકા મુતાલઆ કરતે હૈં, જિસસે ઉનકા ઝહન ઔર ઉનકી ફિક્રેં, ઉનકી સોચ, વો હઝરત મૌલાના ઈલ્યાસ (રહ.) ઔર હઝરત યૂસુફ સાહબ (રહ.) કી સોચસે મુખ્તલિફ હુઈ જા રહી હૈં. મૈં તો સોચતા હૂં કે સિવાએ મસાઈલકી કિતાબોંકે કે વો તો જરૂર પઢા કરો લેકિન બાકી ઉન હઝરાતકે બયાનાતકા પઢના ઈન્તિહાઈ જરૂરી હૈ. તાકે હમેં અંદાઝા હો કે યે હઝરાત ઈસ મહેનતકો કિસ બુન્યાદ પર પેશ કર રહે થે, કે આખિર દઅવત હૈ કે કિસ લિયે? કે દઅવત અપની ઝાતકે લિયે અસલ હૈ. હઝરત (રહ.) ફરમાતે થે કે "જિસ ચીઝકો તુમ અપને અંદર પૈદા કરના ચાહો, ઉસકો બસિફતે તબ્લીગ કરો" કે અપને અંદર ઉતારનેકી ગર્ઝસે દૂસરોંકો દઅવત દો, તો યે અલ્લાહકા ઝાબતા હૈ, ઉસકા વા'દા હૈ કે જો હમારે વાસ્તે મહેનત કરેંગે હમ દૂસરોંસે પેહલે ઉનકો નવાઝ દેંગે, જો હમારે બંદોંકો હમારી તરફ બુલાએંગે હમ ઉનસે પેહલે ઈનહેં નવાઝેંગે.

(વલ્લઝીન જાહદૂ ફીના લનહ્દિયન્નહુમ્ સુબુલના વ ઈન્નલ્લાહ લમઅલ મુહ્સિનીન.) (સૂ. અન્કબૂત ૬૯)

ઈસ લિયે મેરે દોસ્તો બુઝુર્ગો! ઈમાનકા સીખના ફર્ઝે ઐન હૈ, ઔર ઈતના ઈમાન સીખના ફર્ઝે ઐન હૈ, જો મોમિનકો હરામસે રોક દે, યે દઅવતકી પેહલી ચીઝ હૈ. દઅવતે ઈમાન તમામ નબિયોંકો મુશ્તરક દી ગઈ હૈ, શરીઅતેં તો મુખ્તલિફ હૈં કે કિસી નબીકી ઈબાદતકા કોઈ તરીકા હૈ ઔર કિસીકા કોઈ

તરીકા હૈ. લેકિન દઅવત સારે નબિયોંકી મુશ્તરક હૈ.

(વમા અર્સલ્ના મિન્ કબ્લિક મિર્રસૂલ) (સૂ. અંબિયા ૨૫)

"દઅવતે ઈમાન" ખૂદ મોમિનકે લિયે હૈ

(ઈમાનકા સીખના ફર્ઝે ઐન હૈ)

યે સારે નબિયોંકી મુશ્તરક દઅવત હૈ, મૌલાના ઈલ્યાસ સાહબ (રહ.) ફરમાતે થે કે અગર મૈં ઈસ કામકા કોઈ નામ રખતા તો ઈસ કામકા નામ **"તેહરીકે ઈમાન"** રખતા, કે ઈમાનકા સીખના ફર્ઝે ઐન હૈ. ચૂંકે ઉમ્મતકે અંદરસે ઈમાનકે સીખનેકા રિવાજ ખતમ હો ગયા તો મુસલમાનોંકે અંદર યે બાત આ ગઈ કે ઈમાનકી દઅવત તો ગૈરોંકે લિયે હૈ કે હમ તો ઈમાનવાલે હૈં, હમકો ઈમાનકી દઅવતકી જરૂરત નહીં હૈ. અબ યે સોચ હો ગઈ હૈ, હાલાંકે દઅવતે ઈમાન ખૂદ મોમિનકે લિયે હૈ, અલ્લાહકા હુકમ ભી હૈ કે **(યા અય્યુહલ્લઝીન આમનૂ આમિનૂ).**

કે ઈમાનવાલો! તુમ ઈમાન લાઓ. અલ્લાહ હુકમ દે રહે હૈં ઈમાન વાલોંકો ઈમાન લાનેકા. ઉલમાને ઈસકી તફસીર કી હૈ કે ઈમાનવાલો! મુસલમાન બનકર રહો. ઈસ લિયે દઅવતે ઈમાન ખૂદ મોમિનકે લિયે હૈ, એક ખયાલ યે પૈદા હો ગયા હૈ ઈસ જમાનેમેં કે દઅવત તો ગૈરોંકે લિયે હૈ, હમ તો હૈં હી ઈમાનવાલે, હમેં દઅવતકી જરૂરત નહીં હૈ. હાલાંકે આપ અંદાઝા કરેં તો સહાબએ કિરામ જિનકા ઈમાન ઉનકે દિલોંમેં પહાડોંકી તરહ જમા હુવા થા, ઉનકો હુકમ હૈ અપને ઈમાનકી તજદીદ કરતે રહા કરો, વરના ઈમાન પુરાને કપડેકી તરહ પુરાના હો જાએગા. સહાબા, જો

વહી ભી ઉતરતી હુઈ દેખ રહે હૈં.
ફરિશ્તોંકા નુઝૂલ ભી દેખ રહે હૈં.
ગૈબી મદદેં ભી દેખ રહે હૈં.
અલ્લાહકે વા'દે ભી પૂરે હો રહે હૈં.

ઉનકે ઈમાનમેં તરક્કી ભી હો રહી હૈ.

મેરે દોસ્તો! સહાબાકે સામને જિતને ભી ઈમાનકો બઢાનેકે મનાઝિર થે, હમારે સામને ઉનમેંસે કોઈ ભી મનાઝિર નહીં હૈં.

ઔર સહાબા,

જો ગૈબી મદદેં ભી દેખ રહે હૈં,

ફરિશ્તોંકા ઉતરના ભી દેખ રહે હૈં,

ચીઝોંમેં બરકતેં ભી દેખ રહે હૈં,

ફિર ઉનકો યે હુકમ દિયા જા રહા હૈ કે અપને ઈમાનકી તજદીદ કરતે રહો, ક્યૂંકે ઈમાન ઈસ તરહ પુરાના હો જાતા હૈ, જિસ તરહ કપડા પુરાના હો જાતા હૈ. ઈસ બાત પર બહોત ગૌર કરના પડેગા, કે આજ મુસલમાનોંકા યે કેહના કે હમેં ક્યા જરૂરત હૈ ઈમાનકી દઅવતકી યા હમેં ક્યા જરૂરત હૈ ઈમાનકી તજદીદ કરનેકી, તો યે બાત કેહના આસાન નહીં હૈ, તો મૈંને અર્ઝ કિયા કે વો સહાબા, જિનકા ઈમાન ઉમ્મતકે લિયે નમૂના હૈ.

(આમિનૂ કમા આમનન્નાસ.) (સૂ. બકરહ ૧૩)

"કે ઈમાન સીખો સહાબાકી તરહ, સહાબાકા ઈમાન નમૂના હૈ, ઉનહેં હુકમ હૈ અપને ઈમાનકી તજદીદ કરનેકા કે અપને ઈમાનકો નયા કિયા કરો.

સહાબાને હુઝૂર સલ્લલ્લાહુ અલૈહિ વ સલ્લમસે પૂછા ભી કે યા રસૂલલ્લાહ સલ્લલ્લાહુ અલૈહિ વ સલ્લમ! હમ અપને ઈમાનકો કૈસે નયા કરેં? આપ સલ્લલ્લાહુ અલૈહિ વ સલ્લમને ફરમાયા કે : "લા ઈલાહ ઈલ્લલ્લાહ" કી કસરતસે અપને ઈમાનકો નયા કિયા કરો.

જો અલ્લાહકે ગૈરસે ઉમ્મીદ રખ્ખેગા અલ્લાહ ઉસે ગૈરકે હવાલે કર દેંગે

 અબ સવાલ યે પૈદા હોતા હૈ કે ક્યા મતલબ હૈ કલિમહકી કસરતકા?

કસરતકા મતલબ સિર્ફ ઉસકા ઝિક્ર નહીં હૈ, બલ્કે કલિમેકી કસરતસે ઈમાન નયા હોનેકા મતલબ યે હૈ કે જિસ તરહ બકસરત દુનિયામેં અલ્લાહકે ગૈરસે હોનેકો બોલા જાતા હૈ, તુમ બકસરત અલ્લાહકી ઝાતસે હોનેકો બોલો, યે હૈ કલિમેકી કસરતસે ઈમાનકે નયા હોનેકા મતલબ.

મૈં તો સોચતા હૂં કે પાંચ મિનિટ તૂ યે તસ્બીહ લેકર કલિમેકા ઝિક્ર કરતા હૈ ઔર સુબહસે લેકર શામ તક ઉસકી ઝબાન પર,

હુકૂમત યે કરેગી,

તાજિર યે કરેંગે,

વઝીર યે કરેંગે,

સદર યે કરેંગે,

ફલાં મુલ્ક યે કરગા, ફલાં મુલ્ક યે કરેગા,

ઉસને ફલાં હથિયાર બનાયા હુવા હૈ, વો યે કરેગા,

કે સારા દિન શિર્કકો બોલા કરતે હૈં, અખબારકો આંખેં ફાડ ફાડકર પઢહતે હૈં ઔર હૈરતસે દૂસરોંકો સુનાતે હૈં, ક્યૂંકે કુરઆનકી ખબરોંકા તો યકીન હૈ નહીં, ઔર અખબારકી ખબરોંકા યકીન હૈ, ઈસ લિયે ઉસે પઢહકર સુનાતે હૈં. અલ્લાહ તો ઈન્સાનોંકે દિલોંકા તઅસ્સુર દેખતે હૈં, અલ્લાહ તઆલાકા નિઝામ યે હૈ ઔર ઉનકા ઝાબતા યે હૈ કે જો હમારે ગૈરસે મુતાસ્સિર હોતે હૈં, હમ ઉન પર અપને ગૈરોંકો જરૂર મુસલ્લત કરતે હૈં. મુસલમાનકે અલ્લાહકે ગૈરકે મુતાસ્સિર હોનેકી સઝામેં ઉન પર ગૈરોંકા તસલ્લુત હૈ. હાં, યે મૈં આપકો હદીસકી બાત અર્ઝ કર રહા હૂં, રિવાયતમેં હૈ કે આપ સલ્લલ્લાહુ અલૈહિ વ સલ્લમને ફરમાયા : કે જો અલ્લાહકે ગૈરસે ઉમ્મીદ રખ્ખેગા અલ્લાહ ઉસે ગૈરકે હવાલે કર દેંગે.

તો કલિમે **"લા ઈલાહ ઈલ્લલ્લાહ"** કી કસરતસે ઈમાનકી તાઝગીકા મતલબ ક્યા હૈ?

ઈસ પર ગૌર કરના પડેગા. સિર્ફ ઉસસે કલિમહ **"લા ઈલાહ ઈલ્લલ્લાહ"**

કા ઝિક્ર મુરાદ નહીં હૈ, બેશક! ઉસમેં ખુદાકી કસમ! કે ઝિક્રકે ફઝાઈલ, ઉસકે અનવારાત, ઉસકી બરકાત, ઉસકે ફવાઈદ અપની જગહ પર મુસલ્લમ હૈં, કે બંદા અપની ઝબાનસે કલિમેકે અલ્ફાઝ કહે, તો

ઉસકે ક્યા ફઝાઈલ હૈં,

ઉસકે ક્યા અન્વારાત હૈં,

ઉસકે ક્યા બરકાત હૈં,

ઉસ પર ક્યા વા'દે હૈં,

યે સબ અપની જગહ પર મુસલ્લમ હૈં, લેકિન અલ્લાહકે ગૈરકા તઅસ્સુર દિલોંસે નિકાલને ઔર અલ્લાહકી ઝાત ઔર ઉસકી કુદરત, ઉસકી અઝમત, ઉસકી બડાઈકો દિલમેં બિઠાનેકે લિયે યે જરૂરી હૈ, કે જહાં કલિમેકા ઝિક્ર કરો, વહાં ઉસ કલિમેકા મંતલબ ઔર ઉસકે મફહૂમકી દઅવત ભી દો. ક્યૂંકે હદીસમેં આતા હૈ કે તુમ કલિમહ "લા ઈલાહ ઈલ્લલ્લાહ" કા ઈતના ઝિક્ર કરો, કે લોગ પાગલ કહેં. મૈંને ઈસ હદીસ પર ગૌર કિયા કે ઝિક્ર કરનેવાલોંકો પાગલ કેહલાએ જાનેકા ક્યા મતલબ હૈ? તો સંમઝમેં યે આયા કે નબિયોંકો ઈસ લિયે પાગલ કહા જાતા થા કે નબી ઈસ કલિમેકો કૌમકે અકીદે ઔર કૌમકે યકીનોંકે ખિલાફ કેહતે થે. ઈસ લિયે કૌમ ઉનહેં પાગલ કેહતી થી.

કૌમે શુઐબકા ખયાલ યે થા, કે તિજારતસે હોતા હૈ.

કૌમે સબાકા ગુમાન યે થા, કે ઝરાઅત (ખેતી) સે હોતા હૈ.

કૌમે સાલેહકા યકીન યે થા, કે કારખાનોંસે હોતા હૈ.

ફિરઔનકા ખયાલ યે થા, કે મેરી બાદશાહતસે હોતા હૈ.

નમરૂદકા ખયાલ યે થા, કે માલસે હોતા હૈ.

મગર નબી ઉન સારે કલિમોંકે ખિલાફ અપના કલિમહ "લા ઈલાહ ઈલ્લલ્લાહ" લેકર આએ તો ઉન સબને નબિયોંકો પાગલ કહા, કે કોઈ નબી ઐસા નહીં હૈ જિસકો કૌમને પાગલ ન કહા હો. આપ હઝરાતકો બાત સમઝમેં આ રહી હૈ? ક્યૂં ભાઈ! દેખો! મૈં યે તકરીર નહીં કર રહા હૂં.

ઈમાનકો નયા કરો

મૈં તો યે સોચતા હૂં કે આખિર મેરા મજમા રોઝાના અલ્લાહકી તૌહીદકો, ઉસકી કુદરતકો બોલનેકી જરૂરત ક્યૂં નહીં મહેસૂસ કર રહા હૈ? મુઝે તો ઉસકી ઉલ્ઝન હૈ કે ઉસે બોલનેકી જરૂરત મહેસૂસ નહીં કર રહા હૈ? અસલમેં હમેં યે નહીં માલૂમ કે સહાબએ કિરામ (રદિ.) કો ઈમાનકી તજદીદકા જો હુકમ દિયા ગયા તો ઉસકે લિયે સહાબએ કિરામ ક્યા કરતે થે? યે હમેં માલૂમ નહીં હૈ.

ઈમામ બુખારી (રહ.) ને તો ઈમાનકી તકવિયતકે બાબમેં જો તર્જુમતુલ બાબ બાંધા હૈ, ઈમાનકી તકવિયતકે લિયે જો બાબ મુતઅય્યન કિયા હૈ. ઉસમેં ખૂદ ઈમામ બુખારી (રહ.) ને મઆઝ બિન જબલ (રદિ.) કા વાકિઆ નકલ કિયા હૈ કે મઆઝ બિન જબલ (રદિ.) લોગોંકો મસ્જિદમેં લાકર ઉનહેં તૌહીદ સુનાતે, ગૈબકે તઝકિરે કરતે ઔર લોગોંસે કેહતે કે આઓ આઓ થોડી દેર બૈઠો ઈમાન સીખ લેં. મગર હમ તો દઅવતસે ઈતને નાઆશના હો ચુકે હૈં કે વો કામ જો સહાબાને કિયા હૈ, ઉસ પર હમેં ઈશ્કાલ હોને લગા. ખૂબ ગૌર કરો! કે કહાં સહાબાકા ઈમાન કે હઝરત ઉસમાન (રદિ.) કે ઈમાનકો અગર કિસી એક લશ્કર પર તકસીમ કર દિયા જાએ, તો ઉસકે લિયે ઈતના ઈતના કાફી હો, જિતના જિતના ઈમાન હોના ચાહિયે. એક મરતબા હઝરત ઉસમાન (રદિ.) કે પાससે હઝરત ઉમર (રદિ.) કા ગુઝર હુવા તો ઉનકે સાથ બૈઠે હુએ લોગોંસે હઝરત ઉમર (રદિ.) ને ફરમાયા, કે તુમહારી મજલિસમેં યે ઉસમાન (રદિ.) જો બૈઠે હૈં ના, યે વો શખ્સ હૈં કે ઉનકે ઈમાનકો અગર એક બડે લશ્કર પર તકસીમ કિયા જાએ, તો યે ઈમાન સબકે લિયે કાફી હો જાએ. એસા ઈમાન સહાબાકા, ફિર ઉનકો હુકમ યે કે અપને ઈમાનકો નયા કરો.

તો મુઝે યે અર્ઝ કરના થા મેરે અઝીઝ દોસ્તો! કે હમારા રોઝાનાકા કામ યે હૈ કે હમ મસ્જિદોંમેં ઈમાનકે હલ્કે કાઈમ કરેં, યે મસ્જિદકો આબાદ રખનેકા પેહલા અમલ હૈ, યે સહાબાકી સુન્નત હૈ.

મસ્જિદમેં ઈમાનકા હલ્કા

કે આઓ ભાઈ બૈઠો થોડી દેર ઈમાન સીખ લેં. મઆઝ બિન જબલ (રદિ.), અબ્દુર્રહમાન બિન રવાહા (રદિ.) વગૈરહ બડે જલીલુલ કદ્ર સહાબી હૈં. મગર ઉનકા રોઝાનાકા મા'મૂલ થા કે લોગોંકો લેકર મસ્જિદમેં ઈમાનકા હલ્કા કાઈમ કરતે થે. અબ દઅવતે ઈમાન ઉમ્મતમેં ખતમ હો ગઈ, કે ઈમાનકી તકવિયતકે અસ્બાબ ખતમ હો ગયે તો ઉસકા સારા અસર પડા દીન પર. ક્યૂંકે ઈસ્લામ ઈમાનકે બકદ્ર હોગા, કે જિતના ઈમાન ઉતના ઈસ્લામ, અલ્લાહકી ઈતાઅત ઈમાનકે બકદ્ર હોગી. ઈસ લિયે હદીસમેં ફરમાયા હૈ કે મોમિન અલ્લાહકી ઈતાઅતમેં નકીલ પડે ઊંટકી તરહ હૈ. મુસલમાનોંકા યે સોચના કે હમ તો હૈં હી ઈમાનવાલે, હમેં ક્યા જરૂરત હૈ ઈમાનકો સીખનેકી? યે બડી નાસમઝીકી બાત હૈ. સુનો! જિતની દેર બદનસે કુરતા ઉતારનેમેં લગતા હૈ ના, ઉસસે કમ દેરમેં ઈમાન દિલોંસે નિકલ જાતા હૈ. હુઝૂર સલ્લલ્લાહુ અલૈહિ વ સલ્લમને ફરમાયા : જબ કિસી મુસલમાનસે ગુનાહે કબીરહ હો જાતા હૈ તો ઈમાનકા નૂર ઉસકે દિલસે નિકલકર ઉસકે સર પર સાયા કર લેતા હૈ. ફિર જબ તક વો તૌબા નહીં કરતા, ઈમાનકા નૂર વાપસ નહીં આતા. હમેં તો ગુનાહે કબીરહકી ભી ખબર નહીં કે ગુનાહે કબીરહ ક્યા ક્યા હૈં.

અહકામાતકા ઈલ્મ અમલકે લિયે હૈ

ઈસ લિયે મેરે દોસ્તો અઝીઝો બુઝુર્ગો! પેહલા કામ હમારા યે હૈ કે કલિમહ **"લા ઈલાહ ઈલ્લલ્લાહ"** કો દઅવતમેં લાઓ, ઉસકો દઅવતમેં લાનેકા સબસે પેહલા કામ યે હૈ કે રોઝાના,

અલ્લાહકી તૌહીદકો
ઉસકી કુદરતકો
ઉસકે રબ હોનેકો

ઉસકી અઝમતકો ઔર

ઉસકે ગૈરસે કુછ નહીં હો રહા, ઉસકો બોલા કરો. હમારે ગશ્તકા યે બુન્યાદી મકસદ હૈ, ઉલમાને લિખ્ખા હૈ અહકામાતકા ઈલ્મ અમલકે લિયે હૈ, ઉસસે અમલ સીખના મકસૂદ હૈ, ઉસસે તો ફરાગત હો જાએગી, કે

નમાઝકા ઈલ્મ હાસિલ હો ગયા, તો નમાઝકે ઈલ્મસે ફરાગત હો ગઈ કે નમાઝ ઐસી પળ્હી જાએગી.

ઝકાતકા ઈલ્મ હાસિલ હો ગયા, તો ઝકાતકે ઈલ્મસે ફરાગત હો ગઈ કે ઝકાત ઐસે દી જાએગી.

હજકા ઈલ્મ હાસિલ હો ગયા, તો હજકે ઈલ્મસે ફરાગત હો ગઈ કે હજ ઈસ તરહ કિયા જાએગા.

રોઝેકા ઈલ્મ હાસિલ હો ગયા તો રોઝેકે ઈલ્મસે ફરાગત હો ગઈ કે રોઝા ઐસે રખ્ખા જાએગા.

સારી નેકિયોંકા મદાર તૌહીદ પર હૈ

ઉલમાને લિખ્ખા હૈ કે અહકામાતકા ઈલ્મ અમલકે લિયે હૈ તો અમલકે લિયે ઈલ્મસે ફરાગત હો જાએગી, લેકિન મોમિનકો અલ્લાહકી તૌહીદસે ફરાગત નહીં હૈ કે ઈતના કેહના કાફી નહીં હૈ કે હમ જાનતે હૈં અલ્લાહ એક હૈ, બલ્કે રોઝાના અલ્લાહકી તૌહીદકો બયાન કરો, ઉસકા હુકમ હૈ.

"યા અય્યુહન્નાસુ! વહ્હિદૂલ્લાહ ફઈન્ન ત્તવ્હીદ રઅ્સુ ત્તાઆત"

કે અલ્લાહકી તૌહીદકો બોલા કરો. ક્યૂંકે સારી નેકિયોંકા મદાર તૌહીદ પર હૈ. કે

આ'માલમેં ઈખ્લાસ

આ'માલ પર ઈસ્તિકામત

આ'માલ પર વા'દોંકા પૂરા હોના

આ'માલ પર અજ્રકા મિલના

હર આ'માલકે સાથ યે ચાર બુન્યાદી ચીઝેં હૈં, યે ચારોં ઈમાનકે બગૈર હાસિલ નહીં હોતી.

વા'દે યકીનસે પૂરે હોંગે.

ઈસ્તિકામત યકીનસે હોગી.

અજ્ર ભી યકીનસે મિલેગા.

ઈખ્લાસ ભી ઈમાનકે બકદ્ર હોગા.

ઈમાનકી તકવિયતકે ચાર અસ્બાબ

● ઈસ લિયે ઈમાનકી તકવિયતકા પેહલા સબબ યે હૈ કે અલ્લાહકી તૌહીદકો રોઝાના બોલા કરો, કે કરનેવાલી ઝાત સિર્ફ અલ્લાહકી હૈ, અલ્લાહકે ગૈરસે તો કુછ હોતા હી નહીં, કે કુદરત કહાં હૈ? કુદરત કાઈનાતમેં નહીં હૈ, કુદરત તો અલ્લાહકી ઝાતમેં હૈ, કે જિબ્રાઈલમેં યા નબિયોંમેં યા વલિયોંમેં ઉન કિસીમેં કુદરત નહીં હૈ.

તો વો જબ ઈન્સાન અલ્લાહકે ગૈરમેં કુદરત તસવ્વુર કરતા હૈ તો યે ખયાલ હી ઉસે અલ્લાહકે ગૈરકી તરફ લે જાતા હૈ.

વઝીરસે યે હો જાએગા.

સદરસે યે હો જાએગા.

અબ મૈં આપકો કૈસે સમઝાઉં, મૈં તો હઝરત (રહ.) કી બાતેં અર્ઝ કર રહા હૂં, હઝરત (રહ.) ફરમાતે થે કે ઉનકા અપના યકીન અપને આ'માલસે હટકર દૂસરોંકે અમલ પર જાએગા, વો યૂં કહેંગે કે ફલાં બુઝુર્ગસે યે હો જાએગા. યે હોંગે વો, જો અપને અમલસે ફારિગ હો જાએંગે અપની હાજતોંકો અમલ કરનેવાલોંકે હવાલે કર દેંગે.

હાલાંકે કરનેવાલી ઝાત સિર્ફ અલ્લાહકી હૈ, અલ્લાહકે ગૈરસે કુછ નહીં

હોતા, અગર નબી ભી યે કહે કે યે કલ કરૂંગા ઔર ઈન્શા અલ્લાહ કેહના ભૂલ જાએં, ઐસા નહીં હૈ કે નઊઝુબિલ્લાહ આપ સલ્લલ્લાહુ અલૈહિ વ સલ્લમને જાન બૂઝ કર ઐસા કિયા હો, કે જબ આપસે પૂછા ગયા કે અસ્હાબે કહફ કૌન થે? તો આપ સલ્લલ્લાહુ અલૈહિ વ સલ્લમને ફરમાયા : યે મૈં કલ બતા દૂંગા, બલ્કે આપકે બાત ફરમાતે હુએ ઈન્શા અલ્લાહ કેહના ભૂલ ગયે.

(વલા તકૂલન્ન લિશૈઈન્ ઈન્ની ફાઈલુન્ ઝાલિક ગદા, ઈલ્લા અંય્યશાઅલ્લાહુ વઝ્કુર્ રબ્બક ઈઝા નસીત વ કુલ્ અસા અંય્યહ્દિયનિ રબ્બી લિઅક્રબ મિન્ હાઝા રશદા) (સૂરએ કહફ ૨૩-૨૪)

હમ તો ગૌર કરેં કે સુબહસે શામ તક હમારી ઝબાન પર કિતને દાવે આતે હૈં કે

હમ યે કરેંગે.

હુકૂમત યે કરેગી.

તાજિર યે કરેંગે.

ડાકટર યે કરેંગે.

મગર આપ સલ્લલ્લાહુ અલૈહિ વ સલ્લમને એક મરતબા ફરમાયા : કે મૈં કલ બતલાઉંગા કે અસ્હાબે કહફ કૌન થે? ઔર આપ ઈન્શા અલ્લાહ કેહના ભૂલ ગયે, તો ઉલમાને લિખ્ખા હૈ કે પંદરહ દિન તક વહી નહીં આઈ, ઈતના લંબા વક્ફા વહીકે બંદ હોનેકા કભી નહીં હુવા. આપ સલ્લલ્લાહુ અલૈહિ વ સલ્લમ પર તા'ને કસે જાને લગે કે કહાં હૈં મુહમ્મદ સલ્લલ્લાહુ અલૈહિ વ સલ્લમ જો કેહતે થે કે આસમાનસે વહી આતી થી? કહાં હૈં વો જિબ્રઈલ જો આસમાનસે વહી લેકર આતે થે? ક્યૂં નહીં બોલતે કે આપકે પાસ ગૈબકી ખબર આતી હૈ. આપ વહીકે બંદ હો જાનેસે બહોત પરેશાન હો ગયે, સિર્ફ બાત ઈતની થી કે મૈં કલ બતાઉંગા કે અસ્હાબે કહફ કૌન થે? યે નહીં કહા કે અલ્લાહ ચાહેંગે તો મૈં કલ બતાઉંગા. આપ સલ્લલ્લાહુ અલૈહિ વ સલ્લમકો ઉસ પર તંબીહ હુઈ કે આપને ક્યૂં કહા મૈં કલ બતાઉંગા. ફિર પંદરહ દિનકે બાદ વહી આઈ કે,

(વલા તકૂલન્ન લિશૈઈન્ ઈન્ની ફાઈલુન્ ઝાલિક ગદા, ઈલ્લા અંય્યશાઅલ્લાહુ વઝ્કુર્ રબ્બક ઈઝા નસીત વ કુલ્ અસા અંય્યહ્દિયનિ રબ્બી લિઅક્રબ મિન હાઝા રશદા) (સૂરએ કહફ ૨૩-૨૪)

નબી જી! આઈન્દા કભી યે ના કહિયેગા કે યે કામ મૈં કલ કર દૂંગા, જબ તક આપ અપને કેહનેકો હમારી ઝાત પર મૌકૂફ ન કરેં કે જબ ભી આપ ઈન્શા અલ્લાહ કેહના ભૂલ જાયા કરેં તો ઈન્શા અલ્લાહ જરૂર કેહ લિયા કરેં.

મૈં અર્ઝ કર રહા થા મેરે દોસ્તો! કે કુદરત અલ્લાહકી ઝાતમેં હૈ, ઔલિયા, અંબિયા, ફરિશ્તે, જિબ્રઈલ સબકે સબ મોહતાજ હૈં, નબી ભી જિસ કામકે લિયે ભેજે ગયે હૈં ના, ઉસમેં ભી વો મોહતાજ હૈં, મુખ્તાર નહીં હૈં કે કિસીકો વો હિદાયત દે દેં, કે નબિયોંકો હિદાયતકે લિયે હી ભેજા ગયા હૈ, લેકિન વો ખૂદ કિસીકો હિદાયત નહીં દે સકતે. આપ સલ્લલ્લાહુ અલૈહિ વ સલ્લમને સારા ઝોર લગા દિયા અપને ચચા અબૂ તાલિબ પર કે ઉનકો હિદાયત મિલ જાએ ઔર દૂસરે ચચા હઝરત હમ્ઝા (રદિ.) કે કાતિલ વેહશી, કે વેહશીકો કોઈ કતલ કર દે, મગર અલ્લાહ વેહશીકો હિદાયત દે રહે હૈં ઔર અબૂ તાલિબ બગૈર હિદાયત દુનિયાસે જા રહે હૈં.

હઝરત (રહ.) ફરમાતે થે કે અંબિયા ઔર ઈન્સાન અપને ઈરાદેમેં નાકામ કિયે જાતે હૈં, અલ્લાહકો પહેચાનનેકે લિયે. હઝરત અલી (રદિ.) ફરમાતે થે કે મૈંને અપને ઈરાદેમેં નાકામ હોકર હી અલ્લાહકો પહેચાના હૈ. જો લોગ અસ્બાબકા યકીન રખતે હૈં ના, વો નાકામીમેં અસ્બાબકી કમી તલાશ કરતે હૈં. ઔર જો અલ્લાહ પર યકીન રખતે હૈં, વો અપની નાકામિયોંમેં અલ્લાહકો પહેચાનતે હૈં. કે ચલો અલ્લાહકી તરફ, ઈસ લિયે કે કામ અલ્લાહને બિગાડા હૈ, કે ઉનકો અસ્બાબકી નાકામી અલ્લાહકી તરફ લે જાતી હૈ. ઔર જિનકા યકીન અસ્બાબ પર હોતા હૈ, કે વો તો બેચારે ખૂદકુશી કર બૈઠતે હૈં કે સારે અસ્બાબ હોતે હુએ ભી કામ નહીં હુવા.

કુદરત અલ્લાહકી ઝાતમેં હે, કાઈનાતમેં કુદરત નહીં હે

ઈસ લિયે મેરે અઝીઝ દોસ્તો ઔર બુઝુર્ગો! કુદરત અલ્લાહકી ઝાતમેં હૈ, કાઈનાતમેં કુદરત નહીં હૈ. કાઈનાત તો કુદરતસે બનકર કુદરતકે તાબેઅ હૈ, યે જિતની જમીન ઔર આસમાનકે બીચ ખલામેં જો ચીઝેં હૈં, યે સબ અલ્લાહકી પહેચાનકે લિયે હૈં, કે અલ્લાહને ઝાહિરી નિઝામકો બનાયા બંદેકે ઈમ્તિહાનકે લિયે કે દેખના યે હૈ કે નિઝામે આલમકે તગય્યુરાત તુમહેં હમારી તરફ લાતે હૈં યા તુમહેં હમારે ગૈરકી તરફ લે જાતે હૈં.

અબ ક્યા બતાઉં મૈં આપકો, હાય! ઈસ જમાનેમેં મુસલમાન ચલતા હૈ સાઈન્સ વાલોંકો દેખકર, કે સાઈન્સ ક્યા કેહ રહી હૈ. સબસે બડા શિર્ક જો મુસલમાનકે લિયે હૈ વો સાઈન્સકા નિઝામ હૈ, ઉસકા ઈખ્તિતામ હોગા દજ્જાલ પર.

અલ્લાહકે ગૈરસે દુનિયામેં કોઈ તગય્યુર હોના યે સાઈન્સકા ખુલાસા હૈ. સાઈન્સમેં પળ્હાયા હી યે જાતા હૈ કે ઉસકી વજહસે યે હુવા ઔર ઉસકી વજહસે યે, ખુદાકી કસમ! સાઈન્સમેં અલ્લાહકે ગૈરસે હોના હી પળ્હાયા જાતા હૈ. યે બેચારે નહીં જાનતે કે

અલ્લાહ કૌન હૈ?

ઈસ કાઈનાતકા નિઝામ ક્યા હૈ?

ખલાકા નિઝામ કૈસે ચલ રહા હૈ?

ઉસકી ખબર હી નહીં, ઉનહોંને તો નિઝામે કાઈનાતસે જોડા હૈ, યેહી સાઈન્સકા ખુલાસા હૈ ઔર યે સબસે બડા શિર્ક હૈ.

નિઝામે કાઈનાતકો કાઈનાતસે જોડના શિર્ક હે

નિઝામે કાઈનાતકો કાઈનાતસે જોડના, ઉસકો શિર્ક કેહતે હૈં. ઔર

નિઝામે કાઈનાતકો ખાલિકે કાઈનાતસે જોડના, ઉસકો ઈમાન કેહતે હૈં.

યે બાત મેરી યાદ રખના! કે નિઝામે કાઈનાતકો કાઈનાતસે જોડના ઉસકો શિર્ક કેહતે હૈં ઔર નિઝામે કાઈનાતકો ખાલિકે કાઈનાતસે જોડના ઉસકો ઈમાન કેહતે હૈં. મૈં કૈસે અર્ઝ કરૂં!!! કે હમેં રહમ નહીં આતા અપને છોટે છોટે બચ્ચોં પર કે સારી કુવ્વત હમ લગા દેતે હૈં કે ઉનહેં અલ્લાહકે ગૈરકો સિખલાને પર, શિર્કિયાત સિખલાને પર, અબ જબ પૂછોગે ઉન બચ્ચોંસે કે બારિશ કબ હોતી હૈ, તો વો સાઈન્સમેં પઢ્હા હુવા સબક બતલાએંગે કે બારિશ ઐસે હોતી હૈ.

હાય!!! મૈં ક્યા અર્ઝ કરૂં.

હમારા મજમા કહાં જા રહા હૈ?

હમ કહાં જા રહે હૈં?

અગર રોઝાના તૌહીદકો નહીં બોલોગે ના, તો શિર્ક ઐસી જડ પકડ લેગા કે તુમ સમઝોગે કે હમ તબ્લીગકા કામ કર રહે હૈં ઔર અંદર શિર્કકા માદ્દા પૈદા હો રહા હોગા. ઈસ લિયે અલ્લાહકે ગૈરસે નહીં હો રહા, ઉસકો બોલનેકી આદત ડાલો! ક્યૂંકે અલ્લાહસે હોનેકો તો ગૈર ભી બોલ રહે હૈં કે ઉપરવાલા કરતા હૈ, ઉપરવાલા કરેગા ઔર ઉપરવાલેને કિયા. સિર્ફ ઈસે બોલનેકો તૌહીદ નહીં કેહતે, બલ્કે અલ્લાહકે ગૈરસે નહીં હો રહા, ઈસે બોલના તૌહીદ કેહતે હૈં, યે નબિયોંકી દઅવત હૈ, કે અલ્લાહકે ગૈરસે તો કુછ હો હી નહીં રહા હૈ, કરનેવાલી ઝાત સિર્ફ અલ્લાહકી હૈ. હમેં તો રોઝાના ઈસકી ચોટ મારની પડેગી અપને દિલ પર, તબ કહીં જાકર ઉસકી હકીકત ખુલેગી વરના સબકે દિલોંમેં ચોર બૈઠા હુવા હૈ, જિતના યે કાઈનાતસે મુતાસ્સિર હોંગે ના, ઉતના હી ઉન નકશોંમેં ચલનેવાલે ગૈરોંસે મુતાસ્સિર હોંગે.

સહાબીકે લિયે જેલકી કોઠડીમેં બાદલકા ટુકડા આકર બરસા

અબ કૌન સિખલાએ ઐસે લોગોંકો, કે બાદલકા ટુકડા સહાબીકે લિયે

જેલકી કોઠડીમેં આકર બરસા, કે હઝરત હુજ્ર બિન અદી (રદિ.) કો એક બાર ગુસલકી હાજત હુઈ, ઉસ વક્ત વો એક કોઠડીમેં કૈદ થે. જો આદમી ઉનકી નિગરાનીમેં લગાયા ગયા થા, ઉસસે ઉનહોંને ગુસલકે લિયે પાની માંગા, તો ઉસને પાની દેનેસે ઈન્કાર કર દિયા, ફિર ઉનહોંને આસમાનકી તરફ દેખકર અલ્લાહસે પાની માંગા, ઉસી વક્ત એક બાદલ આયા ઔર કોઠડીકે અંદર ઘુસકર બરસને લગા, ઉનહોંને ઉસસે ગુસલ કિયા ઔર જરૂરત ભરકા પાની ભી ભર લિયા.

કૌન સાઈન્સવાલા ઈસકો કુબૂલ કર લેગા? તો યૂં કેહતે હૈં કે બાદલ વહાંસે ઉઠતા હૈ ઈતની બુલંદી પર જાતા હૈ વહાંસે બરસતા હૈ. ઉનકા સારા નિઝામ સાઈન્સકા હૈ, યે તો અલ્લાહકો જાનતે હી નહીં હૈં બેચારે, યે તો સમઝતે હૈં કે અલ્લાહ દુનિયા બનાકર ફારિગ હો ચુકે હૈં, અબ દુનિયાકા નિઝામ ખૂદ ચલ રહા હૈ. ખુદાકી કસમ! યેહી દેહરિયત હૈ, યેહી દેહરિયત હૈ. દેહરિયત ઈસીકા નામ હૈ કે જો કુછ કાઈનાતમેં હો રહા હૈ, ખૂદ બખૂદ હો રહા હૈ, અપને બચ્ચેકો ભી યેહી પઢા રહે હૈં ઔર ખૂદ યેહી પઢ રહે હૈં.

બાઝકી સુબહ ઈમાનકે સાથ, બાઝકી કુફ્રકે સાથ

હુઝૂર સલ્લલ્લાહુ અલૈહિ વ સલ્લમને ઈસ લિયે યે બાત પેહલે હી સાફ કર દી કે સુલહે હુદૈબિયહકી રાત બારિશ હુઈ, આપ સલ્લલ્લાહુ અલૈહિ વ સલ્લમને પેહલે હી સહાબાસે ફરમાયા : કે સુન લો કે જબ સુબહકો સોકર ઉઠોગે તો તુમમેંસે બાઝ મોમિન હોંગે ઔર બાઝ કાફિર હોંગે. યે બાત સુનકર સહાબા દહલ ગયે કે યે બાત કોઈ મા'મૂલી બાત નહીં થી. ઈસ લિયે કે વો લોગ કુફ્રસે હી નિકલકર ઈમાનમેં આએ ફિર આખિર સુબહ કૈસે કાફિર હો જાએંગે? તો આપ સલ્લલ્લાહુ અલૈહિ વ સલ્લમને સહાબાસે ફરમાયા : કે જબ સુબહ સોકર ઉઠોગે ના તો તુમમેંસે બાઝ કાફિર હોંગે ઔર બાઝ મોમિન. તો સહાબાને કહા યા રસૂલલ્લાહ સલ્લલ્લાહુ અલૈહિ વ સલ્લમ! ઐસે કૈસે હો જાએગા? તો આપ સલ્લલ્લાહુ અલૈહિ વ સલ્લમને ફરમાયા : જો સુબહ ઉઠકર યે

કહેગા કે ફલાં સિતારેકી વજહસે બારિશ હુઈ હૈ તો વો અલ્લાહકા ઈન્કાર કરનેવાલા હૈ ઔર સિતારોં પર ઈમાન રખનેવાલા હૈ. ઔર જો યૂં કહેગા કે બારિશ અલ્લાહકે કરનેસે હુઈ હૈ વો અલ્લાહ પર ઈમાન રખનેવાલા હૈ. આપ સલ્લલ્લાહુ અલૈહિ વ સલ્લમને અપને સહાબાકો ઈસ તરહ ઈમાન સિખલાયા હૈ, યે બાત જો સહાબા કેહતે હૈં કે હમને સબસે પેહલે ઈમાન સીખા તો ઈસ તરહ આપ સલ્લલ્લાહુ અલૈહિ વ સલ્લમને અપને સહાબાકો ઈમાન સિખલાયા હૈ.

ખૂબ ગૌર કરો બાત પર યે જિતના ખલાકા નિઝામ હૈ, યે તો મેરે દોસ્તો સિર્ફ ઈમ્તિહાનકે લિયે બનાયા ગયા હૈ, કે હમ દેખેં તુમ ઈસ નિઝામકો દેખકર ક્યા ફૈસલા કરતે હો, જિનકે ઔર અલ્લાહકે દરમિયાન કાઈનાતકા નિઝામ હાઈલ હો જાએગા, ન વો કિસીકો મા'બૂદ સમઝ બૈઠેંગે. ઉસકો મા'બૂદ સમઝનેકા ક્યા મતલબ? કે કાઈનાતકે નિઝામકો વો મા'બૂદ ઈસ તરહ સમઝેં કે કે કરનેવાલી ઝાત તો અલ્લાહ હીકી હૈ, મગર કરનેકે લિયે અલ્લાહને યે ચીઝોં ઔર શકલોંવાલા રાસ્તા બનાયા હૈ. બસ સમઝ લો ઉનહોંને ઈતના કેહતે હી અલ્લાહકા ઈન્કાર કર દિયા. ક્યૂંકે અલ્લાહ રબ્બુલ ઈઝ્ઝત કિસી નિઝામકે પાબંદ નહીં હૈં. જૈસે સાઈન્સવાલે કેહતે હૈં કે જબ યૂં હોગા તો યે હોગા.

ઝલઝલે, ઝિનાકી વજહસે આતે હૈં

જબ ઝલઝલે આતે હૈં ના, ઝલઝલે તો લોગ સાઈન્સ વાલોંસે પૂછતે હૈં કે ઝલઝલા ક્યૂં આયા? કે સો સાલસે તો કભી ઝલઝલા નહીં આયા અબ યહાં ઝલઝલા ક્યૂં આયા? તો વો તુમહેં લાખોં પટ્ટિયાં પઢ્હાએંગે. અગર તુમ યે સોચો કે અલ્લાહને જમીનકો હિલાયા હૈ ઔર અલ્લાહ તઆલા તબ હી જમીન હિલાકર ઝલઝલે લાતે હૈં, જબ ઉનકી જમીન પર ઝિના કિયા જાતા હૈ. હાં ઝિના હોનેકી વજહસે ઝલઝલે આતે હૈં, કે જમીન ઝિનાકો બરદાશ્ત નહીં કર સકતી હૈ કે મૈં ભી અલ્લાહકી મખ્લૂક ઔર તૂ ભી અલ્લાહકી મખ્લૂક, મૈં ભી મામૂર હૂં ઔર તૂ ભી મામૂર હૈ, તો તુને

અલ્લાહકા હુકમ ક્યૂં તોડા? મગર લોગોંકો અંદાઝા નહીં હૈ, ક્યૂંકે જિનહોંને ખલાકે નિઝામકો કાઈનાતસે જોડા હુવા હૈ ઉનહેં તો કભી ઈસકા ખયાલ ભી ન આએગા કે ઝલઝલેકા તઅલ્લુક ઝિનાસે હૈ. વો તો જો સાઈન્સવાલોંને ઉનહેં પળ્હા દિયા હૈ, વોહી પળ્હા હૈ, ઉનકી ઈસી એ'તિબારસે સોચ બની હુઈ હૈ કે હમને સાઈન્સમેં યે પળ્હા થા.

ખૂબ ધ્યાનસે સુનો! હમ સબકે સબ (અલ્લાહ હમેં મઆફ ફરમાએ કે) ઝાહિર પરસ્તી પર ચલ રહે હૈ, હાં સચ્ચી બાત હૈ યે કે હમ બજાએ ખુદા પરસ્તીકે ઝાહિર પરસ્તી પર ચલ રહે હૈં. ક્યૂંકે હમ રોઝાના અલ્લાહકી તૌહીદકો બોલનેકો કામ નહીં સમઝતે હૈં, હમ સબકે ઝહનોંમેં યે હૈ કે તબ્લીગકે ઝરીએસે કુછ આ'માલ હો જાતે હૈં, ઉન અમલોંકો કરનેકી કોશિશ હૈ, ફિર હિદાયત તો અલ્લાહકે હાથમેં હૈ. જબકે મૌલાના ઈલ્યાસ સાહબ (રહ.) ફરમાતે થે, કે અગર મૈં ઈસ કામકા કોઈ નામ રખતા તો ઈસ કામકા નામ "તેહરીકે ઈમાન" રખતા, કે મુસલમાનોંકે અંદર ઈમાનકે સીખનેકા શૌક પૈદા કિયા જાએ ઔર હર મુસલમાન અપને ઈમાનકો લેકર ફિક્રમંદ હો જાએ. અબ ઝરા ખૂદ સોચો કે જો આદમી નિઝામે કાઈનાતસે મુતાસ્સિર હૈ, વો અહકામાત પર કૈસે ચલેગા? ખૂબ સમઝ લો મૈંને આપકો ઈમાનકી તકવિયતકા પેહલા સબબ અર્ઝ કિયા હૈ કે અલ્લાહકી કુદરતકો ખૂબ બોલા કરો, કે કુદરત અલ્લાહકી ઝાતમેં હૈ, કાઈનાતમેં કુદરત નહીં હૈ. યે કાઈનાત અલ્લાહકી કુદરતસે બની હૈ ઔર હર લમ્હા કુદરત હીકે તાબેઅ હૈ, અલ્લાહ સૂરજ ઔર ચાંદકો સિર્ફ ઈસ લિયે બેનૂર કરતે હૈં કે વો બતાના ચાહતે હૈં કે ઉનકી રોશની હમારે કબ્ઝેમેં હૈ, જો યકીન નહીં કરતે વોહી સૂરજકે પુજારી હૈં. ક્યૂંકે યે લોગ બીચારે યે સમઝતે હૈં કે સૂરજકી રોશની ઉસકી અપની ઝાતી હૈ.

ઈસ લિયે મેરે દોસ્તો અઝીઝો! હમારા રોઝાનાકા પેહલા કામ યે હૈ દેખો મૈં બરાબર બંગલેવાલી મસ્જિદમેં અર્ઝ કરતા રેહતા હૂં કે હમારે ગશ્તોંકા મકસદ મુસલમાનોંસે મુલાકાતેં કર કરકે ઉનહેં મસ્જિદકે માહોલમેં લાના હૈ, કે ઉનસે મુલાકાતેં કરકે યે કેહના કે ભાઈ મસ્જિદમેં ઈમાનકા હલ્કા ચલ રહા હૈ આપ ભી

તશરીફ લે ચલિયે, ચાહે આપ દસ મિનિટ હીકે લિયે ચલેં. ખૂબ સમઝ લો કે હમારી મુલાકાતોંકા મકસદ મસ્જિદમેં નકદ લાના હૈ. યે સહાબાકી પેહલી સુન્નત હૈ, કે મુલાકાતેં કરકે ઉનહેં ઈમાનકી મજલિસમેં બિઠાઓ, મસ્જિદમેં બૈઠકર અલ્લાહકી કુદરતકો, ઉસકી અઝમતકો, ઉસકે રબ હોનેકો, ઉસકી યકતાઈકો બૈઠકર સુનો ઔર સુનાઓ ફિર યહાંસે ઉસી દઅવતકો લેકર બાહિરકે તમામ કાઈનાતી નકશોંકે ખિલાફ સબ નિકલેં કે સુનો કરનેવાલી ઝાત સિર્ફ અલ્લાહકી હૈ, અલ્લાહકે ગૈરસે તો કુછ નહીં હો રહા હૈ.

મસ્જિદકી આબાદીકી બુન્યાદ, મસ્જિદમેં ઈમાનકે હલ્કેકા કાઈમ હોના હૈ

મૈં તો અપને યહાં નિઝામુદીનમેં સૂબેવાલોંસે યે પૂછતા હૂં કે બતાઓ ભાઈ! તુમહારે યહાં કિતની મસ્જિદેં મસ્જિદે નબવીકી તરતીબ પર આબાદ હૈં? કે તુમહારે યહાં મસ્જિદમેં ઈમાનકા હલ્કા લગા હો ઔર તુમહારે સાથી મુલાકાતેં કર કરકે લોગોંકો મસ્જિદકે માહોલમેં લા રહે હોં. દેખો મસ્જિદકી આબાદીકી બુન્યાદ હૈ કે મસ્જિદમેં ઈમાનકે હલ્કે કાઈમ હોં.

એક તરફ તા'લીમકા હલ્કા લગા હો.

એક તરફ ઈમાનકા હલ્કા હો.

ઔર મુલાકાતેં કર કરકે લોગોંકો મસ્જિદમેં લાયા જા રહા હો.

મગર કિસી મસ્જિદમેં ઈમાનકા હલ્કા કાઈમ નહીં. અગર કામ કરને વાલોંને રોઝાના ઈમાનકો ન બોલા, તો બાહિરકે માહોલકા અસર ઉનકે દિલોં પર પડકર રહેગા.

ઈસ લિયે રોઝાના તૌહીદકો બોલના જરૂરી સમઝો તાકે હમારે યકીન અલ્લાહકી ઝાતકી તરફ ફિરેં, વરના અલ્લાહકે ગૈરકા તઅસ્સુર દિલોં પર પડેગા

ઔર સારી બેદીનીકી બુન્યાદ અલ્લાહકે ગૈરકા તઅસ્સુર હૈ.

મૈં કૈસે અર્ઝ કરૂં કે મુસલમાન શરીઅતકે એક એક હુકમકે બારેમેં બૈઠા સોચ રહા હૈ ના, કે અગર ઈસ હુકમકે ખિલાફ કાનૂન આયા ગયા તો ક્યા હોગા? શરીઅતકે ખિલાફ કિસી કાનૂનકો ઝહનમેં સોચનેકી જગહ દેના ભી ઉસકે ઈમાનકે ખિલાફ હૈ. શરીઅતકે કિસી એક હુકમકે ખિલાફ કિસી કાનૂનકે સોચનેકો ઝહનમેં જગહ દેના ભી ઈમાનકે ખિલાફ હૈ. અચ્છા જી! તો અબ મુસલમાન ક્યા કરેગા? એહતિયાત કરેગા, સ્ટ્રાઈકસે, ઉનકી ભૂખ હડતાલસે, દીનકે ઉસ અમલકી હિફાઝત ઈસ લિયે નહીં હોગી ક્યૂંકે યે ખૂદ પૂરે દીન પર નહીં હૈં. ક્યૂંકે ગૈર તો મુસલમાનોંકે દીનકો જબ હી મિટાતે હૈં, જબ મુસલમાન અપને દીનકો ખૂદ બિગાડ ચુકા હોતા હૈ. ગૈર તો બિગડે હુએ દીનકો મિટાતે હૈં, વરના કિસીકી ક્યા મજાલ હૈ કે દીનકો મિટાએ. હાં, અગર મુસલમાન ખૂદ ઈસ્લામકે અરકાનકા પાબંદ હો તો ક્યા મજાલ હૈ કિસીકી કે કોઈ મુસલમાનકે અરકાને ઈસ્લામકી તરફ નઝર ભી ઉઠાકર દેખ લે.

મેરે દોસ્તો અઝીઝો! ઉમ્મતકે દઅવતકો છોડને હીકી વજહ હૈ કે આજ અઝાન તક પર મસાઈલ ખડે હો રહે હૈં. યે દઅવતકે છોડનેકી વજહસે હૈ, ખૂબ ગૌરસે સુનો! વો તો જિતના અલ્લાહકે ગૈરકા તઅસ્સુર દિલોંમેં હોગા, ઉતના હી અલ્લાહકે ગૈરકા તઅસ્સુર તસલ્લુત હોગા. મૈં હઝરત (રહ.) કી બાત અર્ઝ કર રહા હૂં, કે હમારા રોઝાનાકા કામ યે હૈ કે હમ લોગોંકો મસ્જિદમેં લાકર અલ્લાહકી કુદરતકો સમઝાએં, યે સહાબાકી સુન્નત હૈ.

● અબ દૂસરા સબબ ઈમાનકી તકવિયતકા યે હૈ કે અંબિયા (અલૈ.) કે સાથ જો ગૈબી મદદેં હુઈ હૈં, ઉનકો બોલા કરો. ક્યૂંકે અંબિયા (અલૈ.) કી ગૈબી મદદોંકો બોલના, યે ઈમાનકી તકવિયતકા દૂસરા સબબ હૈ.

"કે નબી જી! હમ આપકે દિલકો જમાનેકે લિયે આપ પર પિછલે નબિયોંકે વાકિઆત વહી કરતે હૈં." (સૂ. હૂદ ૧૨૦)

તો નબિયોંકી ગૈબી મદદોંકે વાકિઆતકો બયાન કરના, દિલોંકે જમાવકા સબબ હૈ, એક ઈમાનકી તકવિયતકા સબબ યે હૈ.

● તીસરા સબબ ઈમાનકી તકવિયતકા યે હૈ કે જિતના સહાબએ કિરામકે સાથ

ગૈબી મદદેં

બરકતેં

નુસરતેં ઔર

ઝાહિરકે ખિલાફ જો મદદોંકે વાકિઆત હુએ હૈં,

ઉનહેં ખૂબ બયાન કિયા કરો, ઔર બયાન કરનેમેં કભી યે ન સોચના કે ઐસા હો સકતા હૈ યા નહીં? ક્યૂંકે અંબિયા ઔર સહાબાકે વાકિઆત અલ્લાહકી મદદકે ઝાબ્તે બતાનેકે લિયે હૈં. વરના લોગ યે સમઝેંગે કે અલ્લાહને દુનિયાકો દારૂલ અસ્બાબ બનાયા હૈ, તાકે અલ્લાહ અસ્બાબકે ઝરીએ હમારી મદદ કરતે રહેં.

અસ્બાબ પર નિગાહ રખકર અલ્લાહસે ઉમ્મીદ કરના, યે કુફ્રકા રાસ્તા હૈ

દેખો મેરે દોસ્તો અઝીઝો! યેહી વજહ હૈ કે હમ સબ અલ્લાહકે સામને અપને અસ્બાબ રખ કર દુઆએં માંગતે હૈં. કેહતે ભી હૈં સાથી, કે તુમ ઝાહિરી અસ્બાબમેં કોશિશ કરો ફિર અલ્લાહ પર ભરોસા કરો, હાય!!! સોચો તો સહી કે કિતની ઉલ્ટી બાત હૈ.

નહીં મેરે દોસ્તો! મુઝે ખૂદ હી એ'તિરાફ હૈ કે મેરી બાત આપકો મુશ્કિલસે સમઝમેં આએગી. ક્યૂંકે જો આદમી ચલ રહા હો મશરિકકી તરફ, ઉસે મગરિબકી તરફ ફિરના પડેગા. આજ તો હમ સબકી ઝબાનોં પર યે હૈ કે ઝાહિરી અસ્બાબમેં તુમ કોશિશ કરો ઔર ઉમ્મીદ અલ્લાહસે રખ્ખો. મેરે દોસ્તો! યે રાસ્તા નાકામીકા હૈ. હાય!!! મૈં કૈસે સમઝાઉં કે તુમને અલ્લાહકે લિયે કિયા હી ક્યા હૈ? જિસસે તૂ અલ્લાહસે ઉમ્મીદ રખ્ખે. મહેનત કરતે હૈં અસ્બાબ પર ઔર ઉમ્મીદ રખતે હૈં અલ્લાહસે.

હઝરત (રહ.) ફરમાતે થે કે "અસ્બાબ પર નિગાહ રખકર અલ્લાહસે ઉમ્મીદ કરના યે કુફ્રકા રાસ્તા હૈ."

કે અલ્લાહસે ઉમ્મીદ તો ગૈર મુસ્લિમ ભી રખતે હૈં, વો ભી સહીહ કેહતે હૈં કે ઝાહિરી અસ્બાબ હમારે ઝિમ્મે હૈ ઔર કરનેવાલી ઝાત અલ્લાહકી હૈ. ઈતની ઉમ્મીદ તો વો ભી અલ્લાહસે રખતે હૈં. મૈં હઝરત (રહ.) કી બાત અર્ઝ કર રહા હૂં, વો ભી કેહતે હૈં કે અલ્લાહ કરેંગે મગર ઝાહિરી અસ્બાબ બનાના હમારે ઝિમ્મે હૈ ઔર મુસલમાન ભી યેહી કેહતે હૈં કે અલ્લાહ કરેંગે મગર ઝાહિરી અસ્બાબ બનાના હમારે ઝિમ્મે હૈ. હઝરત (રહ.) ફરમાતે થે કે તુમ ઝરા બૈઠકર ગૌર કરો કે તુમમેં ઔર ઉનમેં ક્યા ફર્ક રેહ ગયા હૈ?

હમારે એક સાથીકો ઔલાદ નહીં હોતી થી, ઉસને એક ગૈર મુસ્લિમ ડાક્ટરસે અપના ઈલાજ કરાયા. ઉસ ડાક્ટરને સબ દેખભાલ ચેકપ વગૈરહ કિયે, ફિર ઉસને કહા કે કોઈ કમી નહીં હૈ, મૈંને તો અપના કામ પૂરા કર દિયા હૈ, અબ સિર્ફ ઉપરવાલેકે હુકમકી દેર હૈ. કિસકી દેર હૈ? કે ઉપરવાલેકે હુકમકી દેર હૈ. જબ ઉસને મુઝે આકર યે બતાયા કે વો ગૈર મુસ્લિમ ડાક્ટર તો યે કેહ રહા થા કે મૈંને અપના કામ પૂરા કર દિયા હૈ, અબ ઉપરવાલેકે હુકમકી દેર હૈ. તો મૈં સોચમેં પડ ગયા, કે હમમેં ઔર ઉસમેં ક્યા ફર્ક રેહ ગયા? ઔર વો ભી યેહી કેહ રહે હૈં કે અસ્બાબ મૈંને બના દિયે હૈં, અબ ઉપરવાલા કરેગા. ઔર હમ ભી યેહી કેહ રહે હૈં કે અસ્બાબ હમ બના લેતે હૈં અબ કરનેવાલી ઝાત અલ્લાહકી હૈ. તો મૈંને કહા કે હમમેં ઔર ઉનમેં ફર્ક ક્યા રેહ ગયા?

મેરે દોસ્તો અઝીઝો બુઝુર્ગો! દેખો હમમેં ઔર ઉનમેં ફર્ક યે હૈ કે જો અલ્લાહકો કરનેવાલા નહીં માનતે, તો ઉનકે ઔર અલ્લાહકે દરમિયાન અસ્બાબ ઝાબ્તા હૈં. ઔર જો અલ્લાહકો કરનેવાલા માનતે હૈં, ઉનકે ઔર અલ્લાહકે દરમિયાન અહકામાત ઝાબ્તા હૈં, કે

અય અલ્લાહ! મૈંને નમાઝ પઢ લી.

અય અલ્લાહ! મૈંને સદકા દે દિયા.

અય અલ્લાહ! મૈંને સચ બોલ દિયા.

અબ કરનેવાલી ઝાત તેરી હૈ, મોમિન હુકમ પૂરા કરકે ઉમ્મીદ કરેગા. ઔર કાફિર અસ્બાબ પૂરે કરકે ઉમ્મીદ કરેગા. ખૂબ સમઝ લો! ઉમ્મીદ દોનોં અલ્લાહસે હી કરતે હૈં, મગર ઈતના ફર્ક હૈ કે એક મરતબા હુઝૂરે અકરમ સલ્લલ્લાહુ અલૈહિ વ સલ્લમને એક મુશરિકકો બુલાકર પૂછા કે યે બતાઓ જબ દુનિયામેં તુમકો કોઈ નુકસાન હો જાતા હૈ તો તુમ ઉસ નુકસાનકી તલાફી કિસસે કરાતે હો? ઉસ મુશરિકને યે કહા કે જો અલ્લાહ આસમાનોંકે ઉપર હૈ, મૈં ઉસસે કેહતા હૂં, તો વો મેરે નુકસાનકી તલાફી કરતા હૈ. તો આપ સલ્લલ્લાહુ અલૈહિ વ સલ્લમને ફરમાયા : કે જબ વો અલ્લાહ તુમહારા કામ બનાતા હૈ, તુમહારે નુકસાનકો દૂર કરતા હૈ, ફિર ભી તુમ ઉસકે સાથ બુતોંકો શરીક કરતે હો.

નહીં, મેરે દોસ્તો અઝીઝો, બુઝુર્ગો! હમારે ઔર અલ્લાહકે દરમિયાન કાઈનાત ઝરીઆ નહીં હૈ. બલ્કે હમારે ઔર અલ્લાહકે દરમિયાન અહકામાત ઝરીઆ હૈં. અબ રહી બાત કે અલ્લાહને ફિર અસ્બાબ ક્યૂં બનાએ? તો અલ્લાહ તઆલાને અસ્બાબ સિર્ફ ઈમ્તિહાનકે લિયે બનાએ હૈં. અલ્લાહ તઆલા યે દેખના ચાહતે હૈં, કે અસ્બાબસે ઝાહિર હોનેવાલી હાજતોંકો તુમ હમારી તરફ ફેરતે હો યા અસ્બાબકી તરફ ફેરતે હો, સિર્ફ ઈતનાસા ઈમ્તિહાન હૈ. ઈસ લિયે યે સારે અસ્બાબ ઈમ્તિહાનકે લિયે હૈં, ચાહે હમારી દુકાન હો, યા ચાહે સુલેમાન (અલૈ.) કી બાદશાહત હો, યે સબકા સબ ઈમ્તિહાનકે લિયે હૈ.

ઐસી બાદશાહી, કે સારી મખ્લૂક તાબેઅ

ક્યા બાદશાહત થી સુલેમાન (અલૈ.) કી. (કાલ રબ્બિગ્ફિર્લી વ હબ્લી મુલ્કલ્ લા યમ્બગી લિઅહદિમ્ મિમ્ બઅ્દી ઈન્નક અન્તલ્ વહ્હાબ) "અય અલ્લાહ! મુઝે ઐસી બાદશાહી ચાહિયે જો મેરે બાદ કિસીકો મયસ્સર ન હો." ઐસી બાદશાહી કે સારી મખ્લૂક તાબેઅ, જિસસે ચાહે જો કામ લે. મગર કાહેકે લિયે? કે

સિર્ફ આઝમાઈશકે લિયે. અસ્બાબ કિસીકે પાસ હોં, નબીકે પાસ હોં, યા ચાહે ઉમ્મતીકે પાસ હોં, આઝમાઈશકે લિયે હૈં. અસ્બાબમેં સબકી દો આઝમાઈશેં હૈં.

એક આઝમાઈશ ઈતાઅતકી હૈ.

ઔર

એક આઝમાઈશ ગુમાનકી હૈ.

કે તુમને અમલકી નિસ્બત કિધર કી હૈ. યે દો આઝમાઈશેં હૈં અસ્બાબમેં, એક આઝમાઈશ ઈતાઅતકી હૈ કે જો અસ્બાબ હમ તુમકો દેતે હૈં, તુમ ઉનમેં હમેં ભૂલ તો નહીં જાતે.

સૂરજકા વાપસ નિકલના

કે સુલેમાન (અલૈ.) ઘોડોંકા મુઆઈના કર રહે થે, વૈસે ઘોડે ઈસ વક્ત દુનિયામેં નહીં હૈં, સારે ખતમ હો ગયે. ઐસે ઘોડે જો દૌડતે ભી થે, ઉડતે ભી થે ઔર સમંદરમેં તૈરતે ભી થે, ઐસે ઉમદા ઘોડે. ઉન ઘોડોંકા સુલેમાન (અલૈ.) મુઆઈના કર રહે થે, ઉસીમેં અસરકી નમાઝ કઝા હો ગઈ કે સૂરજ ડૂબ ગયા. અસ્બાબકે દેખનેમેં ઐસે મશ્ગૂલ હો ગયે કે અસરકી નમાઝ કઝા હો ગઈ. લેકિન બાત યે હૈ કે જિનહેં અમલકે ઝાએઅ હોનેકા ઐસા ગમ હોતા હૈ, અલ્લાહ ઉનકો ઝાએઅ નહીં કરતે. ઔર ફરમાયા : (વ રુદ્દૂહા અલય્ય ફતફિક મસ્હમ્ બિસ્સૂકિ વલ્ અઅ્નાક) અય અલ્લાહ સૂરજકો વાપસ કર દે કે મેરી નમાઝ કઝા હો ગઈ હૈ. જિનહેં અમલકે ઝાએઅ હોનેકા સચ્ચા ગમ હોતા હૈ, અલ્લાહ ઉનકે અમલકો ઝાએઅ નહીં કરતે. ઈસી લિયે ફરમાયા કે સારી નેકિયોંકા મદાર તકવે પર હૈ, ચુનાંચે સૂરજ વાપસ નિકલા.

મૈં આપકો બતા રહા થા કે અસ્બાબમેં એક ઈમ્તિહાન ઈતાઅતકા ભી હોગા, કે ઐસા તો નહીં કે તુમ નમાઝકો ઝાએઅ કર દો. એક બાત. ઔર દૂસરી બાત યે હૈ કે તુમ અસ્બાબમેં મુદઈ હો, જિસકી વજહસે તુમ યે સોચો યા ખયાલ કરો

કે ઉસ સબબસે હમ યે કર લેંગે યા ફિર તુમ અસ્બાબકી નિસ્બત હમારી તરફ કરતે હો, કે સબબસે નહીં અલ્લાહ કરેંગે. યે અસ્બાબ તો હમારા ઈમ્તિહાન હૈં, કે ઈસી બાત પર ઉનકી આઝમાઈશ હુઈ.

ગોશ્તકા લોથડા, સુલેમાન (અલૈ.) કી શાહી કુરસી પર?!!

કે સુલેમાન (અલૈ.) ને બડા નેક ઈરાદા કિયા, તય કિયા કે આજ મૈં અપની સો (૧૦૦) બીવિયોં પર ચક્કર લગાઉંગા, ક્યૂંકે મુઝે અલ્લાહકે રાસ્તેકે લિયે સો મુજાહિદ તૈયાર કરને હૈં. (સો લડકે પૈદા કરૂંગા) નેક ઈરાદા કિયા કે અપની સો (૧૦૦) બીવિયોંકે પાસ ચક્કર લગાઉંગા, કે મુઝે સો બેટે ચાહિયે, જો અલ્લાહકે રાસ્તેમેં મુજાહિદા કરેં, શયતાનને ઉનકો ભી યહાં ઈન્શા અલ્લાહ કેહના ભુલા દિયા. રિવાયતમેં હૈ, હાલાંકે ખૈરકા ઈરાદા હૈ, ઈસી લિયે અલ્લાહકી મદદ ઉસી કામમેં હોગી, જો કામ અલ્લાહકે હવાલે કિયા ગયા હૈ. ઈરાદા ચાહે દીનકા હો યા દુનિયાકા, તો સુલેમાન (અલૈ.) ને નેક ઈરાદા કિયા કે સો મુજાહિદ અલ્લાહકે રાસ્તેકે લિયે ચાહિયે ઔર ઉસ ઈરાદેકે સાથ અપની સો બીવિયોંસે સોહબત કી, મગર સો બીવિયોંમેંસે સિર્ફ એક બીવીકો હમલ ઠેહરા. ઔર નિન્નાનવે (૯૯) બીવિયોંકો કોઈ હમલ નહીં ઠહેરા, સિર્ફ એક બીવીકો હમલ ઠહેરા ઔર ઉસ બીવીસે ભી એક ગોશ્તકા લોથડા પૈદા હુવા, કે ઉસ ગોશ્તકે લોથડે પર ન કાન, ન હાથ, ન પૈર, ન આંખ ઔર મુંહ, સિર્ફ ગોશ્તકા લોથડા. ઔર નિય્યત સુલેમાન (અલૈ.) કી થી મુજાહિદ કી. તો દાયાને ઉનકી બીવીસે પૈદા હુએ ઉસ ગોશ્તકે લોથડેકો શાહી કુરસી પર લાકર રખ દિયા કે યે પૈદા હુવા હૈ. કુરઆનમેં ઈસી તરહ હૈ કે **(વ લકદ્ ફતન્ના સુલૈમાન અલા કુર્સિય્યિહી જસદન્ સુમ્મ અનાબ)**

દાયાને ઉસ જને હુએ ગોશ્તકે લોથડેકો સુલેમાન (અલૈ.) કી શાહી કુરસી પર ક્યૂં ડાલા? ક્યૂંકે વો કુરસી પર ડાલનેવાલી ચીઝ તો નહીં થી, ફિર ક્યૂં ડાલા કુરસી પર? કે કુરસી પર ઈસ લિયે ડાલા ગયા હૈ કે સુલેમાનકો યે પતા ચલે કે તુમ અપની બાદશાહતસે યે ન સમઝો કે કુછ કર લેંગે.

અસ્બાબ પર અલ્લાહકા કોઈ વા'દા નહીં

ગૌર કરો ઉસ પર કે જિનકે તાબેઅ સારી મખ્લૂક, લેકિન સો (૧૦૦) બચ્ચોંકો પૈદા કરનેકે ઈરાદેકો અલ્લાહકો સામને ન રખ્ખા કે જબ બંદા કિસી કામકે ઈરાદે પર અલ્લાહકો ભૂલ જાતા હૈ તો ફિર અલ્લાહ રબ્બુલ ઈઝ્ઝત અપની યાદ દિલાનેકે લિયે ઉસકો ઉસકે કામમેં નાકામ કરતે હૈં. જિનહેં અલ્લાહ તઆલા યાદ આ જાએ ઐસે હાલાતમેં, તો ફિર અલ્લાહ ઉનકે લિયે રાસ્તે ખોલ દેતે હૈં. ઔર જિનહેં અલ્લાહ યાદ નહીં આતે ઉન હાલાતમેં, તો ફિર વો આગે બેબરકતીકા, પરેશાનિયોં ઔર મુસીબતોંકે શિકાર હો જાતે હૈં.

ઈસ લિયે મેરે દોસ્તો અઝીઝો! અસ્બાબકી હૈસિયત ઈસસે ઝિયાદા નહીં હૈ. ઈસ લિયે કેહતે હૈં કે અંબિયા ઔર સહાબાકે ગૈબી મદદોંકે વાકિઆત ખૂબ બોલા કરો, કે અલ્લાહને ઉનકે સાથ જો ભી કિયા હૈ, વો અપને ઝાબ્તે બતાનેકે લિયે ઔર ઉનકે દિલોંમેં જમાનેકે લિયે કિયા હૈ. યે તીસરા સબબ હૈ ઈમાનકી તકવિયતકા, કે સહાબાકે સાથ અલ્લાહકી ગૈબી તાઈદકે વાકિઆતકો ખૂબ બોલા કરો. ઈસ લિયે હઝરત (રહ.) ને સારી "હયાતુસ્સહાબા" મુરત્તબ કરકે આખિરમેં ગૈબી તાઈદોંકે વાકિઆતકો જમા કિયા હૈ, કે અલ્લાહને સહાબાકી તાઈદ કિસ તરહ ઔર કિન આ'માલ પર કી હૈ. તો મૈં અર્ઝ કર રહા થા કે અસ્બાબકી હૈસિયત યે હૈ, અબ ચાહે વો અસ્બાબ નબીકે પાસ હોં, ચાહે વો અસ્બાબ વલીકે પાસ હોં, ઔર ચાહે વો અસ્બાબ ઉમ્મતીકે પાસ હોં, અસ્બાબકી હૈસિયત યે હૈ. અલ્લાહકા અસ્બાબ પર કોઈ વા'દા નહીં હૈ, યે પક્કી બાત હૈ.

અલ્લાહકી કુદરત વા'દોંકે સાથ હૈ. ઔર
અલ્લાહકે વા'દે ઉસકે હુકમોંકે સાથ હૈં.
(ઈય્યાક નઅ્બુદૂ વ ઈય્યાક નસ્તઈન)

યે સીધા ઔર સહીહ રાસ્તા હૈ. અસ્બાબકે સાથ વા'દે ભી નહીં ઔર કુદરત ભી નહીં, લોગોં પર તઅજ્જુબ હૈ કે વો અલ્લાહકે સામને અપને અસ્બાબ રખકર દુઆએં માંગતે હૈં. મેરે દોસ્તો! અલ્લાહકે સામને આ'માલ રખકર દુઆએં માંગો, કે

અય અલ્લાહ! યે સદકા મૈંને દિયા હૈ, ઉસ પર તેરા યે વા'દા હૈ.
અય અલ્લાહ! મૈંને યે નમાઝ પઢી હૈ, ઉસ પર તેરા યે વાદા હૈ.

મશ્હૂર વાકિઆ હૈ કે તીન આદમિયોંકા જો ગારમેં ફંસે થે ઔર ચટાનને રાસ્તા બંદ કર દિયા થા. યહાં ઉનકે લિયે સિવાએ મૌતકે ઔર કોઈ રાસ્તા નહીં થા, તો યહાં હર એકને અલ્લાહકે સામને અપના અપના અમલ પેશ કિયા. હાં સબબ નહીં બલ્કે અમલ પેશ કિયા.

એકને મુઆશરેકા અમલ પેશ કિયા એહસાનકા.
એકને મઆમલાતકા અમલ પેશ કિયા એહસાનકા.
એકને અખ્લાકકા અમલ પેશ કિયા એહસાનકા.

કિસીને બૈઠકર યે દુઆ નહીં માંગી કે અય અલ્લાહ! કોઈ ઐસી ક્રેન ભેજ દીજિયે જો ઈસ ચટાનકો હટા દે, યા કોઈ ઐસા સૈલાબ હો જો ચટાનકો બહા દે, યા કોઈ ઝલઝલેકા ઐસા ઝટકા હો જો ચટાનકો યહાંસે સરકા દે. જી હાં, યહાં પર ઉન તીનોંને અલ્લાહકે સામને અપના અપના અમલ પેશ કિયા.

એકને અપના અમલ પેશ કિયા કે અય અલ્લાહ! મૈં અપને વાલિદૈનસે પેહલે અપને બચ્ચોંકો કભી ખોરાક નહીં દેતા થા, કભી દૂધ નહીં પિલાયા થા. જબ ભી મૈં જંગલસે આતા તો સબસે પેહલે મૈં બકરીસે દૂધ નિકાલકર અપને વાલિદૈનકો પિલાતા થા. એક દિન મુઝે વાપસીમેં દેર હો ગઈ, જિસકી વજહસે મેરે વાલિદૈન સો ચુકે થે, તો મૈં સારી રાત દૂધકા પ્યાલા લેકર વાલિદૈનકે સરહાને ખડા રહા. ઉધર

મેરે બચ્ચે ભૂખકી વજહસે રોતે બિલકતે રહે, મગર મૈંને ઉનકો દૂધ નહીં દિયા. બલ્કે દૂધકા પ્યાલા લિયે હુએ મૈં વાલિદૈનકે સરહાને ખડા રહા, કે ઉનકો નીંદસે ઉઠાના મૈંને મુનાસિબ નહીં સમઝા ઔર બચ્ચોંકો ઉનસે પેહલે દૂધ પિલાના ઠીક નહીં સમઝા.

વાલિદૈનકે સાથ ઔલાદકા મઆમલા, જાનવરોં જૈસા

અબ તો અલ્લાહ મઆફ ફરમાએ કે અબ તો મુસલમાનકા મઆમલા અપને વાલિદૈનકે સાથ ઐસા હૈ, જિસ તરહ જાનવરોંકે બચ્ચોંકા મઆમલા હોતા હૈ, કે કિસી જાનવરકા બચ્ચા બડા હોકર અપને વાલિદૈનકો નહીં પહેચાનતા, હાલાંકે ઈન્સાનકો ઉસકી વસિય્યત કી ગઈ હૈ કે તેરી પૈદાઈશકે વક્ત તુઝે પેટમેં રખનેકી ઉનહોંને તકલીફ ઉઠાઈ. તુઝે દૂધ પિલાનેકી ઉનહોંને તકલીફ ઉઠાઈ, મગર અબ વાલિદૈન બોઝ હો ગયે. વાલિદૈનકી ખિદમત ન કરના આજ મુસલમાનોંમેં સબસે બડી બેબરકતી કી વજહ હૈ. લોગ બરકતોંકે તા'વીઝ લેતે હૈં, હાલાંકે વાલિદૈનકી ખિદમતસે બઢકર કોઈ ચીઝ બરકતકા સબબ નહીં હૈ, સારે આ'માલ એક તરફ. ઈસ લિયે કે ઔલાદ વાલિદૈનકી મકરૂઝ હૈ, કે ઉસ પર હમલકા કર્ઝ, ઉસ પર દૂધ પિલાનેકા કર્ઝ ઔર ઉસકો જનનેકા કર્ઝ, યે સારે કર્ઝે હૈં ઔલાદ પર અપને વાલિદૈનકે, ઔર અબ અલ્લાહ મઆફ ફરમાએ કે આજ ઔલાદકા અપને વાલિદૈનસે મઆમલા જાનવરોંકે જૈસા હૈ, કે બડે હુએ ઔર વાલિદૈનકો છોડા.

તો વહાં ગારમેં ઉનહોંને અમલ પેશ કિયા તો ચટાન અપની જગહસે સરક ગઈ. લેકિન કિસીકે નિકલને ભરકા રાસ્તા ન બના, ઐસા નહીં હૈ કે તુમ અમલ કરો તો તુમહારી નજાત, ઔર વો અમલ કરેં તો ઉનકી નજાત કે ઉમ્મતકા

મઆમલા ઈજતિમાઈ હૈ ઔર દીન ભી ઈજતિમાઈ હૈ. ઐસા નહીં હૈ કે જો અમલ કર લે ઉસકી નજાત હો જાએ બલ્કે દીન મુજતમેઅ હૈ ઔર ઉમ્મત મજમૂઆ હૈ.

મૈં તુઝસે મઝાક નહીં કર રહા હૂં

તો દૂસરેને અમલ પેશ કિયા મઆમલાતમેં એહસાનકા, કે મૈંને એક મઝદૂરસે કામ લિયા મગર વો અપની મઝદૂરી છોડકર ચલા ગયા ઔર મૈંને ઉસકી મઝદૂરીસે બહોતસા માલ તૈયાર કિયા. ફિર એક મુદ્દતકે બાદ જબ વો મેરે પાસ અપની મઝદૂરી લેનેકે લિયે આયા તો ઉસ વક્ત સારી વાદી (જંગલ) જાનવરોંસે ભરી હુઈ થી, તો મૈંને ઉસસે કહા કે યે સબ તેરી મઝદૂરી હૈ, તૂ ઉનહેં લે જા. ક્યૂંકે ઉસને ઉસકી મઝદૂરીસે હી યે સારા માલ બનાયા થા. ઔર જિતના માલ ઉસકી મઝદૂરીસે બના, ઉસને ઉસકો બચાકર રખ્ખા. ફ઼િર ઉસકે આને પર મૈંને ઉસકો સારા સામાન લે જાનેકે લિયે પેશ કિયા, તો ઉસ મઝદૂરને કહા કે અય અલ્લાહકે બંદે! મુઝસે મઝાક ન કર બલ્કે મેરી મઝદૂરી દે દે. ઉસને કહા કે મૈં તુઝસે મઝાક નહીં કર રહા હૂં, યે સારાકા સારા તેરા હી હૈ, તૂ ઉસે લે જા. મઆમલેમેં એહસાનકા અમલ. જી હૈં, અમલ પેશ કરકે કહા કે અય અલ્લાહ! અગર યે મૈંને તેરે લિયે કિયા હૈ તો તૂ હમેં યહાંસે નિકાલ દે. ચટાન ફિર સરકી, લેકિન એકકે ભી નિકલનેકા રાસ્તા ન હુવા કે દીન મુજતમેઅ હૈ ઔર ઉમ્મત મજમૂઆ હૈ.

મઆમલાતકી વજહસે આનેવાલે હાલાત, ઈબાદતસે ઠીક નહીં હોંગે

અબ મૈં કૈસે સમઝાઉં દોસ્તો! લોગ લંબી લંબી નમાઝેં, બડી બડી ઈબાદતેં, હજ પર હજ કરતે હૈં, ઝિક્ર બહોત લંબા લંબા, લેકિન મઆમલાત,

મુઆશરત ઔર અખ્લાક ઈન તીનોં લાઈનોંમેં યે ફેલ હૈં. હઝરત (રહ.) ફરમાતે થે કે જો હાલાત મઆમલાતકી વજહસે આએંગે, વો ઈબાદતસે ઠીક નહીં હોંગે. અગર યે ચાહે કે હમારી ઈબાદાતસે તંગી દૂર હો જાએ, તો યે તંગિયોંસે નહીં નિકલ પાએંગે. મેરે દોસ્તો! મઆમલાત બહોત અહમ ચીઝ હૈ, અલ્લાહ મુઝે મઆફ ફરમાએ કે હમારે માહોલમેં ઈસકા એહતિમામ નહીં હૈ. ક્યૂંકે જિનકી નઝર અપની ઈબાદાત પર હોતી હૈ, ઉનકે અંદર ઈતના ફખ્ર પૈદા હો જાતા હૈ કે વો મઆમલાતકી પરવાહ નહીં કરતે. હાલાંકે ખુદાકી કસમ! મઆમલાતકો બિગાડકર દુનિયામેં ઈબાદતેં કરનેવાલે, અપની સારી ઈબાદતેં સિર્ફ દૂસરોંકે લિયે કર રહે હૈં. કે યે અપની ઈબાદાતસે કિયામતમેં ઐસે ખાલી હો જાએંગે કે શાયદ ઉનહોંને દુનિયામેં કોઈ અમલ કિયા હી નહીં હૈ. કે કિયામતમેં હકવાલોંકો ઉનકી ઈબાદતેં દી જાએંગી, ઔર જબ ઈબાદતોંસે યે ખાલી હો જાએંગે, તો ઉન આબિદોં પર હકવાલોંકે ગુનાહ ડાલે જાએંગે, ફિર ઉન આબિદોંકો જહન્નમમેં ડાલ દિયા જાએગા, કે યે વો આબિદ જિસને મઆમલાતકી પરવાહ ન કરકે ઈબાદતેં કી હૈં મઆમલાતકે હુકમ તોડકર.

યે બડી ફિક્રકી બાત હૈ કે કહીં હમારે મઆમલાતકી વજહસે હમારી ઈબાદત પર દૂસરોંકા કબ્ઝા ન હો જાએ, કે હમારે મઆમલાત પર ઈબાદતકા પરદા ન પડ જાએ, કે કિયામતમેં અલ્લાહ ઉસ પરદેકો ઉઠાએંગે ઔર મુતાલબા કરનેવાલોંકે મુતાલબેકો ઉસકી ઈબાદતસે પૂરા કરેંગે. ક્યૂંકે આખિરતકી કરન્સી આ'માલ હૈં. યે વહાંકી જરૂરત હૈ, ઈસ લિયે અપની ઈબાદાતકો મહેફૂઝ કરો. વરના હકવાલે સારી ઈબાદતેં ઐસી લે ઉડેંગે કે ગોયા ઉન ઈબાદાતમેં આપકા કોઈ હિસ્સા હી નહીં હૈ.

મકબૂલ નમાઝેં

મકબૂલ હજ

મકબૂલ અઝકાર

મકબૂલ રોઝે

સબ નેકિયાં દૂસરે લે ઉડેંગે.

ફાકા તો કુફ્ર તક પહોંચા દેતા હૈ

મૈં અર્ઝ કર રહા થા કે ફિર તીસરેને અમલ પેશ કિયા કે અય અલ્લાહ! મેરે ચચાકી લડકી જો મુઝે મહેબૂબ થી, મૈં ઉસકે સાથ ખલ્વત (તન્હાઈ-બદકારી) ચાહતા થા. ક્યૂંકે દુનિયામેં અગર મુઝે કિસી ઔરતસે મુહબ્બત થી તો ઉસીસે થી, મૈં ઉસકે સાથ ખલ્વત ચાહતા થા, મગર વો ખલ્વતકા મૌકા નહીં દેતી થી, ફિર કહત સાલીકી વજહસે ઉસ પર તંગી આઈ, તો વો મોહતાજ હોકર મેરે પાસ આઈ. મૈંને કહા કે મૈં તુઝે એકસો બીસ (૧૨૦) દીનાર દૂંગા, મગર શર્ત યે હૈ કે તૂ મેરે સાથ ખલ્વત ઈખ્તિયાર કર લે. વો ઈસ બાત પર રાઝી હો ગઈ. ક્યૂંકે ફાકા તો કુફ્ર તક પહોંચા દેતા હૈ, તો ઉસકો ઉસકે ફાકાને બદકારીકે લિયે તૈયાર કર દિયા. ફિર અય અલ્લાહ! જબ બદકારીકે ઈરાદેસે મૈં ઉસકી ટાંગોંકે દરમિયાન બૈઠ ગયા, તો વો મુઝસે બોલી કે અલ્લાહસે ડર! અય અલ્લાહ! મૈંને સિર્ફ તુઝસે ડરકર યે કામ નહીં કિયા કે અય અલ્લાહ! મૈંને તેરે ડરસે ઉસસે ઝિના નહીં કિયા ઔર વો એકસો બીસ (૧૨૦) દીનાર ભી ઉસકો દે દિયે. અય અલ્લાહ! તૂ મેરે નિકલનેકા યહાંસે ઈન્તિઝામ કર દે.

મદદકે ઝાબ્તે

દેખો ભાઈ મેરે દોસ્તો બુઝુર્ગો! યે વાકિઆત મદદકે ઝાબ્તે બતાનેકે લિયે હૈં. લોગ ઐસે વાકિઆત સુનકર કેહતે હૈં "સુબ્હાનલ્લાહ સુબ્હાનલ્લાહ" મગર ઝિંદગી વહીંકી વહીં. હઝરત (રહ.) ફરમાતે થે કે જિતને પિછલોંકે વાકિઆત હૈં ઉનસે પિછલોંકો નહીં બતલાના હૈ બલ્કે ઉનકે વાકિઆતસે કિયામત તક અલ્લાહકી મદદકે ઝાબ્તે બતલાના હૈ કે યે મદદકે ઝાબ્તે હૈં. વો ઐસે થે, વો ઐસે થે. બલ્કે યે વાકિઆત તો યે બતાનેકે લિયે થે કે અગર તુમને ઐસા કિયા તો તુમહારે સાથ ભી ઐસે હી હોગા. બલ્કે જિતના ઉસકે સાથ હુવા હૈ, ઉસસે દસ ગુના ઝિયાદા એક

મોમિનકે સાથ હોગા. હદીસમેં આતા હૈ, કે એક મોમિનકી મદદ દસ (૧૦) સહાબાકે બકદ્ર હોગી, ઔર એક મોમિનકો અમલ પર અજર પચાસ (૫૦) સહાબાકે બરાબર મિલેગા. દેખો યે બહોત બડી બાત હૈ, સહીહ રિવાયતમેં હૈ. "મુન્તખબ અહાદીસ" મેં હઝરતને યે બાત નકલ કી હૈ. ઐસી હદીસેં હઝરતને "મુન્તખબ અહાદીસ" મેં ચુન ચુનકર જમા કી હૈં. ગૌર કિયા કરો ઉન હદીસોં પર. તો ઈમાનકે સીખનેકા યે તીસરા સબબ હૈ કે સહાબાકે સાથ જો ગૈબી મદદેં હુઈ હૈં, ઉનહેં ખૂબ બોલા કરો.

● ઔર ચોથા ઈમાનકી તકવિયતકા સબબ યે હે કે ઈમાનકી અલામતોંકો ખૂબ બોલા કરો તાકે ઈમાનકી કમઝોરીકા હમારે અંદર એહસાસ હો જાએ કે કિતની બેપરવાહી હૈ ઈમાનસે. કે જબ તુમહેં નેકી ખૂશ કરે ઔર ગુનાહ ગમગીન કરે તો જાન લે કે તૂ મોમિન હૈ કે ઈમાન તો અપની અલામતોંકે સાથ હૈ. નેકિયોંસે ખૂશ હોના કે અલ્લાહકા હુકમ પૂરા કરકે ખૂશી હો રહી હો, ઔર ગુનાહસે ગમગીન હોના કે એક અદનાસી સુન્નતકે છૂટને પર હમેં ગમ હો રહા હૈ, ઈસીકો તૌબા કેહતે હૈં. જો ગુનાહ કરકે ગમગીન નહીં હોગા વો તૌબા નહીં કરેગા, યે હૈ ઈમાનકી તકવિયતકે અસ્બાબ.

ઈમાનકી સબસે અહમ્ અલામત "તકવા"

કે ઈમાનકી સબસે અહમ અલામત તકવા હૈ, કે કુરઆનમેં કલિમહ "લા ઈલાહ ઈલ્લલ્લાહ" કો તકવાકા કલિમહ ફરમાયા હૈ. ઔર મોમિનકો ઉસકા હકદાર બતલાયા.

(ઈઝ જઅલલ્લઝીન કફરૂ ફી કુલૂબિહિમુલ્ હમિય્યત હમિય્યતલ્ જાહિલિય્યતિ ફઅન્ઝલલ્લાહુ સકીનતહૂ અલા રસૂલિહી વ અલલ્ મુઅ્મિનીન વ અલ્ઝમહુમ્ કલિમત ત્તકવા વ કાનૂ અહક્ક બિહા વ અહ્લહા, વ કાનલ્લાહુ બિકુલ્લિ શૈઈન્ અલીમા.) **(સૂ. ફતહ : ૨૬)**

કે અલ્લાહને જમાયા ઈમાન વાલોંકો તકવાકે કલિમે પર, ક્યૂંકે ઈમાનકી

અલામત તકવા હે. ઈસ લિયે મેરે દોસ્તો બુઝુર્ગો અઝીઝો! સબસે પેહલે હમેં ઝિંદગીમેં તકવા લાના હોગા. તકવા કેહતે હૈં હરામસે બચનેકો. યે તકવા સબસે પેહલે મઆમલાતમેં ચાહિયે, મઆમલાતમેં સબસે પેહલે તકવા લાના ઈસ લિયે જરૂરી હૈ કે જિસ તરહ બગૈર વુઝૂકે નમાઝ નહીં હોતી ઈસી તરહ બગૈર મઆમલાતકે ઈબાદત નહીં હોગી. પેહલે તહારત ફિર ઈબાદત, પેહલે વુઝૂ ફિર નમાઝ, બિલકુલ ઈસી તરહ ખુદાકી કસમ પેહલે મઆમલાત, ફિર ઈબાદાત, ઈસ પર બહોત ગૌર કરના હોગા કે જિસ્મમેં દૌડનેવાલા ખૂન અગર

સૂદસે

ગીબતસે

ઝૂઠસે

ખયાનતસે

રિશ્વતસે

પાક નહીં હૈ તો ઉસને અપને જિસ્મકો ઈબાદાતકે લિયે બનાયા હી નહીં હૈ, કે જિસ્મમેં ખૂન દૌડ રહા હૈ હરામ ઔર યે કર રહા હૈ ઈબાદત.

મઆમલાતકે ગુનાહ, ઈબાદતસે કૈસે મઆફ હો જાએંગે

લોગ બેચારે યે સમઝતે હૈં કે મઆમલાતકે ગુનાહ ઈબાદતસે પાક હો જાએંગે લેકિન ઐસા નહીં હોગા. મઆમલાતકે ગુનાહ ઈબાદતસે કૈસે મઆફ હો જાએંગે, કે ઉસને ઈબાદતકી જો પેહલી શર્ત તહારત હૈ ઉસીકો પૂરા નહીં કિયા, કે તહારતકે બગૈર તો ઈબાદત નહીં હૈ. ઉલમાને લિખ્ખા હૈ કે જિસ તરહ મુસલ્લા, કપડે ઔર બદનકા ઝાહિર પાક હૈ ઉસી તરહ બદનકા બાતિન ભી પાક હો, યે ભી ઝાહિરી તકવા હૈ કે અપને ખૂનકો પાક રખ્ખો. કાહેકે લિયે? ઈબાદતકે લિયે, અલ્લાહ

મુઝે મઆફ ફરમાએ કે ગૈર તો ખૂબ જાનતે હૈં ઈસ બાતકો, ઉનહેં સૂદ ખિલાઓ ફિર ઉનકી બદ દુઆઓંસે ડરનેકી જરૂરત નહીં, ક્યૂંકે ઉનકી દુઆઓંસે ખૂદ ઉનકો કુછ મિલનેવાલા નહીં. ક્યૂંકે અલ્લાહકી તરફસે હરામ ખાનેવાલેકે લિયે દુઆકે જવાબમેં યેહી જુમ્લા હૈ.

"અન્ના લકલ્ ઈજાબહ"?

મૈં તેરી દુઆ કાહેકો કુબૂલ કર લૂં?

ખાના હરામકા

પીના હરામકા

પહેનના હરામકા

ઔર ફિર યે બડી લજાજતકે સાથ અલ્લાહકો પુકારેં કે અય મેરે રબ! અય મેરે રબ! રો રોકર દુઆએં માંગેં. અપની હાજત અલ્લાહકે સામને રખ્ખેં ઔર અલ્લાહ કહે "અન્ના લકલ્ ઈજાબહ"? કે મૈં તેરી દુઆ ક્યૂં કુબૂલ કરૂં?

ઈસ લિયે મેરે દોસ્તો અઝીઝો બુઝુર્ગો! કે સબસે પેહલે મઆમલાતમેં દીન લાના હોગા, યે ઐસા હૈ જૈસે નમાઝકે લિયે તહારતકી, પેહલે તકવા મઆમલાતમેં લાઓ, ઈસ લિયે કે સારી નેકિયોંકા મદાર તકવા પર હૈ, ઔર અલ્લાહકા તકવા પર વા'દા હૈ કે જો હરામસે બચના ચાહેગા હમ ઉસે બચાકર નિકાલેંગે.

હમ તો મુત્તકીકે લિયે રાસ્તા જરૂર નિકાલેંગે

કે યૂસુફ (અલૈ.) નિકલતે ચલે ગયે ઔર ઉનકે લિયે દરવાઝે ખુલતે ચલે ગયે. એક આદમી અગર હરામસે બચના ચાહે ઔર અલ્લાહ ઉસકે લિયે રાસ્તા ન બનાએં ઐસા કૈસે હો સકતા હૈ, કે યૂસુફ (અલૈ.) નિકલતે ચલે ગયે ઔર દરવાઝે ખુલતે ચલે ગયે, હાં દેખો એક બાત યાદ રખ્ખો કે જો આદમી તકવાકી લાઈન ઈખ્તિયાર કરેગા તો અલ્લાહ રબ્બુલ ઈઝ્ઝત ઉસકે તકવાકા ઈમ્તિહાન જરૂર લેંગે, કે યે અપને તકવામેં મુખ્લિસ હૈ યા નહીં. તો યૂસુફ (અલૈ.) બચકર નિકલે તકવાકી

વજહસે લેકિન ઉનહેં જેલ હો ગઈ, દેખો ઉસકી વજહ યે હૈ કે જબ આદમી ગુનાહસે બચતા હૈ તો અલ્લાહ યે દેખના ચાહતે હૈં કે યે કહીં ગુનાહકી તરફ વાપસ તો નહીં જાતા, ક્યૂંકે આપને દેખા હોગા કે બહોતસે લોગ આપકો ઐસે મિલેંગે કે જિનહોંને તકવા ઈખ્તિયાર કિયા, હરામ કારોબાર છોડ દિયા, ફિર અલ્લાહને ઉન પર હાલાત ડાલે કે કર્ઝા આયા ઔર તંગી આઈ તો અલ્લાહ હમેં મઆફ ફરમાએ ઔર અલ્લાહ હિફાઝત ફરમાએ કે બાઝ લોગ ઉન હાલાતસે તંગ આકર હરામકી તરફ ફિર વાપસ ચલે જાતે હૈં, જબકે અલ્લાહ તઆલા ખૂદ ફરમાતે હૈં કે હમ હલ્કાસા તુમહેં આઝમાએંગે કે

(વ લનબ્લુવન્નકુમ્ બિશૈઈમ્ મિનલ્ ખૌફિ વલ્ જૂઈ વ નક્સિમ્ મિનલ્ અમ્વાલિ વલ્ અન્ફુસિ વષ્ષમરાતિ, વ બશ્શિરિ સ્સાબિરીન.)

(સૂ. બકરહ ૧૫૫, પા. ૨)

થોડીસી ભૂખ
થોડાસા નુકસાન
થોડાસા ખૌફ

અગર ઉસ પર જમે રહે, તો ફિર ઉસકે બાદ રાસ્તે ખોલ દેંગે, યે આઝમાઈશકે લિયે હોતા હૈ મગર લોગ ઉન હાલાતકે આને પર હરામકી તરફ ફિર વાપસ હો જાતે હૈં. જી હાં કે અલ્લાહ સચ બોલને વાલોંકો આઝમાએંગે સચ્ચાઈમેં, ઃ કઅબ બિન માલિક (રદિ.) કી તરહ કે વો ગઝવએ તબૂકસે પીછે રેહ ગયે થે તો સચ બોલ દિયા કે મેરે પાસ કોઈ ઉઝર નહીં થા. ક્યૂંકે મેરે પાસ માલ ભી થા, સવારી ભી થી મગર મૈં અલ્લાહકે રાસ્તેમેં નિકલનેસે પીછે રહા હૂં. ઉઝર કોઈ નહીં થા. મુઝસે ગલતી હો ગઈ હૈ, સાફ સાફ બાત. તો અલ્લાહકે નબી નારાઝ હો ગયે, ક્યૂંકે કઅબ બિન માલિક (રદિ.) ને સચ બાત કેહ દી થી. જબ આપકે પાससે વો બાહિર નિકલે તો લોગોંને કહા કે અય કઅબ! તુમને યે ક્યા કિયા? અગર તુમ ઝૂઠા ઉઝર કર દેતે તો જાન ભી બચ જાતી ઔર અલ્લાહકે નબી તુમહારે લિયે ઈસ્તિગ્ફાર ભી કરતે, ફિર ઉસ ઈસ્તિગ્ફારસે તુમહારા ઝૂઠ બોલનેકા ગુનાહ મઆફ હો જાતા.

ઉન લોગોંને ઉનકો યે મશવરા દિયા, તો ઉનકો ખયાલ આયા કે મૈં વાપસ જાઉં ઔર અલ્લાહકે નબીસે કહૂંકે મૈંને આપસે જો કુછ બતલાયા હૈ વો ઝૂઠ હૈ ઔર બાત યે હૈ. ફિર મુઝે ખયાલ આયા કે અલ્લાહકે નબીસે ઉપર અલ્લાહ મૌજૂદ હૈ ઔર વો દેખ રહા હૈ, અગર મૈંને ઝૂઠ બોલકર અલ્લાહકે નબીકો રાઝી કર ભી લિયા તો અલ્લાહ અપને નબીકો મુઝસે નારાઝ કર દેંગે. ઈસ લિયે અબ સબ્ર કરો.

દોસ્તો! મુઝે તો યે અર્ઝ કરના થા કે જબ કોઈ આદમી હરામસે હુકમકી તરફ આતા હૈ, તો અલ્લાહ ઉસકો આઝમાતે હૈં, કે તંગીમેં યે જમતા હૈ યા નહીં જમતા.

ઈસ લિયે મેરે દોસ્તો અઝીઝો! યૂસુફ (અલૈ.) તકવા ઈખ્તિયાર કરકે નિકલકર ભાગે, લેકિન વહાંસે નિકલનેકે બાદ જેલ હો ગઈ. લેકિન જેલકે અંદર ભી દો કામ કરતે રહે, કે જેલમેં આનેવાલોંકો દઅવત ભી દેતે રહે ઔર ઈબાદત ભી કરતે રહે. યે નહીં કે અબ હમારે હાલાત દઅવત દેનેકે નહીં હૈં.

હાલાતમેં કામ ન કરના, કામકો છોડકર, ઉસસે બડે હાલાતકો દઅવત દેના હૈ

કે ઐસે ભી લોગ હૈં કે જો યે કેહતે મિલ જાએંગે કે અભી હમારે હાલાત ઝરા ઠીક નહીં હૈં.

ન સાલકા ચિલ્લા.

ન મહીનેકે તીન દિન.

ન હફતેકે દો ગશ્ત.

કે કુછ મુકદમા વગૈરહ હો ગયા થા, હમ પર ઝૂઠા ઈલ્ઝામ લગા દિયા ગયા થા, તો ઝરા ઉસસે નિમટ જાએં ફિર ઈન્શા અલ્લાહ કામ કરેંગે. હઝરત મૌલાના યૂસુફ (રહ.) ફરમાતે થે કે "જો હાલાતમેં કામ નહીં કરેંગે, ઉનહોંને

કામકો છોડકર, ઉસસે બડે હાલાતકો દઅવત દે દી હૈ." અબ આગે ઉન પર ઉસસે બડે હાલાત આએંગે, જિસે યે બરદાશ્ત નહીં કર પાએંગે. ક્યૂંકે જો અપને મૌજૂદા હાલમેં દઅવત નહીં દેગા, વો ઉસસે બડે હાલમેં મુબ્તલા હોગા. યૂસુફ (અલૈ.) જેલમેં દઅવત દેતે રહે ઔર અલ્લાહને ઉસી દઅવતકે ઝરીએસે ઉનહેં જેલસે નિકાલા.

ઈસ લિયે મેરે દોસ્તો બુઝુર્ગો અઝીઝો! દેખો યાદ રખ્ખો કે અલ્લાહ રબ્બુલ ઈઝ્ઝત તકવા ઈખ્તિયાર કરનેવાલેકો આઝમાએંગે. અગર તકવા પર જમે રહે તો અલ્લાહ હમેશાકે લિયે બરકતોંકે દરવાઝે ખોલ દેતે હૈં. લેકિન એક જરૂરી બાત જો મુઝે અર્ઝ કરની હૈ વો યે હૈ કે તકવા ઔર સબ્ર યે દોનોં ચીઝેં યૂસુફ (અલૈ.) ને બરાબર ઈખ્તિયાર કી હૈં. હમારી મુશ્કિલ યે હૈ હમ સબ્રકો તો ઈખ્તિયાર કરતે હૈં, મગર તકવા ઈખ્તિયાર નહીં કરતે. કુરઆનમેં જહાં ભી મિલેગા સબ્ર ઔર તકવા સાથ મિલેગા.

કહીં સબ્ર આગે, કહીં તકવા આગે કે કુરઆનમેં દોનોં સાથ સાથ મિલેગા, મગર મુસલમાનકી મુશ્કિલ યે હૈ કે ઈસ જમાનેમેં સબ્ર કર રહા હૈ તકવાકે બગૈર, આજ જિતની ઉનકી પિટાઈ હો રહી હૈ, ધમાકે હો રહે હૈં, કત્લ હો રહે હૈં. સારે મુસલમાન ઈસ ઈન્તિઝારમેં બૈઠે હૈં, કે અબ અલ્લાહકી મદદ આને વાલી હૈ ઔર અબ અલ્લાહકી મદદ આને વાલી હૈ.

મેરી બાત ધ્યાનસે સુનો, દોસ્તો! સબ યે કેહ રહે હૈં કે સબ્ર કરો, યે ખૂન બેકાર નહીં જાએગા, અલ્લાહકી મદદ જરૂર આએગી. એક બાત યાદ રખ્ખો કે જબ મુસલમાન અલ્લાહકે હુકમોંકો તોડકર સબ્ર કરતા હૈ, તો ફિર અલ્લાહ રબ્બુલ ઈઝ્ઝત બાતિલકો ઉન પર મુસલ્લત કરતા હૈ. ઔર અગર મુસલમાન તકવાકે સાથ સબ્ર કરતા હૈ તો અલ્લાહ ઉનકો બાતિલ વાલોં પર ગાલિબ કરતે હૈં. સહાબાકે ઔર નબિયોંકે વાકિઆતકા યે ખુલાસા હૈ. ઈસ લિયે કે જો હાલાત ગુનાહોંકી વજહસે આતે હૈં વો સબ્ર કર લેનેસે ઠીક નહીં હોતે, કે આજ મુસલમાન સબ્ર તો કર રહા હૈ, મગર તકવા નહીં હૈ. યે સબ્ર કરના અલ્લાહને કુરઆનમેં ફરમા દિયા.

(ઈસ્બિરૂ ઔ લા તુસ્બિરૂ સવાઉન્ અલૈકુમ્ ઈન્નમા તુજ્ઝૌન) કે તુમ સબ્ર કરો યા ન કરો હમારે લિયે દોનોં બરાબર હૈં, ઈસ લિયે કે તુમહેં સબ્રસે કોઈ ફાઈદા નહીં હોગા."

જહન્નમિયોંસે કહા જાએગા : (ઈસ્બિરૂ ઔ લા તુસ્બિરૂ સવાઉન્ અલૈકુમ્ ઈન્નમા તુજ્ઝૌન) કે તુમ સબ્ર કરો યા ન કરો, કે તુમહેં યે જો અઝાબ દિયા જા રહા હૈ ઈહાનતકા, યે તુમહારે ગુનાહોંકા હૈ.

યાદ રખ્ખો! યે જિતને હાલાત દુનિયામેં મુસલમાનોં પર ઈસ વક્ત હૈં, યે સિર્ફ સબ્રસે ખતમ નહીં હોંગે. ક્યૂંકે ઉન હાલાતકે આનેકા જો સબબ હૈ, વો મુસલમાનોંકા ગૈરોંકે તરીકે પર ઝિંદગી ગુઝારના હૈ. તુમ ઉન તરીકોંસે અલગ હો જાઓ, તો ફિર તુમહારે લિયે દો ચીઝેં હોંગી.

પેહલી : અમન ઔર

દૂસરી : હિદાયત

યે કુરઆનકી બાત હૈ. હિદાયતકા મતલબ યે હૈ કે જન્નતકા રાસ્તા આખિરતમેં, ઔર અમનકા મતલબ યે હૈ કે સુકૂનકી ઝિંદગી દુનિયામેં. યે વા'દા ઉનસે હૈ જો ગૈરોંકે તરીકોંસે પૂરી તરહ અલગ હો જાએ, યે જો મૈં અર્ઝ કર રહા હૂં કે કુરઆનકી આયતકા મફહૂમ હૈ.

(અલ્લઝીન આમનૂ વલમ્ યલ્બિસૂ ઈમાનહુમ્ બિઝુલ્મિન) (સૂ. અન્આમ ૮૨) કે રાસ્તા વો પાનેવાલે હૈં ઔર અમન ઉનહેં મિલેગા, જિનકે ઈમાનમેં ગૈરોંકે તરીકોંકી આમેઝિશ (મિલાવટ) ન હો. ઈસ લિયે મેરે દોસ્તો બુઝુર્ગો અઝીઝો! મુસલમાન તકવાકે બગૈર ગૈરોંસે મુમતાઝ નહીં હો સકતા, કે મુસલમાનકી ઈમ્તિયાઝી શાન તકવાસે હૈ.

(ઈન્ તત્તકૂલ્લાહ યજ્અલ્ લકુમ્ ફુર્કાના) (સૂ. અન્ફાલ ૨૯) અગર તુમમેં તકવા હોગા તો તુમ ગૈરોંસે છાંટે જાઓગે, ઔર અગર તકવા નહીં હૈ તો તુમમેં ઔર ગૈરોંમેં કોઈ ફર્ક નહીં હોગા.

ઈસ્લામ, સિર્ફ ઈસ્લામી ઝંડેકા નામ નહીં

ઈસ લિયે મેરે દોસ્તો અઝીઝો! ઈસ્લામ સિર્ફ ઈસ્લામી ઝંડેકા નામ નહીં હૈ યા ઈસ્લામ ઈસ્લામી હુકૂમતકા નામ નહીં હૈ, બલ્કે ઈસ્લામ તો મુકમ્મલ તરીકએ ઝિંદગીકા નામ હૈ. ઈસ તરીકે પર ચલનેવાલા મુસલમાન હૈ, ઈસ્લામકી બુન્યાદ પાંચ ચીઝેં હૈં. તો જબ પાંચ ચીઝેં ઈસ્લામકી બુન્યાદ હૈં, ફિર ઈસ્લામ ક્યા હૈ? જિસ તરહ મકાનકી બુન્યાદ હોતી હૈ યા મસ્જિદકી બુન્યાદ, હોટલકી બુન્યાદ, કે જમીનકે નીચે હોતી હૈ, ફિર ઉસ બુન્યાદ પર મકાનકી તા'મીર કી જાતી હૈ. તો જબ ઈસ્લામકી બુન્યાદ પાંચ ચીઝેં હૈં, ફિર ઈસ્લામ ક્યા હૈ? કે

મઆમલાત,
અખ્લાક,
મુઆશરત,
યે ઈસ્લામકી ઈમારત હૈં,
ઔર સાત ચીઝેં ઈમાનકી બુન્યાદ હૈં.
અલ્લાહ પર ઈમાન રખના,
ઉસકે ફરિશ્તોં પર,
ઉસકી કિતાબોં પર,
ઉસકે રસૂલોં પર,
મરનેકે બાદ દો બારહ ઉઠાએ જાને પર,
અચ્છી, બુરી તકદીર પર,
આખિરતકે દિન પર,

યે ઈમાનકી બુન્યાદ હૈ, યાની અકાઈદ હૈં, કે અકાઈદકે બગૈર ઈમારત ન કાઈમ હોગી ઔર ઈમારતકે બગૈર બુન્યાદ કાફી ન હોગી. દોનોં બાતેં બરાબર હૈં, કે અગર કોઈ અકાઈદકે બગૈર ચાહે ઈમારત કાઈમ હો જાએ તો ઈમારત કાઈમ ન હોગી.

ઈસી તરહ પાંચ ચીઝેં ઈસ્લામકી બુન્યાદ હૈં.

કલિમહકા ઈકરાર,

નમાઝ,

રોઝા,

હજ,

ઝકાત,

ઔર મઆમલાત, અખ્લાક ઔર મુઆશરત, યે ઈસ્લામકી ઈમારત હૈં. સિર્ફ બુન્યાદ કાફી નહીં હૈ જરૂરત પૂરી કરનેકે લિયે ઔર ઈમારત બનાના કાફી નહીં હૈ બુન્યાદ કે બગૈર. ઈસ લિયે કે વો ઈમારત કાઈમ હી નહીં રહેગી, જિસકે નીચે બુન્યાદ હી ન હો, કે લોગ કહેં કે હાં, મિયાં નમાઝ, રોઝા અપની જગહ મગર મઆમલાત ઠીક હોના ચાહિયે, કે મઆમલાત, અખ્લાક ઔર મુઆશરતકી ઈમારત કાઈમ હી નહીં હોગી, જબ તક બુન્યાદ ન હો ઔર સિર્ફ બુન્યાદ ભી કાફી ન હોગી જબ તક ઉસ પર ઈમારત ન હો.

સુન્નતકે બગૈર કોઈ વિલાયત ઔર કોઈ બુઝુર્ગી નહીં હૈ

ઈસ લિયે મેરે અઝીઝો દોસ્તો! એક તો સુન્નતોંકા એહતિમામ ઝિયાદા કિયા કરો, કે સુન્નતકે બગૈર કોઈ વિલાયત ઔર કોઈ બુઝુર્ગી નહીં હૈ. મૌલાના ઈલ્યાસ સાહબ (રહ.) ફરમાતે થે કે "મેરે કામકા મકસદ એહયાએ સુન્નત હૈ" કે મુસલમાનોંકે અંદર હુઝૂર સલ્લલ્લાહુ અલૈહિ વ સલ્લમકે તરીકે પર અપની જરૂરિયાતે ઝિંદગીકો હાસિલ કરનેકા રિવાજ પડ જાએ. ક્યૂંકે અલ્લાહને અપની મદદેં ઔર બરકતેં હુઝૂર સલ્લલ્લાહુ અલૈહિ વ સલ્લમકી સુન્નતોંકે સાથ લાઝિમ કર દી હૈં. મુસલમાનોંકી શાન હી સુન્નતોંકે સાથ હૈ, વરના

ભાઈ સાફ સાફ બાત યે હૈ કે મુસલમાન સુન્નતોંકો હલ્કા સમઝકર અગર છોડ દે તો યે સબસે પેહલે મુઆશરતી ઈરતિદાદમેં પડેગા, કે સબસે પેહલે ઉસકા મુઆશરત મુરતદ હોગા.

કે ઉસને સુન્નતકો હલ્કા સમઝકર છોડ દિયા. મુસલમાનકા અપના ઈમ્તિયાઝ સુન્નતોંકે એહતિમામમેં હૈ. વરના આપ ખૂદ દેખ લેં કે કહીં ટ્રેન ટકરા જાએ યા કહીં ઝલઝલે આ જાએ, તો લોગોંમેં દેખના પડતા હૈ કે ઉનમેં મુસલમાન કૌન હૈ?

હઝરત (રહ.) ફરમાતે થે કે વો સારી અલામતેં આજ મુસલમાનોંકે અંદર ખત્મ હો ગઈ, જિસકી વજહ મુસલમાનકો દૂરસે દેખકર હી અલ્લાહકી યાદ આતી થી. અબ તો ખત્ના દેખકર મુસલમાનકી પહેચાન કી જાતી હૈ. કહાં મુસલમાન સરસે લેકર પૈર તક ઈસ્લામકી અલામતોંસે ભરા હુવા થા કે દૂરસે પતા ચલ જાએ. આપ સલ્લલ્લાહુ અલૈહિ વ સલ્લમકે સહાબા ઐસે થે આપ સલ્લલ્લાહુ અલૈહિ વ સલ્લમકે સાથ,

મુસલમાનકે અલાવાકો સલામ કરના જાઈઝ નહીં

જૈસે કાલે રંગકે બાલમેં ચંદ બાલ સફેદ હોં કે વો સફેદી અલગ હી નઝર આએગી. આજ તો સલામ કરનેકે લિયે પેહલે નામ પૂછના પડતા હૈ, ઈસ લિયે કે ચેહરેસે લગતા હી નહીં હૈ કે કૌન મુસલમાન હૈ જિસકો સલામ કિયા જાએ. ક્યૂંકે મુસલમાનકે અલાવાકો સલામ કરના જાઈઝ નહીં હૈ. ઉસકો કભી પતા હી નહીં કિયા કે ઈસ્લામમેં દાઢીકા ક્યા મકામ હૈ? બસ ઈતના જાનતે હૈં દાઢી સુન્નત હૈ, મુસલમાન હલ્કા સમઝતે હૈં દાઢીકો. બસ હમમેં ઔર સહાબામેં યેહી ફર્ક હૈ કે વો સુન્નત પર અમલ કરતે થે સુન્નત હોનેકી વજહસે. હમ સુન્નતકો છોડતે હૈં સુન્નત હોનેકી વજહસે. હમમેં ઔર સહાબામેં યે ફર્ક હૈ.

ઈસ લિયે મોહતરમ દોસ્તો બુઝુર્ગો અઝીઝો! ઈસ કામસે હમેં અપને અંદર યે તબ્દીલિયાં લાની હૈં, ક્યૂંકે

દઅવત તો હિદાયતકે લિયે હૈ.

દઅવત તો તરબિયતકે લિયે હૈ.

દઅવત તો અપને આપકો બદલનેકે લિયે હૈ.

ઈસમેં કોઈ શક નહીં કે અલ્લાહ રબ્બુલ ઈઝ્ઝતને ઈસ મહેનતમેં માહોલ ઔર યકીનકો બદલનેકી ખાસિયત રખ્ખી હૈ.

એક કશ્તી ચલાનેવાલેકી દઅવત પર હિદાયત

આપ સલ્લલ્લાહુ અલૈહિ વ સલ્લમને હર ફર્દકો દઅવતવાલા બનાયા થા કે અબૂ જહલકે બેટે ઈકરમાકો એક કશ્તી ચલાનેવાલે દઅવત પર હિદાયત હુઈ હૈ. હઝરત ઈકરમા (રદિ.) ઈસ્લામસે ભાગે, યે યમનકી તરફ જા રહી કશ્તીમેં સવાર હુએ તો તૂફાન આ ગયા, કશ્તી પલટને લગી.

હઝરત ઈકરમા (રદિ.) ને કશ્તીવાલેસે કહા કે ક્યા મેરે બચનેકા કોઈ સામાન હો સકતા હૈ?

કશ્તીવાલેને કહા કે હાં, બચનેકે એક રાસ્તા હૈ ઔર વો યે કે તુમ કલિમએ ઈખ્લાસ કેહ લો.

હઝરત ઈકરમા (રદિ.) ને પૂછા કે યે કલિમએ ઈખ્લાસ ક્યા હૈ?

કશ્તીવાલેને કહા! કે કહો "લા ઈલાહ ઈલ્લલ્લાહ"

હઝરત ઈકરમા (રદિ.) ને કહા! કે મૈં ઈસસે બચકર હી યમન ભાગ રહા હૂં, અગર યે કલિમહ હી કેહના હોતા તો યમન ક્યૂં ભાગતા? ઈધર કશ્તીવાલેને દઅવત દી ઔર ઉધર કિનારેસે ઉનકી બીવીને કપડા હિલાકર ઉનહેં ઈશારા કિયા. ફિર યે વાપસ આકર હુઝૂર સલ્લલ્લાહુ અલૈહિ વ સલ્લમકી ખિદમતમેં ગયે.

મુઝે ઈસમેં અર્ઝ યે કરના થા, કે આપ સલ્લલ્લાહુ અલૈહિ વ સલ્લમને હર

ફર્દકો દાઈ બનાયા થા, સો ફીસદ સહાબા દઅવતવાલે, તો ઈસ દઅવતકી ઉમૂમિયતને લોગોંકે ઈસ્લામમેં આનેકા રાસ્તા ખોલા હુવા થા, ઈસ્લામસે નિકલનેકા કોઈ રાસ્તા નહીં થા.

ઈસ લિયે મેરે દોસ્તો બુઝુર્ગો અઝીઝો! યે ઈરાદે કરો ઔર નિય્યતેં કરો કે હમેં ઈન્શા અલ્લાહ ઈસ કામકો મકસદ બનાકર કરના હૈ ઔર સારી ઉમ્મતકો ઈસ પર જમા કરના હૈ. યે ભી હમારી ઝિમ્મેદારી હૈ, ક્યૂંકે હર ઉમ્મતી સારી ઉમ્મતકા ઝિમ્મેદાર હૈ. હાં ઈતના જરૂર હૈ કે અલ્લાહ રબ્બુલ ઈઝ્ઝત યે કામ ઉનહીં લોગોંસે લેંગે, જો દીનકે નુકસાનકો બરદાશ્ત ન કરેં. અબૂબક્ર (રદિ.) મદીનેકો ખાલી કરાના ચાહતે થે, કે દીનકા નુકસાન ન હો, કે લોગ ઝકાતમેં રસ્સી દેનેસે ઈન્કાર કરેં ઔર તુમ મદીનેમેં રહો. કે ચાહે મદીનેમેં અઝવાજે મુતહ્હરાતકો કોઈ દફન કરનેવાલા ન હો, મગર તુમ સબ ચલે જાઓ ઔર મુઝે યહાં અકેલે છોડ દો, મુઝે યહાં ચાહે ખતમ કિયા જાએ ઔર કોઈ મુઝે ભી દફન કરનેવાલા ન હો, તબ ભી મૈં મદીનેકો દીનકે તકાઝે પર ખાલી કરૂંગા. યે જઝબા થા દીનકે સાથ સહાબાકા, અબ યે જઝબા ખતમ હો ગયા, કે અલ્લાહકે દીનકા નુકસાન હો ઔર હમ ઘર બૈઠેં. કે સારે મદીનેકો ખાલી કિયા કે નિકલો! યાદ રખ્ખો! જબ તક ઉમ્મતમેં નકલો હરકત રહેગી, દીનકી હયાત બાકી રહેગી.

ઉમ્મત દઅવતકે બગૈર નજાત નહીં પા સકતી

મૈંને ઈસ લિયે શુરૂમેં હી અર્ઝ કર દિયા થા કે ઉમ્મત દઅવતકે બગૈર નજાત નહીં પા સકતી, યે બિલકુલ પક્કી બાત હૈ, ઈસમેં કોઈ શક નહીં હૈ. ઈસ લિયે યે અલ્લાહ તઆલા ખૂદ યે ફરમા રહે હૈં.

(વલ્ અસ્રિ. ઈન્નલ્ ઈન્સાન લફી ખુસ્ર. ઈલ્લલ્લઝીન આમનૂ વ અમિલુસ્સાલિહાતિ વ તવા સૌબિલ્ હક્કિ વ તવા સૌબિસ્સબ્રિ)

હર ફર્દકે ઝિમ્મે યે કામ હૈ, ચાહે વો અમલ કરતા હો યા અમલ ન કરતા

હો. યે ભી સુનો! કે અમલ કરના શર્ત નહીં હૈ દઅવતકે લિયે. હાં યે બાત સહીહ હૈ કે દઅવત દેનેવાલેકો અમલ ભી કરના ચાહિયે, લેકિન યે બાત સહીહ નહીં હૈ કે જો અમલ ન કરે વો દઅવત ન દે. અમલ ન કરનેવાલા દઅવત ઝિયાદા દે. હઝરત થાનવી (રહ.) ફરમાતે થે "કે મૈં જિસ ચીઝકો અપને અંદર પૈદા કરના ચાહતા થા, તો ઉસકી દઅવત દૂસરોંકો દેતા થા, ઔર જિસ બુરાઈકો અપને અંદરસે નિકાલના ચાહતા થા, ઉસસે દૂસરોંકો રોકતા થા, યે દોનોં કામ ખૂદ અપની ઝાતકે લિયે હૈં, ઈસ લિયે અમલ શર્ત નહીં હૈ દઅવત દેનેકે લિયે. હાં! દઅવત દેનેવાલેકો ચાહિયે કે વો અમલ ભી કરે કે કહીં ઉસકી દઅવત અમલસે ખાલી ન હો જાએ.

ઈસ લિયે યે યાદ રખ્ખો! કે દઅવત દેના તો હર એકકે ઝિમ્મે હૈ, વો અમલ કરતા હો યા અમલ ન કરતા હો, જબ તક દઅવતકી નિસ્બત પર નકલો હરકત બાકી રહેગી, ઉસ વક્ત તક દીન ઝિંદા રહેગા ઔર ઉમ્મત પાક હોતી રહેગી કે યે રાસ્તા પાક હોનેકા હૈ. ઈસ લિયે કે હિજરત પિછલે સારે ગુનાહોંસે પાક કરા દેતી હૈ.

સો (૧૦૦) કતલ કરનેવાલે કાતિલકે લિયે જમીનકે સારે નિઝામકા બદલના

હદીસમેં હૈ કે હિજરત પિછલે સારે ગુનાહોંસે પાક કર દેતી હૈ. એક આદમી સો (૧૦૦) કતલ કરકે તૌબાકે લિયે ચલા તો અલ્લાહને જમીનકે સારે નિઝામકો બદલ દિયા કે મેરા બંદા ઈસ્લાહકે લિયે ચલ રહા હૈ, કે સો કતલ કરકે ઈસ્લાહકે લિયે ચલા તો મૌત આ ગઈ. કોઈ અમલ નહીં કિયા.

ન નમાઝકા
ન ઝિક્રકા
ન તિલાવતકા
ન સચ્ચાઈકા

ન અમાનતદારીકા

કે કોઈ અમલ નહીં કિયા હૈ, સિર્ફ ઈસ્લાહકે લિયે કદમ ઉઠાયા હૈ કે બહોત ગુનાહ કર લિયે હૈં, અબ ચલો અલ્લાહકી તરફ, કે અલ્લાહકા અપને બંદેકી તરફ દૌડકર આનેકા મતલબ હી યેહી હૈ કે અલ્લાહને સો કતલ કરનેવાલે કાતિલકે લિયે જમીનકે સારે નિઝામકો બદલ દિયા.

જી હાં! ઈસ જમીનસે કહા કે તૂ ફેલ જા ઔર ઉસ જમીનસે કહા કે તૂ સુકડ જા. જમીનકી ફરિશ્તોંને નપાઈ કરાઈ વરના ઉસકા સફર અભી શુરૂ હી હુવા થા, ઈસ લિયે મેરે દોસ્તો યાદ રખ્ખો! કે ઈસ રાસ્તેકી નકલો હરકત ઈસ્લામકો ફૈલાએગી ઔર મુસલમાનકો મુસલમાન બાકી રખ્ખેગી, ગૈરોંકે ઈસ્લામમેં આમદકા ઔર મુસલમાનકે મુસલમાન બાકી રખનેકા યેહી એક રાસ્તા હૈ. જબ હઝરત ઉસામા (રદિ.) કી જમાઅત મદીના મુનવ્વરહસે રવાના હુઈ તો જહાં જહાંસે હઝરત ઉસામા (રદિ.) કી જમાઅત ગુઝરી, વહાંકે મુરતદીન ઈસ્લામમેં દાખિલ હો ગયે કે અગર મદીનેસે ઈસ્લામ ખતમ હો ગયા હોતા તો મદીનેસે મુસલમાનોંકી ઈતની બડી જમાઅત ન આતી.

તશ્કીલ

મેરે બુઝુર્ગો દોસ્તો! અબ ઈસકે લિયે ઈરાદે ફરમાઓ ઔર નિય્યતેં ફરમાઓ કે ઈન્શા અલ્લાહ હમેં અપની ઝાતસે કરના હૈ ઔર સારી ઉમ્મત તક યે મહેનત ઔર ઝિમ્મેદારી પહોંચાની હૈ. ઈસકે લિયે હિંમત કરકે ચાર ચાર મહીનેકે લિયે ખડે હો, એક દૂસરેકો આમાદા ભી કરો, તૈયાર ભી કરો કે યે સારા મજમા મતલૂબ હૈં, યે જિતને પુરાને મજમાકે અંદર આએ હુએ હૈં, યે સબ યહીંસે જમાઅતેં બના બનાકર કુરબાનિયોંકે સાથ નિકલ જાએં. અસલ કુરબાનિયાં મકસૂદ હૈં ઔર પુરાનોંકો બુલાયા હી ઈસી લિયે જાતા હૈ કે યે તકાઝોં પર કુરબાનિયાં દે ડાલેં. ઈસકે લિયે અફરાદ ભી લિખ્ખાએં ઔર જમાઅતેં ભી લિખ્ખાએં, અબ ખડે હોકર અપને નામોંકા ઈઝહાર કરો.

બયાન
"હઝરત મૌલાના સઅદ સાહબ"

૬ ડિસેમ્બર સન ઈસ્વી ૨૦૦૯, બરોઝ : ઈતવાર, સુબહ ૧૦ બજે
મકામ : એટ ખેડા, ભોપાલ (રવાન્ગીકી હિદાયત)

મેરે મોહતરમ બુઝુર્ગો, અઝીઝો! ઈસ વક્તકી બુન્યાદી બાત યે હૈ કે ઉમ્મત ઈમાન ઔર ઈસ્લામકો બગૈર મહેનત ઔર કોશિશકે હાસિલ કરના ચાહતી હૈ મગર દુનિયાકો મહેનતકે બગૈર હાસિલ કરના ખિલાફે અકલ ઔર ખિલાફે કિયાસ સમઝતે હૈં. હાં લોગ કેહતે ભી હૈં કે દુનિયા બગૈર મહેનતકે હાસિલ નહીં હોતી. તો જબ દુનિયા બગૈર મહેનતકે હાસિલ નહીં હો સકતી, તો દીન સિર્ફ દુઆઓં ઔર અંદરકી તલબસે કૈસે હાસિલ હો જાએગા? યે કાઈદા દુનિયાકા હર શખ્સ જાનતા હૈ, કે દુનિયા બગૈર મહેનતકે હાસિલ નહીં હોતી. ઈસ લિયે ઈન્સાન ઉસી ચીઝ પર મહેનત કરતા હૈ, જિસ ચીઝસે ઉસે અપને મસાઈલકે હલ હોનેકા યકીન હોતા હૈ, જિસ ચીઝસે ઉસે અપને મસાઈલકે હલ હોનેકા યકીન નહીં હોતા, વો ઉસ લાઈનકી મહેનત નહીં કરતા. મેરે દોસ્તો! જિસ લાઈનકી મહેનત કી જાતી હૈ, ઉસી લાઈનકા યકીન દિલકે અંદર પૈદા હોતા હૈ. ઔર જીસ લાઈનકી મહેનત છૂટ જાતી હૈ, તો ઉસ લાઈનકા યકીન ભી દિલસે નિકલ જાતા હૈ.

મેરે દોસ્તો! યે દુનિયા, જો અલ્લાહકી નઝરમેં
કમીની હૈ,
રઝીલ હૈ,
ખત્મ હોનેકે લિયે હૈ,
જિસ પર કોઈ વા'દા નહીં,
જબ યે મહેનતકે બગૈર નહીં હાસિલ હોતી, ફિર વો દીન, વો તરીકા જો

અલ્લાહકો મહેબૂબ ઔર મતલૂબ હૈં ઔર હમેશાકે લિયે કામિયાબી દિલાનેવાલા હૈ, ઉસી પર સારે વા'દે હૈં, તો વો દીન બગૈર મહેનત ઔર બગૈર કોશિશકે કૈસે હાસિલ હો જાએગા? અલ્લાહ રબ્બુલ ઈઝ્ઝતને તાકીદ દર તાકીદ વા'દા કિયા હૈ, કે હમ અપને રાસ્તેમેં મહેનત કરનેવાલોંકો હિદાયત જરૂર દેંગે, લેકિન જબ તક મહેનત નહીં મુતઅય્યન હોગી ઔર રાસ્તા નહીં મુતઅય્યન હોગા, ઉસ વક્ત તક હિદાયત હાસિલ નહીં હોગી. ઈસ લિયે અંબિયા (અલૈ.) કે ઝરીઆ સબસે પેહલે મહેનતકા રૂખ કાઈમ કિયા ગયા હૈ, કે પેહલે મહેનતકા રૂખ તય કરો, ઉસકે બાદ ઉસ મહેનતકે નતાઈજ કી. મહેનત તો બા'દમેં હોગી, પેહલે મહેનતકા રૂખ તય કરો, કે કિસ લાઈનકી મહેનતસે હિદાયત આતી હૈ, સલાહિયત દુનિયા પર લગતી હો ઔર હિદાયત દીનકી હો જાએ, ઐસા મુમકિન નહીં હૈ. અલ્લાહ રબ્બુલ ઈઝ્ઝતને અંબિયા (અલૈ.) કી મહેનતકો કિયામત તકકે લિયે હિદાયત હાસિલ હોનેકા રાસ્તા મુતઅય્યન કર દિયા હૈ. ઈસ લિયે ફરમાયા હૈ કે.

(કુલ હાઝિહી સબીલી અદ્‌ઊ ઈલલ્લાહિ અલા બસીરતિન્ અ-ન વ મનિત્તબઅની વ સુબ્હાનલ્લાહિ વમા અ-ન મિનલ્ મુશ્રિકીન) (સૂ. યૂસુફ : ૧૦૮)

ફિર હુઝૂર સલ્લલ્લાહુ અલૈહિ વ સલ્લમકી દઅવતમેં જો રૂકાવટેં ઔર ઈન્કાર ઔર આપકો જો તકલીફેં પહોંચાઈ ગઈ હૈં, ઉસકે સાથ સાથ અલ્લાહકી તરફસે ભી ફરમાયા ગયા હૈ કે.

(ફસ્બિર્ ઈન્ન વઅ્દલ્લાહિ હક્કુંવ્ વલા યસ્તખિફફ ન્નકલ્લઝીન લા યૂકિનૂન) (સૂ. રૂમ : ૬૦)

નબી જી! ઈસ રાસ્તેકી રૂકાવટેં ઔર લોગોંકો આપકી દઅવતકા કુબૂલ ન કરના. યે કહીં આપકો અપને રાસ્તેસે હટા ન દે.

મેરે અઝીઝો દોસ્તો ઔર બુઝુર્ગો! હઝરત ફરમાતે થે કે શયતાનકી સબસે ઝિયાદા તાકત દઅવતસે રોકને પર લગતી હૈ, કે અગર ઉમ્મત દઅવત પર આ ગઈ તો ફિર ઈસ ઉમ્મતકો નજાતસે કોઈ ઔર તાકત નહીં રોક સકતી. લિહાઝા શયતાન સબસે પેહલી કોશિશ દઅવતસે રોકને પર કરતા હૈ. આપને સુના હોગા,

કે જબ અઝાન દી જાતી હૈ તો શયતાન પીઠ ફેરકર ભાગતા હૈ. હદીસમેં હૈ કે ભાગતે હુએ ઉસકી ઈતની બુરી હાલત હોતી હૈ, કે ડરકી વજહસે રીહ (હવા) ખારિજ કરતે હુએ પૂરી કુવ્વત લગાકર દાઈસે દૂર ભાગતા હૈ. મગર જૈસે હી દાઈ દઅવત ખતમ કરતા હૈ, અઝાન ખતમ હોતી હૈ, વૈસે હી શયતાન વાપસ આ જાતા હૈ, જબ ઈકામત ખતમ હો જાતી હૈ, તો શયતાન ફિર આ જાતા હૈ. ફિર ઈબાદતમેં રખ્ના (ખલલ) ડાલતા હૈ, ભૂલી હુઈ બાતેં નમાઝમેં યાદ દિલાતા હૈ, કે અગર મેરે ડાલનેવાલે ખયાલસે ઉસકી નમાઝ બિગડ ગઈ, તો ઉસકે સારે દીનકો બિગાડનેકે લિયે ફિર મુઝે કિસી મહેનતકી જરૂરત નહીં હૈ, ક્યૂંકે ઉસકા સારા દીન ખૂદ બખૂદ બિગડેગા. હદીસમેં આતા હૈ કે જો નમાઝકો બિગાડ લેગા, વો અપને સારે દીનકો બિગાડ લેગા, શયતાન ઈસ કોશિશમેં નહીં રેહતા કે ઉનકે મઆમલાત, મુઆશરત ઔર અખ્લાક બિગાડૂં, શયતાનકી કોશિશ યે હોતી હૈ કે ઉસકી નમાઝ બિગાડ દૂં, તાકે યે દીનકે કિસી શોબેમેં હુકમ પર ન ચલ સકે, ક્યૂંકે સહીહ રિવાયતોંમેં હૈ કે જો નમાઝકો બિગાડ લેગા, વો સારે દીનકો ઢા લેગા. સારે આ'માલ સહીહ નિકલેંગે અગર નમાઝ સહીહ નિકલ જાએ.

મૈં અર્ઝ કર રહા થા, મેરે અઝીઝો, દોસ્તો! કે યહાં શયતાનકી સબસે પેહલી કોશિશ દઅવતસે રોકને પર હોતી હૈ, કે અગર ઉમ્મત દઅવત પર જમા હો ગઈ, તો યકીનકી તબ્દીલીસે ઉનકે આ'માલ ઐસે કાઈમ હોંગે, કે ફિર યે મેરે ફંદેમેં નહીં ફંસ સકેંગે. ઈસ લિયે મેરે દોસ્તો! ઈસ બાતકો ખૂબ અચ્છી તરહ જાન લો, કે દઅવત ઈલલ્લાહ, યે ઈબાદતમેં કમાલ પૈદા કરનેકે લિયે હૈ ઔર સબસે ઝિયાદા શયતાનસે જો મોરચાબંદીકા અમલ હૈ, વો દઅવત ઈલલ્લાહકા અમલ હૈ. ઈબાદતમેં રખ્ના ડાલનેકે લિયે શયતાન ફિર હાઝિર હો જાતા હૈ, ઈસ લિયે દઅવતમેં તસલસુલ રખ્ખા હૈ, કે દઅવત ઔર અમલકો યાની દઅવત ઔર ઈબાદતકો મુસલસલ જમા રખ્ખો તાકે તુમ શયતાનકે મકરો ફરેબસે બહક ન જાઓ.

મેરે બુઝુર્ગો, અઝીઝો! અસલમેં દઅવત દેનેકી વજહ યે હૈ કે ઉસસે અપને દીન પર ઈસ્તિકામત ઔર અપને દીન પર હિદાયત અલ્લાહકી તરફસે મિલતી હૈ,

અલ્લાહ રબ્બુલ ઈઝ્ઝતને દઅવતકો હિદાયતકે લિયે મુતઅય્યન કિયા હૈ.

(ઈન્નક અલા સિરાતિમ્ મુસ્તકીમ) (સૂ. ઝુખરુફ : ૪૩)

આપ સીધે રાસ્તે પર હૈં,

આપ સીધે રાસ્તેકી તરફ રેહબરી કરનેવાલે હૈં.

મેરા રબ ભી સીધે રાસ્તે પર હૈ.

જો સીધે રાસ્તે પર ચલેગા, વો રબ તક પહોંચ જાએગા.

"ઈન્ન રબ્બી અલા સિરાતિમ્ મુસ્તકીમ" કી ઉલમાને યેહી તફસીર કી હૈ, કે જો સીધે રાસ્તે પર ચલેગા, વો રબકો પા લેગા.

ઈસ લિયે મુઝે શુરૂ હીમેં યે અર્ઝ કરના પડેગા, કે સારા મજમા ઔર સારી ઉમ્મત દિલકી ગેહરાઈયોંસે યે તય કરે, કે જો મહેનત નબિયોંસે મુન્તકિલ હોતે હોતે ઉમ્મત તક પહોંચી હૈ, યેહી મહેનત કિયામત તક ઉમ્મતકી હિદાયતકા ઝરીઆ હૈ. જિતની કામ પર બસીરત હોગી, ઉતની હી ઈસ્તિકામત હોગી.

ઈસ લિયે મેરે અઝીઝ દોસ્તો ઔર બુઝુર્ગો! ઈસ મહેનતકો પેહલે અપની ઝાતસે કરનેકે લિયે તય કરો! ક્યૂંકે અલ્લાહકી ઝાતસે તઅલ્લુક ઔર ઉસકે દીનકા ઝિંદગીમેં આના ઈસી મહેનતસે હોગા. ઈસ લિયે ઝિંદગીકા મકસદ બનાકર ઈસ મહેનતકો અપની ઝાતસે કરના તય કરો.

યે પેહલી શર્ત હૈ કે અગર ઈસ મહેનતસે હમેં

અપને તઝકિયાકા,

અપની ઈસ્લાહકા,

અપની તરબિયતકા,

અલ્લાહકી ઝાતકે સાથ તઅલ્લુકકા,

દિલસે યકીન નહીં હૈ, તો આ'માલે દઅવતકો હલ્કા સમઝકર છોડ દિયા જાએગા.

હાલાંકે આ'માલે દઅવત, આ'માલે નુબુવ્વત હૈ. જો હિદાયતકે લિયે, તરબિયતકે લિયે, તઝકિયેકે લિયે અલ્લાહકી તરફસે દિયે ગયે હૈં. ઈસ લિયે હઝરત

(રહ.) ફરમાતે થે, કે જિસ ચીઝકો અપને અંદર પૈદા કરના ચાહતે હો, ઉસકો અલ્લાહકે રાસ્તેમેં નિકલકર ઝિયાદા કરો. ક્યૂંકે દઅવત ખૂદ અપની હી ઝાતકે લિયે હૈ, દાઈકે લિયે તો દઅવત હર હાલમેં મુફીદ હૈ. ઈસ લિયે યાદ રખ્ખો! કે અલ્લાહકે અઝાબસે, ઉસકી પકડસે ડરાના ઔર અલ્લાહકી તરફસે સવાબકી ઔર ઉસકે ઈન્આમકી ઉમ્મીદ દિલાના, ઈન દોનોંકા ફાઈદા દઅવત દેનેવાલેકો જરૂર હોતા હૈ. અલ્લાહકે અઝાબસે ડરાના અપને અંદર ડર પૈદા કરનેકે લિયે હૈ. દઅવત દાઈકી ખૂદ અપની ઝાતકે લિયે હૈ. અગર હમારા ઈસ રાસ્તેમેં ફિરના દૂસરોંકી ઈસ્લાહકે લિયે હૈ તો હમેં કામ છોડકર બૈઠના પડેગા કે કામ છોડકર બૈઠનેવાલે યૂં કહેંગે કે હમ બાત પહોંચા ચુકે હૈં અબ જરૂરત નહીં હૈ. ક્યૂંકે બહોત કોશિશ કી મગર યે લોગ માનતે હી નહીં હૈં.

"દઅવત" ખૂદ દાઈકે લિયે હૈ

મેરે બુઝુર્ગો, દોસ્તો, અઝીઝો! દઅવત દેના તો ખૂદ અપની ઝાતકે લિયે હૈ. આપ દેખતે હોંગે કે જિતને તાજિર હૈં ચાહે ફેરી લગાનેવાલે હોં, યા દુકાન પર બૈઠનેવાલે હોં, યે સબ અપની ચીઝકો સિર્ફ અપને નફાકે લિયે બેચતે હૈં. અપની ચીઝકી દઅવત અપને નફાકે લિયે દેતે હૈં, લોગ ઉનકી દઅવત પર ઉનકી ચીઝકો ખરીદતે હૈં જિસસે ઉનકો નફા હાસિલ હોતા હૈ. કોઈ તિજારત કરનેવાલા દૂસરોંકે લિયે તિજારત નહીં કરતા. હર તાજિર અપને નફાકે લિયે તિજારત કરતા હૈ.

બિલકુલ ઈસી તરહ સમઝ લો કે યે દઅવત ખૂદ અપની ઝાતકે લિયે હૈ, અપને અંદર ઉતારનેકી ગર્ઝસે દૂસરોંકો દઅવત દો, ક્યૂંકે દઅવતકા ખાસ્સા ઉસકી તાસીર યકીન પૈદા કરના હૈ.

મેરે દોસ્તો, બુઝુર્ગો, અઝીઝો! સબસે પેહલે ઈસ મહેનતમેં કલિમહકી દઅવત હૈ. ઐસી મહેનત ઈસ કલિમે પર કરો કે હમેં ઉસકા ઈખ્લાસ હાસિલ હો

જાએ. ઉસકા ઈખ્લાસ યે હૈ કે કલિમહ "લા ઈલાહ ઈલ્લલ્લાહ" અપને કેહનેવાલેકો હરામસે રોક દે. પૂછા ગયા હુઝૂરે અકરમ સલ્લલ્લાહુ અલૈહિ વ સલ્લમસે કે યા રસૂલલ્લાહ સલ્લલ્લાહુ અલૈહિ વ સલ્લમ! કલિમેકા ઈખ્લાસ ક્યા હૈ? આપ સલ્લલ્લાહુ અલૈહિ વ સલ્લમને ફરમાયા : કે ઉસકા ઈખ્લાસ યે હૈ કે યે કલિમહ અપને કેહનેવાલેકો હરામસે રોક દે. ઈસ લિયે હમેં કલિમેકી દઅવતસે કલિમેકા ઈખ્લાસ હાસિલ કરના હૈ, ઈસકે લિયે કલિમેકી દઅવતકા એક માહોલ બનાના પડેગા, વો યે હૈ કે મસ્જિદમેં ઈમાનકે હલ્કે કાઈમ કરો. જિસમેં ગૈબકે તઝકેરે હોં. અલ્લાહકી કુદરતકે તઝકેરે હોં ઔર મસ્જિદકે સાથી લોગોંસે મુલાકાતેં કરકે નકદ મસ્જિદમેં લેકર આનેકી મહેનત કરો. ઔર ઉન આનેવાલોંકો ઈમાનકે હલ્કેમેં બિઠાઓ, એક એકકે પાસ જાકર મુલાકાત કરો ઔર ઉસસે કહો કે ભાઈ મસ્જિદમેં ઈમાનકા હલ્કા કાઈમ હૈ, આપ ભી તશરીફ લે ચલેં.

મેરે બુઝુર્ગો, દોસ્તો, અઝીઝો! અસલમેં ઈમાનકી બાતેં તબ સમઝમેં આતી હૈં, જબ આદમી અસ્બાબકે કાઈનાતકે ઔર અલ્લાહકે ગૈરસે હોનેકે માહોલસે નિકલકર બાહિર આતા હૈ. યે કલિમહ "લા ઈલાહ ઈલ્લલ્લાહ" કે ઈખ્લાસકે હાસિલ કરનેકા જો પેહલા સબબ હૈ, વો મૈં આપસે અર્ઝ કર રહા હૂં. ક્યૂંકે હમારા હદફ ઔર હમારા નિશાના યે હૈ, કે સારે આલમકી સારી મસ્જિદોંકો મસ્જિદે નબવીકે મા'મૂલ પર લાના હૈ. ક્યૂંકે મસ્જિદે નબવીમેં સુબહસે શામ તક ઔર શામસે સુબહ તક ચોબીસ (૨૪) ઘંટે ઐસે રૂહાની આ'માલ મુસલસલ ચલતે રેહતે થે કે જિસ વક્ત ભી કોઈ મસ્જિદમેં દાખિલ હોતા, ઉસકો મસ્જિદકે અંદર કોઈ ન કોઈ મિલ જાયા કરતા થા. સહાબી (રદિ.) ખૂદ ફરમાતે હૈં, કે મૈં ઈસ્લામ કુબૂલ કરનેકે લિયે આયા, હુઝૂર સલ્લલ્લાહુ અલૈહિ વ સલ્લમ ખૂદ સહાબા (રદિ.) કે દરમિયાન બૈઠે હુએ અલ્લાહકે વા'દે સુના રહે થે.

વાસિલા બિન અસ્કઅ (રદિ.) ફરમાતે હૈં કે જબ મૈં હિજરત કરકે ઈસ્લામમેં દાખિલ હોનેકે ઈરાદેસે આયા તો સીધે આકર નમાઝમેં હી શરીક હો ગયા. મૈં આખરી સફમેં થા, જબ હુઝૂર સલ્લલ્લાહુ અલૈહિ વ સલ્લમને સલામ ફેરકર હમકો

દેખા, તો આપ ખૂદ મેરે પાસ તશરીફ લે આએ. દેખો મેરી બાતકો ધ્યાનસે સુનો! અસલમેં હમારા મુઝાકરા હી ઉન પુરાનોંસે હૈ, જો અબ તક યે સમઝ રહે હૈં કે મસ્જિદકો ખાલી છોડકર બસ મુલાકાતેં કર લેં ઔર દીનકી બાત બાઝારોંમેં કરકે અપને કારોબારમેં ચલે જાએં, યા દીનકી બાત બ'ઝારોંમેં કરેં ઔર અપને દફતરોંકો ચલે જાએં.

મસ્જિદકી જમાઅતકો ચાહિયે કે મસ્જિદવાલા બનકર મસ્જિદસે નિકલેં ઔર એક એકકો મસ્જિદવાલા બનાનેકી ગર્ઝસે મુલાકાતેં કરેં, તાકે મસ્જિદમેં આ'માલે દઅવત ઝિંદા હોં ઔર મુલાકાતોંકે ઝરીઆ હર ઈમાનવાલેકો મસ્જિદમેં લાયા જાએ. ઈસસે મુલાકાતેં કરકે યે કહો કે મસ્જિદમેં ઈમાનકા યકીનકા હલ્કા ચલ રહા હૈ, આપ ભી તશરીફ લે ચલેં. અગર વો દસ મિનિટકે લિયે ભી તૈયાર હો તો ઉસે મસ્જિદકે માહોલમેં લે આઓ, બાઝારકે માહોલસે મસ્જિદકા માહોલ લાખોં ગુના બેહતર હૈ, ક્યૂંકે ચંદ કદમ ઉસકા મસ્જિદકી તરફ ઉઠા લેના યે અલ્લાહકી તરફ કદમ ઉઠાના હૈ, ઉસકા અપને માહોલમેં બૈઠકર બાત સુનના, જહાં અસ્બાબકા ઔર ગફલતકા માહોલ હૈ, વહાંસે મસ્જિદકે માહોલમેં લાના કે મસ્જિદમેં ઈમાનકા હલ્કા કાઈમ કરનેવાલા ઔર તા'લીમકા હલ્કા કાઈમ કરનેવાલા હો.

ઉન હલ્કોંકો ચલાનેવાલે સાથી તય કરકે બાકી સાથી મુલાકાતોંકે ઝરીઆ સબકો મસ્જિદમેં લેકર આએં કે મસ્જિદમેં ઈમાનકા હલ્કા ચલ રહા હૈ ઔર તાલીમકા હલ્કા ચલ રહા હૈ, ચાહે દસ મિનિટ હીકે લિયે તશરીફ લે ચલેં. યે જો મસ્જિદકી તરફ ઉસકે ચંદ કદમ ઉઠે તો ઉન ચંદ કદમોંકે ઉઠાને પર અલ્લાહ રબ્બુલ ઈઝ્ઝતકી રહમતેં બરકતેં ઔર મગફિરત ઉસકી તરફ દૌડકર આ રહી હૈં.

હદીસમેં આતા હૈ કે જો મેરી તરફ ચલકરે આતા હૈ, મૈં ઉસકી તરફ દૌડકર આતા હૂં, અગર હમને મુલાકાતોંકે ઝરીઆ ઈમાનવાલોંકો મસ્જિદકી તરફ બુલાયા, તો સમઝ લો કે ઉસકે લિયે હિદાયતકા દરવાઝા ખુલ ગયા. અલ્લાહ રબ્બુલ ઈઝ્ઝત જિસકી તરફ દૌડકર આ રહે હોં અલ્લાહ રબ્બુલ ઈઝ્ઝત ઉસકો હિદાયત ક્યૂં ન દેંગે?!!

ઈમાનવાલોંકો મસ્જિદમેં લાકર મસ્જિદ આબાદ કરના હૈ

દેખો! મૈં બહોત જરૂરી બાત અર્ઝ કર રહા હૂં, કે યે પેહલે નંબરકા પેહલા અમલ હૈ. વો લોગ જો દૂસરે સૂબોંસે યહાં (ભોપાલ) આએ હુએ હૈં. વો ભી અચ્છી તરહ સમઝ લેં કે હમારી મુલાકાતોંકા મકસદ, ઈમાનવાલોંકો મસ્જિદમેં લાકર મસ્જિદકો આબાદ કરના હૈ. ક્યૂંકે યે મસ્જિદકી આબાદીકી મહેનત હૈ, અબ તો આમ તૌરસે સાથિયોંકા યે ઝહન હોતા જા રહા હૈ, કે વો ઘરોં પર મુલાકાતેં કરતે હૈં ઔર પૂરી બાત ઘરકે માહોલમેં હી કર લેતે હૈં. મસ્જિદમેં લાનેકા દાઈયા ઔર મસ્જિદમેં લાનેકી કોશિશકા જઝબા ઉનમેં નહીં હૈ. એક ઘંટા આધા ઘંટા લોગોંકો ઘરોંમેં જમા કરકે બાત કરતે હૈં, અબ તો લોગોંકા ભી યે ઝહન બન ગયા હૈ કે હમસે હમારે માહોલમેં બાત કર લો.

હઝરત (રહ.) ફરમાતે થે, કે જો અપને માહોલસે નિકલકર બાહિર નહીં આયા, વો ઈમાનકે ઔર યકીનકે માહોલસે કૈસે મુતાસ્સિર હો જાએગા. ઈસ લિયે ઉસકો ઉસકે માહોલસે બાહિર નિકાલો ઔર હર એકસે મુલાકાત કરો. યે નહીં કે તુમ મુલાકાતોંમેં યે દેખો! હમારે મોહલ્લેમેં જમાઅતકે સાથી કૌન કૌન હૈં જિનસે મુલાકાતેં કરની હૈં.

કે હુઝૂર સલ્લલ્લાહુ અલૈહિ વ સલ્લમકી બેઅસત ઈન્સાનિયતકી તરફ હૈ અગર યે કામ નુબુવ્વતકા હૈ, તો ફિર યે કામ ઉમ્મતકા હૈ, અગર તુમને યે સોચકર મુલાકાત કી કે યે હમારી જમાઅતકા આદમી હૈ, તો ઉસસે ફિરકા બનેગા ઉમ્મત નહીં બનેગી, ઈસ લિયે યે બાત યાદ રખ્ખો કે યે મસ્જિદકી આબાદીકી મહેનત હૈ કે ઈમાન વાલોંકે ઝરીઆ મસ્જિદકો આબાદ કરો, કે હર ઈમાનવાલેસે મુલાકાતેં કરો. ક્યૂંકે મસ્જિદકો આબાદ રખના હર મોમિનકા કામ હૈ, અલ્લાહને યે નહીં ફરમાયા કે સિર્ફ તબ્લીગી જમાઅતકે લોગ હી મસ્જિદકો આબાદ કરેંગે.

(ઈન્નમા યઅ્મુરુ મસાજિદલ્લાહિ મન્ આમન બિલ્લાહિ વલ્ યૌમિલ્ આખિરિ વ અકામસ્સલાત વ આતઝ્ઝકાત વલમ્ યખ્શ ઈલ્લલ્લાહ ફઅસા ઊલાઈક અંય્યકૂનૂ મિનલ્ મુહ્તદીન) (સૂ. તૌબા : ૧૮)

હર વો શખ્સ જો અલ્લાહ પર ઈમાન રખતા હૈ, વો મસ્જિદકો આબાદ કરનેવાલા હૈ, કે સો ફીસદ ઈમાનવાલે મસ્જિદકો આબાદ કરનેવાલે હૈં. કભી યે ખયાલ ન રહે કે મસ્જિદકી જમાઅત, તબ્લીગી જમાઅતકો કેહતે હૈં. નહીં... બલ્કે સો ફીસદ ઈમાનવાલે મસ્જિદકો આબાદ કરનેવાલે હૈં.

ઈસ લિયે મેરે મોહતરમ દોસ્તો, બુઝુર્ગો! હર ઈમાનવાલા હમેં મતલૂબ હૈ, કે મુલાકાતેં કરકે ઉસકો મસ્જિદકે માહોલમેં લે આઓ. ક્યૂંકે મસ્જિદકા માહોલ.

તરબિયતકે લિયે
હિદાયતકે લિયે ઔર
દિલમેં બાત ઉતારનેકે લિયે હૈ.

ઈસ લિયે હર એકસે મુલાકાતેં કરો, હર એકકો મસ્જિદમેં લાકર દઅવત દો, મોહલ્લામેં મુલાકાતેં કરો, ઉનસે યે કહો કે મસ્જિદમેં ઈમાનકા હલ્કા ચલ રહા હૈ, આપ તશરીફ લે ચલેં. યે પેહલી સિફત કલિમહ (લા ઈલાહ ઈલ્લલ્લાહ), કે ઉસકે સાથ મસ્જિદકી આબાદીકા જો અમલ હૈ, વો ઈમાનકા હલ્કા હૈ. ઔર મુલાકાતેં ઈસ લિયે હૈં તાકે મુલાકાતોંકે ઝરીઆ ઉનહેં મસ્જિદકે માહોલમેં લાયા જાએ. અબ મસ્જિદકે માહોલમેં લાકર દઅવત દો, ઝહન બનાઓ, મૈંને તફસીલસે કલ રાત અર્ઝ કર દિયા થા કે હમેં ઈમાનકે હલ્કેમેં ઈમાન કિસ તરહ સિખલાના હૈ? ક્યા બાતેં કરની હૈં? ઈમાનકી અલામતેં બતલાઈ, જિસસે ઉમ્મતકે અંદર ઈમાનકી કમઝોરીકા એહસાસ પૈદા હો, યે હૈ મસ્જિદકી આબાદીકા પેહલા કામ. અલ્લાહ તઆલાને ફરમાયા હૈ "કે મસ્જિદકે આબાદ કરનેવાલોંકે દિલોંસે મૈં અપને ગૈરકા ખૌફ નિકાલ દૂંગા." હદીસમેં આતા હૈ કે મસ્જિદકો આબાદ કરનેવાલોંસે અલ્લાહકા અઝાબ ઉઠા લિયા જાતા હૈ.

મસ્જિદકો આબાદ કરનેવાલોંસે પાંચ વા'દે

હદીસમેં આતા હૈ કે મસ્જિદકે આબાદ કરનેવાલોંસે અલ્લાહકે પાંચ વા'દે હૈં.

(૧) ઉન પર રહમત નાઝિલ કરતે હૈં.

(૨) અલ્લાહ રાહત દેતે હૈં.

(૩) અલ્લાહ રાઝી રેહતે હૈં.

(૪) ઉનકો પુલસિરાતસે બિજલીકી તરહ ગુઝાર દેંગે.

(૫) જન્નતમેં દાખિલ ફરમાએંગે.

યે પાંચ વા'દે અલ્લાહ તઆલાને મસ્જિદકો આબાદ કરનેવાલોંસે કિયે હૈં.

ઈસ લિયે મેરે દોસ્તો, બુઝુર્ગો, અઝીઝો! ઈન સારી ખૈરોંકો હાસિલ કરનેકે લિયે હમમેંસે હર એક યે તય કરે કે રોઝાના કમસે કમ ઢાઈ ઘંટા તો કોઈ બાત હી નહીં હૈ, વરના ચાર ચાર ઔર છ છ ઔર આઠ ઘંટે મસ્જિદકી આબાદીકે લિયે ફારિગ કરેંગે. દેખો મૈં સારે મસાઈલકા હલ આપકો બતલા રહા હૂં, કે અગર ઉમ્મત પર આનેવાલે અઝાબકો ટાલના ચાહતે હો, ઉસકા યેહી રાસ્તા હૈ કે અલ્લાહ રબ્બુલ ઈઝ્ઝત મસ્જિદકે આબાદ કરને વાલોંસે અપને અઝાબકો ઉઠા લેતે હૈં. ઔર અગર યે મસ્જિદકો આબાદ કરનેવાલે અપની દુન્યાવી કિસી હાજતકો પૂરા કરનેકે લિયે મસ્જિદસે બાહિર નિકલેં, તો ફરિશ્તે ઉનકે દુન્યાવી કામોંમેં મદદ કરતે હૈં, મગર હમ તો યે સોચતે હૈં કે

અગર હમ મસ્જિદકો વક્ત દેંગે, તો હમારી દુકાનકા ક્યા હોગા?

અગર મસ્જિદકો વક્ત દેંગે, તો દફતરકા ક્યા હોગા?

અગર મસ્જિદકો વક્ત દેંગે, તો કારખાનેકા ક્યા હોગા?

ઔર અલ્લાહ તઆલા યે ફરમા રહે હૈં, કે અગર મસ્જિદકો આબાદ કરનેવાલે દુન્યાવી કિસી કામકે લિયે મસ્જિદસે નિકલેંગે, તો ફરિશ્તે દુન્યાવી કામોંમેં ઉનકી મદદ કરેંગે, દુન્યાવી કામોંમેં ઉનકા સાથ દેંગે, કિતની બડી મદદ હોગી કે દુન્યાવી કામ હો ઔર અલ્લાહકે ફરિશ્તે હમારે મદદગાર હોં. બસ ઈસ તરહ

મસ્જિદકે અંદર ઈમાનકા હલ્કા હમેં કાઈમ કરના હૈ. કે અલ્લાહકી કુદરતકો, ગૈબકે તઝકેરાકો ખૂબ કરના હૈ તાકે હમારા યકીન,

તમામ મુશાહિદાતસે,

તજુર્બાતસે,

દુનિયાકી ચીઝોંસે,

આ'માલકી તરફ ફિરે.

ઈસ તરહ મેરે મોહતરમ દોસ્તો, બુઝુર્ગો! યે મસ્જિદકી આબાદીકા પેહલા અમલ હૈ. જબ યે મસ્જિદસે નિકલકર અલ્લાહકી તરફ દઅવત દેંગે, તો ખૂદ દઅવત દેનેવાલેકા યકીન ભી શકલોંસે ઔર ચીઝોંસે અલ્લાહકી તરફ ફિરેગા. ક્યૂંકે જબ તક હમ અસ્બાબકે મુકાબલેમેં નમાઝકો નહીં પેશ કરેંગે, ઉસ વક્ત તક વો નમાઝ પર નહીં આવેગા. ઈસ લિયે કે જો ધંધા વો લિયે બૈઠા હૈ, વો ઉસકે નઝદીક નમાઝસે ઝિયાદા યકીની હૈ. વો યકીની ચીઝકો બગૈર યકીનીકે લિયે કૈસે છોડ દેગા?

આ'માલસે કામ બનનેકી દઅવત

ઈસ લિયે મેરે બુઝુર્ગો, દોસ્તો, અઝીઝો! હમારે યહાં મુતલક આ'માલકી તરફ બુલાના નહીં હૈ, બલ્કે અમલકી તરફ બુલાના અસ્બાબકે મુકાબલેમેં, અગર વો અમલ પર આ ગયા તો હમેં ઉસકે અમલકા અજ્ર મિલેગા. ઔર અગર વો અમલ પર ન આયા, તો હમારા અપને અમલ પર યકીન આ જાએગા. હમ આ'માલકી તરફ બુલા રહે હૈં, અપને અંદર આ'માલસે કામિયાબીકા યકીન પૈદા કરનેકે લિયે.

ઈસ લિયે મેરે દોસ્તો, બુઝુર્ગો, અઝીઝો! નમાઝકી તરફ બુલાઓ તમામ કાઈનાતકે મુકાબલેમેં, નમાઝસે કામિયાબીકે યકીનકી રોઝાના દઅવત દો. હઝરત (રહ.) ફરમાતે થે, દો નમાઝોંકે દરમિયાન મુલાકાતોંકે લિયે વક્ત ફારિગ કરના અગલી નમાઝમેં કમાલ પૈદા કરનેકે લિયે હૈ, કે મેરી નમાઝમેં કમાલ પૈદા હો. ઈસ

લિયે ખૂબ સમઝ લો! કે હમેં મુલાકાતોંમેં નમાઝકી તરફ દઅવત દેની હૈ ઔર અપની નમાઝસે કામિયાબીકે યકીનકે બુન્યાદ પર દઅવત દેની હૈ.

મેરે બુઝુર્ગો, દોસ્તો! દેખો, દઅવત પર ઈસ્તિકામત જબ હોતી હૈ, જબ અપની નમાઝકો યકીની બનાનેકે લિયે નમાઝકી તરફ બુલાયા જાએગા, ઈસમેં કોઈ શક નહીં કે દૂસરે બેનમાઝિયોંકો નમાઝ પર લાના હૈ, લેકિન ઈસ કામ પર ઈસ મહેનત પર ઈસ્તિકામત જબ હો સકતી હૈ, જબ યે નમાઝકી તરફ બુલા રહા હો અપની નમાઝકો યકીની બનાનેકે લિયે. ઈસ લિયે ઈતના જરૂર કરો, કે જબ નમાઝકી દઅવત દો તો નમાઝસે કામિયાબીકે યકીનકી દઅવત દો. અગર વો નમાઝ પર આ ગયા, તો હમેં ઉસકી નમાઝકા ભી અજ્ર મિલેગા. અગર વો નમાઝ પર ન આયા, તો હમ ખૂદ અપની નમાઝમેં તરક્કી કરેંગે. યે હૈ નમાઝકી તરફ દઅવત દેનેકા મકસદ, કે નમાઝકે યકીની બનાનેકે લિયે નમાઝકી તરફ બુલાઓ.

દૂસરા કામ યે કરો કે અપની નમાઝોં પર ખૂબ મશ્ક કરો. અલ્લાહ મઆફ ફરમાએ કે નમાઝમેં ઉજલત (જલ્દી) કરનેકા આમ મિઝાજ હૈ, કે લોગ નમાઝમેં જલ્દી કરતે હૈં.

રૂકૂઅમેં,
સિજદેમેં,
કૌમામેં,
કાઈદેમેં,

જલ્દી કરનેકા આમ રિવાજ ઔર આમ મિઝાજ હૈ. હમને અચ્છે અચ્છે નમાઝિયોંકો પુરાને નમાઝિયોંકો દેખા હૈ, કે જિનમેં કૌમા ઔર જલ્સાકા એહતિમામ નહીં હૈ. હાલાંકે સખ્ત વઈદ હૈ કે "અલ્લાહ તઆલા ઐસે આદમીકી નમાઝકી તરફ દેખતે હી નહીં, જો રૂકૂઅ ઔર સિજદહકે દરમિયાન, યાની કૌમામેં અપની કમરકો સીધા ન કરે."

"લા યન્ઝુરુલ્લાહુ ઈલા સલાતિ રજુલિન્ લા યુકીમુ સુલ્બહૂ બૈન રૂકૂઈહી વ સુજૂદિહી."

"કે અલ્લાહ તઆલા ઐસે આદમીકી નમાઝકી તરફ દેખતે હી નહીં, જો રૂકૂઅ ઔર સિજદહકે દરમિયાન, યાની કૌમામેં અપની કમરકો સીધા ન કરે."

ઈસ લિયે મેરે બુઝુર્ગોં, દોસ્તો, અઝીઝો! હમેં ઈસ પર મશ્ક કરની પડેગી.

અગર ઈસી નમાઝ પર મર ગયે તો કિયામતમેં મુહમ્મદ સલ્લલ્લાહુ અલૈહિ વ સલ્લમકે દીન પર નહીં ઉઠાએ જાઓગે

હુઝૈફા (રદિ.) ને દમિશ્કકી જામેઅ મસ્જિદમેં એક આદમીકો નમાઝ પઢ્હતે હુએ દેખા, ઉસકી નમાઝમેં જલ્દી થી. દેખકર ફરમાયા કે નમાઝ કબસે પઢ્હતે હો?

ઉસને કહા કે ચાલીસ સાલસે નમાઝ પઢ્હતા હૂં.

હુઝૈફા (રદિ.) ને દેખકર ફરમાયા કે અગર તુમ ઈસી નમાઝ પર મર ગયે ઔર તુમને અપની નમાઝકે અંદર ઈત્મીનાન પૈદા ન કિયા તો તુમ કિયામતમેં મુહમ્મદ સલ્લલ્લાહુ અલૈહિ વ સલ્લમકે લાએ હુએ દીન પર નહીં ઉઠાએ જાઓગે, ક્યૂંકે આપકા દીન હૈ,

"કે નમાઝ ઈસ તરહ પઢ્હો, જિસ તરહ મુઝે પઢ્હતા હુવા દેખ રહે હો."

યે ફરમાયા હુઝૈફા (રદિ.) ને, કિસસે ફરમાયા હૈ? ઉસસે જો ચાલીસ સાલસે નમાઝ પઢ્હતા થા, ઝાહિર બાત હૈ કે જિસકી નમાઝકો એક સહાબી દેખ રહે હૈં. યકીનન વો કમસે કમ તાબઈ તો હોગા. ઉસકો દેખકર ફરમાયા. ઈતની બાત તો યકીની હૈ કે વો તાબઈ હોગા, ઉસ જમાનેકી બાત હૈ. યે દેખકર ફરમાયા કે અગર તુમ ઈસ નમાઝ પર ગયે તો તુમ કિયામતમેં મુહમ્મદ સલ્લલ્લાહુ અલૈહિ વ સલ્લમકે લાએ હુએ દીન પર નહીં ઉઠાએ જાઓગે.

ઈસ લિયે મેરે બુઝુર્ગોં, દોસ્તો, અઝીઝો! હદીસમેં નમાઝમેં ઉજલત (જલ્દી)

કરને ઔર નમાઝકો બિગાડનેકી વઈદ દેખા કરો, હમેં અંદાઝા નહીં હૈ કે હમારે દુનિયામેં કિતને મસાઈલ હૈં,

નમાઝકો બિગાડનેકી વજહસે બિગડે હુએ હૈં.

કિતની બીમારિયાં હૈં,

નમાઝકો બિગાડનેકી વજહસે પૈદા હોતી હૈં.

ક્યૂંકે જો જિસ્મ ઈબાદતકે લિયે બના હૈ, અગર ઉસ જિસ્મસે ઈબાદતકો બિગાડા જાવેગા, તો જિસ્મકે અંદર બિમારિયોંકી લાઈનસે બિગાડ પૈદા હોગા. હઝરત (રહ.) ફરમાતે થે, હર ઉઝ્વકી બીમારીકા પેહલા સબબ ઉસ ઉઝ્વકા ગલત ઈસ્તે'માલ હૈ, કે આંખ, ઝબાન, કાન, હાથ, પૈર, દિમાગ, ઔર શરમગાહ વગૈરહકા ઈસ્તે'માલ, જબ અલ્લાહકી મરઝીકે ખિલાફ હોતા હૈ, તો ઉનહીં ઉઝ્વ પર બીમારિયાં ભેજી જાતી હૈં.

હાં મેરે દોસ્તો! બીમારિયોંકા તઅલ્લુક અમલસે હૈ સબબસે નહીં. યે જિસ્મ ઈબાદતકે લિયે બના હૈ. ઈસ જિસ્મકો ઈબાદતસે સંવારો.

ઈસ લિયે મેરે બુઝુર્ગો, દોસ્તો, અઝીઝો! હમ અપની નમાઝોં પર સબસે પેહલે મશ્ક કરેં,

લંબે લંબે રૂકૂઅકી,

લંબે લંબે સિજદોંકી,

અલ્લાહકે રાસ્તેમેં નિકલકર ખૂબ મૌકા મિલેગા, ક્યૂંકે અલ્લાહકે રાસ્તેમેં ઉસકા કારોબાર, દુકાન, બીવી બચ્ચે, દફતર ઔર કારખાના સાથ નહીં હૈં. હમ સારી દુનિયાકે મશાગિલસે નિકલકર અલ્લાહકે રાસ્તેમેં નિકલ રહે હૈં. ઈસ લિયે બેહતરીન મૌકા હૈ અપની નમાઝોં પર મશ્ક કરનેકા, જૈસી નમાઝ અલ્લાહકે રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહુ અલૈહિ વ સલ્લમકી તરફ મતલૂબ હૈ. કે આપ સલ્લલ્લાહુ અલૈહિ વ સલ્લમને ફરમાયા : નમાઝ ઈસ તરહ પઢો જિસ તરહ મુઝે પઢતા હુવા દેખ રહે હો, બસ યે એક હી નમાઝ હૈ.

નમાઝકી તકસીમ

લોગોંને ઈસ જમાનેમેં નમાઝકો તકસીમ કર લિયા હૈ.

યે મશાઈખકી નમાઝ હૈ,

યે ઉલમાકી નમાઝ હૈ,

યે અવામુન્નાસકી નમાઝ હૈ,

યે એક તાજિર દુકાનદારકી નમાઝ હૈ,

ચલો મિયાં યે જૈસી પઢ રહા હૈ ઉસકે લિયે ઠીક હૈ. વો શેખ, આલિમ, મુહદ્દિસ, બડે બુઝુર્ગ, પીર સાહબ જૈસે પઢ રહે હૈં, ઉનકે એ'તિબારસે વો નમાઝ મુનાસિબ હૈ. નહીં ખુદાકી કસમ! અલ્લાહકે નબી સલ્લલ્લાહુ અલૈહિ વ સલ્લમને નમાઝકો તકસીમ નહીં કિયા, મૈં કૈસે નમાઝકો તકસીમ કર દૂં. મૈં કૈસે અર્ઝ કરૂં... કૈસે સમઝાઉં..... મૈંને એક દિન નમાઝ પઢાઈ તો અગલે દિન એક સાહબ કેહને લગે કે હમેં ઝરા જલ્દી હૈ ઈસ લિયે આજ મુત્તકિયોંવાલી નમાઝ ન પઢાએં. મૈંને કહા કે ક્યા મૈં તુમહેં ફાજિરોંવાલી નમાઝ પઢાઉં? વો નમાઝ કૌનસી હોતી હૈ, તુમ મુઝે બતા દો. અકસર પઢે લિખ્ખે લોગ ભી બેચારે ઈસમેં મુબ્તલા હૈં, કે વો નમાઝમેં જલ્દી કરતે હૈં, સખ્ત વઈદ હૈ કે નમાઝ અલ્લાહકે યહાં બદ દુઆ કરતી હુઈ જાતી હૈ કે

અય અલ્લાહ! તૂ ઉસકો ઈસ તરહ બરબાદ કર, જિસ તરહ ઉસને મુઝે ઝાએઅ કિયા હૈ.

નમાઝી, નમાઝકે બાદ દુઆ કરે ઔર નમાઝ, નમાઝીકો બદ દુઆ કરે, કે નમાઝકી બદ દુઆ ઉસકી દુઆઓંસે પેહલે મકબૂલ હો જાએગી, જબકે નમાઝકે બાદકી દુઆએં મકબૂલ હોતી હૈં. ક્યૂંકે નમાઝ મઝલૂમ હૈ ઔર નમાઝી ઝાલિમ, તો મઝલૂમકી બદ દુઆ ઔર અલ્લાહકે દરમિયાન કોઈ પરદા નહીં હૈ. ઔર ઝાલિમકે ઔર અલ્લાહકે દરમિયાન દુઆઓંમેં રૂકાવટ હૈ, કે દુઆકી કુબૂલિયતકે લિયે સબસે બડા ઝુલ્મ યે હૈ કે ઉસને અલ્લાહકે હકકો બિગાડા હૈ.

દો બારહ નમાઝ પઢ! તુમને નમાઝ નહીં પઢી

ઈસ લિયે મેરે બુઝુર્ગો, દોસ્તો, અઝીઝો! આજસે યે તય કર લો, કે ઈન્શા અલ્લાહ અપની નમાઝોંકો કાઈમ કરેંગે, હાં યે નહીં કે કૌનસી નમાઝ પઢેંગે. નમાઝ તો એક હી હૈ. જબ હુઝૂર સલ્લલ્લાહુ અલૈહિ વ સલ્લમ અપને સામને અપની મસ્જિદમેં જલ્દી જલ્દી નમાઝ પઢનેવાલેકો દેખકર બારબાર યે ફરમા રહે હૈં કે, "દો બારહ નમાઝ પઢ તુમને નમાઝ નહીં પઢી."

તો મેરે અઝીઝો! ઈસ જમાનેમેં કોઈ યે કૈસે કેહ સકતા હૈ, કે હાં તુમને નમાઝ ઠીક પઢ લી હૈ, જબ તક વો નમાઝ મુહમ્મદ સલ્લલ્લાહુ અલૈહિ વ સલ્લમકે બતલાએ હુએ તરીકેકે મુતાબિક ન હો. જબ આપ સલ્લલ્લાહુ અલૈહિ વ સલ્લમ ખૂદ સહાબી (રદિ.) કો દેખ રહે હૈં ઔર બારબાર ફરમા રહે હૈં, "જા નમાઝ પઢ, તુમને નમાઝ નહીં પઢી." ઈસ હદીસકી વજહસે હઝરત આઈશા (રદિ.) મઆઝ બિન જબલ (રદિ.) ઔર બહોતસે સહાબાકા ઔર બા'ઝ અઈમ્મહકા મઝહબ યે હૈ, કે જો નમાઝ જલ્દી જલ્દી પઢેગા ઉસકી નમાઝ અદા નહીં હોગી. ઉસકો અપની નમાઝ દો બારહ પઢની પડેગી. બાઝ અઈમ્મહકે નઝદીક તો અગર એક દફા ભી જલ્સામેં ઈસ્તિગ્ફાર નહીં કિયા તો નમાઝ દો બારહ પઢની પડેગી, નમાઝ ફાસિદ હો જાએગી. ઔર કોઈ ઈસકા એહતિમામ નહીં હૈ, કે દો સિજદોંકે દરમિયાન જલ્સામેં બૈઠકર ઈસ્તિગ્ફારકા એહતિમામ હો. રૂકૂઅસે ઉઠનેકે બાદ

"રબ્બના લકલ્ હમ્દુ, હમ્દન્ કષીરન્ તય્યિબમ્ મુબારકન્ ફીહ."

ઈન કલિમાતકે કેહનેકી લોગોંકો ખબર ભી નહીં હૈ, કે યે ક્યા કલિમાત હૈં.

મેરે દોસ્તો, અઝીઝો! સિર્ફ સાલકા એક ચિલ્લા લગ જાના, મહીનેકે તીન દિન લગ જાના, યે કોઈ ચીઝ નહીં હૈ, જબ તક હમ ઈસ મહેનતકે ઝરીઆ નમાઝકે એક એક જુઝ પર ઔર નમાઝકે એક એક ઝિક્ર પર કાઈમ ન હોં, ઉસ વક્ત તક હમેં ઈસ મહેનતસે વો ચીઝ હાસિલ નહીં હોગી, જો અલ્લાહને ઈસ મહેનતમેં રખ્ખી હૈ, અબ તો લોગોંકી આમ આદત હૈ કે વો ઈન અઝકારકો પઢતે ભી નહીં ઔર

દૂસરોંકો પઢનેકે લિયે કેહતે ભી નહીં હૈં. હાલાંકે ખૂદ હુઝૂર સલ્લલ્લાહુ અલૈહિ વ સલ્લમસે ઈન અઝકારકા નમાઝમેં પઢના સાબિત હૈ. ઈન અઝકારકે એહતિમામ કરનેકી ઈસ લિયે જરૂરત હૈ, કે નમાઝકે જિસ હિસ્સામેં નમાઝકે જિસ અમલમેં, ઈસ અમલકા ઝિક નહીં હોગા, ઈસ અમલકી દુઆ નહીં હોગી, તો વો અમલ કાઈમ નહીં હોગા.

જલ્સા કાઈમ હોગા, જલ્સાકે ઝિક્રસે,

કૌમા કાઈમ હોગા, કૌમાકે ઝિક્રસે,

જિસ તરહ સિજદહ, સિજદેકે ઝિક્રસે હો રહા હૈ, કે કમસે કમ તીન બાર "સુબ્હાન રબ્બિયલ્ અઅ્લા" કી કમસે કમ તીન મરતબા અલ્લાહકી પાકીકા યકીન કરતે હુએ,

ઉસકો રબ યકીન કરતે હુએ,

ઉસકો બાલા ઔર બરતર ઔર આ'લા યકીન કરતે હુએ,

કમસે કમ તીન મરતબા સિજદેમેં "સુબ્હાન રબ્બિયલ્ અઅ્લા" કહે ઈસ તરહ સિજદેકા અમલ હો. મુઝે યે અર્ઝ કરના હૈ, કે નમાઝકી જિસ હૈઅતકા ભી ઝિક્ર છોડ દિયા જાએગા, નમાઝકા વો રૂક્ન ખતમ હો જાએગા. ઈસ લિયે યાદ રખ્ખો કે ઉન અઝકારકા એહતિમામ કરના નમાઝકે કાઈમ હોનેકે લિયે જરૂરી હૈ. લોગ કેહતે હૈં યે અઝકાર જરૂરી નહીં હૈં. દેખો! નમાઝકા કાઈમ કરના જરૂરી હૈ, નમાઝ કાઈમ નહીં હોગી જબ તક અરકાનકે અંદર ઉન અઝકારકા એહતિમામ ન કિયા જાએગા. ઈસ લિયે જબ સહાબીને પીછેસે યે કલિમાત કહે.

"રબ્બના લકલ્ હમ્દુ હમ્દન્ કષીરન્ તય્યિબમ્ મુબારકન્ ફીહ."

તો આપ સલ્લલ્લાહુ અલૈહિ વ સલ્લમને નમાઝસે સલામ ફેરકર પૂછા યે કલિમાત કિસને કહે થે? એક સહાબીને અર્ઝ કિયા કે યા રસૂલલ્લાહ સલ્લલ્લાહુ અલૈહિ વ સલ્લમ! મૈંને કહે થે. આપ સલ્લલ્લાહુ અલૈહિ વસલ્લમને ફરમાયા : તુમહારે ઈન કલિમાતકે અજ્રકો લિખનેકે લિયે તીસ (૩૦) ફરિશ્તે દૌડે, હર ફરિશ્તા યે ચાહતા થા કે ઈન કલિમાતકે અજ્રકો મૈં ભી લિખ્ખૂં. ઈસ તરહ હુઝૂર સલ્લલ્લાહુ

અલૈહિ વ સલ્લમને જો અઝકાર નમાઝસે બતલાએ હૈં નમાઝકો કાઈમ કરનેકે લિયે, વો અઝકાર જરૂરી હૈં.

મેરે દોસ્તો, અઝીઝો! ઈન અઝકારકે એહતિમામસે હી નમાઝ કાઈમ હોગી. પેહલી મહેનત અલ્લાહકે રાસ્તેમેં નિકલકર હમેં યે કરની હૈ કે નમાઝ કાઈમ હો. અગર નમાઝ કાઈમ હોગી તો સારા દીન નમાઝસે કાઈમ હો જાએગા. ઈસ લિયે પેહલી મશ્ક નમાઝ પર યે કરો, દૂસરી મશ્ક નમાઝ પર યે કરો કે નમાઝમેં અલ્લાહકો દેખતે હુએ નમાઝ પઢનેકી કોશિશ કરો, કે અલ્લાહકો દેખતે હુએ સિફતે એહસાન પૈદા કરના મતલૂબ હૈ, કે અલ્લાહકો દેખતે હુએ નમાઝ પઢનેકી કોશિશ કરો, ઈસ તરહ નમાઝ પઢો કે મૈં અલ્લાહકો દેખ રહા હૂં, અગર ઈતના નહીં હોતા હૈ, તો ઈતની બાત તો યકીની હૈ કે અલ્લાહ મુઝે દેખ રહા હૈ. ઈસસે નીચે કોઈ દરજા નહીં હૈ. યે નમાઝ પર દૂસરી મશ્ક કરની હૈ.

પેહલી મશ્ક નમાઝકા ઝાહિર દુરૂસ્ત હો,
દૂસરી મશ્ક નમાઝમેં અલ્લાહકે ધ્યાનકી હો. ઔર
તીસરી મશ્ક યે કરો, કે નમાઝસે હી મસાઈલકો હલ કરાઓ.

ગુબ્બારે બિકે, તો મસાઈલ હલ

મેરે બુઝુર્ગો, અઝીઝો! દઅવતકી મહેનતકા મકસદ હી હૈ કે યકીન શકલોંસે હુકમકી તરફ આવે, જબ કોઈ હાજત પેશ આએ સબસે પેહલે હમારા ખયાલ નમાઝકી તરફ જાવે, ઈસી તરહ ઈન્શા અલ્લાહ કરોગે? ક્યૂં ભાઈ. દેખો એક સહાબીને અર્ઝ કિયા યા રસૂલલ્લાહ સલ્લલ્લાહુ અલૈહિ વ સલ્લમ! મૈં તિજારતકે લિયે બહરૈન જાના ચાહતા હૂં. આપ સલ્લલ્લાહુ અલૈહિ વ સલ્લમને ફરમાયા : પેહલે દો રકા'ત નમાઝ પઢ લો, ફિર કરો તિજારત, લેકિન પેહલે દો રકા'ત નમાઝ પઢ લો, જબ તક નમાઝ પર જો વા'દે હૈં, ઉન વા'દોંકા દિલસે યકીન નહીં હોગા, કે યકીનકે બગૈર કોઈ આ'માલ કાઈમ નહીં હોગા. દેખો તો સહી એક

ગુબ્બારે બેચનેવાલા ભી યે યકીન રખતા હૈ, કે અગર મેરે ગુબ્બારે બિકે, બચ્ચોંને ખરીદે, તો મેરે મસાઈલ ઉસસે હલ હો જાએંગે, ઈસ લિયે અપને ગુબ્બારોંકો વો લિયે લિયે ફિરતા હૈ, ગલી ગલી બચ્ચોંમેં બેચનેકે લિયે મા'મૂલી ચીઝ દો રૂપિયેકા, પાંચ રૂપિયેકા, કે બચ્ચે ખરીદ લેંગે. વો ઉન ગુબ્બારોંકો લિયે લિયે ફિર રહા હૈ. ઉસે યકીન હૈ કે મેરી યે ચીઝ મા'મૂલી નહીં હૈ, કોઈ બચ્ચા હાથ લગાએગા તો ગુસ્સા આએગા. કોઈ ગુબ્બારા ફૂટ જાવેગા, તો અપના નુકસાન સમઝેગા, ક્યૂંકે ઉસસે અપને મસાઈલકે હલ હોનેકા યકીન હૈ. હઝરત (રહ.) ફરમાતે થે કે નમાઝકો બિગાડનેકી વજહ યે હૈ, કે સારી શકલોંસે મસાઈલકે હલ હોનેકા યકીન હૈ, મગર નમાઝસે મસાઈલકે હલ હોનેકા કોઈ યકીન નહીં હૈ.

ઈસ લિયે મેરે બુઝુર્ગો, દોસ્તો, અઝીઝો! નમાઝકો ઈસ યકીન પર લાઓ, કે નમાઝકે સાથ જો વા'દે અલ્લાહને લગાએ હૈં. ઉન વા'દોંકા યકીન પૈદા કરનેકે લિયે તા'લીમ હૈ, કે ખૂબ સમઝ લો, તા'લીમકા ક્યા મકસદ હૈ? તાલીમકા મકસદ હૈ આ'માલમેં એહતિસાબ પૈદા કરના, કે અલ્લાહ રબ્બુલ ઈઝ્ઝત મુઝે ઈસ અમલ પર ક્યા દેનેવાલે હૈં. યે ફઝાઈલ હી અલ્લાહકે વા'દે હૈં, કે તાલીમકા મકસદ આ'માલકે અંદર એહતિસાબ પૈદા કરના હૈ. અલ્લાહ રબ્બુલ ઈઝ્ઝત ઈસ અમલ પર ક્યા દેનેવાલે હૈં. એક એક અમલકો વા'દેકે યકીન પર લાનેકે લિયે તાલીમ હૈ. યે તા'લીમકા મકસદ હૈ, કે આમાલ અલ્લાહકે વા'દોંકે યકીન પર આવે.

તા'લીમ કરાનેકા તરીકા

અબ તા'લીમકા તરીકા ક્યા હૈ?

તા'લીમકા તરીકા યે હૈ કે "ફઝાઈલે આ'માલ" "મુન્તખબ અહાદીસ" ઈન દોનોં કિતાબોંસે બરાબર તા'લીમ હોગી ઔર જિસ મસ્જિદમેં દો વક્ત તા'લીમ હોતી હો, તો વહાં એક વક્ત ફઝાઈલે આ'માલ ઔર એક વક્ત મુન્તખબ અહાદીસકી તા'લીમ હો. દૂસરે સૂબોંસે આએ હુએ લોગ ભી ઈસ બાતકો નોટ કર

લેં. જિસ મસ્જિદમેં મસ્જિદકી જમાઅત બની હુઈ હૈ ઔર કમસે કમ આઠ સાથી મસ્જિદકી જમાઅતમેં હૈં, તો મૈં શુરૂમેં હી અર્ઝ કર ચુકા, કે મસ્જિદકી જમાઅત મુલાકાતેં કરકે લોગોંકો મસ્જિદમેં લાએ.

અલ્લાહકે રાસ્તેમેં નિકલકર દો વક્ત તા'લીમ હોગી, સુબહ ઔર શામ. એક વક્ત ફઝાઈલે આ'માલ એક વક્ત મુન્તખબ અહાદીસ, દોનોં કિતાબોંસે અલ્લાહકે રાસ્તેમેં નિકલકર તા'લીમકા એહતિમામ કિયા જાએ. એક કિતાબમેંસે સુબહ પળ્હ લિયા જાએ, એક કિતાબમેંસે શામકો પળ્હ લિયા જાએ. એક એક હદીસકો પળ્હનેવાલા તીન તીન બાર પળ્હેં, યે તાલીમકા મસ્નૂન તરીકા હૈ.

હુઝૂર સલ્લલ્લાહુ અલૈહિ વ સલ્લમ જબ કોઈ બાત ફરમાતે થે, તો આપ સલ્લલ્લાહુ અલૈહિ વ સલ્લમ ઉસ બાતકો તીન મરતબા દોહરાતે થે, તાકે બાત અચ્છી તરહ સમઝમેં આ જાવે. ઈસ લિયે યાદ રખ્ખેં! કે તા'લીમમેં એક એક હદીસકો તીન તીન મરતબા પળ્હા જાએ ઔર તાલીમકે દૌરાન મજમાકી તરફ દેખતે રહો, તાલીમમેં બાવુઝૂ બૈઠનેકી કોશિશ કરો, તા'લીમમેં ઐસે બૈઠો, જૈસે નમાઝમેં "અત્તહિય્યાત" મેં બૈઠતે હો, ક્યૂંકે જિતના અદબ હોગા, ઉતના હી હદીસકા નૂર આએગા. હદીસકે નૂરસે હી અમલકે કરનેકી ઈસ્તે'દાદ પૈદા હોગી.

તા'લીમમેં બૈઠનેકા તરીકા

બાવુઝૂ બૈઠો!
ટેક ન લગાઓ!
મુતવજ્જેહ હોકર બૈઠો!
આપસમેં બાતેં ન કરો!

ઈસ તરહ, અગર હમ તા'લીમકા અમલ કરેંગે, તો યે તા'લીમકા અમલ, હુઝૂર સલ્લલ્લાહુ અલૈહિ વ સલ્લમકી મસ્જિદકા અમલ હૈ. ઉસસે હમારે અંદર વોહી આ'માલકી રગબત ઔર શૌક પૈદા હોગા, જો હુઝૂર સલ્લલ્લાહુ અલૈહિ વ

સલ્લમકે વા'દે સુનાનેસે આપ સલ્લલ્લાહુ અલૈહિ વ સલ્લમકે સહાબાકે દિલોંમેં પૈદા હોતા થા. સિર્ફ ઈતની બાત હૈ કે અલ્લાહકે નબી સલ્લલ્લાહુ અલૈહિ વ સલ્લમ મૌજૂદ નહીં હૈં, વરના

વોહી હલ્કા હૈ,
વોહી ઉમ્મત હૈ,
વોહી હદીસેં હૈં,
વોહી અલ્લાહકે વા'દે હૈં,

જો આપ સલ્લલ્લાહુ અલૈહિ વ સલ્લમ અપને સહાબએ કિરામ (રદિ.) કો સુનાયા કરતે થે. ઈસ તરહ હમેં જમકર તા'લીમકે હલ્કોંમેં બૈઠના હૈ. સુબહ શામ ઢાઈ ઘંટે, તીન ઘંટે જમકર તા'લીમ હોગી. લોગ પૂછતે હૈં તા'લીમ કિતની દેર હો? હઝરત (રહ.) ફરમાતે થે, કે મકામ પર ભી તા'લીમ કમસે કમ ડેઢ઼ ઘંટે હોની ચાહિયે. હમારી મસ્જિદકી તા'લીમકા હાલ યે હૈ કે પાંચ મિનિટ દસ મિનિટ તા'લીમ હો જાતી હૈ. દેખો! મૈં ઉસકી આસાન શકલ ઔર તરતીબ બતાતા હૂં, કે તા'લીમ કરાનેવાલા તા'લીમ કરાએ, અગર લોગ કુછ દેરકે બાદ ઉઠકર જાના ચાહેં, તો તા'લીમ કરનેવાલા યે કેહ દે, કે આપ અગર જાના ચાહેં તો જા સકતે હૈં, તા'લીમકા અમલ તો જારી રહેગા. યે કેહકર તા'લીમ શુરૂ કર દે. ઈતના સબ તય કર લો, તો ઈન્શા અલ્લાહ કમસે કમ હર મસ્જિદમેં આધા ઘંટા તા'લીમકા અમલ યકીનન હોગા. એક દિન "ફઝાઈલે આ'માલ" એક દિન "મુન્તખબ અહાદીસ" અગર એક વક્ત તા'લીમ હોતી હૈ.

અગર દો વક્ત તા'લીમ હોતી હૈ, તો એક વક્ત "ફઝાઈલે આ'માલ" ઔર એક વક્ત "મુન્તખબ અહાદીસ" કી તા'લીમ હોગી. તા'લીમકે સાથ તા'લીમી ગશ્ત ભી હોગા, જિસ મસ્જિદમેં દઅવત, તા'લીમ ઔર ઈસ્તિકબાલકા અમલ હૈ, વહાં મુલાકાતેં કરકે મસ્જિદકે માહોલમેં લોગોંકો લાઓ. તા'લીમમેં જો જમાઅત અલ્લાહકે રાસ્તેમેં નિકલ રહી હૈ, વો જમાઅતમેં નિકલકર ભી તા'લીમી ગશ્ત કરેં.

હઝરત અબૂ હુરૈરહ (રદિ.) જો સારે મુહદ્દિસીનકે ઈમામ હૈં, વો મદીનાકે

બાઝારમેં લોગોંકો તા'લીમકે હલ્કેમેં જોડનેકે લિયે ગશ્ત કર રહે થે. ઈસ તરહ મેરે બુઝુર્ગો, દોસ્તો, અઝીઝો! હમેં ભી મુલાકાતોંકે ઝરીઆ લોગોંકો તા'લીમકે હલ્કોંમેં લાના હૈ. બાઝારમેં લોગોંકો એક એકકો જાકર દઅવત દો કે મસ્જિદમેં અલ્લાહકે રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહુ અલૈહિ વ સલ્લમકી હદીસેં સુનાઈ જા રહી હૈં, અલ્લાહકે વા'દે સુનાએ જા રહે હૈં, અલ્લાહકે નબીકી મીરાસ તકસીમ હો રહી હૈ. યાની ઈલ્મ સિખલાયા જા રહા હૈ. આપ ભી તશરીફ લે ચલેં. ઈસ તરહ મુલાકાતેં કરકે લોગોંકો મસ્જિદકે માહોલમેં લે આઓ, ચાહે આપ અપને મકામ પર હોં યા અલ્લાહકે રાસ્તેમેં હોં. હમેં હર જગહ તા'લીમકા હલ્કા કાઈમ કરના હૈ. ઔર ઉસકે લિયે તા'લીમી ગશ્ત કરના હૈ, ચાહે અપને મકામ પર હોં ચાહે અલ્લાહકે રાસ્તેમેં નિકલકર હો, હર જગહ તા'લીમી ગશ્તકે ઝરીઆ લોગોંકો મુલાકાત કરકે મસ્જિદ લાના હૈ, યે હૈ તા'લીમકે સાથ મહેનત ઔર યે હૈ તા'લીમકા તરીકા.

ઈસી તરહ મેરે બુઝુર્ગો, દોસ્તો, અઝીઝો! મૈંને અર્ઝ કિયા હૈ કે તા'લીમકે દૌરાન એક એક હદીસકો તીન તીન બાર પઢ્હો, અગર પઢ્હનેવાલા આલિમ હૈ, મૌલવી હૈ, અરબી ઈબારત પઢ્હ સકતા હૈ, તો જરૂર એક દો હદીસ અરબી ઈબારતકી પઢ્હ લિયા કરે. જિસસે બરાહે રાસ્ત હુઝૂર સલ્લલ્લાહુ અલૈહિ વ સલ્લમકી ઝબાન મુબારકસે નિકલે હુએ અલ્ફાઝ કાનોંમેં પડેં. ઉનકી રૂહાનિયત અલગ હી હૈ. વો રૂહાનિયત મુતર્જિમકી ઝબાનમેં નહીં આ સકતી, જો આપ સલ્લલ્લાહુ અલૈહિ વ સલ્લમકી ઝબાન મુબારકસે નિકલે હુએ અલ્ફાઝમેં હૈ. ઈસ લિયે ઐસા શખ્સ જો આલિમ હો, અરબી ઈબારત પઢ્હ સકતા હો, ઉસકો ચાહિયે કે વો હદીસકી ઈબારત અરબીમેં એક મરતબા પઢ્હ લિયા કરે. જો ઉર્દૂકા તર્જુમા હૈ ઉસકો તીન મરતબા પઢ્હે. ઉસકી કોશિશ ન કરો કે કિતાબ ખત્મ હો જાએ, ઈસકી કોશિશ કરો કે, જો બાત હદીસકી કહી જા રહી હૈ વો લોગોંકે દિલોંમેં ઉતર જાએ. તા'લીમકે દૌરાન મુતવજ્જેહ કરતે રહો ઔર પૂછતે રહો, મજમાસે કહો, ભાઈ! બાત સમઝમેં આ રહી હૈ? દેખો! નમાઝ છોડને પર કિતના બડા અઝાબ હૈ, ભાઈ આપકો બાત સમઝમેં આ રહી હૈ, દેખો નમાઝ પર કિતના બડા વા'દા હૈ, ઈસ તરહ તા'લીમકે દૌરાન

મજમાસે પૂછતે રહો, મુતવજ્જેહ કરતે રહો, ઈસ તરહ હમેં ઈન્શા અલ્લાહ તા'લીમકે ઝરીએ અલ્લાહકે વા'દોંકા યકીન સીખના હૈ.

એક ફઝાઈલકા ઈલ્મ હૈ ઔર એક મસાઈલકા ઈલ્મ હૈ, મસાઈલકા ઈલ્મ, ઉલમાસે હાંસિલ કરો. જહાં જાઓ, વહાં ભી ઔર અપને મકામ પર રેહતે હુએ ભી ઉલમાકી ઝિયારતકો ઈબાદત યકીન કરો. હર હર કદમ પર મસાઈલ ઉલમાસે પૂછો! હઝરત (રહ.) ફરમાતે થે કે ઉલમાસે પૂછકર ચલના, યે ઉસકે ઈમાનકી દલીલ હૈ, વરના જિસકે પાસ ઈમાન ન હોગા, ઉસકો ઈલ્મસે કોઈ રગબત નહીં હોગી. જી હાં! હદીસમેં ઈલ્મ ઔર ઈમાનકો સાથ જોડા ગયા હૈ. એક હદીસમેં આતા હૈ કે જો ઈલ્મ ઔર ઈમાન ચાહેગા, અલ્લાહ તઆલા ઉસકો દેંગે. ઈમાનકી અલામત હૈ, ઉલમાસે મુહબ્બત ઔર ઉલમાકી સોહબતસે ઈલ્મકા હાસિલ કરના.

ઈસ લિયે મેરે બુઝુર્ગોં, દોસ્તો, અઝીઝો! ઉલમાસે પૂછ પૂછકર ચલો, હઝરત ફરમાતે થે કે ઉલમાકી ઝિયારતકો ઈબાદત યકીન કરો. અપને બચ્ચોંકો ઈલ્મે ઈલાહી પઢાઓ. આજ સારી મહેનત ઔર કોશિશ બચ્ચોંકો અંગ્રેજી પઢાને પર હૈ. દેખો! ઉસકા તઅલ્લુક એક જરૂરતસે હૈ. હમ ઈસસે ઈન્કાર નહીં કરતે, મગર યે જરૂરત હૈ, મકસદ નહીં હૈ. જો ઈલ્મ મકસૂદ હૈ વો ઈલ્મે ઈલાહી હૈ.

સબસે બડી જહાલત, હર ચીઝકો ઈલ્મ સમઝ લેના

મેરે બુઝુર્ગોં, દોસ્તો, અઝીઝો! ઈસ જમાનેકી સબસે બડી જહાલત યે હૈ, કે લોગોંને હર ચીઝકો ઈલ્મ સમઝ લિયા હૈ કે લોગોંસે પૂછો કે ક્યા પઢ રહે હો? જી,

સાઈન્સકા ઈલ્મ,
અંગ્રેજીકા ઈલ્મ,
ડાક્ટરીકા ઈલ્મ,

એન્જીનિયરિંગકા ઈલ્મ,

તૌબા..... તૌબા..... કિતની બડી જહાલત હૈ. હર ચીઝકો ઈલ્મ કરાર દેના કિતની બડી જહાલત હૈ. આજ સારી દુનિયાકે પળ્હે લિખ્ખે મુસલમાન ભી ઈસ ફિત્નેમેં મુબ્તલા હો ગયે હૈં, કે ઉનહોંને હર ચીઝકો ઈલ્મ કરાર દે દિયા. નહીં મેરે બુઝુર્ગો, દોસ્તો, અઝીઝો! આજ દિલકી ગેહરાઈયોંસે ઈસ બાતકો નિકાલ દો, કે હર ચીઝ ઈલ્મ હૈ. "ઈલ્મ" સિર્ફ વો હૈ, જો મુહમ્મદ સલ્લલ્લાહુ અલૈહિ વ સલ્લમકે તરીકે પર અલ્લાહ હમસે ચાહતે હૈં, વરના અબ યે ઝહન બન ગયા હૈ કે હર ચીઝ સીખના ઈલ્મ હૈ, બિલકુલ યે બાત નહીં હૈ. ઈલ્મ સિર્ફ વો હૈ જો હમસે હમારા રબ મુહમ્મદ સલ્લલ્લાહુ અલૈહિ વ સલ્લમકે તરીકે પર ચાહતા હૈ.

મેરે બુઝુર્ગો, દોસ્તો, અઝીઝો! અસલમેં ખાલિકકી તેહકીક કરના "ઈલ્મ" હૈ. ઔર મખ્લૂકકી તેહકીક કરના "ફન" હૈ. કબ્રમેં જાતે હી જબ સવાલ હોગા "મન્ રબ્બુક" તો જો રબસે પલનેકા યકીન લે ગયા હૈ વો કહેગા "રબ્બિયલ્લાહ" કે મેરા રબ અલ્લાહ હૈ, યહાંસે કામિયાબીકે દરવાઝે ખુલ જાએંગે. ઈસ લિયે ખૂબ સમઝ લો કે હર ચીઝકો ઈલ્મ કરાર દેના જમાનેકી સબસે બડી જહાલત હૈ. ઈલ્મ સિર્ફ વો જો હમસે હમારા રબ ચાહતા હૈ. ઈન્તિહાઈ નાદાન ઔર ઈન્તિહાઈ નાસમજ હૈં વો લોગ જો યે સમઝતે હૈં કે દુનિયામેં હર સીખે જાનીવાલી ચીઝ ઈલ્મ હૈ. ઔર ઈસસે બડી હિમાકત યે કરતે હૈં, કે વો હદીસેં જો ઈલ્મસે મુતઅલ્લિક હૈં, ઉન હદીસોંકો યે લોગ ઈમાનવાલોંકે અંદર દુનિયાકી અહમિયત ઔર દુનિયાકી રગબત પૈદા કરાનેકે લિયે દુન્યાવી ફુનૂનકે લિયે ઈસ્તે'માલ કરતે હૈં. મેરી બાત બહોત ધ્યાનસે સુનની પડેગી કે વો હદીસેં જિનમેં ઈલ્મે ઈલાહીકે સીખનેકા હુકમ દિયા ગયા હૈ, ઉન હદીસોંકો દુન્યાવી ફુનૂનકો સીખનેકે લિયે ઈસ્તે'માલ કરતે હૈં, યે શયતાનકા સબસે બડા ધોકા હૈ. યે ઉસ વક્ત ખુલેગા જબ કબ્રમેં જાકર સવાલ હોગા, સારે ફુનૂન એક તરફ હોંગે, વહાં ઈલ્મકે બારેમેં સવાલ હોગા કે બતાઓ કિસસે પલનેકા યકીન લાએ હો.

ઈસ લિયે મેરે બુઝુર્ગો, દોસ્તો, અઝીઝો! આજકી મજલિસમેં યે ફૈસલા

કર લો કે ઈલ્મ કિસે કેહતે હૈં. મુહમ્મદ સલ્લલ્લાહુ અલૈહિ વ સલ્લમ અલ્લાહકે યહાંસે જો શરીઅતકા ઈલ્મ લેકર આએ હૈં. સિર્ફ ઉસે હી ઈલ્મ કેહતે હૈં, ઉસ શરીઅતકે ઈલ્મ પર અમલ કરના, ઉસકો હાસિલ કરના યેહી ઈલ્મ હૈ. કુરઆન, હદીસકે સિવા જો કુછ હૈ વો સબ દુનિયાકે ફુનૂન હૈં. યાદ રખ્ખો! અબ રહી બાત યે કે જિસકા તઅલ્લુક જરૂરતસે હૈ, હમ ઉસસે નહીં રોકતે, સીખો, લેકિન ઉસકો ઈલ્મ સમઝના ઔર ઉસ પર સલાહિયતેં ખપાના, ઔર ઈતના હી નહીં બલ્કે ઉસ પર અજ્રકી ઉમ્મીદ કરના યે ધોકા હૈ. મેરે બુઝુર્ગો, અઝીઝો, દોસ્તો! અગર ઝરાસા અકલકા ઈસ્તે'માલ કરો, તો યે બાત સમઝમેં આ સકતી હૈ કે ઈલ્મ કિસે કેહતે હૈં. "ઈલ્મ" કેહતે હૈં મુહમ્મદ સલ્લલ્લાહુ અલૈહિ વ સલ્લમ અલ્લાહકી તરફસે જો કામિયાબીકા તરીકા લેકર આએ હૈં. ઉસ તરીકેકી તેહકીક કરના, ઉસકો ઈલ્મ કેહતે હૈં ઈસ લિયે સારા ઈલ્મ કબ્રકે તીન સવાલાતમેં મહેદૂદ હૈ.

રબકો જાનના. યાની ઈમાન.

નબીકે તરીકેકો જાનના. યાની શરીઅતકો જાનના.

મુહમ્મદ સલ્લલ્લાહુ અલૈહિ વ સલ્લમકો જાનના. યાની સુન્નતોંકો જાનના.

ઈન તીન ચીઝોંકી તેહકીક કરના હી ઈલ્મ હૈ, ઈસકે અલાવા જો હૈ વો જહલ હૈ, ઈસ લિયે યે સારે ઈલ્મકા ખુલાસા કબ્રકે તીન સવાલ હૈં. કબ્રમેં યે કોઈ સવાલ નહીં હોગા કે,

આપને ડાક્ટરી કિતની પઢી?

સાઈન્સ કહાં તક પઢા?

એન્જીનિયરિંગમેં ક્યા પાસ કિયા હૈ?

કબ્રમેં ઈનકે મુતઅલ્લિક કોઈ સવાલ નહીં હોગા.

મેરે દોસ્તો, બુઝુર્ગો, અઝીઝો! હઝરત ઉમર (રદિ.) એક દિન તૌરાતકી કુછ બાતેં સીખકર આએ ઔર રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહુ અલૈહિ વ સલલમકી ખિદમતમેં હાઝિર હોકર અર્ઝ કિયા કે યા રસૂલલ્લાહ સલ્લલ્લાહુ અલૈહિ વ સલ્લમ!

મૈં તૌરેત સીખકર આયા હૂં, તાકે મેરે ઈલ્મમેં ઔર ઈઝાફા હો, યે સુનકર આપ સલ્લલ્લાહુ અલૈહિ વ સલ્લમકો ઉમર (રદિ.) પર ઈતના ગુસ્સા આયા, કે આપ સલ્લલ્લાહુ અલૈહિ વ સલ્લમ મિમ્બર પર બૈઠ ગયે ઔર સારે સહાબા (રદિ.) જમા હો ગયે, અન્સાર આપ સલ્લલ્લાહુ અલૈહિ વ સલ્લમકે ગુસ્સેકો દેખકર તલવાર લેકર આ ગયે કે કિસને અલ્લાહકે નબીકો સતાયા હૈ? સારા ગુસ્સા થા હઝરત ઉમર (રદિ.) પર, કે ઉમર (રદિ.) ને તૌરેત ક્યૂં પઢી હૈ? આપ સલ્લલ્લાહુ અલૈહિ વ સલ્લમને ફરમાયા : કે ઉમર! અગર મૂસા (અલૈ.) આજ ઝિંદા હોકર આ જાવેં તો ઉનકે લિયે ભી નજાતકા કોઈ રાસ્તા નહીં હૈ સિવાએ મેરે તરીકેકે, ઔર અગર તુમને મૂસા (અલૈ.) કે તરીકે પર અમલ કિયા તો તુમ ગુમરાહ હો જાઓગે, હિદાયત નહીં પાઓગે.

ક્યૂંકે આપ સલ્લલ્લાહુ અલૈહિ વ સલ્લમકી આમદને સારે નબિયોંકી આમદકા દરવાઝા બંદ કર દિયા, ઔર આપ સલ્લલ્લાહુ અલૈહિ વ સલ્લમકી શરીઅતને સારી શરીઅતોંકો ઐસા મન્સૂખ કર દિયા, જિસ તરહ હર ઝમાનેમેં બચ્ચા બડા હોતા રેહતા હૈ ઔર ઉસકે પિછલે કપડે બેકાર ઔર નાકારા હોતે રેહતે હૈં. અગર વો ઉન કપડોંકો ઈસ્તે'માલ કરેગા તો,

તંગીમેં પડેગા,

કપડે ફટેંગે,

જિસ્મ પર સહીહ ન આએંગે,

યહાં તકકે ઈન્સાન અપને કદો કામતસે એક ઐસી ઉમ્રમેં પહોંચ જાતા હૈ, કે અબ મરને તક ઉસકે લિયે યે લિબાસ મુતઅય્યન હો જાતા હૈ, ઈસી તરહ મુહમ્મદ સલ્લલ્લાહુ અલૈહિ વ સલ્લમકી શરીઅતને પિછલી સારી શરીઅતોંકો, સારે તરીકોંકો ઐસા મન્સૂખ કર દિયા, જૈસે બડે હોનેવાલે નૌજવાનકે પિછલે સારે બચપનકે કપડે બેકાર હો જાતે હૈં. ઈસ બાતકો આપ સામને રખકર સોચેં ઔર અંદાઝા કરેં કે જો ચીઝ ઈલ્મ થી ઔર મૂસા (અલૈ.) કી નુબુવ્વત પર નાઝિલ કી ગઈ ઉસકો ઉમર (રદિ.) જૈસે આલિમને સીખા, જો સારે ઉલૂમકે માહિર ઔર ઈતના હી નહીં બલ્કે

ઈસ ઉમ્મતકે મુરહહિમ જિસકો અલ્લાહકી તરફસે સહીહ બાત હઝરત ઉમર (રદિ.) કો ઈલ્હામ કી જાતી થી, ગૌર કરો ઉસ પર કે જો ઈસ ઉમ્મતકા મુરહહિમ થા, જિસકો અલ્લાહકી તરફસે સહીહ બાત ઈલ્હામ કી જાતી થી, વો ઉમર (રદિ.), જિનકે બારેમેં આપ સલ્લલ્લાહુ અલૈહિ વ સલ્લમને ફરમાયા : અગર મેરે બાદ કોઈ નબી હો સકતે થે, તો ઉમર હો સકતે થે. ઈસ દરજાકા આદમી, કે સારા કુરઆન ઔર હદીસકા ઈલ્મ હાસિલ કરનેકે બાદ ઉનહોંને મૂસા (અલૈ.) પર નાઝિલ હોનેવાલા ઈલ્મ હાસિલ કિયા, ઉસ પર અલ્લાહકે નબીકો ઈતના ગુસ્સા આયા, તો જો ચીઝ સિરેસે ઈલ્મ હી નહીં હૈ ઉસકો સીખના ઔર અલ્લાહકે ઈલ્મસે જાહિલ રેહના, ઉસ પર અલ્લાહકે નબી સલ્લલ્લાહુ અલૈહિ વ સલ્લમકો કિયામતમેં કિતના ગુસ્સા આએગા. ઈસ બાતકો ઝરાસા તન્હાઈમેં બૈઠકર ગૌર કરના! સર પકડકર સોચના! કે જબ ઉમર (રદિ.) જૈસે આલિમકો તૌરેત પઢને પર જો ઈલ્મ થા, ઉસ પર અલ્લાહકે નબીકો કિતના ગુસ્સા આયા તો હમ ઈલ્મે દીનસે જાહિલ રેહકર દુન્યાવી ફુનૂનકો સીખેં ઔર ઉસકો ઈલ્મ સમઝેં, ઐસે લોગોં પર કિયામતમેં અલ્લાહકે નબીકો કિતના ગુસ્સા આએગા?

ઈસ લિયે આપ હઝરાતસે મેરી યે દરખ્વાસ્ત હૈ, કે અપને બચ્ચોંકો આપ બેશક દુન્યાવી કિસી લાઈનકા ફન સિખલાતે હૈં, લેકિન અપને બચ્ચોંકો કુરઆન ઔર દીનકે બુન્યાદી અહકામાત સિખલાનેકા પૂરા પૂરા એહતિમામ કરેં. વરના ખુદાકી કસમ! કિયામતમેં કોઈ શખ્સ જાહિલ હોનેકી વજહસે બખ્શા નહીં જાએગા, કે અય અલ્લાહ! મુઝે ખબર નહીં થી. અલ્લાહ તઆલા ફરમાએંગે, કે હમને તુમહેં ઉમર દી થી સીખનેકે લિયે, ઔર નબી ભેજે થે સિખલાનેકે લિયે, તો ઉસકા કોઈ ઉઝ્ર અલ્લાહકે યહાં કુબૂલ નહીં હોગા. તુમહારે પાસ બતલાનેવાલે ભી આએ ઔર તુમહેં હમને ઉમ્ર ભી દી સીખનેકે લિયે.

ઈસ લિયે મેરે બુઝુર્ગોં, દોસ્તો, અઝીઝો! કોઈ મસ્જિદ ઐસી બાકી નહીં છોડની હૈ, જિસમેં સુબહ યા શામ કિસી ભી વક્ત કુરઆનકે મકતબમેં મોહલ્લેકે બચ્ચોંકો કુરઆન સિખલાનેકા એહતિમામ ન કિયા જા રહા હો, હર મસ્જિદમેં

કુરઆનકી તા'લીમકા ઔર દીનકી બુન્યાદી ચીઝોંકે સિખલાનેકા એહતિમામ, હર મોહલ્લેવાલોંકા કામ હૈ. યે હર મસ્જિદકે મુસલ્લીકી ઝિમ્મેદારી હૈ. લોગ કેહતે હૈં કે સરદી આ ગઈ હૈ હમારી મસ્જિદમેં ગરમ પાનીકા ઈન્તિઝામ હોના ચાહિયે, ગરમી આ ગઈ હૈ પંખેકા ઈન્તિઝામ હોના ચાહિયે ઔર સફોંકા ઈન્તિઝામ હોના ચાહિયે. જબ મસ્જિદ ઉસકી અપની જિસ્માની જરૂરતોંકે સામાનસે ભર રહી હૈ, તો ક્યા જો મસ્જિદકે તકાઝે હૈં, જો મસ્જિદ ઈબાદતકે લિયે બની હૈ, ક્યા ઉસકી ઝિમ્મેદારી નહીં હૈ, કે યે અપની ઝિમ્મેદારી પર અપને ખર્ચ પર મસ્જિદકે અંદર મકતબકા ઈન્તિઝામ કર લેં? યે સારા મજમા નિય્યત કરકે જાવે કે અપની મસ્જિદમેં મકતબકા એહતિમામ કરેંગે ઔર અપને બચ્ચોંકો અગર યે સુબહ દુન્યાવી કોઈ ફન હાસિલ કરનેકે લિયે જાતે હૈં તો અવ્વલ તો ઉસસે ઈસ્તિગ્ફાર ભી કિયા કરો, કે

અય અલ્લાહ! તૂને હમેં કિસ લિયે પૈદા કિયા થા ઔર હમ ઉનહેં ક્યા પળ્હા રહે હૈં.

અય અલ્લાહ! તૂ હમેં મઆફ કર દે, કે હમને ઈસ ઈલ્મસે હટકર ઉન ચીઝોંકો પળ્હાયા, જિસકે લિયે તૂને હમેં પૈદા નહીં કિયા થા.

હાય! અલ્લાહને તો હમેં અપની ઈબાદતકે લિયે પૈદા કિયા થા ના, તુમ બતાઓ તો સહી! જબ અલ્લાહને ઈબાદતકે લિયે પૈદા કિયા થા, તો હમને ઉસ ઈબાદતકે લિયે અપને જિસ્મકો કિતના ઈસ્તે'માલ કિયા? બસ મેરે બુઝુર્ગો, દોસ્તો, અઝીઝો! એક બાત યાદ રખ્ખો, કે દુન્યાવી કાનૂન પર ફખ્ર કરના કુફ્રકા મિઝાજ હૈ, અગર મુસલમાન ફખ્ર કરે તો,

કુરઆન પર કરે,
હદીસ પર કરે,
ફિકહ પર કરે,

યે ડાક્ટરકે મુકાબલેમેં ફખ્ર કરેગા, કે મેરે પાસ અલ્લાહકા ઈલ્મ હૈ, અગર તુમને ઐસા ન કિયા, તો યે દુન્યાવી ફુનૂન હાસિલ કરેગા ઔર ફખ્ર કરેગા ઉલમા પર, કે મેરે પાસ ફુનૂન હૈ. બસ યાદ રખ્ખો કે દુનિયાકા ફન હાસિલ કરકે ફખ્ર

કરના કુફ્રકા મિઝાજ હૈ. અંબિયા (અલૈ.) જબ અલ્લાહકા ઈલ્મ લેકર આએ, તો કૌમોંને અપને ફનકે મુકાબલેમેં નબિયોંકે ઈલ્મકા મઝાક ઉડાયા, તો અલ્લાહને નબિયોંકે ઈલ્મકા મઝાક ઉડાનેકી વજહસે સબકો હલાક કર દિયા. બસ આજસે હમ સબ યે તય કર લેં કે ઈલ્મ સિર્ફ વોહી હૈ જો હમારા રબ ચાહતા હૈ.

અપને બચ્ચોંકો કુરઆન પઢાએં, દીની મદ્રસોંમેં દાખલા કરાએં. મૈં કૈસે સમઝાઉં, કે આજ મુસલમાનકો અલ્લાહવાલે ઈલ્મસે પલનેકા યકીન નહીં હૈ, અલ્લાહ જો સબકા રબ હૈ, જિસકી ઝાતસે ઈલ્મ નિકલતા હૈ, ઉસસે પલનેકા યકીન નહીં હૈ. આજ ગૈરોંકા ફુનૂનસે પલનેકા યકીન હૈ. હદીસમેં આતા હૈ "કે જો કુરઆનકો પઢકર ગની ન હો, વો હમમેંસે નહીં હૈ" કે કુરઆન તો યકીનન ગની કર દેગા.

મેરે દોસ્તો, બુઝુર્ગો, અઝીઝો! ઈલ્મ દો કિસમકા હૈ.

ફઝાઈલકા, ઔર

મસાઈલકા,

ફઝાઈલકા ઈલ્મ, તા'લીમકે હલ્કોંમેં બૈઠ બૈઠકર હાસિલ કિયા જાએગા ઔર મસાઈલકા ઈલ્મ, ઉલમાસે પૂછો, કદમ કદમ પર પૂછકર ચલો, કે

મૈં શાદી કૈસે કરૂં?

મૈં તિજારત કૈસે કરૂં?

મૈં ફલાં મુલાઝિમત કરતા હૂં, હલાલ હૈ યા હરામ હૈ?

જાઈઝ હૈ યા નાજાઈઝ?

હરામ ગિઝાઓંકા અસર

અગર ઐસા ન કરોગે તો ઈતને રાસ્તે ગૈરોંને હરામકે ખોલ દિયે હૈં, કે વો કિસી ભી તરફસે મુસલમાનોંકો હલાલ ખાનેકી ફુરસત નહીં દેના ચાહતે હૈં. વો યે જાનતે હૈં કે ઉનકી ગિઝાઓંકો હરામ કર દો વરના ઉનકી બદ દુઆ હમેં હલાક

કર દેગી. હાં અગર ઉનકી ગિઝાએં હરામ હોંગી, તો ઉનકી બદ દુઆએં હમારા કુછ ભી નહીં બિગાડ સકતીં. અગર ગિઝાએં ઔર કમાઈ હરામ રહી, તો ખૂદ ઉનકો અપની દુઆસે કોઈ ફાઈદા નહીં હોગા, તો હમારા ક્યા નુકસાન કર સકતે હૈં. ઈસ લિયે કે તબ ઉનકો અપની દુઆઓંસે ઔર બદ દુઆઓંસે કોઈ ઉમ્મીદ બાકી નહીં રહેગી, ક્યૂંકે હરામ ખાનેવાલેકી દુઆએં અલ્લાહકી તરફસે મરદૂદ કી જાતી હૈં.

ઈસ લિયે મેરે બુઝુર્ગો, દોસ્તો, અઝીઝો! ઉલમાસે મુહબ્બત કિયા કરો ઔર ઉલમાકી ઝિયારતકો ઈબાદત યકીન કિયા કરો ઔર કદમ કદમ પર ઉનસે પૂછના યે ફર્ઝ હૈ, હર મોમિનકે ઝિમ્મે હૈ કે વો ઉલમાસે પૂછ પૂછકર ચલેં, કે ઉલમાસે હર ચીઝ પૂછના જરૂરી સમઝો, ઉસકી કોશિશ કરો.

મૌલાના ઈલ્યાસ સાહબ (રહ.) ફરમાતે થે, "અલ્લાહકે ધ્યાનકે બગૈર ઝિક્ર કરના બિદઅત હૈ." બાઝ ઉલમાકે નઝદીક અલ્લાહકે ધ્યાનકે બગૈર ઝિક્ર કરના હરામ હૈ, અલ્લાહકે ધ્યાનકે બગૈર ઝિક્ર કરના બદનમેં સુસ્તી પૈદા કરતા હૈ ઔર અલ્લાહકે ધ્યાનકે બગૈર ઝિક્ર કરના અલ્લાહકી તૌહીન હૈ. અબ તો ઈધર સાથી હાથમેં તસ્બીહ લેકર બૈઠતા હૈ, તો ઉસે નીંદ આને લગતી હૈ. હાલાંકે ઝિક્ર અંદરકી ગફલતકો તોડનેકે લિયે હૈ. લેકિન દેખનેમેં યે આ રહા હૈ કે ગફલતકે સાથ અલ્લાહકા ઝિક્ર કર રહા હૈ. ઈસ લિયે હઝરત ઈસા (અલૈ.) ફરમાતે થે, કે જબ ઝિક્ર કરો તો ઝબાનકો દિલકે તાબેઅ કરો, ક્યૂંકે અલ્લાહકે ઝિક્રસે અલ્લાહકા ધ્યાન પૈદા કરના મકસૂદ હૈ.

મેરે દોસ્તો! ઝબાનકી હરકત યા તસ્બીહકે દાનોંકા શુમાર અસલ નહીં હૈ, બલ્કે અસલ ઝિક્ર અલ્લાહકા ધ્યાન હૈ, ઝબાન તો દિલકી તર્જુમાન હૈ. દેખો! અગર કોઈ આદમી ડાક્ટરકે પાસ ગયા, તો ઝબાનસે અપને હાલ બયાન કરતા હૈ, યે ઝબાન હી તર્જુમાન હૈ કે આપકે અંદર ક્યા હૈ? આપ ડાક્ટરસે અપને અંદરકી બાતકો ઝબાનસે કેહતે હૈં. ઈસ લિયે દોસ્તો, અઝીઝો! અલ્લાહકે ધ્યાનકે સાથ ઝિક્ર કરનેકી મશ્ક કિયા કરો. ઝિક્રકે લિયે વુઝૂ કરો, લોગ તો આપસે યે કહેંગે કે બગૈર

વુઝૂકે ભી ઝિક્ર હો જાતા હૈ. નહીં મેરે દોસ્તો! મૈં જો કેહ રહા હૂં, ઉસે ધ્યાનસે સુનો, કે મૈં આપસે સારી કી સારી હઝરત (રહ.) કી બાતેં નકલ કર રહા હૂં, હઝરત ફરમાતે થે, ઝિક્રકે લિયે વુઝૂ કરો ઔર તન્હાઈકા કોના તલાશ કરો, અલ્લાહકા ઝિક્ર તન્હાઈમેં કરો, કે અલ્લાહકા ઝિક્ર અલ્લાહકે ગૈરસે કટકર હોતા હૈ, કે અલ્લાહકે ગૈરસે કટકર અલ્લાહકે હોકર અલ્લાહકો યાદ કરો, તવસ્સુલ ઈસીકો કેહતે હૈં. ઈસ લિયે તન્હાઈકા કોના તલાશ કરો, એક તસ્બીહ તીસરે કલિમેકી, એક તસ્બીહ દુરૂદ શરીફકી, એક તસ્બીહ ઈસ્તિગ્ફારકી, ઈન તીન તસ્બીહાતકા સુબહ શામ અલ્લાહકે ધ્યાનકે સાથ એહતિમામ કરો.

અલ્લાહકા કુર્બ પાનેકા તેઝ રફતાર રાસ્તા

એક બાત યે હૈ કે અલ્લાહ તૌફીક દે, તો સુબહ સાદિકસે પેહલે કુરઆન દેખકર પઢ લિયા કરો, ચાહે તીન આયતેં હી ક્યૂં ન પઢો. મૌલાના ઈલ્યાસ સાહબ (રહ.) ફરમાતે થે, કે મૈંને સારે બુઝુર્ગોંકો અવરાદ વઝાઈફ કરતે દેખા, મગર જિતના તેઝ રફતારીસે અલ્લાહકા કુર્બ સુબહ સાદિકસે પેહલે કુરઆન દેખકર પઢનેકા મહેસૂસ કિયા, ઈતના કિસી વઝીફામેં ઔર કિસી વિર્દમેં ઔર કિસી અમલમેં નહીં કિયા. અબ તો લોગોંકી યે આદત હૈ કે વો ચાહતે હૈં લંબે લંબે ઝિક્ર કરેં, હાલાંકે હુઝૂર સલ્લલ્લાહુ અલૈહિ વ સલ્લમને મુખ્તસર ઔર મોઅતદિલ (દરમિયાની) અઝકાર અપની ઉમ્મતકો ફરમાએ હૈં. દેખો ભાઈ! સુન્નતમેં જો એ'તિદાલ હૈ, વો સુન્નતકી વજહસે હૈ, બાઝ હમારે સાથી જમાઅતોંમેં નિકલતે હૈં, વો બીમાર હોકર આતે હૈં, હોતા યે હૈ કે કોઈ હફતોં સોતા નહીં હૈ ઔર પાગલપનેકી બાતેં કરતા હૈ, દિમાગમેં ખુશ્કી હો ગઈ, કે અલ્લાહકે રાસ્તેસે બડે બડે બીમાર હોકર આતે હૈં. લોગ પૂછતે હૈં, ક્યા પઢા? તો પતા યે ચલતા હૈ કે જમાઅતોંમેં નિકલકર કિસી કિતાબમેં કિસી બુઝુર્ગકા વઝીફા પઢ લિયા, યા કિસીસે કિસી બુઝુર્ગકા વઝીફા સુન લિયા ઔર ખૂદસે પઢને લગે. મેરે દોસ્તો! યે હૈરતકી બાત હૈ કે સુન્નતકે અમલમેં

ઉસકો વો બુઝુર્ગી નઝર નહીં આતી, જો એક બુઝુર્ગકી નકલ ઉતારનેમેં આતી હૈ. કોઈ કેહતા હૈ, મૈંને ઈતના કલિમહ પળ્હ લિયા. ઔર કોઈ કેહતા હૈ કે મૈંને ઈતના કલિમહ પળ્હ લિયા હૈ, કોઈ કહેગા, ફલાં વઝીફા મૈંને ઈતના પળ્હ લિયા, આમ આદત હૈ હમારે સાથિયોંકી, કે વો યે સમઝતે હૈં કે અઝકારે મસ્નૂના આમ ચીઝ હૈ. હાલાંકે જો ચીઝ, જો ઝિક્ર, જો વિર્દ, જો અમલ, હુઝૂર સલ્લલ્લાહુ અલૈહિ વ સલ્લમસે સાબિત હૈ, ઉસકે અલાવા કુછ ઔર તુમ સારી ઝિંદગી ભી અગર ઝિક્ર કરતે રહો, તો ન વો અન્વારાત ઔર ન વો અજ્ર હાસિલ કર સકતે હો, જો અજ્ર ઔર જો અન્વારાત સુન્નતકી ઈકતિદામેં હાસિલ હોગા. એક મરતબા કુછ સહાબા (રદિ.) ને આપસમેં બાત કી, કે અલ્લાહકે નબીકે તો અગલે પિછલે સારે ગુનાહ મઆફ હો ચુકે હૈં ઔર અલ્લાહકે આપ સલ્લલ્લાહુ અલૈહિ વ સલ્લમ પસંદીદહ હૈં. અલ્લાહ આપ સલ્લલ્લાહુ અલૈહિ વ સલ્લમકો તો યૂંહી નવાઝ દેંગે. મગર હમ તો કુફ્રસે ઈસ્લામમેં આએ હૈં, હમારે લિયે તો યે આ'માલ બહોત હી થોડે હૈં, ચુનાંચે સબને બૈઠકર યે તય કિયા,

એકને કહા, મૈં તો હમેશા રોઝા રખ્ખૂંગા, ઈફતાર નહીં કરૂંગા.

એકને કહા, મૈં તો રાતકો જાગૂંગા, કભી નહીં સોઉંગા.

એકને યે તય કિયા, કે મૈં શાદી નહીં કરૂંગા.

તાકે ઈબાદતકે લિયે ફારિગ રહૂં, ન બીવી હો, ન બચ્ચે હોં. હુઝૂર સલ્લલ્લાહુ અલૈહિ વ સલ્લમકો જબ ઉનકે ઈસ ઈરાદેકા ઈલ્મ હુવા, તો આપ સલ્લલ્લાહુ અલૈહિ વ સલ્લમકો ઈસ બાત પર સખ્ત ગુસ્સા આયા. આપ સલ્લલ્લાહુ અલૈહિ વ સલ્લમને સબકો જમા કિયા ઔર ઉનહેં ખાસ તૌર પર બુલાયા, જિન સહાબાને યે ફૈસલા કિયા થા કે મૈં રોઝા રખ્ખૂંગા મુસલસલ, ઔર મૈં જાગૂંગા મુસલસલ ઔર મૈં શાદી નહીં કરૂંગા, ઉનકો જમા કિયા ઔર જમા કરકે ફરમાયા : **"મન્ રગિબ અનૂ સુન્નતી ફલૈસ મિન્ની"** "જો મેરે તરીકેસે ફિરેગા, વો મેરી જમાઅતમેં નહીં હૈ "લોગ ઈસ હદીસકો પળ્હતે હૈં ઔર અકસરકો યે માલૂમ નહીં હૈ કે **"મન્ રગિબ અનૂ સુન્નતી ફલૈસ મિન્ની"** યે બાત આપ સલ્લલ્લાહુ અલૈહિ વ સલ્લમને

કબ ફરમાઈ થી? યે બાત આપ સલ્લલ્લાહુ અલૈહિ વ સલ્લમને ઉસ વક્ત ફરમાઈ થી, જબ આપ સલ્લલ્લાહુ અલૈહિ વ સલ્લમને સહાબાકો એ'તિદાલસે ઔર સુન્નત તરીકેસે હટતા હુવા પાયા થા, ક્યૂંકે ઉનહોંને હુઝૂર સલ્લલ્લાહુ અલૈહિ વ સલ્લમકે મા'મૂલાતકો કમ સમઝા ઔર આપ સલ્લલ્લાહુ અલૈહિ વ સલ્લમસે બઢકર અમલ કરનેકા ઈરાદા કિયા. મેરી બાત સમઝમેં આ રહી હૈ આપ લોગોંકો! ક્યૂં ભાઈ! ઈસ લિયે મૈં અર્ઝ કર રહા હૂં, કે સબકે સબ મસ્નૂન દુઆઓંકા એહતિમામ કિયા કરો! મસ્નૂન દુઆઓંકી કિતાબ લે લો! સબ મસ્નૂન દુઆએં હી પઢા કરો! ઉનહેં યાદ કિયા કરો ઔર ઉનહીંકો માંગા કરો.

હઝરત (રહ.) ફરમાતે થે, કે મસ્નૂન દુઆઓંમેં કુબૂલિયતકે રાસ્તે દેખે હુએ હૈં. બસ મુઝે મુખ્તસર અર્ઝ કરના હૈ, કે આપ હઝરાત ઉન અઝકારકા એહતિમામ કરો, જો અઝકાર હુઝૂર સલ્લલ્લાહુ અલૈહિ વ સલ્લમસે સાબિત હૈં, ઉસમેં એ'તિદાલ હૈ. એક મરતબા હઝરત જુવેરિયા (રદિ.) બહોત સારી ગુઠલિયાં જમા કિયે હુએ બૈઠી પઢ રહી થીં, આપ સલ્લલ્લાહુ અલૈહિ વ સલ્લમ ઘરમેં દાખિલ હુએ, તો આપ સલ્લલ્લાહુ અલૈહિ વ સલ્લમને દેખા કે વો ગુઠલિયાં પઢ રહી હૈં ઔર ગુઠલિયોંકા ઢેર લગા હુવા થા, આપ સલ્લલ્લાહુ અલૈહિ વ સલ્લમને પૂછા કે યે ક્યા કર રહી હો? કહા અલ્લાહકા ઝિક્ર કર રહી હૂં. આપ સલ્લલ્લાહુ અલૈહિ વ સલ્લમને ફરમાયા : કે મૈંને યહાં તેરે પાસ આકર ખડે હોતે હી ઝબાનસે ઐસે કલિમાત કહે હૈં કે અગર ઉન કલિમાતકા વજન કિયા જાએ તો યે સારી ગુઠલિયાં ઝબાનસે જિનહેં તુમ પઢે જા રહી હો, ઉસકે મુકાબલેમેં જો મૈંને પઢા, કોઈ વજન નહીં હૈ. જી હાં! અઝકારે મસ્નૂના, અપને અંદર અલ્લાહકે સારે વા'દે લિયે હુએ હૈં.

ઈસ લિયે મેરે બુઝુર્ગો, દોસ્તો, અઝીઝો! ઝરા અપને આપ પર રહમ કરો, કે નુબુવ્વતકી ઈકતિદા એ'તિદાલકા રાસ્તા હૈ, યે નહીં કે મૈં ભી વો કર રહા હૂં, જો ફલાં બુઝુર્ગને કિયા, મૈં ભી વો પઢ રહા હૂં, જો ફલાં બુઝુર્ગને પઢા. મેરે દોસ્તો! ઝિક્રમેં ભી અલ્લાહકે નબી સલ્લલ્લાહુ અલૈહિ વ સલ્લમકી ઈકતિદા કરો, એક મજલિસમેં હુઝૂર સલ્લલ્લાહુ અલૈહિ વ સલ્લમને સો (૧૦૦) મરતબા ઈસ્તિગ્ફાર

કિયા, ફિર આપ સલ્લલ્લાહુ અલૈહિ વ સલ્લમને સહાબા (રદિ.) સે ફરમાયા : કે તુમ લોગ ભી ઈસ્તિગ્ફાર કરો, કે અઝકારે મસ્નૂનાકે અંદર એ'તિદાલ હૈ. હમારે સાથી ઈસકા એહતિમામ નહીં કરતે ઔર યે ચાહતે હૈં કે મુઝે કોઈ વઝીફા મિલ જાએ. હાં મુખ્તસર સા વઝીફા, સુન્નતકા વઝીફા હૈ. ઈસ તરહ હમેં અલ્લાહકે રાસ્તેમેં નિકલકર ઝિક્રકા એહતિમામ કરના હૈ, બાવુઝૂ હોકર અલ્લાહકે ધ્યાનકે સાથ, અલ્લાહકા ઝિક્ર કરના હૈ.

મેરે બુઝુર્ગોં, દોસ્તો, અઝીઝો! અગર દુઆઓંકે ઝરીએ અલ્લાહકી ઝાતકે સાથ તઅલ્લુક પૈદા હો ગયા, તો યકીની બાત હૈ કે અલ્લાહ હમારે ઔર બંદોંકે દરમિયાનકે હાલાતકો ઠીક કર દેંગે. જો અપને ઔર અલ્લાહકે દરમિયાનકે મઆમલાતકો ઠીક કર લેગા, તો અલ્લાહ ઉસકે ઔર બંદેકે દરમિયાનકે મઆમલાતકો ઠીક કર દેગા. અલ્લાહસે મઆમલાત ઠીક કરના યે હૈ, કે દુઆઓંકે રાસ્તેસે અપને મસાઈલકો અલ્લાહસે હલ કરાયા જા રહા હો. ઈસ લિયે કે જો શખ્સ અલ્લાહસે અપને મસાઈલકા હલ ન કરા પાએગા, વો બંદોંકે હક મારેગા, ઉનકે હુકૂક દબાએગા. ઈસ લિયે કે બંદોંકે હુકૂક વો મારતા હૈ જો અલ્લાહકે હુકૂક માર રહા હો ઔર દુઆ અલ્લાહકા હક હૈ. જિસકો અલ્લાહકે હકકી પરવાહ નહીં હૈ વો બંદોંકે હુકૂકકી પરવાહ ક્યા કરેગા, ઉસકે લિયે ઈકરામે મુસ્લિમ હૈ, કે અલ્લાહકે રાસ્તેમેં નિકલકર હમેં ઈકરામકી મશ્ક કરની હૈ અપને અંદર ઈકરામકી સિફત પૈદા કરનેકે લિયે, ઈકરામકી મશ્ક ખિદમતસે હોતી હૈ, કે અલ્લાહકે રાસ્તેમેં નિકલકર ખિદમત કરના અપની તરબિયતકે લિયે હૈ. ખિદમતકા હર એક મોહતાજ હોગા, જિસ તરહ તરબિયતકા હર એક મોહતાજ હૈ, અલ્લાહકે રાસ્તેમેં નિકલકર ખિદમતમેં અપને આપકો ખૂદ પેશ કરો, કે

લાઓ ખાના મૈં બનાઉંગા,
લાઓ લકડી મૈં જલાઉંગા.
જંગલસે લકડિયાં ચુનકર મૈં લાઉંગા.

જબ અલ્લાહકે નબી સલ્લલ્લાહુ અલૈહિ વ સલ્લમ જંગલસે લકડિયાં ચુનકર

લા સકતે હૈં, તો મેરી ઔર આપકી ક્યા હૈસિયત હૈ. એક મરતબા યે સારે કામ સહાબએ કિરામ (રદિ.) પર તકસીમ હો ગયે, કે

બકરી કૌન કાટેગા,
ગોશ્ત કૌન બનાએગા,
ખાના કૌન પકાએગા,

આપ સલ્લલ્લાહુ અલૈહિ વ સલ્લમને ફરમાયા : કે મૈં ક્યા કરૂંગા? સહાબા (રદિ.) ને અર્ઝ કિયા, કે આપ તો અલ્લાહકે નબી હૈં, તો આપ સલ્લલ્લાહુ અલૈહિ વ સલ્લમને ફરમાયા : કે મૈં જંગલસે લકડિયાં ચુનકર લાઉંગા, ફિર આપ સલ્લલ્લાહુ અલૈહિ વ સલ્લમ ખૂદ તશરીફ લે ગયે ઔર જંગલસે લકડિયાં ચુનકર ઉઠા લાએ. ખિદમતમેં આપ સલ્લલ્લાહુ અલૈહિ વ સલ્લમ સહાબાકે સાથ ઈસ તરહ લગે રેહતે થે, કે બાહિરસે નયે આનેવાલોંકો પૂછના પડતા થા "અય્યુકુમ્ મુહમ્મદ!" કે તુમમેંસે "મુહમ્મદ" કૌન હૈ? બાહિરસે આનેવાલા પૂછતા થા, કે તુમમેં "મુહમ્મદ" કૌન હૈં? કોઈ ઈમ્તિયાઝી શાન નહીં થી કે અમીર સાહબ હૈં. અમીર સાહબ સબસે આગે ખિદમતમેં લગે હુએ હૈં.

ઈસ લિયે મેરે દોસ્તો! ખિદમતમેં લગના અપની તરબિયતકે લિયે હૈ, વરના યે તો મુમકિન હી નહીં હૈ, કે ઈન્સાન હો ઔર ખિદમત કરનેસે ઉસકી તરબિયત ન હો? ઔર ઈમાનવાલા હો ઉસકે અંદર તવાઝોઅ ન હો. ઈસ લિયે હમેં અલ્લાહકે રાસ્તેમેં નિકલકર ખૂબ મશ્ક કરની હૈ. ખિદમતકે ઝરીએ અપને અંદર તવાઝોઅ પૈદા કરનેકે લિયે ખિદમતમેં ખૂબ લગો ઔર દેખો! યે સારે કામ અલ્લાહકી રઝાકે લિયો હોં. ઈસકે અલાવા હમારી કોઈ ગર્ઝ ન હો, યે સબ કામ અલ્લાહકે લિયે હો, ક્યૂંકે હદીસમેં આતા હૈ કે અદના રિયા ભી શિર્ક હૈ. અલ્લાહકે ગૈરકા અદના ખયાલ ભી શિર્ક હૈ. યે સબ કામ મહઝ અલ્લાહકી રઝાકે લિયે હો. ઈસકે અલાવા હમારી કોઈ ગર્ઝ ન હો. એક સહાબી (રદિ.) ને આકર અર્ઝ કિયા કે યા રસૂલલ્લાહ સલ્લલ્લાહુ અલૈહિ વ સલ્લમ! એક આદમી નેક અમલ કરતા હૈ ઔર ઉસકા દિલ યે ચાહતા હૈ કે ઉસકે અમલકો કોઈ દેખ લે, આપ ઉસકે બારેમેં ક્યા

ફરમાતે હૈં? આપ સલ્લલ્લાહુ અલૈહિ વ સલ્લમને ફરમાયા : કે ઉસકો કુછ નહીં મિલેગા. જી હાં! એક સહાબી (રદિ.) ને આકર અર્ઝ કિયા કે યા રસૂલલ્લાહ સલ્લલ્લાહુ અલૈહિ વ સલ્લમ! એક આદમી કોઈ નેક અમલ કરતા હૈ ઔર યે બાત ઉસે ખૂશ કરતી હૈ કે ઉસકે અમલકો કોઈ દેખ લે, આપ ઉસકે બારેમેં ક્યા ફરમાતે હૈં? આપ સલ્લલ્લાહુ અલૈહિ વ સલ્લમ ખામોશ રહે, આપ સલ્લલ્લાહુ અલૈહિ વ સલ્લમ પર અલ્લાહકી તરફસે આયત નાઝિલ હુઈ કે જો શખ્સ અપને અમલકે ઝરીએ અલ્લાહસે મિલના ચાહતા હો, ઉસકો ચાહિયે કે અપને અમલકો અલ્લાહકે લિયે ખાલિસ કર લે, અલ્લાહકી ઈબાદતમેં દૂસરોંકો શરીક ન કરે, કે અલ્લાહકી ઈબાદતકા શિર્ક યે હૈ કે બંદા અપને અમલસે અલ્લાહકે ગૈરકો ખૂશ કરના ચાહે.

દેખો મેરે દોસ્તો! યે બહોત અહમ મસ્અલા હૈ, કે યહાંસે આપ જમાઅતમેં નિકલેંગે, તો વહાં જબ આપ તહજ્જુદ પઢ રહે હોંગે, તો દિલમેં ખયાલ પૈદા હોગા કે કાશ અમીર સાહબ દેખ લેતે, કે સબ સો રહે હૈં ઔર મૈં તહજ્જુદ પઢ રહા હૂં, ગશ્તમેં અલ્લાહ આપસે અચ્છી બાત કરવા દેગા, તો મસ્જિદમેં આતે હી અંદર જઝબા યે હોગા કે કાશ!... મેરે સાથિયોંમેંસે કોઈ મેરી બાત અમીર સાહબકો બતલા દે, કે અમીર સાહબ! ઉસને ગશ્તમેં બહોત અચ્છી બાત કી હૈ. હઝરત (રહ.) ફરમાતે થે કે યે નિરા શિર્ક હૈ. નિરા શિર્ક હૈ, કે દુનિયામેં તો અલ્લાહ ઉસકો ઉમદા જગહ દેંગે, મગર આખિરતમેં ઉસકા કોઈ હિસ્સા નહીં હોગા, હાં યે અંદરકા જઝબા હોતા હૈ, શયતાન અંદર યે ખયાલ પૈદા કરેગા, કે તુમને ગશ્તમેં બાત બહોત અચ્છી કી થી, અગર અમીર સાહબકો માલૂમ હો જાએગા તો ફિર અમીર સાહબ તુમસે બાત કરવાએંગે, ઐસે આદમીકે સાથ અલ્લાહકી કોઈ મદદ નહીં હોગી.

મેરે દોસ્તો, અઝીઝો! જિસ તરહ હમેં બુતોંકે શિર્કસે પનાહ માંગની હૈ, ઈસી તરહ અમલકે શિર્કસે ભી અલ્લાહકી પનાહ માંગની હૈ. ક્યૂંકે એક બુતોંકા શિર્ક હૈ ઔર એક અમલકા શિર્ક હૈ, બુતોંકા શિર્ક યે હૈ કે અલ્લાહકે ગૈરકી ઈબાદત કી જાવે, ઔર અમલકા શિર્ક યે હૈ કે અમલકો અલ્લાહકે ગૈરકે લિયે કિયા જાવે, યે દોનોં શિર્ક હજન્નમમેં લે જાએંગે. ઈસ લિયે અલ્લાહસે રો રોકર ઈખ્લાસ માંગો, કે

અય અલ્લાહ! તૂ હમારે અમલમેં ઈખ્લાસ પૈદા ફરમા દે, હમારે અમલકો તૂહી અપની ઝાતકે લિયે ખાલિસ કર લે, વરના શયતાન કદમ કદમ પર નિય્યતકે અંદર ફુતૂર પૈદા કરેગા ઔર નિય્યતકો બિગાડનેકી કોશિશ કરેગા, ઈસ તરહ હમેં અલ્લાહકે રાસ્તેમેં નિકલકર ઈન છ સિફાતકી મશ્ક કરની હૈ. હમારા નિકલના ઈસ લિયે હો રહા હૈ, તાકે યે બાતેં અપની હકીકતકે સાથ દિલોંમેં ઉતર જાવેં, તો પૂરે દીન પર ચલનેકી ઈસ્તે'દાદ યકીનન પૈદા હો જાએગી.

ઈસ લિયે મેરે દોસ્તો, અઝીઝો! પેહલી બાત યે હૈ નિકલનેમેં, કે હમારે દિલોંમેં ઈસ કામકી અઝમત હો, ઈસ કામકી અઝમત ઔર ઈસ રાસ્તેમેં નિકલનેકા એહતિમામ સહાબએ કિરામ (રદિ.) કે દિલોંમેં થા. ક્યૂંકે ઈસમેં કોઈ શક નહીં કે કામ વોહી હૈ જો સહાબએ કિરામ (રદિ.) કા થા. અલ્લાહકે રાસ્તેમેં નિકલતે હુએ હમારે વો જઝબાત હોં, જો જઝબાત સહાબએ કિરામ (રદિ.) કે થે. ઈસ બાતકા દિલસે યકીન કરો કે અલ્લાહકે રાસ્તેકી એક સુબહ એક શામ દુનિયા ઔર દુનિયામેં જો કુછ હૈ ઉસ સબસે બેહતર હૈ, હમારા અગર ખયાલ યે હૈ કે કરનેકે કામ ઔર ભી હૈં ખૈર કે, ક્યા જરૂરી હૈ કે તબ્લીગ હીમેં નિકલા જાએ, તો અબ્દુલ્લાહ ઈબ્ને રવાહા (રદિ.) જબ અપની જમાઅતસે પીછે રેહ ગયે, તો ક્યૂં પીછે રેહ ગયે.

દુકાનકે લિયે?

ભાઈકી શાદીકે લિયે?

કારોબારકે લિયે?

બીવી બચ્ચોંકી જરૂરત ઔર ઉનકી બીમારિયોંકે લિયે? નહીં, બલ્કે હુઝૂર સલ્લલ્લાહુ અલૈહિ વ સલ્લમકે સાથ જુમ્આકી નમાઝ પઢનેકે લિયે, આપકા ખુત્બા સુનનેકે લિયે ઔર આપકી મસ્જિદકી ફઝીલત હાસિલ કરનેકે લિયે, કે મસ્જિદે નબવીકી ફઝીલત સારી મસ્જિદોંસે ઊંચી હૈ, સિર્ફ ઈસ ફઝીલતકો હાસિલ કરનેકે લિયે રૂકે, અબ્દુલ્લાહ ઈબ્ને રવાહા (રદિ.) કો ખયાલ હુવા કે જમાઅત તો સુબહકો રવાના હુઈ હૈ, મૈં જુમ્આકી નમાઝ પઢકર ચલા જાઉંગા, મેરી બાત ધ્યાનસે સુનો! કે આપ સલ્લલ્લાહુ અલૈહિ વ સલ્લમને ઉનહેં દેખકર ફરમાયા : કે અબ્દુલ્લાહ! તુમ

ગયે નહીં? અર્ઝ કિયા યા રસૂલલ્લાહ સલ્લલ્લાહુ અલૈહિ વ સલ્લમ! મુઝે તો યે ખયાલ હુવા કે મુઝે યે ફઝીલતેં હાસિલ હોં,

આપકે પીછે નમાઝ પઢનેકી,

આપકા ખુત્બા સુનનેકી,

કે મૈં આપ સલ્લલ્લાહુ અલૈહિ વ સલ્લમકી મસ્જિદમેં યે ફઝીલત હાસિલ કર લૂં. ફિર જમાઅતમેં જાકર મિલ જાઉંગા. આપ સલ્લલ્લાહુ અલૈહિ વ સલ્લમને ફરમાયા : કે અય અબ્દુલ્લાહ ઈબ્ને રવાહા (રદિ.)! અગર સારી દુનિયાકા માલ તુમ ખૈરકી રાહમેં ખર્ચ કર દો, તો તુમ સુબહ નિકલનેવાલી જમાઅતકી ફઝીલત હાસિલ નહીં કર સકતે. દેખો મેરી બાત ધ્યાનસે સુનો! અગર હમારા ખયાલ યે હૈ, કે ખૈરકે કામ દુનિયામેં બહોતસે હો રહે હૈં, ક્યા યેહી કામ જરૂરી હૈ? કે જમાઅત હીમેં નિકલા જાએ, તો આપ સલ્લલ્લાહુ અલૈહિ વ સલ્લમને અબ્દુલ્લાહ ઈબ્ને રવાહાકો યે બતલાકર યે ખયાલ સાફ કર દિયા, કે અલ્લાહકે રાસ્તેકી નકલો હરકતકા કોઈ અમલ, ઉસકા કિસી અમલસે મુકાબલા નહીં હો સકતા, કે શબે કદ્રમેં હજરે અસ્વદ ઔર મુલ્તઝમકે સામને કોઈ સારી રાત ઈબાદત કરે ઔર કોઈ એક આદમી કુછ દેરકે લિયે અલ્લાહકે રાસ્તેમેં હો, તો ઉસકી ફઝીલત, ઉસકા દરજા, ઉસકા મકામ, ઉસકે લિયે સવાબ, અલ્લાહકે યહાં કહીં ઝિયાદા બઢા હુવા હૈ.

યહાં સબ હી માશા અલ્લાહ પુરાને હૈં ઈસ મજમામેં, ઉનસે અર્ઝ કર રહા હૂં, કે ઈન ફઝાઈલકો હદીસમેં દેખકર બારબાર બયાન કિયા કરો, વરના મજમાકે અંદરસે ઔર ઉમ્મતકે અંદરસે ઈસ રાસ્તેકી નકલો હરકતકે ફઝાઈલ ખતમ હોતે ચલે જાએંગે, ફિર યે કામ તન્ઝીમ બન જાએગા, તન્ઝીમ હોતી હૈ ના, તન્ઝીમ! કે યે કામ કોઈ તન્ઝીમ નહીં હૈ. જો સહાબા (રદિ.) કી નકલો હરકતકે ફઝાઈલ હૈં, વો હમારી નકલો હરકતકે ફઝાઈલ હૈં. મૌલાના યૂસુફ (રહ.) ઈસે બારબાર ફરમાતે થે, કે કામ વોહી હૈ જો નબિયોંકા કામ થા, કામ વોહી હૈ જો સહાબાકા કામ થા. ઈસ લિયે સહાબએ કિરામ (રદિ.) કી નકલો હરકતકે ખૂબ ફઝાઈલ બયાન કરો! અબ મૈં કૈસે અર્ઝ કરૂં આપસે, કે સબસે બડી ચૂક (ભૂલ) હમસે યે હુઈ, કે હમને સહાબા

(રદિ.) કી નકલો હરકતકો મહઝ કિતાલ પર મહમૂલ કરકે છોડ દિયા હૈ. હાલાંકે વો જિહાદકે ફઝાઈલ હૈં, કિતાલ તો એક આરઝી હૈ, જો કભી પેશ ન આયા. કિતને ગઝવાત ઐસે હૈં, જહાંસે બગૈર કિતાલ કિયે હુએ સહાબા વાપસ આ ગયે, ક્યૂંકે હિદાયત મતલૂબ હૈ, હલાકત મતલૂબ નહીં હૈ. જિતને સહાબાકે નકલો હરકતકે ફઝાઈલ હૈં, વો તમામકે તમામ ઈસ રાસ્તેકી નકલો હરકતકે હૈં.

ઈસ લિયે મેરે બુઝુર્ગો, દોસ્તો, અઝીઝો! એક બાર સહાબા (રદિ.) ને યે તય કિયા, કે સિર્ફ છ મહીનાકી છુટ્ટી લે લેં,

જિસમેં હમ મકામી કામકે સાથ અપના કારોબાર દેખ લેં,

બીવી બચ્ચોંકો દેખ લેં,

ટૂટે હુએ મકાન ઠીક કર લેં,

ઉજડે હુએ ખેત દુરૂસ્ત કર લેં,

તો આપ સલ્લલ્લાહુ અલૈહિ વ સલ્લમને ફરમાયા : કે અગર તુમને યે ઈરાદા કર લિયા હૈ, તો અલ્લાહકી તરફસે આયત નાઝિલ હો ગઈ હૈ. (વલા તુલ્કૂ બિઐદીકુમ્ ઈલત્તહ્લુકહ) કે "અપને હાથ અપનેકો હલાકતમેં ન ડાલો."

અગર તુમને છ (૬) મહીનેકે લિયે ભી યે તય કર લિયા હૈ, કે છ મહીને તક નિકલના નહીં હૈ. હઝરત (રહ.) ફરમાતે થે, કે સહાબાને છ મહીના મદીનામેં ઠહેરના મકામી કામકે સાથ તય કિયા થા, ફૌરન અલ્લાહને આયત નાઝિલ કર દી, કે "અપને હાથ અપનેકો હલાકતમેં ન ડાલો." જૈસે હી બાદ વાલોંને ઈસ આયતકા ઈસ્તે'માલ ઈસ કામકે અલાવામેં કિયા, તો ફૌરન અબૂ ઐયૂબ (રદિ.) બોલ પડે, કે તુમ ગલત કેહતે હો, યે આયત હમારે બારેમેં નાઝિલ હુઈ હૈ કે હમ અન્સારને એક બાર યે સોચા થા, કે છ મહીને મદીનામેં કિયામ કર લેં, તો યે આયત નાઝિલ હો ગઈ,

કે "અપને હાથોં અપનેકો હલાકતમેં ન ડાલો"

હાય!..... હમેં ઈસ નકલો હરકતકા અંદાઝા નહીં હૈ, ઈસ લિયે હમ સહાબા (રદિ.) કી નકલો હરકતકો અપને ઈસ કામકી નકલો હરકતસે કમ સમઝતે હૈં.

"હયાતુસ્સહાબા" ખૂબ પઢ્હા કરો

ઈસ લિયે મેરે દોસ્તો, બુઝુર્ગો, અઝીઝો! "હયાતુસ્સહાબા" ખૂબ પઢ્હા કરો, કોઈ શબ ગુઝારી ઐસી બાકી ન રહે જિસમેં "હયાતુસ્સહાબા" ન પઢી જાતી હો, બશર્તેકિ સાલ લગાયા હુવા આલિમ હો. ઉમૂમી તૌર પર મૈં સારે મજમાસે કેહ રહા હૂં. જિતને જમાઅતમેં જાનેવાલે ઔર વાપસ જાનેવાલે, યે સબ યે તય કરેં કે "હયાતુસ્સહાબા" હમમેંસે હર એકકે ઈન્ફિરાદી મુતાલઆમેં રહેગી, હમેં પતા તો ચલે કે હમ ક્યા કર રહે હૈં ઔર સહાબાને ક્યા કિયા હૈ? અગર ઐસા ન કિયા તો હમારા રાસ્તા અલગ હોગા, ઉનકા રાસ્તા અલગ હોગા. યે તો સહાબએ કિરામ (રદિ.) ખૂદ ડરતે થે, કે હમને અગર ઐસા ન કિયા તો હમ પિછલોંકે રાસ્તે પર નહીં જા સકતે, હમ ઉનસે નહીં મિલ સકતે. જી હાં! ઈસ લિયે મેરે દોસ્તો, બુઝુર્ગો, અઝીઝો! ઈસ રાસ્તેકી નકલો હરકતકે વોહી ફઝાઈલ હૈં, જો સહાબા (રદિ.) કી નકલો હરકતકે ફઝાઈલ હૈં, ઈસ રાસ્તેકી એક સુબહ એક શામ દુનિયા ઔર માફીહાસે બેહતર હૈ.

આધા દિન અલ્લાહકે રાસ્તેકા પાંચસો (૫૦૦) સાલકે બરાબર હૈ.

કે અલ્લાહને ફિરને વાલોંકો, મકામ પર બૈઠને વાલોંકે મુકાબલેમેં બડી ફઝીલત દી હૈ, વો સારે ફઝાઈલ ઈસ રાસ્તેમેં ફિરને વાલોંકે લિયે હૈ, જો સહાબએ કિરામ (રદિ.) કે લિયે થે. અલ્લાહકે રાસ્તેમેં પૈદલ ચલના સબસે ઝિયાદા અલ્લાહકે ગુસ્સેકો ઠંડા કરનેવાલા અમલ હૈ, ક્યૂંકે ઈસમેં કોઈ શક નહીં કે અલ્લાહકે ગઝબકા સબસે બડા મઝહર જહન્નમ હૈં ઔર યે બાત હદીસસે સાબિત હૈ સહીહ રિવાયતોંસે, કે અલ્લાહકે રાસ્તેકા ગુબાર ઔર જહન્નમકી આગ, યે કભી જમા નહીં હો સકતી. અલ્લાહકે રાસ્તેમેં જાગના યા પેહરા દેના. ખૂબ સમઝો, ઐસી આંખ જહન્નમકી આગકો દેખેગી નહીં, જો અલ્લાહકે રાસ્તેમેં જાગીં હો.

ઈસ લિયે મેરે દોસ્તો, બુઝુર્ગો, અઝીઝો! હાય!..... મૈં કૈસે અર્ઝ કરૂં.....

જિતને ભી યહાં બૈઠે હુએ હૈં, જો ઈસ વક્ત જમાઅતમેં નહીં જા રહે હૈં, વો સોચ રહે હોંગે, કે ભાઈ ઠીક હૈ અલ્લાહકે રાસ્તેમેં નિકલના ચાહિયે, મગર અભી હમારા મૌકા નહીં હૈ જાનેકા. હાય!!..... અબ્દુલ્લાહ ઈબ્ને રવાહા (રદિ.) આધે દિન પીછે રેહ ગયે, તો આપ સલ્લલ્લાહુ અલૈહિ વ સલ્લમને ફરમાયા : તુમ પાંચસો (૫૦૦) સાલ પીછે રેહ ગયે હો. જો અભી નહીં જા રહે હૈં, વો ઝરા અબ બૈઠકર સોચેં, ઉનહેં અંદાઝા નહીં હૈ, કે યે કામ કિતની તેઝ રફતારીસે અલ્લાહકે કરીબ હોનેકા હૈ. મૌલાના ઈલ્યાસ સાહબ (રહ.) ફરમાતે થે, કે ઈસ કામસે બઢકર અલ્લાહકે કુર્બકા, તેઝ રફતારીકા કોઈ અમલ નહીં હૈ. યે જઝબાત હમારે અલ્લાહકે રાસ્તેમેં નિકલનેકે હૈં ઔર જહાં તક હો સકે પૈદલ ચલિયો, જિતને અલ્લાહકે રાસ્તેમેં નિકલ રહે હૈં ઔર વો જો ઈસ વક્ત નહીં જા રહે હૈં. વાપસ ઘરોંકો જા રહે હૈં ઔર આસપાસકે ઈલાકોંસે આએ હુએ લોગ ભી, ઉન સબસે મેરી દરખ્વાસ્ત હૈ કે યહાંસે પૈદલ કામ કરતે હુએ જાઓ!

તા'લીમકા,

ગશ્તકા,

નમાઝોંકા,

ઝિક્રકા,

તિલાવતકા,

ઘર ઘર મુલાકાતોંકા,

દઅવતકા,

માહોલ કાઈમ કરતે હુએ જાઓ, ઔર જિતને લોગ યહાંસે અલ્લાહકે રાસ્તેમેં નિકલ રહે હૈં, ઈસ સૂબેમેં યા સૂબેસે બાહિર, અગર યહાંસે દુનિયાકી બાતેં કરતે હુએ ગયે, તો વો સારે અન્વારાત ઝાએઅ કરકે જાઓગે, જો યહાં ઈન તીન દિનકે માહોલમેં હાસિલ હુએ હૈં. આપસમેં યેહી બાત કરતે હુએ જાઓ, જો બાતેં યહાં અર્ઝ કી ગઈ હૈં, આ'માલ કરતે હુએ જાઓ. જો અલ્લાહકે રાસ્તેમેં નિકલનેવાલે હૈં, વો અપની જમાઅતમેં મુજતમેઅ હોકર ચલેં, અમીરકી ઈતાઅતકે સાથ ચલેં,

ટ્રેનમેં યા બસમેં, જિસ ગાડીમેં ભી સફર કરેં, સફરમેં હર એકકો દઅવત દેં, હર એકસે મુલાકાત કરેં, યે ન દેખેં કે હમારી જમાઅતકા આદમી હૈ, યા કૌન હૈ?

સબસે બડી દઅવત ઔર હિકમત, ઈકરામ હૈ

દેખો મેરે દોસ્તો, અઝીઝો! હર એકકો સલામ કરો, હર એકકો દઅવત દો, વરના હદીસમેં આતા હૈ, કે જાન પહેચાનકી વજહસે સલામ કરના કિયામતકી નિશાનિયોંમેંસે હૈ. લોગ સલામ કરતે હૈં ના! વો ભી ઉનહેં સલામ કરતે હૈં જિનસે જાન પહેચાન હૈ, વરના કિતને મુસલમાનોંસે ઉનકા સુબહ શામ મિલના હોતા હૈ, મગર કોઈ સલામકા એહતિમામ નહીં કરતા, ઈસ લિયે હર એકકો સલામ કરો, હર એકકો દઅવત દો, દઅવત અલ્લાહકી તરફ હૈ. ઔર દેખો! સબસે બડી દઅવત ઔર હિકમત ઈકરામ હૈ. તુમ ટ્રેનમેં બૈઠોગે, યા બસમેં બૈઠોગે, અમીર સાહબ કહેંગે જાઓ, દસ આદમીકી જમાઅત હૈ દસ ચાય લે આઓ, તૌબા..... તૌબા..... યે બખીલોંકી જમાઅત હૈ. હઝરત (રહ.) ફરમાતે થે, કે તુમહારી નકલો હરકત ઈસ્લામકો ફૈલાનેકે લિયે હૈ. ઈસ્લામ, ઈકરામસે ફૈલા હૈ, ખૂબ ખર્ચ કરો, તુમસે યે તશ્કીલવાલે કહેંગે કે હાં, તુમહારા રૂખ હમને ફલાં ઈલાકેકા બના દિયા હૈ, યહાંસે તુમહારી જમાઅત ફલાં જગહ જાએગી, પાંચસો (૫૦૦) રૂપિયા કાફી હૈ ખર્ચકે લિયે. નહીં બલ્કે ઉનસે કહો! કે હમ અલ્લાહકે રાસ્તેમેં નિકલ રહે હૈં, ઝિયાદા લેકર જાએંગે. સબકા ઈકરામ કરેંગે, ખિલાએંગે પિલાએંગે. વો તો હઝરત (રહ.) ફરમાતે થે, કે હુઝૂર સલ્લલ્લાહુ અલૈહિ વ સલ્લમને ગૈરકો ભી ઈસ્લામકી તરફ રાગિબ કિયા હૈ, અપની ઝાતસે ખૂબ ખર્ચ કરકે કિયા હૈ. ભરી હુઈ વાદી (જંગલ) બકરિયોંકી એક મુશરિકકો દે દી, કે વો આંખેં ઘુમા ઘુમાકર દેખ રહા થા, વાદીમેં જો બકરિયોંસે ભરી હુઈ થી. વો વહીં ઈસ્લામમેં દાખિલ હુએ, લેકિન મઝેદાર બાત યે થી, કે જૈસે હી વો ઈસ્લામમેં દાખિલ હોતે થે, ઉસકે સાથ સાથ દિલમેં માલકી નફરત ભી દાખિલ હો જાતી થી.

ઈસ લિયે મૈં અર્ઝ કર રહા થા, કે અલ્લાહકે રાસ્તેમેં શૌકસે ખર્ચ કિયા કરો. દૂસરોં પર ખર્ચ કરના ખૂદ એક અમલ હૈ, અલ્લાહકે રાસ્તેમેં ખૂબ ખર્ચ કરો, અમીર સાહબસે કહો, આપ સબકે લિયે ચાય મંગા લો, સબકે લિયે બિસ્કિટ મંગા લો, પૈસા મૈં દેતા હૂં. ગૈર બૈઠે હોંગે ટ્રેનોંમેં, બસોંમેં, ઉનકા ભી ઈકરામ કરો, ઉનસે ભી મુલાકાત કરો, આપસમેં ખૂબ અલ્લાહકી બડાઈકો બોલો, વો ભી સુન રહે હોંગે, અલ્લાહકી અઝમતકો, ઉસકી કુદરતકો, અલ્લાહકા તઆરૂફ ઉનહેં ભી કરવાઓ.

દેખો મેરે દોસ્તો, અઝીઝો! બાત સાફ સાફ યે હૈ કે હમ તો અલ્લાહકી તરફ બુલા રહે હૈં, હમારા બુલાના કિસી ખાસ તરીકેકી તરફ, કિસી ખાસ જમાઅતકી તરફ, યા કિસીકી ઝાતકી તરફ બુલાના નહીં હૈ, ઔર ન હી હમેં લોગોંકો તબ્લીગી જમાઅતમેં દાખિલ હોનેકી દઅવત દેની હૈ, બલ્કે હમ તો અલ્લાહકી તરફ બુલા રહે હૈં, બસ યેહી ઉમ્મતકે બનનેકા રાસ્તા હૈ, કે તુમ ઉમ્મતી બનકર દઅવત દો.

"જમાઅત" ખૂદ તફરીક કા લફઝ હૈ

હઝરત મૌલાના ઈલ્યાસ સાહબ (રહ.) ફરમાતે થે, કે "જમાઅત" તો ખૂદ "તફરીક" કા લફઝ હૈ, અગર હમ લોગોંસે યે કહેંગે કે હમારી જમાઅતમેં આ જાઓ, તો યે કેહકર હમને મુકાબલા ખડા કર દિયા, હમ જમાઅત બન ગયે. દેખો! જમાઅતસે જમાઅત બનતી હૈ, ફિરકેસે ફિરકે બનતે હૈં. ઉમ્મતકા સબસે બડા નુકસાન યેહી હૈ, કે જમાઅતસે જમાઅત બનાઈ જાએ ઔર ફિરકેસે ફિરકે બનાએ જાએં, બલ્કે હમ તો બુલા રહે હૈં અલ્લાહકી તરફ, ઈસ લિયે હર એકકો દઅવત દો, હમ કિસી ફિરકે, કિસી જમાઅત, કિસી ગ્રુપકી તરફ નહીં બુલા રહે હૈં.

ઈસ લિયે મેરે બુઝુર્ગો, દોસ્તો, અઝીઝો! ટ્રેનોંમેં, બસોંમેં બૈઠે હુએ લોગોંકો દઅવત દેતે હુએ જાઓ, મુલાકાતેં કરતે હુએ જાઓ, જિસકો દઅવત દો ઉસે ભી દાઈ બનાકર છોડો, કે દેખિયે ભાઈ! આપસે હમારી બાત હો રહી હૈ, માશા અલ્લાહ

આપને ઈરાદા કર લિયા હે, અબ આપ ભી દૂસરોં તક યે બાત પહોંચા દેના. જિસસે દીનકી બાત કરો, ઉસે દાઈ બનાકર છોડો.

ઈસ તરહ હમેં ઈન્શા અલ્લાહ દઅવત દેતે હુએ, ઈબાદત કરતે હુએ ચલના હૈ, અગર ટ્રેનમેં બૈઠે હોં તો તા'લીમકા હલ્કા ટ્રેનમેં ન કરો, તા'લીમકે હલ્કેમેં યકસૂઈ (તન્હાઈ) હોની ચાહિયે. ટ્રેનમેં સાથી મુખ્તલિફ જગહ બૈઠતે હૈં, ઈધર ઉધર, વહાં તા'લીમકા હલ્કા મુશ્કિલ હે. મેરી બાત યાદ રખ્ખો! કે તા'લીમકે લિયે કિતાબ હર સાથીકે પાસ અપની અલગ અલગ કિતાબ હોની જરૂરી હે. દસ આદમી હૈં જમાઅતમેં, દસકે દસ સાથીકી કિતાબ અલગ અલગ હોની ચાહિયે. યે નહીં કે એક કિતાબ સારી જમાઅતકે પાસ હો, બલ્કે હર એક અપની કિતાબ ખરીદ લે, જબ કિતાબ લેકર બૈઠેગા, બસમેં યા ટ્રેનમેં તો બરાબરમેં કોઈ આદમી આકર બૈઠેગા, ઉસસે નામ પૂછો, ઉસસે સલામ કરો કે ભાઈ દેખો! મેરે પાસ એક કિતાબ હે, મગર મૈં પઢ઼ા નહીં હૂં આપ ઝરા પઢ઼કર સુના દીજિયે, કે ઈસમેં ક્યા લિખ્ખા હુવા હૈ? હો ગઈ તા'લીમ, વો ખૂદ ભી સુનેગા, ઉસકે લિયે તબ્લીગ હો રહી હૈ, ઉસકે લિયે ભી તા'લીમ હો રહી હૈ, વો ભી પઢ઼ રહા હૈ, કોઈ કહેગા "અલ્લાહુ અકબર" હમેં તો ખબર હી નહીં થી, કે ઈસ કિતાબમેં યે લિખ્ખા હુવા હૈ. નમાઝ છોડને પર યે અઝાબ હૈ, નમાઝ પઢ઼ને પર યે સવાબ હૈ. ઈસ તરહ ટ્રેનમેં, બસમેં હર એકકે પાસ અપની અલગ અલગ કિતાબ હોની જરૂરી હૈ, તાકે તન્હાઈયોંમેં હમ ઉસકા મુતાલઆ કરતે રહેં.

"જમાઅત" દિયે ગયે રૂખ પર પહોંચકર ક્યા કરે?

જહાંકા હમારા રૂખ બના હૈ, હમારે સાથી ઈજતિમાઈ તૌર પર ટ્રેન, બસ યા જો ભી સવારી હો, ઉસસે ઉતરકર અપના સામાન ખૂદ ઉઠાવેં, અપના સામાન

દેખ લેં, અપને સાથિયોંકો ભી દેખ લેં કે સારે સાથી હૈં યા નહીં, ફિર બસ્તીમેં દાખિલ હોનેસે પેહલે દુઆ માંગ લેં. મસ્નૂન દુઆ હૈ ઉસકો યાદ કર લેં, અલ્લાહસે ઈસ બસ્તી વાલોંકી મુહબ્બતકો ભી માંગ લેં ઔર ઈસ બસ્તીકી ખૈરકો ભી માંગ લેં. અંબિયા (અલૈ.) દોનોંકી મુહબ્બત અલ્લાહસે માંગતે થે કે અય અલ્લાહ! ઉનકી મુહબ્બત હમારે દિલોંમેં ઔર હમારી મુહબ્બત ઉનકે દિલોંમેં ડાલ દે, ક્યૂંકે વો બાત સુનેંગે નહીં, જબ તકકે મુહબ્બત નહીં હોગી, ઈસ તરહ દુઆ માંગકર બસ્તીમેં દાખિલ હોં.

હમારી ઈબ્તિદા મસ્જિદસે હોગી, સબસે પેહલે જમાઅત મસ્જિદમેં પહોંચે. યે ન હો કે બાઝારસે ગુઝર રહે હૈં, ક્યૂં ન સામાન ખરીદતે હુએ ચલેં, કે ચાવલકી જરૂરત પડેગી હી, યહીંસે લે લેં. નહીં! દેખો સબસે પેહલે મસ્જિદકી તરફ જાઓ, જિસ ચીઝ પર તુમ કદમ રખ્ખોગે, વોહી તુમહારા મકસદ હૈ, અગર ખાને પીનેમેં સબસે પેહલે લગ ગયે, તો યેહી મકસદ બન જાએગા. સબસે પેહલે મસ્જિદમેં જાઓ, સુન્નત તરીકેસે મસ્જિદમેં દાખિલ હો, સામાન એક તરફ કરીનેસે (ઢંગસે) લગા દો. મસ્જિદમેં સામાન ન બિખેરના, સ્ટોપ યા કોઈ બદબૂદાર ચીઝ મસ્જિદમેં ન રખના. મસ્જિદમેં લેહસન, પ્યાઝ વગૈરહ ખાકર ન જાઓ. હદીસમેં આતા હૈ કે જો પ્યાઝ લેહસન ખાએ વો હમારી મસ્જિદકે કરીબ ન આવે, ઈસ લિયે સામાન અપના મસ્જિદકે બાહિરકે હિસ્સેમેં રખ્ખો, ઐસે કરીનેસે રખ્ખો કે આનેવાલે લોગોંકો તકલીફ ન હો. મસ્જિદકા એહતિરામ કરો, મકરૂહ વક્ત ન હો તો દો રકા'ત "તહિય્યતુલ મસ્જિદ" પઢ લો, કે મસ્જિદમેં દાખિલ હોકર અલ્લાહકે ઘરમેં દાખિલ હોનેકા મુંહ બના લો, ફિર સબકો મશ્વરેકી તરફ મુતવજ્જેહ કરો, અગર મકામી સાથી મશ્વરેમેં હોં તો અચ્છી બાત હૈ, વો ન હાં તો ઉનકા ઈન્તિઝાર ન કરો, અપના મશ્વરા કર લો. ચોબીસ ઘંટેકા નઝ્મ બના લો, કે હમેં યહાં કામ કિસ તરહ કરના હૈ, મકામી લોગોંકો સાથ લે લો, ઉનસે પૂછો યહાં વક્ત લગાએ સાથી કિતને હૈં? મુલાકાતોંકા કૌનસા વક્ત મુનાસિબ હૈ, મકામીસે ઈસકા મશ્વરા કરો, ઘર ઘરકી મુલાકાતોંકા નઝ્મ બના લો, હમેં સબસે ઝિયાદા ઉમૂમી ગશ્તકો, ઉમૂમી કામકો

મુકદમ રખના હોગા, થોડીસી મુલાકાતેં, યે ભી એક જરૂરી કામ હૈ કે યહાં ઉલમા હૈં, યહાં માલદાર કિસમકે બડે લોગ હૈં, ઉનકી મુલાકાતકે લિયે ભી જાના હૈ, માલદારોંકે માલસે અગર મુતાસ્સિર હોકર દઅવત દી, તો વો તુમહારી બાતસે હરગિઝ મુતાસ્સિર ન હોંગે, જિતના તઅસ્સુર ઉનકી દુનિયાકા તુમહારે દિલોંમેં હોગા, ઉતની હી હકારતસે વો તુમહારે દીનકી બાતકો સુનેંગે, ઔર જિતની નફરત તુમહારે દિલમેં દુનિયાકી હોગી, ઉતની હી મુહબ્બતસે વો તુમહારી બાતકો સુનેંગે. મગર ઉનકી ચીઝકો બુરા મત કેહના, ઉનકી ચીઝોંકી નફરત દિલમેં તો હો, મગર ઝબાન તક ન આએ.

યાદ રખ્ખો અગર તુમહારે દિલમેં ઉનકી ચીઝોંકી મુહબ્બત હો, તો તુમ યે બાત ઉનકે સામને કેહ નહીં સકોગે, તુમહારી ઝબાન નહીં ઉઠેગી, ક્યૂંકે તુમ મદઊકી દુનિયાસે મુતાસ્સિર હોકે દઅવત દે રહે હો, ઈસ તરહ હમેં દોસ્તો! હર એકસે મુલાકાત કરની હૈ. ઉમૂમી ગશ્તમેં એક એકકે પાસ જાઓ, મસ્જિદકે લિયે નકદ નિકાલકર મસ્જિદકે માહોલમેં લે આઓ. યહાં લાકર તૈયાર કરો, ચાર ચાર મહીનેકી તશ્કીલ કરો, જો તૈયાર હો જાએં ઉનસે કહો કે આપ તૈયારી કરકે યહાં આ જાએં, દેખો! ઉનહેં છોડ ન દેના, વરના યે હાથ નહીં આનેકે. ઈસ લિયે ઉનહેં ફિર વસૂલ કરના હૈ, ઈસકે લિયે હમેં વસૂલી ગશ્ત ભી કરના હૈ. મૈં તા'લીમી ગશ્ત બતલા ચુકા હૂં કે વો તાલીમકે દરમિયાન હોગા. ઈસ તરહ હમેં પાંચ તરહકે ગશ્ત કરના હૈ. તા'લીમી ગશ્ત, ઉમૂમી ગશ્ત, ખુસૂસી ગશ્ત, તશ્કીલી ગશ્ત, વસૂલી ગશ્ત. વસૂલી ગશ્તમેં ઉનહેં વસૂલ કરકે લાના હૈ. યહાં ઉનકો વસૂલ કરકે લાના હૈ.

મસ્જિદકે માહોલમેં લાના હી અસલ હૈ

દેખો મૈંને શુરૂમેં હી અર્ઝ કિયા થા કે મસ્જિદકે માહોલમેં લાના હી અસલ હૈ. ઈસ તરહ દઅવત દેકર હર જગહસે નકદ જમાઅતેં બનાકર અલ્લાહકે

રાસ્તેમેં નિકાલની હૈં. જહાંસે જમાઅત બનાઓ ચાર ચાર મહીનેકી, ચિલ્લેકી, વહીંકે મકામી વક્ત લગાએ સાથિયોંકે મશ્વરેસે ઉનકા ઝિમ્મેદાર બના દો ઔર હર જગહસે નકદ જમાઅતેં નિકાલના હૈ, હર મસ્જિદમેં જબ તક પાંચ કામ ઉસ મસ્જિદકા ગશ્ત, મસ્જિદકી તા'લીમ ઔર ઘરકી તા'લીમ, સેહ રોઝાકી જમાઅતકા નિકાલના ઔર મસ્જિદકા મશ્વરા ઔર કમસે કમ ઢાઈ ઘંટા મસ્જિદમેં ફારિગ કરકે મસ્જિદકી આબાદીકી મહેનત, યે જબ તક શુરૂ ન હો જાવે ઉસ વક્ત તક કોઈ જમાઅત ઉસ મસ્જિદસે આગે ન બઢ્હે. દેખો મેરી બાત નોટ કર લો! અસલમેં હમારી જમાઅતેં ઈલાકોંકા સર્વે કરકે આ જાતી હૈં. ફિરના અસલ નહીં હૈ. હર મસ્જિદમેં પાંચ કામ કાઈમ કરતે હુએ જમાઅતકો આગે લે જાઓ, જમાઅતકી નકલો હરકતસે તો હર ઈલાકેકા માહોલ બદલના હૈ, જહાં આપ યે દેખેંગે કે આ'માલ ઝિંદા હો ગયે, તો અબ વહાંસે આગે બઢ્હ જાઓ. ચાહે આપકો ઉસ ઈલાકેમેં હી ચાર મહીને લગાને પડ જાએં, ચાહે એક ઈલાકેમેં હી ચિલ્લા લગાના પડ જાએ. મેરે નઝદીક જમાઅતકા અપની જગહસે આગે બઢ્હના ઉસ વક્ત તક મુનાસિબ નહીં હૈ જબ તક વહાં કામ નઝર ન આને લગે. ઈસી તરહ કરેંગે ઈન્શા અલ્લાહ! કે ઈસ તરહ હમેં હર જગહસે નકદ જમાઅતેં નિકાલની હૈં.

યહાં યે સારા જિતના મજમા ઈસ વક્ત જમા હૈ. યે તય કરકે જાએ કે હમ ઈન્શા અલ્લાહ ઈસ કામકો મકસદ બનાકર કરેંગે. ઈસ તરહ ઈન્શા અલ્લાહ હમકો દઅવત દેતે હુએ ચલના હૈ, હર જગહસે નકદ જમાઅતેં નિકાલની હૈં. ઔર યે જિતના મજમા હૈ, યે તો સારા યે તય કરકે જાએ કે ઈન્શા અલ્લાહ કિસી હાલતમેં નમાઝ નહીં છોડેંગે, દેખો મેરે દોસ્તો, અઝીઝો! મુસલમાનસે યે કેહના કે નમાઝ નહીં છોડોગે બડી ગૈરતકી બાત હૈ, બડી શરમકી બાત હૈ કે મુસલમાનસે કેહના કે નમાઝ ન છોડના. ઈસકા તો કોઈ તસવ્વુર હી નહીં કર સકતા કે મુસલમાન નમાઝ છોડ દે. કે મુસલમાન કુફ્ર કરે યે તો હો હી નહીં સકતા. મુસલમાન શરાબી હો સકતા હૈ. મુસલમાન ઝિના કર લે, યે હો સકતા હૈ, મુસલમાન જુવા ખેલ લે,

યે હો સકતા હૈ, મુસલમાન સૂદ (વ્યાજ) ખા લે યે ભી હો સકતા હૈ, લેકિન મુસલમાન નમાઝ છોડ દે? ઈસકા તો કોઈ તસવ્વુર હી નહીં કર સકતા, પિછલે જમાનેમેં મુસલમાનકી પહેચાન નામસે યા ઉસકી નસલસે નહીં હોતી થી, બલ્કે મુસલમાનકી પહેચાન જો હોતી થી વો નમાઝસે હોતી થી કે વો નમાઝી હૈ, યાની મુસલમાન હૈ.

ઈસ લિયે મેરે દોસ્તો, બુઝુર્ગો, અઝીઝો! યે પૂરા મજમા તય કર લે કે ઈન્શા અલ્લાહ કિસી હાલતમેં નમાઝ નહીં છોડેંગે. અબ દુઆકા વક્ત હૈ સારા મજમા અલ્લાહકી તરફ મુતવજ્જેહ હો જાએ. કોઈ ઉઝર ન હો તો ઐસે બૈઠેં જૈસે "અત્તહિય્યાત" મેં બૈઠતે હૈં. સારા મજમા ઈસ તરહ બૈઠ જાએ જિસ તરહ "અત્તહિય્યાત" મેં બૈઠતે હૈં. અલ્લાહકી તરફ પૂરી તરહ મુતવજ્જેહ હોકર સારી ઉમ્મતકે લિયે ઔર સારી ઈન્સાનિયતકે લિયે અલ્લાહસે માંગના હૈ.

ઈમાનકી
તકવિયતકે
ચાર
અસ્બાબ

કુદરત

(વ મિનન્નાસિ વદ્દવાબ્બિ વલ્ અન્આમિ મુખ્તલિફુન્ અલ્વાનુહૂ કઝાલિક, ઈન્નમા યખ્શલ્લાહ મિન ઈબાદિહીલ્ ઉલમાઉ. ઈન્નલ્લાહ અઝીઝુન્ ગફૂર)

(સૂરએ ફાતિર : ૨૮)

અલ્લાહ તઆલાકા ઈરશાદ હૈ : કે અલ્લાહ તઆલાસે ઉસકે વોહી બંદે ડરતે હૈં, જો ઉસકી કુદરતકા ઈલ્મ રખતે હૈં.

(કુલ અરઐતુમ્ ઈન્ જઅલલ્લાહુ અલૈકુમુન્નહાર સર્મદન્ ઈલા યૌમિલ્ કિયામતિ મન્ ઈલાહુન્ ગૈરુલ્લાહિ યઅ્તીકુમ્ બિલ્લૈલિ તસ્કુનૂન ફીહિ. અફલા તુબ્સિરૂન. વમિ ર્રહ્મતિહી જઅલ લકુમુલ્લૈલ વન્નહાર લિતસ્કુનૂ ફીહિ વલિતબ્તગૂ મિન્ ફઝ્લિહી વ લઅલ્લકુમ્ તશ્કુરૂન) (સૂ. કસસ : ૭૨-૭૩)

અલ્લાહ તઆલાકા ઈરશાદ હૈ : કે અય નબી! આપ ઉનસે પૂછિયે, કે ઝરા યે તો બતાઓ! કે અગર અલ્લાહ તઆલા તુમ પર હમેશા કિયામતકે દિન તક રાત હી રેહને દે, તો અલ્લાહ તઆલાકે સિવા વો કૌનસા મા'બૂદ હૈ, જો તુમહારે લિયે રોશની લે આએ? ક્યા તુમ લોગ સુનતે નહીં હો? આપ ઉનસે યે ભી પૂછિયે, કે યે બતાઓ અગર અલ્લાહ તઆલા તુમ પર હમેશા કિયામતકે દિન તક દિન હી રેહને દે તો અલ્લાહ તઆલાકે સિવા વો કૌનસા મા'બૂદ હૈ, જો તુમહારે લિયે રાત લે આએ? તાકે ઉસમેં આરામ કરો, ક્યા તુમ દેખતે નહીં?

કુદરત ચાર ચીઝોંકે મજમૂઆકો કેહતે હૈં.

(૧) જબ ચાહે.

(૨) જહાં ચાહે.

(૩) જિસે ચાહે.

(૪) જો ચાહે.

જિસકે અંદર યે ચારોં સિફાત હોં, વો કુદરતવાલા કેહલાનેકા હકદાર હૈ ઔર ઉસીકો કુદરતવાલા કહા જાએગા. જબ ઈસ બાત પર ગૌર કિયા જાએગા, તો

પતા યે ચલેગા કે યે ચારોં સિફાત સિર્ફ અલ્લાહ તઆલાકી ઝાતકે સાથ હી વાબસ્તા હૈં. ઈસ લિયે હમેં સબસે પેહલે ઈસી બાતકો સમઝના હૈ કે,

(૧) કુદરતવાલા કૌન હૈ?

(૨) કિસકે અંદર યે ચારોં સિફાત હૈં?

(૩) કૌન હર ચીઝકે કરને પર કાદિર હૈ?

(૪) કિસને ઐસા કરકે દિખલાયા ઔર કૌન ઐસા કર સકતા હૈ?

તો પતા યે ચલેગા કે હર ચીઝકે કરને પર સિર્ફ અલ્લાહ તઆલાકી ઝાત હી કાદિર હૈ. યે બાત નીચે લિખ્ખે જા રહે ચંદ વાકિઆતસે સમઝમેં આતી હૈ, કે અલ્લાહ તઆલાને

બગૈર માં ઔર બાપકે આદમ (અલૈ.) કો બના દિયા.

બગૈર માં કી કોખકે હવ્વા (અલૈ.) કો બના દિયા.

બગૈર જમીનકે સાત જમીનોંકો બના દિયા.

બગૈર સૂરજકે સૂરજ ઔર બગૈર ચાંદકે ચાંદ બના દિયા.

બગૈર તારોંકે તારે બના દિયે.

ઈસી તરહ ઈસ જમીન પર શુરૂઆતકે વક્ત યાની પેહલી બાર : બગૈર અંડોંકે પરિંદોંકો બના દિયા.

બગૈર જાનવરકે ઈસ જમીન પર જાનવર બના દિયા. હમેં અપની પહેચાન કરાનેકે લિયે, અપની મઅરિફત દેનેકે લિયે, અબ જાનવરોંકે પેટમેં જાનવરોંકો ઔર અંડેકે અંદર પરિંદે બનાકર દિખાતે હૈં, મગર ઈમાન ન સીખનેકી વજહસે લોગોંકા યે યકીન બન ગયા કે ચીઝોંસે નિકલનેવાલી ચીઝેં, ચીઝોંસે બનતી હૈં. જબકે અલ્લાહ તઆલાને ખૂદ યે બાત સાફ કર દી હૈ કે કિસી મખ્લૂકમેં કિસી ચીઝકે બનાનેકી કુદરત નહીં હૈ.

(વલ્લઝીન યદ્ઊન મિન્ દૂનિલ્લાહિ લા યખ્લુકૂન શૈઅંવ્ વહુમ્ યુખ્લકૂન)

(સૂ. નહલ)

અલ્લાહ તઆલાકા ઈરશાદ હૈ : કે ઈન્સાન જિન ચીઝોંકો અલ્લાહકે સિવા

પુકારતે હૈં, યે સબ મિલકર ભી કોઈ ચીઝ નહીં બના સકતે, બલ્કે ઉન સબકો ખૂદ અલ્લાહ તઆલા હીને બનાયા હૈ.

કુલ્ મમ્ બિયદિહી મલકૂતુ કુલ્લિ શૈઈવ્ વહુવ યુજીરુ વલા યુજારુ અલૈહિ ઈન્ કુન્તુમ્ તઅ્લમૂન. સયકૂલૂન લિલ્લાહિ. કુલ્ ફઅન્ના તુસ્હરૂન)

(સૂ. મુઅ્મિનૂન : ૮૮-૮૯)

અલ્લાહ તઆલાકા ઈરશાદ હૈ : અય નબી! આપ ઉનસે પૂછિયે કે ઐસા કૌન હૈ, જિસકે હાથમેં હર ચીઝકા તસર્રુફ ઔર ઈખ્તિયાર હૈ ઔર વો પનાહ દેનેવાલા હૈ? અગર તુમ (લોગ) જાનતે હો તો બતાઓ? તો (ઝબાનસે) યેહી કહેંગે કે અલ્લાહ હૈ. તો આપ ઉનસે કહિયે કે ફિર (અલ્લાહકે ગૈરકે) ક્યૂં દીવાને બને ફિર રહે હો?

ઈસી બાતકો બતલાને ઔર સમઝાનેકે લિયે કુરઆનને વાકિઆત બયાન કિયે હૈં, કે સાલેહ (અલૈ.) કી કૌમકે લિયે પહાડસે ઊંટની નિકાલ દી.

મૂસા (અલૈ.) કે હાથકે અંગૂઠેસે દૂધ ઔર શહદ નિકાલ દિયા.

હુઝૂર સલ્લલ્લાહુ અલૈહિ વ સલ્લમ ઔર ઈસા (અલૈ.) કે લિયે પકા હુવા ખાના મઅ બરતનકે આસમાનસે ઉતાર દિયા.

કુંવારી મરયમકી કોખસે ઈસા (અલૈ.) કો પૈદા કર દિયા.

બની ઈસરાઈલકે લિયે ચાલીસ સાલ તક આસમાનસે હલવા ઔર બટેર ઉતારકર ખિલા દિયા.

ઉમ્મે ઐમન (રદિ.) કે લિયે આસમાનસે રસ્સીમેં બંધા પાનીસે ભરા હુવા ડોલ ઉતાર દિયા.

હઝરત ખુબૈબ (રદિ.) કે લિયે બંદ કમરેમેં આસમાનસે અંગૂરકા ખોશા ઉતાર દિયા.

જિસ તરહ મરયમ (અલૈ.) કે લિયે ઉનકે કમરેમેં આસમાનસે ફલ ઉતારા કરતે થે.

મેરે દોસ્તો! યે સારાકા સારા નિઝામ અલ્લાહ રબ્બુલ ઈઝ્ઝતને અપની

કુદરતસે ચલાયા હૈ ઔર અલ્લાહકી યે કુદરત અલ્લાહકી ઝાતમેં હૈ, કે કાઈનાતકી કિસી ભી શકલમેં ચાહે વો શકલ,

ચ્યૂંટીકી હો યા જિબ્રઈલકી,

જમીનકી હો યા આસમાનકી,

ઝર્રેકી હો યા પહાડકી,

કતરેકી હો યા સમંદરકી,

યાની અર્શસે લેકર ફર્શ (જમીન) કે દરમિયાનકી કિસી શકલમેં અલ્લાહકી કુદરત નહીં હૈ, અલ્લાહકી કુદરત સિર્ફ અલ્લાહકી ઝાતમેં હૈ. હાં! યે સારી શકલેં બની તો હૈં ઉનકી કુદરતસે, લેકિન કિસી શકલમેં કુછ બનાને ઔર કુછ કરનેકી કુદરત નહીં હૈ, કુદરત તો અલ્લાહકી ઝાતમેં હૈ.

સૂરજમેં રોશની બનાનેકી કુદરત નહીં હૈ, વરના કિયામતકે દિન સૂરજ બેનૂર ક્યૂં હો જાએગા?

ખેતમેં ગલ્લા (અનાજ) ઔર સબ્ઝી બનાનેકી કુદરત નહીં હૈ, વરના જમીનેં બંજર ક્યૂં પડી રેહતીં?

દરખ્તોંમેં ફલ ઔર મેવે બનાનેકી કુદરત નહીં હૈ, વરના હમેશા ફલ ક્યૂં નહીં દેતે?

બાદલોંમેં પાની બનાનેકી કુદરત નહીં હૈ. વરના હર બાદલ પાની બરસાતા.

જાનવરોં ઔર ઔરતોંમેં દૂધ બનાનેકી કુદરત નહીં હૈ, વરના હર ઔરત ઔર હર જાનવરસે હમેશા દૂધ આતા.

શહદકી મખ્ખીમેં શહદ બનાનેકી કુદરત નહીં હૈ, વરના હર છત્તેસે હમેશા શહદ નિકલતા.

પહાડોંકે અંદર સોના, ચાંદી બનાનેકી કુદરત નહીં હૈ, વરના હર પહાડસે સોના, ચાંદી નિકલતા.

જમીનોંમેં કોયલા, સીસા, તાંબા, પીતલ, લોહા, પેટ્રોલ, ગેસ ઔર પાની

બનાનેકી કુદરત નહીં હૈ, વરના હર જગહકી જમીનસે યે ચીઝેં નિકલતીં.

યે જો કુછ ભી ઈન શકલોંકે અંદરસે નિકલકર હમેં મિલ રહા હૈ. જૈસે
જાનવરકી શકલોંસે દૂધ,
પેડોંકી શકલોંસે ગલ્લા (અનાજ) ઔર સબ્જિયાં,
શહદકી મખ્ખિયોંકે છત્તોંસે શહદ,
બાદલકી શકલસે પાની ઔર
સૂરજકી શકલસે રોશની વગૈરહ,

યે સારી ચીઝેં આસમાનોંકે ઉપર મૌજૂદ અલ્લાહકે ગૈબી ખઝાનોંસે ફરિશ્તોંકે ઝરીઆ ઉન શકલોંમેં ભેજી જા રહી હૈં, જો હમેં આતે હુએ તો નઝર નહીં આતીં, મગર નિકલતે હુએ નઝર આ રહી હૈં. યે બાત નીચે લિખ્ખી હુઈ કુરઆનકી આયતોં ઔર હદીસોંસે સમઝી જા સકતી હૈ.

(વ ફીસ્સમાઈ રિઝ્કુકુમ્ વમા તૂઅદૂન. ફવ રબ્બિ સ્સમાઈ વલ્ અર્ઝિ ઈન્નહૂ લહક્કુમ્ મિષ્લ મા અન્નકુમ્ તન્તિકૂન) (સૂ. ઝારિયાત : ૨૨-૨૩)

અલ્લાહ તઆલાકા ઈરશાદ હૈ : કે તુમહારી રોઝી ઔર જિસ ચીઝકા તુમસે વા'દા કિયા જાતા હૈ, વો સારા આસમાનમેં હૈ. તો આસમાનોં ઔર જમીનકે માલિકકી કસમ! યે બાત ઈસી તરહ યકીનકે કાબિલ હૈ, જિસ તરહ તુમહારા એક દૂસરેસે બાત કરના યકીની હૈ.

(યા અય્યુહન્નાસુઝ્ કુરૂ નિઅ્મતલ્લાહિ અલૈકુમ. હલ્ મિન્ ખાલિકિન્ ગૈરુલ્લાહિ યર્ઝુકુકુમ્ મિનસ્સમાઈ વલ્ અર્ઝિ, લા ઈલાહ ઈલ્લા હુવ ફઅન્ના તુઅ્ફકૂન) (સૂ. ફાતિર, આયત-૩)

અલ્લાહ તઆલાકા ઈરશાદ હૈ : લોગો! અલ્લાહ તઆલાકે ઉન એહસાનાતકો યાદ કરો, જો અલ્લાહ તઆલાને તુમ પર કિયે હૈં. ઝરા સોચો તો સહી, કે અલ્લાહ તઆલાકે અલાવા કોઈ ઔર હૈ? જિસને તુમહેં બનાયા હો ઔર જો તુમહેં આસમાન ઔર જમીનસે રોઝી પહોંચાતા હો? સચ્ચી બાત યે હૈ કે અલ્લાહ તઆલાકે સિવા કોઈ ઔર જરૂરતોંકો પૂરા કરનેવાલા હૈ હી નહીં, ફિર અલ્લાહ

તઆલાકો છોડકર કિસ પર ભરોસા કર રહે હો.

(વ ઈમ્મિન્ શૈઈન્ ઈલ્લા ઈન્દના ખઝાઈનુહૂ વમા નુનઝ્ઝિલુહૂ ઈલ્લા બિકદ્દરિમ્ મઅ્લૂમ) (સૂ. હિજ્ર : ૨૯)

અલ્લાહ તઆલાકા ઈરશાદ હૈ : હમારે પાસ હર ચીઝકે ખજાને ભરે પડે હૈં, લેકિન હમ હિકમતકે તહત હર ચીઝકો તય શુદા મિકદારસે (આસમાનોંકે ઉપરસે) ઉતારતે રેહતે હૈં.

(અફ રઐતુમુલ્ માઅલ્લઝી તશ્રબૂન અઅન્તુમ્ અન્ઝલ્તુમૂહુ મિનલ્ મુઝ્નિ અમ્ નહ્નુલ્ મુન્ઝિલૂન, લૌ નશાઉ જઅલ્નાહુ ઉજાજન્ ફલૌ લા તશ્કુરૂન) (સૂ. વાકિઆ : ૬૯-૭૦)

અલ્લાહ તઆલાકા ઈરશાદ હૈ : અચ્છા ફિર યે તો બતાઓ! કે જો પાની તુમ પીતે હો, ઉસકો બાદલોંસે તુમને બરસાયા, યા હમ ઉસકો બરસાનેવાલે હૈં? અગર હમ ચાહેં તો ઉસ પાનીકો કડવા કર દેં, ઉસ પર તુમ શુક્ર ક્યૂં નહીં કરતે?

(વહુવલ્લઝી અન્ઝલ મિનસ્સમાઈ માઅન્ ફઅખ્રજ્ના બિહી નબાત કુલ્લિ શૈઈન્ ફઅખ્રજ્ના મિન્હુ ખઝિર) (સૂ. અન્આમ)

અલ્લાહ તઆલાકા ઈરશાદ હૈ : ઔર વોહી અલ્લાહ તઆલા હૈં, જિનહોંને આસમાનસે પાની ઉતારા.

(વસ્સમાઈ ઝાતિલ્ હુબુક) (સૂ. ઝારિયાત : ૭)

હઝરત ઝુબેર (રદિ.) સે હુઝૂર સલલલ્લાહુ અલૈહિ વ સલ્લમને ઈરશાદ ફરમાયા : કે અય ઝુબેર! અલ્લાહ જલ્લ શાનુહૂને જબ અપને અર્શ પર જલ્વા ફરમાયા, તો અપને બંદોંકી તરફ (કરમકી) નઝર ડાલી ઔર ઈરશાદ ફરમાયા કે મેરે બંદો! તુમ મેરી મખ્લૂક હો.ઔર મૈં હી તુમહારા પરવરદિગાર (જરૂરતકો પૂરા કરનેવાલા) હું. તુમહારી રોઝિયાં હમારે કબ્ઝેમેં હૈં. લિહાઝા તુમ અપને આપકો ઐસી મહેનતોંમેં ન ફંસાઓ, જિસકા ઝિમ્મા મૈંને લે રખ્ખા હૈ. તુમ લોગ અપની રોઝિયાં મુઝસે માંગો! ક્યૂંકે રિઝક કા દરવાઝા સાતોં આસમાનોંકે ઉપરસે ખુલા હુવા હૈ. જો ખઝાના અર્શસે મિલા હુવા હૈ, ઉસકા દરવાઝા ન રાતમેં બંદ હોતા હૈ,

ન દિનમેં. અલ્લાહ જલ્લ શાનુહૂ ઉસ દરવાઝેસે હર શખ્સ પર રોઝી ઉતારતા રેહતા હૈ, લોગોંકે ગુમાનકે બકદ્ર, ઉનકી અતાકે બકદ્ર, ઉનકે સદકેકે બકદ્ર ઔર ઉનકે ખર્ચકે બકદ્ર. જો શખ્સ કમ ખર્ચ કરતા હૈ, ઉસકે લિયે કમ ઉતારા જાતા હૈ. ઔર જો શખ્સ ઝિયાદા ખર્ચ કરતા હૈ, ઉસકે લિયે ઝિયાદા ઉતારા જાતા હૈ. (દુર્રે મન્સૂર)

હઝરત અબૂ હુરૈરહ (રદિ.) સે રિવાયત હૈ કે રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહુ અલૈહિ વ સલ્લમને ઈરશાદ ફરમાયા : ઈન્સાન તક ઉસકી રોઝી પહોંચાનેકે લિયે ફરિશ્તે મુતઅય્યન હૈં. અલ્લાહ તઆલાને ઉનકો હુકમ ફરમા રખ્ખા હૈ, કે જિસ આદમીકો તુમ ઈસ હાલતમેં પાઓ, જિસને (ઈસ્લામ) કો હી અપના ઓઢના બિછોના બના રખ્ખા હૈ, તો તુમ ઉસકો આસમાનોં ઔર જમીનસે રિઝ્ક મોહય્યા કર દો ઔર દૂસરે ઈન્સાનોંકો ભી રોઝી પહોંચા દો. યે દૂસરે લોગ અપની મુકદ્દરસે ઝિયાદા રોઝી ન પા સકેંગે. (અબૂ અવાનહ)

હઝરત ઈબ્ને અબ્બાસ (રદિ.) સે રિવાયત હૈ કે રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહુ અલૈહિ વ સલ્લમને ઈરશાદ ફરમાયા : અલ્લાહકી મખ્લૂકમેં ફરિશ્તોંસે ઝિયાદા કોઈ મખ્લૂક નહીં હૈ, ઔર જમીન પર કોઈ ભી ઐસી ચીઝ નહીં ઉગતી જિસકે સાથ એક મુઅક્કિલ ફરિશ્તા ન હોતા હો. (અબૂ શેખ હદીસ ૩૨૭)

હઝરત હકમ બિન ઉતૈબહ (રદિ.) ફરમાતે હૈં, કે બારિશકે સાથ ઔલાદે આદમ ઔર ઔલાદે ઈબ્લીસસે ઝિયાદા ફરિશ્તે ઉતરતે હૈં, જો હર કતરેકો શુમાર કરતે હૈં, કે વો પાનીકા કતરા કહાં ગિરેગા ઔર ઉસ ફલસે કિસે રિઝ્ક દિયા જાએગા. (અબૂ શેખ, હદીસ : ૪૯૩)

હઝરત અલી (રદિ.) ને ફરમાયા : અલ્લાહ તઆલાને પાનીકે ખઝાને પર એક ફરિશ્તા મુકર્રર કર રખ્ખા હૈ. ઉસ ફરિશ્તેકે હાથમેં એક પૈમાના હૈ, ઉસ પૈમાનેસે ગુઝરકર હી પાનીકી હર બૂંદ જમીન પર આતી હૈ. લેકિન હઝરત નૂહ (અલૈ.) કે તૂફાનવાલે દિન ઐસા ન હુવા, બલ્કે અલ્લાહને સીધે પાનીકો હુકમ દિયા ઔર પાનીકો સંભાલનેવાલે ફરિશ્તોંકો હુકમ ન દિયા, જિસ પર વો ફરિશ્તે પાનીકો રોકતે રેહ ગયે, લેકિન પાની ન રૂકા. (કંઝુલ ઉમ્માલ : ૨૭૩)

હઝરત ઈબ્ને અબ્બાસ (રદિ.) ફરમાતે હૈં કે (એક મરતબા હમ લોગોં પર) બાદલને સાયા કિયા, તો હમને ઉસસે (બારિશકી) ઉમ્મીદ કી, જિસ પર હુઝૂર સલ્લલ્લાહુ અલૈહિ વ સલ્લમને ફરમાયા : જો ફરિશ્તા બાદલોંકો ચલાતા હૈ, વો અભી હાઝિર હુવા થા, ઉસને મુઝે સલામ કિયા ઔર બતલાયા, કે વો ઉસ બાદલકો વાદીએ યમનકી તરફ લે જા રહા હૈ, જહાં "ઝરઆ" નામકી જગહ પર ઉસકા પાની બરસેગા. (અબૂ અવાનહ)

હુઝૂર સલ્લલ્લાહુ અલૈહિ વ સલ્લમને ફરમાયા : કે હર આસમાન પર હર ઈન્સાનકે લિયે દો દરવાઝે હૈં, એક દરવાઝેસે ઉસકે આ'માલ ઉપર જાતે હૈં ઔર દૂસરે દરવાઝેસે ઉસકી રોઝી ઉતરતી હૈ. (કિતાબુલ જનાઈઝ)

અબૂ હુરૈરહ (રદિ.) ફરમાતે હૈં : કે હુઝૂર સલ્લલ્લાહુ અલૈહિ વ સલ્લમને ઈરશાદ ફરમાયા : કે ઈન્સાનોં તક રોઝી પહોંચાનેકે લિયે અલ્લાહ તઆલાને ફરિશ્તોંકો મુતઅય્યન કર રખ્ખા હૈ. (ઈબ્ને અબી શૈબહ)

ઈસ હદીસસે બાત ઔર સાફ હો જાતી હૈ, કે મલકુલ મૌત જબ કિસી ઈમાનવાલે બંદેકી રૂહ નિકાલનેકે લિયે પાંચસો (૫૦૦) ફરિશ્તોંકે સાથ આતે હૈં, તો ઉસ વક્ત ઉનકે હાથમેં રૈહાનકે ફૂલોંકા ગુલદસ્તા હોતા હૈ. જિસકી હર ટેહનીમેં બીસ બીસ રંગકે ફૂલ હોતે હૈં ઔર ફૂલમેં નઈ ખુશ્બૂ હોતી હૈ. ઉસીકે સાથ એક સફેદ રંગકા રૂમાલ જિસમેં મુશ્ક બંધી હોતી હૈ, ઉસે મરનેવાલેકી ઠોડીકે નીચે રખતે હૈં. ફિર જન્નતકા વો કપડા જિસે કફનમેં ઈસ્તે'માલ કરતે હૈં, વો ભી સાથ હોતા હૈ. ઈતની સારી ચીઝોંકો મરનેવાલેકે સિવા પાસમેં બૈઠા હુવા કોઈ ઈન્સાન ભી નહીં દેખ પાતા. અબ અગર યેહી સારી ચીઝેં કાઈનાતમેં ફૈલી હુઈ શકલોંસે નિકલકર આતીં, તો હર ઈન્સાનકો યે ચીઝેં નઝર આ જાતીં, લેકિન આસમાનોંકે ઉપરસે ઈન ચીઝોંકો લાનેવાલે ફરિશ્તે ઈન્સાનકો કભી ભી નઝર નહીં આતે. ઈસી તરહ જબ હઝરત હન્ઝલા (રદિ.) કો ફરિશ્તોંને ગુસલ દિયા, તો ગુસલસે પેહલે ફરિશ્તોંકા લાયા હુવા પાની કિસીકો નઝર ન આયા, મગર જબ હન્ઝલા (રદિ.) કે જિસ્મ પર વો પાની ગુસલકે લિયે ડાલા ગયા તો હન્ઝલા (રદિ.) કે જિસ્મકે બાલોંસે પાની

ટપકના સહાબા (રદિ.) કો નઝર આયા.

ઈસ લિયે મેરે મોહતરમ દોસ્તો ઔર બુઝુર્ગો! કિસી શકલમેં અપને અંદર કુછ બનાનેકી કુદરત નહીં હૈ. કાઈનાતમેં ફૈલી હુઈ શકલોંકે અંદર મુખ્તલિફ મુખ્તલિફ ચીઝોંકો નિકાલકર, અલ્લાહ રબ્બુલ ઈઝ્ઝત હમ ઈન્સાનોંકો અપની પહેચાન કરાના ચાહતે હૈં, કે અલ્લાહ રબ્બુલ ઈઝ્ઝતને કાઈનાતકી સારી શકલોંકો સિર્ફ અપની પહેચાન કરાનેકે લિયે બનાયા હૈ, કે

જાનવરોંસે દૂધ

ખેતસે ગલ્લા (અનાજ) ઔર સબ્ઝિયાં

દરખ્તોંસે ફલ ઔર મેવે

શહદકી મખ્ખીસે શહદ

સૂરજસે રોશની ઔર

બાદલસે પાની

યે સારીકી સારી શકલોંસે નિકલનેવાલી ચીઝેં આસમાનોંકે ઉપર મૌજૂદ અલ્લાહકે ખઝાનોંસે ભેજી જા રહી હૈં. જિસ તરહ ટેલિવીઝનકે ડબ્બોંકે અંદરસે, મોબાઈલસે, ઈન્ટરનેટ વગૈરહસે કભી હમેં ખબરેં, કભી હોકી યા ક્રિકેટકા મેચ યા દૂસરે પ્રોગ્રામ નિકલતે નઝર આતે હૈં. યે નઝર આનેવાલે પ્રોગ્રામ ઉન ચીઝોંમેં બનતે નહીં હૈં, બલ્કે યે પ્રોગ્રામ ઉન ચીઝોંકે મરકઝ (સ્ટૂડિયો) સે ઉનમેં ભેજે જા રહે હૈં. મગર કિસી ઈન્સાનકો યે પ્રોગ્રામ હવામેં આતે હુએ દિખતે નહીં હૈં. દેખો! આપને અપને મોબાઈલસે યા ઈન્ટરનેટસે કિસીકો મેસેજ યા ઈ-મેલ (E-mail) ભેજા, આપને જિસકે પાસ ભેજા હૈ, ઉસકે મોબાઈલ યા ઈન્ટરનેટકો ઢૂંઢકર ઉસમેં દાખિલ હો જાતા હૈ. ચાહે વો આદમી આપસે એક હજાર (૧૦૦૦) કિલોમીટર દૂર રેહ રહા હો, મગર સેકન્ડોંમેં વહાં પહોંચ જાતા હૈ ઔર જો મેસેજ યા ઈ-મેલ આપને ભેજા હૈ, ઉસકા એક હર્ફ ભી ઉસમેંસે કમ નહીં હોતા. ઝરા બૈઠકર ગૌર કરો! કે હર વક્ત હવામેં કિતને મેસેજ યા ઈ-મેલ આતે જાતે રેહતે હૈં, કિતની તસ્વીરેં મેસેજ યા ઈ-મેલસે લોગ ભેજતે રેહતે હૈં મગર જિસકે પાસ જો ભેજા જાતા

હૈ, વોહી ઉસે મિલતા હૈ, કિસી દૂસરેકા મેસેજ યા કિસી દૂસરેકા ઈ-મેલ બદલતા નહીં હૈ. ઠીક ઈસી તરહ હમારી રોઝિયોંકા ભી મઆમલા હૈ.

રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહુ અલૈહિ વ સલ્લમને ઈરશાદ ફરમાયા : કે કોઈ ઈન્સાન ચાહે કલઈ ઔર ચૂનેકે પહાડોંમેં બંદ હો જાએ, મગર દો ચીઝેં ઉસકે પાસ પહોંચકર રહેંગી : (૧) ઉસકી રોઝી. (૨) મલકુલ મૌત. યાની અગર કોઈ ઈન્સાન અપને આપકો લોહેકે સંદૂકમેં બંદ કરકે અંદરસે તાલા લગા લે, ફિર ભી ઉસકી રોઝી ઔર ઉસકે જિસ્મસે રૂહકા નિકાલનેવાલા ફરિશ્તા ઉસ સંદૂકકે અંદર પહોંચ જાએગા, જિસ તરહ અંડેકે છિલકેકે અંદર રંગ બેરંગે પર, ખૂન, ગોશ્ત ઔર રૂહ પહોંચ જાતી હૈ.

મેરે દોસ્તો! અલ્લાહ રબ્બુલ ઈઝ્ઝત ઈસ ઝાહિરી નિઝામસે હમેં અપના ગૈબી નિઝામ સમઝાના ચાહ રહે હૈં, અપની તાકત ઔર અપની કુદરતકો સમઝાના ચાહ રહે હૈં, કે હર મખ્લૂકકી રોઝી આસમાનોંકે ઉપરસે ભેજી જા રહી હૈ, મગર હમારે ઈમ્તિહાનકે લિયે, વો ચીઝેં હમેં આસમાનોંસે આતી હુઈ નઝર નહીં આ રહી હૈં. અલ્લાહ રબ્બુલ ઈઝ્ઝતને ઝાહિરી નિઝામ અપને બંદોંકે ઈમ્તિહાનકે લિયે બનાયા હૈ, ઔર ગૈબી નિઝામકો બંદોંકે ઈત્મીનાનકે લિયે બનાયા હૈ. લેકિન ગૈબી નિઝામસે ફાઈદા વો ઉઠા પાએગા, જિસને અપને અંદર ગૈબકા યકીન પૈદા કિયા હોગા. જો ઈન્સાન અપને અંદર ગૈબકા યકીન પૈદા કર લેતા હૈ, તો ફિર ફરિશ્તોંકે ઝરીએસે ચલાયા જા રહા ગૈબી નિઝામ ઉસકે તાબેઅ કર દિયા જાતા હૈ. અબ યે ગૈબી નિઝામ કિસીકે તાબેઅ હો જાએ, તો સબસે પેહલે અહાદીસકી રોશનીમેં ઈસ નિઝામકો સમઝા જાએ.

હઝરત અબૂ ઉમામહ (રદિ.) સે રિવાયત હૈ કે રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહુ અલૈહિ વ સલ્લમને ઈરશાદ ફરમાયા : મોમિનકે સાથ તીનસો સાઠ ફરિશ્તે હોતે હૈં, જો મુસીબત ઉસ પર પડની નહીં લિખ્ખી હોતી, ઉસકો ઉસસે દૂર કરતે રેહતે હૈં.

સિર્ફ આંખકે લિયે સાત ફરિશ્તે હૈં. યે ફરિશ્તે બલાઓંકો ઉસસે ઈસ તરહ હટાતે રેહતે હૈં, જિસ તરહ ગરમીકે દિનોંમેં શહદકે પ્યાલેસે મખ્ખિયોંકો હટાયા

જાતા હૈ. અગર ઉન ફરિશ્તોંકો તુમહારે સામને ઝાહિર કર દિયા જાએ, તો તુમ ઉનકો મૈદાન ઔર પહાડ પર હાથોંકો ખોલે હુએ દેખોગે. (તબરાની)

જબકે આમ ઈન્સાનકે સાથ સિર્ફ દસ ફરિશ્તે હોતે હૈં, મગર ઔરતોંકે સાથ ગ્યારહ ફરિશ્તે હોતે હૈં.

હઝરત ઉસમાન ગની (રદિ.) ફરમાતે હૈં, કે મૈંને એક મરતબા રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહુ અલૈહિ વ સલ્લમસે પૂછા! કે યા રસૂલલ્લાહ સલ્લલ્લાહુ અલૈહિ વ સલ્લમ! હર ઈન્સાનકે સાથ કિતને ફરિશ્તે હોતે હૈં? તો આપ સલ્લલ્લાહુ અલૈહિ વ સલ્લમને ઈરશાદ ફરમાયા : કે એક ફરિશ્તા મેરે દાએંમેં હૈ જો તેરી નેકિયોં પર મામૂર હૈ ઔર એક ફરિશ્તા બાએં તેરે ગુનાહ લિખતા હૈ, યે દાએં વાલા ફરિશ્તા, બાએં વાલે ફરિશ્તેકા સરદાર હૈ.

દો ફરિશ્તે તેરે સામને ઔર પીછે હૈં, યે દોનોં બલાઓં ઔર મુસીબતોંસે હિફાઝત કરતે હૈં.

એક ફરિશ્તેને તેરી પેશાનીકો થામા હુવા હૈ, જો તવાઝોઅ કરને પર તેરે સરકો બુલંદ કર દેતા હૈ ઔર તકબ્બુર કરને પર પસ્ત (ઝલીલ) કર દેતા હૈ

દો ફરિશ્તે તેરે હોંઠોં પર હૈં, જો દુરૂદો સલામકો પહોંચાતે હૈં.

એક ફરિશ્તા તેરે મુંહ પર હૈ, જો સાંપ ઔર દૂસરે કીડોંકો તેરે મુંહમેં ઘુસને નહીં દેતા ઔર દો ફરિશ્તે તેરી આંખોં પર હૈં. (ઈબ્ને જરીર)

દેખો! નીચે લિખ્ખી જા રહી અહાદીસ પર ગૌર કરો! કે કિસ તરહસે ફરિશ્તોંકે ઝરીએસે ચલાયા જા રહા ગૈબી નિઝામ મોમિનકી હિમાયતમેં આ જાતા હૈ.

હઝરત અબૂ હુરૈરહ (રદિ.) સે રિવાયત હૈ, કે આપ સલ્લલ્લાહુ અલૈહિ વ સલ્લમને ફરમાયા : જો લોગ કસરતસે મસ્જિદોંમેં જમા રેહતે હૈં, યેહી લોગ મસ્જિદકે ખૂંટે હૈં. ઉન લોગોંકે સાથ ફરિશ્તે ભી બૈઠે રેહતે હૈં, અગર વો લોગ મસ્જિદોંમેં કિસી વજહસે મૌજૂદ નહીં હોં, તો ફરિશ્તે ઉન લોગોંકો ઢૂંઢતે હૈં. જબ કભી વો બીમાર હોતે હૈં, તો ફરિશ્તે ઉનકે ઘર જાકર ઉનકી બીમાર પુર્સી કરતે હૈં ઔર જબ વો લોગ અપની કિસી જરૂરતકે લિયે ઘરસે બાહિર આતે હૈં તો ફરિશ્તે

ઉનકી મદદ કરતે હૈં. (મુસ્નદે અહમદ)

હઝરત અબૂ હુરૈરહ (રદિ.) સે રિવાયત હૈ, કે આપ સલ્લલ્લાહુ અલૈહિ વ સલ્લમને ફરમાયા : જુમ્આકે દિન ફરિશ્તે મસ્જિદકે દરવાઝે પર ખડે હોકર, મસ્જિદમેં આનેવાલે લોગોંકા નામ લિખતે રેહતે હૈં. લેકિન જબ ખુત્બા શુરૂ હોતા હૈ, તબ ફ઼રિશ્તે નામ લિખના બંદ કરકે ખુત્બા સુનનેમેં મશ્ગૂલ હો જાતે હૈં. (બુખારી)

હઝરત સલમાન ફારસી (રદિ.) સે રિવાયત હૈ કે આપ સલ્લલ્લાહુ અલૈહિ વ સલ્લમને ફરમાયા : જબ કોઈ મુસલમાન જંગલમેં ઈકામત કેહકર નમાઝ પઢતા હૈ, તો દોનોં ફરિશ્તે (કિરામન કાતિબીન) ઉસકે સાથ નમાઝ પઢતે હૈં. અગર કોઈ મુસલમાન જંગલમેં અઝાન દે ઔર ફિર ઈકામત કેહકર નમાઝ શુરૂ કરે, તો ઉસકે પીછે ફરિશ્તોંકી ઈતની બડી તા'દાદ પઢતી હૈ, જિનકે દોનોં કિનારે દેખે નહીં જા સકતે. (મુસન્નિફ અબ્દુર્રઝ્ઝાક)

હઝરત ઔસ અન્સારી (રદિ.) સે રિવાયત હૈ કે આપ સલ્લલ્લાહુ અલૈહિ વ સલ્લમને ફરમાયા : ઈદકી સુબહ અલ્લાહ તઆલા ફરિશ્તોંકો દુનિયાકે તમામ શહેરોંમેં ભેજતે હૈં. વો ઝમીન પર ઉતરકર તમામ ગલિયોં ઔર રાસ્તોંમેં ખડે હો જાતે હૈં ઔર આવાઝ દેકર કેહતે હૈં, જિસે ઈન્સાન ઔર જિન્નાતકે સિવા સારી મખ્લૂક સુનતી હૈ, કે અય મુહમ્મદ સલ્લલ્લાહુ અલૈહિ વ સલ્લમકી ઉમ્મત! ઉસ કરીમ રબકી બારગાહકી તરફ ચલો, જો ઝિયાદા અતા કરનેવાલા હૈ. ફિર લોગ ઈદગાહકી તરફ જાને લગતે હૈં. (તબરાની)

હઝરત શદ્દાદ બિન ઔસ (રદિ.) સે રિવાયત હૈ કે રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહુ અલૈહિ વ સલ્લમને ફરમાયા : જો મુસલમાન કુરઆનકી કોઈ સૂરત બિસ્તર પર જાકર પઢ લેતા હૈ, તો અલ્લાહ પાક ઉસકી હિફાઝતકે લિયે એક ફરિશ્તા મુકર્રર ફરમા દેતે હૈં. જો ઉસકે જાગને તક ઉસકી હિફાઝત કરતા રેહતા હૈ. (તિરમિઝી)

હઝરત મઅકલ બિન યસાર (રદિ.) સે રિવાયત હૈ કે હુઝૂર સલ્લલ્લાહુ અલૈહિ વ સલ્લમને ફરમાયા : સૂરએ બકરહકી તિલાવત કરને પર ઉસકી હર

આયતકે સાથ અસ્સી (૮૦) ફરિશ્તે આસમાનસે ઉતરતે હૈં. (મુસ્નદે અહમદ)

હઝરત ઈબ્ને ઉમર (રદિ.) સે રિવાયત હૈ કે આપ સલ્લલ્લાહુ અલૈહિ વ સલ્લમને ફરમાયા : જો મુસલમાન રાતકો બાવુઝૂ સોતા હૈ, તો એક ફરિશ્તા ઉસકે જિસ્મકે સાથ લગકર રાત ગુઝારતા હૈ. રાતમેં જબ નીંદસે વો બેદાર હોતા હૈ, તો વો ફરિશ્તા ઉસે દુઆ દેતા હૈ કે અય અલ્લાહ! અપને ઈસ બંદેકી મગફિરત ફરમા દે, ક્યૂંકે બાવુઝૂ સોયા થા. (ઈબ્ને હબ્બાન)

હઝરત અલી (રદિ.) સે રિવાયત હૈ કે હુઝૂર સલ્લલ્લાહુ અલૈહિ વ સલ્લમને ફરમાયા : રહમતકે ફરિશ્તે ઉસ ઘરમેં દાખિલ નહીં હોતે, જિસ ઘરમેં કુત્તા યા તસ્વીરેં હો. (ઈબ્ને માજા)

હઝરત અબૂ હુરૈરહ (રદિ.) સે રિવાયત હૈ કે હુઝૂર સલ્લલ્લાહુ અલૈહિ વ સલ્લમને ફરમાયા : કે રહમતકે ફરિશ્તે ઉન લોગોંકે પાસ ભી નહીં રેહતે, જિનકે પાસ કુત્તા યા ઘંટી હો. (મુસ્લિમ શરીફ)

હઝરત ઈબ્ને ઉમર (રદિ.) સે રિવાયત હૈ કે હુઝૂર સલ્લલ્લાહુ અલૈહિ વ સલ્લમને ફરમાયા : દુશ્મનકે ખિલાફ મુકાબલા કરતે વક્ત ફરિશ્તે ઘોડ દૌડ ઔર તીર અંદાઝીમેં તુમહારે સાથ હોતે હૈં. (તબરાની)

હઝરત આઈશા (રદિ.) ફરમાતી હૈં કે હુઝૂર સલ્લલ્લાહુ અલૈહિ વ સલ્લમને ફરમાયા : જો હાજી સવારીસે હજ કરને જાતે હૈં, ફરિશ્તે ઉનસે મુસાફહા કરતે હૈં. ઔર જો લોગ પૈદલ હજ કરને જાતે હૈં, ફરિશ્તે ઉનસે ગલે મિલતે હૈં. (બયહકી)

હઝરત ઈબ્ને ઉમર (રદિ.) ફરમાતે હૈં. ફરિશ્તે જુમ્આકે દિન પઘડિયાં બાંધકર (જુમ્આકી નમાઝમેં) હાઝિર હોતે હૈં ઔર પઘડી વાલોંકો સૂરજકે છુપને તક સલામ કરતે હૈં. (તારીખ ઈબ્ને અસાકિર)

દેખો મેરે દોસ્તો! એક હૈ ગૈબકા ઈલ્મ હોના. ઔર એક હૈ ગૈબકા યકીન હોના, કે ગૈબકા ઈલ્મ કિતાબોંકે ઝરીઆસે યા કિસીસે સુનકર હાસિલ હો જાતા હૈ, મગર ગૈબકા યકીન, કે ઉસે સીખકર અપને દિલમેં પૈદા કરના પડતા હૈ. ઈસ લિયે

સહાબા (રદિ.) કેહતે થે, કે હમને પેહલે ઈમાન સીખા, ફિર કુરઆન સીખા, યાની પેહલે ગૈબકા યકીન દિલમેં પૈદા કિયા.

કે હઝરત અબૂબક (રદિ.) જબ બૈતુલખલામેં દાખિલ હોનેકા ઈરાદા કરતે, તો અપની ચાદર બિછા દેતે ઔર ફરમાતે, અય મુહાફિઝ ફરિશ્તો! તુમ લોગ યહાં ઈસ ચાદર પર તશરીફ રખ્ખો, ક્યૂંકે મૈંને અલ્લાહ તઆલાસે અહદ કિયા હૈ, કે મૈં બૈતુલખલામેં કોઈ બાત નહીં કરૂંગા. (મુકદ્દમા અબુલ્લૈસ)

હઝરત ઈબ્ને અબ્બાસ (રદિ.) ને ફરમાયા, ગુનાહ કરનેકે બાદ કુછ બાતેં ઐસી હોતી હૈં જો ગુનાહસે ભી બડી હોતી હૈં, કે અગર ગુનાહ કરતે હુએ તુમહેં અપને દાએં બાએંકે ફરિશ્તોંસે શરમ ન આઈ, તો યે ઈસ કિયે હુએ ગુનાહસે ભી બડા ગુનાહ હૈ. (કંઝુલ ઉમ્માલ ૮-૨૨૪)

ગૈબકા યકીન

(૧) એક ઈમાન (આમન બિલ્લાહિ) બિલ્લાહ. યાની ઈસ હકીકતકા પૂરા યકીન, કે સબ કુછ અલ્લાહકી ઝાતસે બનતા ઔર હોતા હૈ, અલ્લાહકે સિવા કિસીસે કુછ નહીં બનતા ઔર હોતા હૈ, ઈસ લિયે બસ ઉસીકો રાઝી કરનેકી ફિક્ર કરની ચાહિયે ઔર ઉસીકે લિયે મરના મિટના ચાહિયે.

(૨) દૂસરે ઈમાન (વલ્ યૌમિલ્ આખિરિ) બિલ યૌમિલ આખિર. યાની ઈસ હકીકતકા પૂરા યકીન, કે યે ઝિંદગી અસલ ઝિંદગી નહીં હૈ, બલ્કે ઈસ ઝિંદગીકે પૂરા હોનેકે બાદ એક દૂસરી ઝિંદગી ઔર દૂસરા આલમ હૈ. ઔર અસલ ઝિંદગી વોહી હૈ, યે ચંદ રોઝા ઝિંદગી બસ ઉસકી તૈયારીકે લિયે હૈ. ઔર ઈન્સાનોંકી કામિયાબી ઔર નાકામીકા દારોમદાર ઉસી હમેશાવાલી ઝિંદગીકી કામિયાબી ઔર નાકામી પર હૈ.

(૩) તીસરા ઈમાન (વ મલાઈકતિહી) બિલ મલાઈકહ. યાની ઈસ બાતકા યકીન, કે યે આલમ જિન ઝાહિરી અસ્બાબસે ચલતા હુવા નઝર આ

રહા હૈ, દર અસલ ઈન અસ્બાસે નહીં ચલ રહા હૈ, બલ્કે અલ્લાહ પાક ફરિશ્તોંકે બાતિની નિઝામકે ઝરીએસે સારે ઝાહિરી નિઝામકો ચલા રહે હૈં. મસલન હમેં નઝર આતા હૈ, કે બારિશ બાદલોંસે ઔર હવાઓંસે હોતી હૈ ઔર જમીનકી ચીઝેં બારિશકે પાનીસે ઉગતી હૈં. ફરિશ્તોં પર ઈમાનકા મતલબ યે હૈ કે હમ ઈસ બાતકા યકીન કરેં, કે અલ્લાહ પાક યે સારે કામ દર અસલ ફરિશ્તોંસે કરા રહે હૈં. ગોયા ઈન ઝાહિરી અસ્બાબકે પીછે ફરિશ્તોંકા નઝર ન આનેવાલા નિઝામ હૈ ઔર ઉસકે પીછે અલ્લાહકી ઝાત ઔર ઉસકા હુકમ ઔર ઉસકી મશિય્યત હૈ.

(૪) ચોથા ઈમાન **(વ કુતુબિહી વ રુસુલિહી)** બિલ કિતાબ વન્નબિય્યીન. યાની અલ્લાહકી નાઝિલ કી હુઈ કિતાબોં ઔર ઉસકે ભેજે હુએ નબિયોંકે બારેમેં યકીન, કે હકીકી ઈલ્મ વોહી હૈ જો અલ્લાહકી કિતાબોંમેં હૈ ઔર જો નબિયોંકે ઝરીએ ઈન્સાનોંકો મિલા હૈ. ઉસકે સિવા જો કુછ હૈ વો ગૈર હકીકી ઔર નાકિસ (અધૂરા) હૈ. મસલન ઈન્સાનોંકી ફલાહ ઔર કામિયાબીકા રાસ્તા વોહી હૈ જો અલ્લાહકે નબિયોંને ઔર અલ્લાહકી નાઝિલ કી હુઈ કિતાબોંને બતાયા હૈ. અગર દુનિયા ભરકે ફિલોસિફર, દાનિશમંદ, અકલમંદ લોગ ઔર લીડર ઈસકે ખિલાફ કેહતે હૈં ઔર સોચતે હૈં તો ગલત હૈ ઔર ઉનકા જહલ હૈ.

હઝરત મૌલાના યૂસુફ સાહબ (રહ.) ફરમાતે થે, કે સારે અહકામાત બાદમેં આએ, સબસે પેહલા હુકમ અલ્લાહકી ઝાત પર યકીન કાઈમ કરનેકા આયા. કે **"આમન બિલ્લાહિ"** અલ્લાહકી ઝાતકા અપને અપને દિલોંમેં યકીન કાઈમ કરના, યે ઈમાનકી જડ ઔર બુન્યાદ હૈ. ક્યૂંકે અલ્લાહકી ઝાત તો ગૈબમેં હૈ. હુઝૂરે અકરમ સલ્લલ્લાહુ અલૈહિ વ સલ્લમકે સિવા અલ્લાહકી ઝાતકો કિસી મખ્લૂકને નહીં દેખા, ખૂદ જિબ્રઈલ અમીનને ભી નહીં. ઈસ લિયે કે જિબ્રઈલ (અલૈ.) બતલાતે હૈં, કે મેરે ઔર અલ્લાહકે દરમિયાન નૂરકે સત્તર (૭૦) પરદોંકી આડ હૈ. અગર ઉનમેંસે એક પરદા ભી હટા દિયા જાએ, તો અલ્લાહકે નૂરકી તજલ્લીસે મૈં જલકર રાખ હો જાઉં. તો અલ્લાહકી ઝાતકો લેકર કહીં શકમેં ન પડ જાએ ઔર અલ્લાહકી ઝાતકા

હી ઈન્કાર ન કર બૈઠે, કે પતા નહીં અલ્લાહકી ઝાતકા વુજૂદ હૈ ભી યા નહીં. ઈસ લિયે કે અબ કિયામત તક કોઈ નબી નહીં આનેવાલા. (હાં, ઈસા અલૈ. કા દૂસરે આસમાનસે ઉતરકર આના બહૈસિયત હુઝૂરે સલ્લલ્લાહુ અલૈહિ વ સલ્લમકે ઉમ્મતીકે હોગા) ઔર યે એક મુસ્તકિલ સવાલ ઈન્સાનકે બીચ રેહતા કે અલ્લાહકી ઝાત હૈ, યા નહીં? બસ ઈસી સવાલકો ખતમ કરનેકે લિયે હી અલ્લાહ રબ્બુલ ઈઝ્ઝતને હુઝૂર સલ્લલ્લાહુ અલૈહિ વ સલ્લમકો અર્શ પર બુલાકર અપના દીદાર કરાયા, કે અલ્લાહકી ઝાત હક હૈ.

અલ્લાહ તઆલાને અપને બંદોંકો ખૂદ યે દઅવત દી હૈ કે વો અલ્લાહ પર ઈમાન લાએં, તાકે અલ્લાહ તઆલા ઉનહેં અપની હિમાયત ઔર હિફાઝતમેં લે લેં.

(હૈસમી : ૫, ૨૩૨)

મેરે દોસ્તો! જો ઝાત હમેશાસે થી ઔર હમેશા રહેગી, ઉસને સબસે પેહલા હુકમ અપને બંદોંકે મુતઅલ્લિક જો નાઝિલ ફરમાયા, વો યે કે "આમન બિલ્લાહિ" અલ્લાહકી ઝાતકા યકીન અપને દિલમેં પૈદા કરો, અબ સવાલ યે પૈદા હોતા હૈ કે કિસ તરહસે અલ્લાહકી ઝાતકા યકીન પૈદા હો? તો અલ્લાહકી ઝાતકા યકીન તભી પૈદા હોગા, જબ હમ અપની ઝાતમેં ગૌરો ફિક્ર કરેંગે.

હઝરત અલી (રદિ.) ને ફરમાયા : કે કોઈ શખ્સ ઉસ વક્ત તક અલ્લાહ તઆલાકો નહીં જાન સકતા, જબ તકકે વો અપને આપકો ન પહેચાન લે, કે

(૧) હમ પાંચસો (૫૦૦) સાલ પેહલે કહાં થે?

(૨) ઈસ દુનિયામેં હમ કહાંસે આએ?

(૩) હમારે જિસ્મકો કિસને બનાયા?

(૪) કૈસે બનાયા?

(૫) સો (૧૦૦) સાલ બાદ હમ કહાં હોંગે, વગૈરહ વગૈરહ, ઈસકે લિયે અબ હમેં કુરઆન ઔર હદીસકી રોશનીમેં અપને આપકો પહેચાનના હૈ, કે હમેં કિસને બનાયા? ક્યૂં બનાયા? કહાં બનાયા? ઔર કૈસે બનાયા?

ઈન્સાનકી પૈદાઈશ

(વ ઈઝ અખઝ રબ્બુક મિમ્બની આદમ મિન્ ઝુહૂરિહિમ ઝુર્રિય્યાતિહિમ્ વ અશ્હદહુમ્ અલા અન્ફુસિહિમ્ અલસ્તુ બિરબ્બિકુમ્ કાલૂ બલા શહિદ્ના અન્ તકૂલૂ યૌમલ્ કિયામતિ ઈન્ના કુન્ના અન્ હાઝા ગાફિલીન)(સૂ. અઅરાફ : ૧૭૨)

અલ્લાહ તઆલાકા ઈરશાદ હૈ : જબ આપકે રબને આદમ (અલૈ.) કી પીઠસે ઉનકી ઔલાદકો પૈદા કિયા, ફિર ઉનસે સવાલ કિયા, કે ક્યા મૈં તુમહારા રબ નહીં હૂં? સબને જવાબ દિયા બેશક! ફિર હમને ગવાહ બનાયા (ફરિશ્તોંકો) હમને યે ઈકરાર (ઈન્સાનોંસે) ઈસ લિયે કરાયા, કે કિયામતકે દિન યે ન કેહને લગેં કે હમેં પતા નહીં થા. (કે આપ હમારે રબ હૈં).

હઝરત ઉબય બિન કઅબ (રદિ.) ઈસ આયતકી તફસીરમેં બયાન ફરમાતે હૈં, કે અલ્લાહ તઆલાને જબ આદમ (અલૈ.) કી પીઠસે ઈન્સાનોંકી રૂહકો નિકાલા ઔર ઉનહેં એક જગહ જમા કિયા, ફિર

ઉનહેં જોડા જોડા બનાયા,

ઉનકી શકલેં બનાઈ,

ઉનહેં બોલનેકી તાકત દી,

ફિર સબસે સવાલ કિયા, કે ક્યા મૈં તુમહારા રબ નહીં હૂં?

સબને જવાબ દિયા, બેશક! આપ હી હમારે રબ હૈં.

ફિર ઈસ ઈકરાર પર અલ્લાહ તઆલાને ફરિશ્તોંકો ગવાહ બનાયા, તાકે કિયામતકે દિન ઉસમેંસે કોઈ યે ન કહે કે,

હમેં પતા નહીં થા.

યકીન માનો "મેરે સિવા કોઈ મા'બૂદ ઔર રબ નહીં હૈ" ઈસ લિયે મેરી રૂબૂબિયતમેં કિસી ચીઝકો શરીક ન કરના. મૈં તુમહારે પાસ નબી ઔર રસૂલ ભેજતા રહૂંગા, જો તુમહેં યે અહદ ઔર પૈમાન યાદ દિલાએંગે ઔર તુમ પર અપની કિતાબેં ઉતારૂંગા.

તો સબને જવાબ દિયા કે હમ ઈકરાર કર ચુકે હૈં કે આપ હી હમારે રબ હૈં, આપકે સિવા હમારા કોઈ રબ નહીં હૈ. (મુસ્નદે અહમદ)

(હલ્ અતા અલલ્ ઈન્સાનિ હીનુમ્ મિનદ્ દહ્રિ લમ્ યકુન્ શૈઅમ્ મઝ્કૂરા, ઈન્ના ખલક્નલ્ ઈન્સાન મિન્ નુત્ફતિન્ અમ્શાજિન્ નબ્તલીહિ ફજઅલ્નાહુ સમીઅમ્ બસીરા) (સૂ. દહર : ૧-૨)

અલ્લાહ તઆલાકા ઈરશાદ હૈ : બેશક ઈન્સાન પર જમાનેમેં ઐસા વક્ત આ ચુકા હૈ, કે વો ભી કાબિલે ઝિક્ર ન થા, કે ઉસસે પેહલે મની થા ઔર ઉસસે પેહલે વો ભી ન થા. હમને ઉસકો મખ્લૂત નુત્ફાસે પૈદા કિયા, તાકે હમ ઉસકા ઈમ્તિહાન લેં, ફિર હમને ઉસે સુનતા દેખતા બનાયા.

મેરે દોસ્તો! અલ્લાહ તઆલા જબ કિસી ઈન્સાનકો ઈમ્તિહાનકે લિયે આલમે અરવાહસે ઈસ દુનિયામેં મુન્તકિલ કરના ચાહતે હૈં, તો મુન્તકિલ કરનેસે ચાર મહીને પેહલે એક મખ્સૂસ તરીકે પર ઉસકી માં કે પેટમેં ઉસકા જિસ્મ બનાના શુરૂ કરતે હૈં.

(મિન્ અય્યિ શૈઈન્ ખલકહૂ મિન્ નુત્ફતિન્ ખલકહૂ ફકદ્દરહૂ. ષુમ્મસ્સબીલ યસ્સરહૂ. ષુમ્મ અમાતહૂ ફઅક્બરહ.) (અબસ : ૧૮-૨૧)

હમને ઈન્સાનકે જિસ્મકો કિસ ચીઝસે બનાયા? મનીકી એક બૂંદસે એક ખાસ અંદાઝમેં. ફિર ઉસકે લિયે રાસ્તા આસાન કર દિયા. ફિર ઉસે મૌત દેકર બરઝખમેં પહોંચા દિયા.

(લકદ્ ખલક્નલ્ ઈન્સાન ફી અહ્સનિ તકવીમ) (સૂ. તીન : ૪)

હમને ઈન્સાનકો બેહતરીન અંદાઝમેં ઝાહિર કિયા હૈ.

(મિન્હા ખલક્નાકુમ્ વ ફીહા નુઈદુકુમ્ વ મિન્હા નુખ્રિજુકુમ્ તારતન્ ઉખ્રા) (સૂ. તા-હા : ૫૫)

ઈસી મિટ્ટીસે જિસ્મ બનાકર હમને તુમહેં (દુનિયા) મેં ઝાહિર કિયા ઔર ફિર ઈસીમેં લૌટાએંગે ઔર ઈસીસે દૂસરી બાર ઝાહિર કરેંગે.

અલ્લાહ તઆલા જિસ મિટ્ટીસે ઉસકા જિસ્મ બનાતે હૈં, ઉસ મિટ્ટીકે

ઝર્રાત જમીનસે લેકર આસમાન તક ફૈલે હુએ હોતે હૈં. અલ્લાહ તઆલા અપની કુદરતસે ઉન ઝર્રાતકો ઈખઠ્ઠા કરકે માં-બાપકી ગિઝાકે સાથ ઉનકે પેટમેં પહોંચાતે હૈં. માં બાપકે જિસ્મમેં પહોંચ ચુકે, ઉન ઝર્રાતકો ફિર ખૂનમેં પહોંચાતે હૈં, ખૂનસે મનીમેં મુન્તકિલ કરતે હૈં, ફિર મનીકે ઉસ બૂંદકો માં કે પેટમેં મૌજૂદ બચ્ચાદાનીમેં પહોંચાતે હૈં.

(ફલ્યન્ઝુરિલ્ ઈન્સાનુ મિમ્મ ખુલિક. ખુલિક મિમ્ માઈન્ દાફિક. યખ્રુજુ મિમ્ બૈનિ સ્સુલ્બિ વત્તરાઈબ) (સૂ. તારિક : ૫-૭)

ઈન્સાનકો દેખના (સોચના) ચાહિયે કે ઉસકા જિસ્મ કિસ ચીઝસે બના હૈ? ઉસકા જિસ્મ ઉછલતે હુએ પાનીસે બના હૈ, જો પીઠ ઔર સીનેકે બીચસે નિકલતા હૈ.

(અફરઐતુમ્ મા તુમ્નૂન વ અન્તુમ્ તખ્લુકૂનહૂ અમ્ નહ્નુલ્ ખાલિકૂન)

(સૂ. વાકિઆ : ૫૮-૫૯)

અલ્લાહ તઆલાકા ઈરશાદ હૈ : અચ્છા યે તો બતાઓ! કે જો મની, તુમ ઔરતોંકે રહમમેં પહોંચાતે હો, ક્યા ઉસ મનીસે તુમ ઈન્સાનકા જિસ્મ બનાતે હો, યા હમ ઉસ જિસ્મકો બનાનેવાલે હૈં?

હઝરત અબ્દુલ્લાહ બિન મસઊદ ફરમાતે હૈં કે રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહુ અલૈહિ વ સલ્લમને ઈરશાદ ફરમાયા : નુત્ફા (મનીકી બૂંદ) ચાલીસ (૪૦) દિન તક રહમમેં અપની હાલત પર રેહતા હૈ, જબ ચાલીસ દિન પૂરે હો જાતે હૈં, તો વો જમા હુવા ખૂન બન જાતા હૈ, ફિર ઈસી તરહ ચાલીસ દિનકે બાદ ગોશ્તકી બોટીમેં તબ્દીલ હો જાતા હૈ, ફિર ઉસમેં હડિયાં પૈદા હોતી હૈં, ફિર અલ્લાહ તઆલા જિસ્મકે સારે આ'ઝા બના દેતે હૈં. (મુસ્નદે અહમદ)

(અલમ્ નજ્અલ્લહૂ ઐનૈનિ વ લિસાનંવ્ વ શફતૈન)

(સૂ. બલદ : ૮-૯)

અલ્લાહ તઆલાકા ઈરશાદ હૈ : ભલા હમને ઉસકો દો આંખેં નહીં દી?! ઔર ઝબાન ઔર દો હોંઠ નહીં દિયે?!

(ઈન્ કુલ્લુ નફ્સિલ્ લમ્મા અલૈહા હાફિઝ) (સૂ. તારિક : ૪)

અલ્લાહ તઆલાકા ઈરશાદ હૈ : કે કોઈ ઈન્સાની જિસ્મ ઐસા નહીં હૈ, જિસ પર હમને નિગરાની કરનેવાલા (ફરિશ્તા) મુકર્રર ન કર રખ્ખા હો.

હઝરત અનસ (રદિ.) સે રિવાયત હૈ કે આપ સલ્લલ્લાહુ અલૈહિ વ સલ્લમને ફરમાયા : અલ્લાહ તઆલાને ઔરતકી બચ્ચાદાની પર એક ફરિશ્તા મુકર્રર કર રખ્ખા હૈ, જો બચ્ચેકે જિસ્મકે બનનેકી મુખ્તલિફ શકલેં અલ્લાહ તઆલાસે બતાતા રેહતા હૈ. કે

અય અલ્લાહ! અબ યે નુત્ફા હૈ.

અય અલ્લાહ! અબ યે જમા હુવા ખૂન હૈ.

અય અલ્લાહ! અબ યે ગોશ્તકા લોથડા હૈ.

ફિર જબ અલ્લાહ તઆલા ઉસ બચ્ચેકો પૈદા કરના ચાહતે હૈં, તો ફરિશ્તા પૂછતા હૈ કે અય અલ્લાહ! ઉસકે બારેમેં ક્યા લિખ્ખૂં?

લડકા યા લડકી?

બદબખ્ત યા નેક બખ્ત?

રોઝી કિતની? ઔર

ઉમર કિતની? યાની યે રૂહ ઈસ તરહ જિસ્મમેં કિતને દિન રહેગી.

(બુખારી : ૬૫૯૫)

હઝરત અબ્દુલ્લાહ બિન અબ્બાસ (રદિ.) ફરમાતે હૈં કે ઔરતકી બચ્ચાદાની પર મુકર્રર ફરિશ્તેકા યે કામ હોતા હૈ. કે જબ બચ્ચેકી માં સોતી હૈ યા લેટતી હૈ, તો યે ફરિશ્તા ઉસ બચ્ચેકા સર ઉપર ઉઠા દેતા હૈ. અગર વો ઐસા ન કરે, તો બચ્ચા ખૂનમેં ગર્ક હો જાએ. (અબૂ શેખ)

હઝરત અનસ (રદિ.) ફરમાતે હૈં કે હુઝૂર સલ્લલ્લાહુ અલૈહિ વ સલ્લમને ફરમાયા : જબ લડકી પૈદા હોતી હૈ, તો અલ્લાહ તઆલા ઉસ લડકીકે પાસ એક ફરિશ્તા ભેજતા હૈ, જો ઉસ પર બહોત ઝિયાદા બરકત ઉતારતા હૈ ઔર કેહતા હૈ, તૂ કમઝોર હૈ, ક્યૂંકે કમઝોરસે પૈદા હુઈ હૈ, ઉસ લડકીકી કફાલત (પરવરિશ)

કરનેવાલેકી કિયામત તક મદદ કી જાતી હૈ. ઔર જબ લડકા પૈદા હોતા હૈ, તો અલ્લાહ તઆલા ઉસકે પાસ ભી એક ફરિશ્તા ભેજતે હૈં, જો ઉસકી આંખકે બીચ બોસા લેતા હૈ ઔર કેહતા હૈ કે અલ્લાહ તઆલા તુઝે સલામ કેહતે હૈં.(તબરાની)

મેરે દોસ્તો! નુત્ફા જબ બચ્ચેદાનીકે અંદર પહોંચ જાતા હૈ, તો બચ્ચેદાનીકા મુંહ બંદ હો જાતા હૈ, જિસ તરહ ગુબારેકે અંદર કિસી ચીઝકો ડાલકર ફિર ઉસમેં હવા ભરકર ગુબારેકા મુંહ બંદ કર દિયા જાતા હૈ, મગર બચ્ચેદાનીમેં સિર્ફ નુત્ફા ડાલા જાતા હૈ, હવા નહીં ભરી જાતી. જૈસે જૈસે બચ્ચેકા જિસ્મ બનકર બઢતા જાતા હૈ, બચ્ચેદાની બગૈર હવાકે ગુબારેકી તરફ ફૂલતી જાતી હૈ, જિસકી વજહસે માં કા પેટ ફૂલકર બડા હોતા રેહતા હૈ. ચાલીસ (૪૦) દિનકે બાદ સફેદ રંગકા નુત્ફા સુર્ખ રંગકા જમા હુવા ખૂન બન જાતા હૈ.

જિસ તરહ ફિરઔનકે પીતે હુએ પાનીકો ખૂનમેં બદલ દિયા થા.

ફિર ચાલીસ (૪૦) દિનકે બાદ ઉસ જમે હુએ ખૂનકો અલ્લાહ તઆલા ગોશ્તકે લોથડેમેં બદલ દેતે હૈં. જિસ તરહ ફિરઔનકે હાથમેં પકડે હુએ રોટીકે ટુકડેકો મેન્ડકમેં બદલ દિયા થા.

યા જિસ તરહ ઉમ્મુલ મુઅમિનીન ઉમ્મે સલમા (રદિ.) કે યહાં પ્યાલેમેં રખ્ખે હુએ ગોશ્તકો પત્થરમેં બદલ દિયા થા.

ઔર મૂસા (અલૈ.) કા મશ્હૂર વાકિઆ જિસે અલ્લાહ તઆલાને કુરઆનમેં બયાન ફરમાયા હૈ કે મૂસા (અલૈ.) કી લાઠીકો સાંપ બના દિયા ઔર સાંપકો ફિર લાઠી બના દિયા, કે નઝર તો વો લાઠી આ રહી થી, મગર ન વો લાઠી થી ઔર ન હી સાંપ, કે અસલકે એ'તિબારસે ન વો લાઠી થી ઔર ન સાંપ. ઈસ લિયે કે ન લાઠી સાંપ બન સકતી હૈ ઔર ન સાંપ લાઠી બન સકતા હૈ, મગર ઐસા હુવા. તો ઈસસે પતા ચલતા હૈ કે ચાહે લાઠી હો યા સાંપ યા કોઈ ભી નઝર આને યા નઝર ન આનેવાલી મખ્લૂક. વો મખ્લૂક ચાહે,

ચ્યૂંટીકી હો યા જિબ્રઈલકી,

જમીનકી હો યા આસમાનકી,

ઝર્રેકી હો યા પહાડકી,

કતરેકી હો યા સમંદરકી,

યાની અર્શસે લેકર ફર્શ (જમીન) કે દરમિયાનકી કોઈ ભી મખ્લૂક હો, ઉન સબકી હૈસિયત એક કઠપુત્લીસે ઝિયાદા નહીં હૈ. ઉન સબકે અંદર અલ્લાહકા જો અમ્ર કામ કર રહા હૈ વો અસલ ચીઝ હૈ. અલ્લાહ તઆલા ઉન શકલોંસે જબ ચાહેંગે, જહાં ચાહેંગે, જૈસે ચાહેંગે ઔર જો ચાહેંગે વો હોગા.

જૈસે માં કે પેટમેં નુત્ફેકો જમા હુવા ખૂન, જમે હુએ ખૂનકો ગોશ્તકા લોથડા ઔર ઉસ ગોશ્તકે લોથડે પર જિસ્મકે આ'ઝાકા બનના કે આધા ઈંચકે ગોશ્તકે લોથડેકે અંદર હડ્ડિયોંકા ઢાંચા બનાકર દિલ, ગુરદા, તિલ્લી, ફેફડા વગૈરહ બનાકર નસોંકા જાલ બિછા દેતે હૈં. ફિર ગોશ્તકે લોથડેકે ઉપર આંખ, નાક, કાન, મુંહ, હાથ, પૈર વગૈરહ અપની કુદરતસે બનાતે હૈં. ઈન્સાનોંકે જિસ્મ બનાનેકી યે તરતીબ, અલ્લાહ તઆલાને મુકર્રર કી હૈ. હાં તીન ઈન્સાન ઈસ તરતીબસે બાહિર હૈં.

(૧) આદમ (અલૈ.)

(૨) હવ્વા (અલૈ.)

(૩) ઈસા (અલૈ.)

જિસ્મસે ખૂનકા આના જાના

હમ સબ અપને અપને બારેમેં ભી જાન લેં, કે હમ સબકા જિસ્મ ભી અલ્લાહ તઆલાને ઈસી તરતીબસે બનાયા હૈ, જિસ જિસ્મકો હમ અપની મિલકિયત સમઝકર અપની મરઝી પર ઈસ્તે'માલ કર રહે હૈં. હાલાંકે અલ્લાહ તઆલાને યે જિસ્મ અપની મરઝી પર ઈસ્તે'માલ હોનેકે લિયે દિયા થા. તો જબ ઈસ અંદાઝમેં અલ્લાહ તઆલા ઈન્સાનકા જિસ્મ બના દેતે હૈં, તો જિસ્મકો સબસે પેહલે ખૂનકી જરૂરત પડતી હૈ. અલ્લાહ તઆલાને ગૈબી ખઝાનેસે ઈસ જિસ્મમેં બરાહે રાસ્ત ખૂન ભેજતે હૈં, મગર ઈન્સાનોંકો આસમાનોંકે ઉપરસે ખૂનકા આના નઝર નહીં આતા.

જિસ તરહ બુખારકા ઈન્સાનકે જિસ્મસે ખૂનકા લે જાના નઝર નહીં આતા, કે હઝરત સલમાન (રદિ.) ફરમાતે હૈં કે એક દિન બુખારને હુઝૂર સલ્લલ્લાહુ અલૈહિ વ સલ્લમકે ઘરકે અંદર આનેકી ઈજાઝત ચાહી. હુઝૂર સલ્લલ્લાહુ અલૈહિ વ સલ્લમને ઉસસે પૂછા, તુમ કૌન હો?

ઉસને કહા કે મૈં બુખાર હૂં, મૈં ગોશ્તકો કાટતા હૂં ઔર ખૂન ચૂસતા હૂં.

હુઝૂર સલ્લલ્લાહુ અલૈહિ વ સલ્લમને ઉસસે ફરમાયા : તુમ "કુબા" વાલોંકે પાસ ચલે જાઓ! ચુનાંચે બુખાર કુબા વાલોંકે પાસ ચલા ગયા ઔર ઉન સબકા ઈતના ખૂન ચૂસા ઔર ગોશ્ત કાટા કે ઉનકે ચેહરે પીલે હો ગયે. તો ઉનહોંને આકર હુઝૂર સલ્લલ્લાહુ અલૈહિ વ સલ્લમસે બુખારકી શિકાયત કી.

હુઝૂર સલ્લલ્લાહુ અલૈહિ વ સલ્લમને ઉન લોગોંસે ફરમાયા : કે તુમ લોગ ક્યા ચાહતે હો? અગર તુમ ચાહો તો મૈં અલ્લાહસે દુઆ કર દૂં, તો અલ્લાહ તઆલા બુખારકો વાપસ બુલા લેં, ઔર અગર તુમ લોગ ચાહો તો બુખારકો રેહને દો, જિસસે તુમ લોગોંકે સારે ગુનાહ મઆફ હો જાએં.

કુબાવાલોંને અર્ઝ કિયા, યા રસૂલલ્લાહ સલ્લલ્લાહુ અલૈહિ વ સલ્લમ! આપ બુખારકો રેહને દેં. (અલ બિદાયહ વ ન્નિહાયહ : ૬-૧૬૦)

ઈસ રિવાયતસે યે પતા ચલતા હૈ કે જિસ તરહ બુખારકા ઈન્સાનકે જિસ્મસે ખૂનકા લે જાના નઝર નહીં આતા, ઈસી તરહ અલ્લાહ તઆલા અપને ગૈબી ખઝાનેસે જબ જિસ્મમેં ખૂન ભેજતે હૈં, તો ઉસ ખૂનકા આના ભી કિસીકો નઝર નહીં આતા. ઈસ જમાનેમેં યે બાત મોબાઈલ ઔર કમ્પ્યૂટર વગૈરહસે સમઝી જા સકતી હૈ, કે આપકે મોબાઈલ પર મેસેજકા આના યા રીચાર્જ કરાને પર પૈસેકા આના કિસીકો નઝર નહીં આતા. ઈસી તરહ કમ્પ્યૂટર પર કિસી કિતાબ યા કિસી ઔર ચીઝકા ડાઉનલોડ કરના કિસીકો નઝર નહીં આતા. ઈસ બાતકો ખૂદ અલ્લાહ તઆલાને પરિંદોંકે અંદરસે અંડોંકો નિકાલકર સમઝાયા હૈ કે

(વ તુખ્રિજુલ્ હય્ય મિનલ્ મય્યિતિ વ તુખ્રિજુલ્ મય્યિત મિનલ્ હય્યિ વ તર્ઝુકુ મન્ તશાઉ બિગૈરિ હિસાબ) (સૂ. આલે ઈમરાન : ૨૭)

તૂહી બે જાનસે જાનદાર પૈદા કરે, ઔર તૂહી જાનદારસે બેજાન પૈદા કરે, તૂહી જિસે ચાહે બેશુમાર રોઝી દે.

ઈમામ અહમદ બિન હમ્બલ (રહ.) ફરમાતે થે, કે હમને તો અપને રબકો મુરઘીકે અંડેસે પહેચાના હૈ કે રબ અલ્લાહ હૈં.

મેરે દોસ્તો! હમેં યે ધોકા લગા હૈ કે હમ

પૈસેસે પલતે હૈં.

દુકાનસે પલતે હૈં.

મહેનતસે પલતે હૈં.

ખેતીસે પલતે હૈં.

નોકરીસે પલતે હૈં.

ઈસસે બડી દુનિયામેં કોઈ ઝૂઠ નહીં કે હમ ચીઝોંસે પલતે હૈં યા અપની મહેનતસે પલતે હૈં.

હઝરત મૌલાના યૂસુફ સાહબ (રહ.) ફરમાતે થે કે જો ઈન્સાન, ઈનમેંકી કિસી ભી ચીઝસે પલનેકા યકીન લેકર મરેગા, તો ખુદાકી કસમ! વો કબ્રકે કિસી ભી સવાલકા જવાબ નહીં દે પાએગા. (હઝરતજીકી યાદગાર તકરીરેં)

ઈસ લિયે હઝરત સુફયાન સૌરી (રહ.) ઔર અબ્દુલ્લાહ બિન મુબારક (રહ.) હમેશા યે બાંત એ'લાનિયા કહા કરતે થે, કે અગર જમીન તાંબેકી હો જાએ ઔર આસમાન લોહેકા હો જાએ, દુનિયામેં કોઈ સામાન ઔર ઈન્સાન ભી ન હો, તબ ભી મુઝે યે ખયાલ ન આએગા, કે મેરે ખાને પીનેકા ક્યા હોગા.

હઝરત હસન બસરી (રહ.) ફરમાતે થે : કે અગર જમીન તાંબેકી હો જાએ ઔર આસમાન લોહેકા હો જાએ, દુનિયામેં કોઈ સામાન ઔર ઈન્સાન ભી ન હો, ફિર અગર કિસી ઈન્સાનકે દિલમેં યે ખયાલ આ જાએ, કે મેરે ખાને પીનેકા ક્યા હોગા?

તો યે ખયાલ..... ઉસકે અંદરકે શિર્કકી વજહસે આયા હૈ, ઉસકે અંદર ઈમાન નહીં હૈ.

મેરે દોસ્તો! હઝરત ઉમર (રદિ.) ને ફરમાયા : કે ઈમાન સિર્ફ ઈમાની સૂરત બના લેનેસે નહીં મિલતા. (કંઝુલ ઉમ્માલ : ૮/૨૧૦)

હઝરત ઈબ્ને મસઊદ (રદિ.) ને ફરમાયા : કોઈ બંદા ઉસ વક્ત તક ઈમાનકી હકીકત તક નહીં પહોંચ સકતા, જબ તક વો ઈમાનકી ચોટી તક ન પહોંચ જાએ, ઔર ઈમાનકી ચોટી પર ઉસ વક્ત તક નહીં પહોંચ સકતા, જબ તક ઉસકે નઝદીક ફકીરી માલદારીસે, ઔર છોટા બનના બડા બનનેસે ઝિયાદા મહેબૂબ ન હો જાએ ઔર ઉસકી તા'રીફ કરનેવાલા ઔર ઉસકી બુરાઈ કરનેવાલા બરાબર ન હો જાએ. (હુલ્યહ : ૧/૧૩૨)

હઝરત ઉમર (રદિ.) ને ફરમાયા : અય લોગો! અપને બાતિનકી ઈસ્લાહ કર લો, તુમહારા ઝાહિર ખૂદ ઠીક હો જાએગા. તુમ અપની આખિરતકે લિયે અમલ કરો, તુમહારે દુનિયાકે કામ અલ્લાહ તઆલાકી તરફસે ખૂદ બખૂદ હો જાએંગે.

(અલ બિદાયહ વ ન્નિહાયહ ૭/૫૬)

બગૈર કમાએ કૈસે પલેંગે?

એક સાથીને એક સાથીકી ચાર મહીનેકી તશ્કીલ કી, કે ઈમાનકો સીખનેકે લિયે આપ ભી અલ્લાહકે રાસ્તેમેં ચલો! તો ઉસને કહા કે મુઝે ભી ઈસકા યકીન હૈ કે અલ્લાહ પાલતે હૈં, પસ અગર મૈં ચાર મહીનેકે લિયે જમાઅતમેં ચલા ગયા, તો મેરે બુઢ્હે માં-બાપ ઔર મેરે બીવી બચ્ચોંકા ક્યા હોગા? અકેલા મૈં હી કમાનેવાલા હૂં, મૈં અગર કમાકર નહીં લાઉંગા તો ખૂદ ક્યા ખાઉંગા ઔર અપને બીવી બચ્ચોં ઔર માં બાપકો ક્યા ખિલાઉંગા? કે બેશક પાલનેવાલે તો અલ્લાહ હી હૈં મગર બગૈર કમાએ હમ લોગ કૈસે પલેંગે?

ઉસ સાથીને કહા કે ભાઈ! યેહી ચીઝ તો સીખનેકે લિયે નિકલના હૈ કે આપ દુકાનસે નહીં પલ રહે હો, બલ્કે આપકો ઔર આપકે ઘર વાલોંકો અલ્લાહ તઆલા બરાહે રાસ્ત અપની કુદરતસે પાલ રહે હૈં. હાં ચૂંકે ઈન્સાનકો દુનિયામેં

ઈમ્તિહાનકે લિયે ભેજા ગયા હૈ, ઈસ લિયે ઉસે ચીઝોંસે પલના નઝર આ રહા હૈ, મગર સારી મખ્લૂકકો અલ્લાહ તઆલા બરાહે રાસ્ત અપની કુદરતસે હી પાલ રહે હૈં. લેકિન વો ઈસ બાતકો માનને પર રાઝી ન હુવા, કે અલ્લાહ અપની કુદરતસે પાલ રહે હૈં ઔર ઉસકે એ'તિબારસે ઉસકી બાત ભી ઠીક હૈ. ક્યૂંકે બીસ (૨૦) સાલસે વો કમાકર હી પલ રહા હૈ. યેહી હાલ સબકા હૈ, કે બેશક પાલનેવાલે તો અલ્લાહ હી હૈં, મગર બગૈર કમાએ હમ લોગ કૈસે પલેંગે? ચૂંકે કમા રહે હૈં તબ હી પલ રહે હૈં. તો ઉસ સાથીકી તશ્કીલ કરનેવાલેને કહા, કે જો તુમ કેહ રહે હો, યે તુમહારા ગલત યકીન હૈ ઔર યે બિલકુલ ઝૂઠી બાત હૈ કે કોઈ કિસી સબબસે પલતા હૈ, બલ્કે હર એકકો અલ્લાહ તઆલા અપની કુદરતસે પાલ રહે હૈં. અબ રહી બાત કે કૈસે પાલ રહે હૈં? તો મેરી બાત સુનો, મૈં તુમહેં બતાતા હૂં કે તુમ દુકાનસે નહીં પલ રહે હો, બલ્કે અલ્લાહ પાલ રહે હૈં.

દેખો! મિસાલકે તૌર પર જબ તુમ કભી દુકાન જા રહે હોગે, તો રાસ્તેમેં તુમહારા એક કારસે એક્સીડન્ટ હો જાએ, લોગ તુમહેં વહાંસે ઉઠાકર કરીબકે એક નર્સિંગ હોમ (દવાખાના) લે જાએંગે, મગર વહાંકે ડાક્ટર તુમહારી હાલતકો દેખકર તુમહેં મેડીકલ કોલેજ ભેજ દેંગે, મેડીકલ કોલેજ પહોંચને પર વહાંકે ડાક્ટર તુમહારી હાલત દેખકર તુમહારે ઘર વાલોંસે કહેંગે, કે ઉનકે હાથ પૈર નીલે પડ ગયે હૈં ઔર ઉનકે સારે જિસ્મમેં ઝહર ફૈલ રહા હૈ. લિહાઝા ઈનકે દોનોં હાથ ઔર દોનોં પૈર ઓપરેશન કરકે કાટને પડેંગે, તભી ઉનકી જાન બચા પાએંગે. તો અબ બતાઓ તુમહારે ઘરવાલે ડાક્ટરસે ક્યા જવાબ દેંગે?

ક્યા યે જવાબ દેંગે, કે ઉનકે હાથ પૈર ન કાટિયે. હમ લોગ ઉનકો ઈસી હાલમેં ઘર વાપસ લે જા રહે હૈં?

તો ઉસને જવાબ દિયા કે નહીં, બલ્કે મેરે ઘરવાલે કહેંગે કે ડાક્ટર સાહબ! ઉનકા ઓપરેશન કર દીજિયે.

તશ્કીલ કરનેવાલેને કહા, ફિર ઓપરેશન હો જાનેકે બાદ જબ ઓપરેશન થિયેટરસે તુમહેં બાહિર લાયા ગયા, તો તુમહારા પાંચ ફિટ કા જિસ્મ અબ ઢાઈ ફિટ

બચા. ફિર તીન મહીને તક તુમહેં હોસ્પિટલમેં હી રેહના પડા, જબ તુમહારે ઝખ્મ વગૈરહ સૂખ ગયે તો તુમહારે ઘરવાલે તુમહેં હોસ્પિટલસે ઘર વાપસ લે આએ, તો ઘર આને પર ન અબ તુમ દુકાનકે કાબિલ રહે ઔર ન દુકાન તુમહારે કાબિલ રહી. ચૂંકે તુમ દુકાનસે પલ રહે થે, ઔર અપની મહેનતસે પલ રહે થે, તો દો ચાર દિનકે બાદ હી તુમહારી મૌત હો જાએગી, ક્યૂંકે અબ દુકાન પર કમાને તો જા નહીં પાઓગે ઔર તુમહારી મૌતકે દો ચાર દિનકે બાદ તુમહારે ઘરવાલે ભી મર જાએંગે, ક્યૂંકે ઉન સબકો તુમ પાલતે થે!

યે સુનકર વો બોલા નહીં મૈં મરૂંગા નહીં.

તશ્કીલ કરનેવાલેને પૂછા, ક્યૂં નહીં મરોગે? ક્યૂંકે તુમ તો દુકાનસે પલતે થે? ઉસને કહા કે અલ્લાહ કોઈ ઔર રાસ્તા ખોલ દેંગે.

તશ્કીલ કરનેવાલેને કહા કે ઈસકા મતલબ યે હુવા કે તુમ દુકાનસે નહીં પલ રહે થે? મગર તુમ તો યે કેહ રહે થે કે પાલનેવાલે તો અલ્લાહ હૈં પસ અગર મૈં દુકાન નહીં જાઉંગા તો કૈસે પલૂંગા? ઈસકા મતલબ યે હુવા કે તુમહારે અંદર દુકાનસે પલનેકા જો યકીન થા, વો ગલત થા અચ્છા અબ બતાઓ કે અલ્લાહ તઆલા તુમહેં કૈસે પાલેંગે?

ઉસને તશ્કીલ કરનેવાલેકે ઈસ સવાલકા જબ કોઈ જવાબ ન દિયા. તો તશ્કીલ કરનેવાલેને ઉસસે કહા, કે મૈં બતાઉં તુમ કૈસે પલોગે?

ઉસને કહા કે હાં બતાઓ.

તશ્કીલ કરનેવાલેને કહા, કે અબ તુમહારે સુસર દુબઈસે તુમહેં હર મહીને પાંચ હજાર (૫૦૦૦) રૂપિયે ભેજેંગે, કે અબ તુમ તો અપાહજ (મા'ઝૂર) હો ગયે. તો અપની બેટી ઔર નવાસેકી મુહબ્બતમેં વો પૈસે ભેજેંગે. અબ જબ વહાંસે પૈસા આએગા તો તુમહારે અંદર સુસરસે પલનેકા યકીન બનેગા ઔર દુકાનસે પલનેકા યકીન નિકલેગા. મગર અબ તુમ યે કહોગે કે પાલનેવાલે તો અલ્લાહ હૈં, મગર સુસરકે બગૈર કૈસે પલેંગે? જબ કે બીસ (૨૦) સાલસે તુમ અપને અંદર દુકાનસે પલનેકે યકીનકે સાથ ઝિંદગી ગુઝાર રહે થે, અગર ઉસી હાલ પર તુમહારી મૌત

આ જાતી તો અલ્લાહકી રૂબૂબિયતમેં તુમ દુકાનકો શરીક કરકે મરતે, કે જિસ તરહ પેહલે તુમ દુકાનસે નહીં પલ રહે થે જો બાત આજ ખૂદ તુમહારે સામને હૈ. ઈસી તરહ યે બાત ભી સચ્ચી હૈ કે તુમ સુસરસે નહીં પલોગે, બલ્કે અલ્લાહ પાલેંગે. ચૂંકે ઈન્સાનકા હર પલ ઈસ દુનિયામેં ઈમ્તિહાન લિયા જા રહા હૈ. ઈસ લિયે દુનિયામેં ઈન્સાનકો ચીઝોંસે, સામાનસે, માલસે ઔર લોગોંસે અપના પલના નઝર આએગા. મગર ખુદાકી કસમ! સચ્ચી બાત યે હૈ કે હર એકકો અલ્લાહ તઆલા અપની કુદરતસે પાલ રહે હૈં. અબ સુસરકે પૈસેસે પલોગે તો દુકાનસે પલનેકા યકીન નિકલકર સુસરસે પલનેકા યકીન પૈદા હોગા.

તશ્કીલ કરનેવાલેને ઉસસે ફિર પૂછા! કે અચ્છા અબ યે બતાઓ અગર તુમહારે સુસરકા દુબઈમેં ઈન્તિકાલ હો જાએ ઔર વહાંસે પૈસે આના બંદ હો જાએ, ફિર તુમ લોગ કૈસે પલોગે?

ઈસ બાર ઉસને જવાબ દિયા કે અલ્લાહ તઆલા કિસી ઔર રાસ્તેસે પાલેંગે.

તશ્કીલ કરનેવાલેને ફિર ઉસસે સવાલ કિયા કે અચ્છા યે બતાઓ અગર જમીન તાંબેકી હો જાએ આસમાન લોહેકા હો જાએ, દુનિયામેં કોઈ સામાન ઔર ઈન્સાન ભી ન હોં, જમીન પર સિર્ફ તુમ તુમહારે બીવી બચ્ચે ઔર તુમહારે માં બાપ યાની કુલ પાંચ લોગ રેહ જાઓ તુમ સબકી મૌત હો જાએગી! ઈસ લિયે કે,

હઝરત ઈબ્ને ઉમર (રદિ.) સે રિવાયત હૈ કે આપ સલ્લલ્લાહુ અલૈહિ વ સલ્લમને ફરમાયા : ઈન્સાનકે દિલમેં એક ખયાલ ફરિશ્તા ડાલતા હૈ ઔર એક ખયાલ શયતાન ડાલતા હૈ. શયતાનકી તરફસે આનેવાલા ખયાલ યે હોતા હૈ કે વો અલ્લાહકે ગૈરસે હોનેકો ઔર અલ્લાહકે કરનેસે જો સબ કુછ હો રહા હૈ, ઉસકે ઝુઠલાને પર ઉભારતા હૈ.

ફરિશ્તેકી તરફસે આનેવાલા ખયાલ યે હૈ કે વો અલ્લાહકા કેહના માન લેને ઔર અલ્લાહ હી કરેંગેકી તસ્દીક પર ઉભારતા હૈ. લિહાઝા જો શખ્સ અપને અંદર ફરિશ્તેકા ખયાલ પાએ, તો ઉસે અલ્લાહકા શુક્ર કરતે હુએ ઈસ ખયાલ પર

જમના ચાહિયે, ઔર અગર અપને અંદર શયતાનકા લાયા હુવા ખયાલ પાએ, તો ઉસકો શયતાનસે અલ્લાહકી પનાહ માંગના ચાહિયે. (તિરમિઝી)

મુરઘીકે અંડેસે રબકી પહેચાન

ઈસ લિયે ઉસ વક્ત જબ શયતાન તુમહારે દિલમેં યે ખયાલ ડાલે, તો મુરઘીકે અંડેકો સોચકર અપને આપકો સમઝાના કે અલ્લાહ તઆલા કિસ તરહસે ઈસ છિલકેકે અંદર બચ્ચેકો બનાતે ઔર ઉસકી પરવરિશ કરતે હૈં, કે મુરઘીકા અંડા ચારોં તરફસે બંદ હોતા હૈ ઔર છિલકેકે નીચે એક વોટરપ્રુફ ઝિલ્લી હોતી હૈ જો છિલકા ફોડને પર હમેં નઝર આતી હૈ. મુરઘીકા અંડા જિસે પાનીમેં ઉબાલકર, યા ફિર ઉસે ફોડકર, ફેંટકર જિસકા આમલેટ બનાકર ખાયા જાતા હૈ. કે ઉસે ઉબાલકર, યા આમલેટ બનાકર ખાનેમેં, ન તો મુરઘીકે રંગ બેરંગે પર હમેં નઝર આતે હૈં ઔર ન હી આંખ, પૈર, ખૂન વગૈરહ હી નઝર આતે હૈં. લેકિન અલ્લાહ રબ્બુલ ઈઝ્ઝત અપની કુદરતસે ઉસ છિલકેકે અંદર મુરઘીકી શકલ બનાતે હૈં ઔર શકલ બનાકર ફિર ઉસકે અંદર વહાં રૂહ ઔર રિઝક પહોંચાતે હૈં. તો જબ યે મુરઘીકા બચ્ચા અલ્લાહસે મિલી તાકતકા ઈસ્તે'માલ કરકે છિલકેકો ફોડકર બાહિર આતા હૈ, અગર ઉસી વક્ત ઉસ બચ્ચેકો ચાકૂસે ઝબહ કરકે દેખા જાએ તો ઉસકે જિસ્મસે ખૂન ટપકતા હુવા નઝર આએગા.

યે બાત યહાં પર ઈસ વજહસે લિખ રહા હૂં ક્યૂંકે આજ સારી દુનિયાકે અંદર ઈસ બાતકો બોલા જા રહા હૈ કે ફલ ઔર મેવોંસે, ગલ્લોં ઔર સબ્ઝિયોંકે ખાને ઔર પીનેસે, જિસ્મકે અંદર ખૂન બનતા ઔર બઢતા હૈ ઔર ઉસસે ભી દો કદમ આગે યે બાત ચલ રહી હૈ કે ઈન્જેકશન, ટેબ્લેટ, સીરપ, યા ટોનિક ઔર હકીમકે મા'જૂન, યા વેધકી ફંકી ઔર જડીબુટ્ટિયોં ઔર ભસ્મસે ભી ઈન્સાનકે જિસ્મકે અંદર ખૂન બનતા ભી હૈ ઔર બઢતા ભી હૈ. તો ભલા અંડેસે નિકલનેવાલે મુરઘીકે બચ્ચેકે અંદર યે ખૂન કહાંસે આ ગયા? જબકે છિલકા તો ચારોં તરફસે બંદ થા ફિર

યે ખાને પીનેકી ચીઝેં ભલા ઉસકે અંદર કૈસે પહોંચ ગઈ? તો યે લોગ જવાબ દેતે હૈં, કે અંડેકે અંદર અલ્લાહ પાક અપની કુદરતસે ખૂન બનાતે ઔર બળ્હાતે હૈં, લેકિન ઈન્સાનકે જિસ્મમેં ઉન ખાને પીનેકી ચીઝોંસે ભી ખૂન બનતા ઔર બળ્હતા હૈ ઔર અલ્લાહ રબ્બુલ ઈઝ્ઝત અપની કુદરતસે ભી ખૂન બનાતે ઔર બળ્હાતે હૈં.

મેરે દોસ્તો! યે બોલ ઝબાનસે નિકાલના, યે તો દૂરકી બાત હૈ, બલ્કે ઐસા સોચના ભી શિર્ક હૈ કે અલ્લાહ પાકકી કુદરતમેં હમને ઈન ચીઝોંકો શરીક બનાયા હુવા હૈ. ઈમાનકો ન સીખનેકી વજહસે ઈસ તરહકે બોલ આજ દુનિયામેં બોલે જા રહે હૈં. ઈસી બેબુન્યાદ બોલોંકી વજહસે ઉમ્મતકા કમાયા હુવા માલ ઉન ચીઝોંકે ખરીદને પર ખર્ચ હો રહા હૈ. જબકે ગોશ્ત ઔર ખૂનસે તઅલ્લુક રખનેવાલી હદીસે કુદસી પર ભી ઝરા ગૌર કર લિયા જાએ, જિસમેં અલ્લાહ પાકકા યે ઈરશાદ હૈ કે :

"જબ મૈં અપને મોમિન બંદેકો કિસી બીમારીમેં મુબ્તલા કરતા હૂં, ફિર યે અપની ઈયાદત કરનેવાલોંસે મેરી શિકાયત નહીં કરતા, તો મૈં ઉસે અપની કૈદસે આઝાદ કર દેતા હૂં, યાની ઉસકે ગુનાહોંકો મઆફ કર દેતા હૂં, ફિર ઉસે ઉસકે ગોશ્તસે બેહતર ગોશ્ત દેતા હૂં ઔર ઉસે ઉસકે ખૂનસે બેહતર ખૂન દેતા હૂં."

નાફકે ગંદે ખૂનસે પરવરિશ

ઈસી તરહ મેરે દોસ્તો! આજ દુનિયામેં યે બોલા જા રહા હૈ, કે માં કે પેટકે અંદર રેહ રહે બચ્ચેકી પરવરિશ અલ્લાહ પાક નાફકે ગંદે ખૂનસે કરતે હૈં. અબ યહાં ઝરા ઈસ બાત પર ભી ગૌર કર લિયા જાએ કે ઈન્સાન, જો સારી મખ્લૂકમેં સબસે ઝિયાદા અશરફ હૈ ઔર ફરિશ્તોંસે ભી જિસ ઈન્સાનકો સિજદહ કરાયા જા ચુકા હો, તો ઉસ ઈન્સાનકી પરવરિશ નાફકે ગંદે ખૂનસે કી જાએ, ઔર જિસ મુરઘીકો હમેં પકાકર ખાનેકી ઈજાઝત હૈ ઉસ મુરઘીકે બચ્ચેકો અંડેકે છિલકેમેં બગૈર નાફકે પરવરિશ કી જાએ, કે ઈન્સાનકો તો નઊઝુબિલ્લાહ માં કે પેટમેં ગંદે ખૂનસે

રોઝી પહોંચાઈ જાએ ઔર મુરઘીકે બચ્ચેકો અંડેકે છિલકોંકે અંદર બગૈર નાફકે બરાહે રાસ્ત અલ્લાહકી આનેવાલી રોઝી હાસિલ હો. તો ઈસ તરહ રોઝીકે હાસિલ કરનેમેં મુરઘીકા બચ્ચા ઈન્સાનસે અફઝલ હો ગયા. અસલ બાત યે હૈ કે માં કે પેટમેં જબ ચાર મહીનેમેં બચ્ચેકા જિસ્મ બન જાતા હૈ, તો અલ્લાહ તઆલા આલમે અરવાહસે ઉસ જિસ્મમેં રૂહ ભેજતે હૈં. જિસ્મકે અંદર રૂહ આનેકે બાદ જિસ્મકો ગિઝાકી જરૂરત પડતી હૈ. દેખો! જબ કિસીકે જિસ્મસે રૂહ નિકલ જાતી હૈ, તો ફિર ઉસ જિસ્મકો કિસી ચીઝકી જરૂરત નહીં પડતી હૈ. લેકિન જબ જિસ્મમેં રૂહ હોતી હૈ, તો જિસ્મકો ગિઝાકી જરૂરત પડતી હૈ. માં કે પેટમેં અલ્લાહ તઆલા અપની કુદરતસે બચ્ચેકો ગિઝા પહોંચાતે હૈં, જિસ્મકો ગિઝા મિલ જાનેકે બાદ વો પેશાબ પાખાનાકે મકામસે, પેશાબ પાખાના કરતા હૈ. યહાં પર યે બાત બિલકુલ સાફ હો ગઈ કે બચ્ચેકો માં કે પેટમેં ગિઝા પહોંચાઈ જાતી હૈ. વરના ઈન્સાન અગર કુછ ખાએ પીએગા નહીં તો ઉસે પેશાબ પાખાના નહીં હોગા.

મેરે દોસ્તો! રોઝીકા તઅલ્લુક બરાહે રાસ્ત અલ્લાહકી ઝાતસે હૈ. હઝરત ઉમર (રદિ.) ને ફરમાયા : કે બંદેકે ઔર ઉસકી રોઝીકે દરમિયાન એક પરદા પડા હુવા હૈ. અગર બંદા સબ્રસે કામ લેતા હૈ, તો ઉસકી રોઝી ખૂદ ઉસકે પાસ આ જાતી હૈ. ઔર અગર વો બેસોચે સમઝે રોઝી કમાનેમેં ઘુસ જાતા હૈ, તો વો ઉસ પરદેકો ફાડ લેતા હૈ. લેકિન અપની મુકદ્દરસે ઝિયાદા નહીં પાતા હૈ.

(કંઝુલ ઉમ્માલ ૮/૨૧૦)

અલ્લાહ તઆલાને ઈસ દુનિયામેં ઈન્સાનકી રોઝીકા હાસિલ હોના, યે ઈન્સાનકે ગુમાન પર રખ્ખા હૈ. ખૂદ અલ્લાહ તઆલા ફરમાતે હૈં : કે,

"મેરા બંદા મુઝસે જૈસા ગુમાન કરેગા મૈં ઉસકે સાથ વૈસા હી મઆમલા કરૂંગા." અબ અગર ઈન્સાનકે અંદર માલસે હોનેકા ગુમાન હૈ, તો ઉસકા કામ માલસે હોગા, ઔર અગર દુનિયામેં ફૈલી હુઈ ચીઝોં ઔર સામાનસે કામ હોનેકા ગુમાન હૈ તો ઉસ રાસ્તેસે હોગા. ઈસ ગુમાનકા નુકસાન યે હુવા કે આદમીકે અંદર જિસ ચીઝસે હોનેકા ગુમાન હોગા, વો ઉસી ચીઝકા મોહતાજ હોગા.

શેરકા કાન મરોડ દિયા

હઝરત ઈબ્ને ઉમર (રદિ.) એક મરતબા કહીં જા રહે થે, રાસ્તેમેં ઉનહેં એક જગહ પર કુછ લોગ ખડે હુએ મિલે, ઉનહોંને ઉન લોગોંસે પૂછા કે તુમ લોગ રાસ્તેમેં ક્યૂં ખડે હો? લોગોંને બતાયા કે આગે રાસ્તેમેં એક શેર ખડા હૈ, જિસકે ડરકી વજહસે હમ લોગ યહાં રૂકે હુએ હૈં, યે સુનકર હઝરત ઈબ્ને ઉમર (રદિ.) અપની સવારીસે નીચે ઉતરે ઔર ચલકર શેરકે પાસ પહોંચે ઔર ઉસકે કાનકો પકડકર મરોડા, ફિર ઉસકી ગરદન પર એક થપ્પડ મારકર ઉસે વહાંસે ભગા દિયા, ફિર વાપસ આતે હુએ અપને આપસે ફરમાયા : અય ઈબ્ને ઉમર!

"હુઝૂર સલ્લલ્લાહુ અલૈહિ વ સલ્લમને સચ કહા થા, કે ઈબ્ને આદમ પર વોહી ચીઝ મુસલ્લત હોતી હૈ ઈબ્ને આદમ જિસ ચીઝસે ડરતા હૈ. અગર ઈબ્ને આદમ અલ્લાહકે સિવા કિસી ઔર ચીઝસે ન ડરે, તો અલ્લાહ તઆલા ઉસ પર ઔર કોઈ ચીઝ મુસલ્લત ન હોને દેં. ઈબ્ને આદમ ઉસી ચીઝકે હવાલે કર દિયા જાતા હૈ, જિસ ચીઝસે ઉસે નફા યા નુકસાન હોનેકા યકીન હોતા હૈ. અગર ઈબ્ને આદમ અલ્લાહકે સિવા કિસી ઔર ચીઝસે નફા યા નુકસાનકા યકીન ન રખ્ખે, તો અલ્લાહ તઆલા ઉસે કિસી ઔર ચીઝકે હવાલે ન કરેં." (કંઝુલ ઉમ્માલ : ૭/૫૯)

ઈસ તરહ રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહુ અલૈહિ વ સલ્લમને સહાબએ કિરામ (રદિ.) કે અંદર સિર્ફ અલ્લાહ હીસે હોનેકા ગુમાન પૈદા કરાયા થા, જિસકી વજહસે સહાબા (રદિ.) કે અંદર અલ્લાહકી મોહતાજગી થી, કે હર વક્ત હર આન હર લમ્હા વો અપને આપકો અલ્લાહકા મોહતાજ સમઝતે થે, ઔર જબ કિસીકે સાથ કોઈ મઆમલા હો જાતા થા, તો વો અલ્લાહ હીસે કેહતા થા. અપની હર જરૂરતકો વો લોગ અલ્લાહ હીકે સામને પેશ કરતે થે. વો અપની રોઝિયાં ઉસ રાસ્તેસે હાસિલ કરતે થે, જિસ રાસ્તેકો હુઝૂરને ઉનહેં બતલાયા થા. આજ તો હમ સિર્ફ ખાને પીનેકો હી રોઝી સમઝતે હૈં. કિસીસે અગર પૂછો કે રોઝી કિસે કેહતે હૈં? તો વો ઉનહીં ચીઝોંકો ગિના દેગા. હાલાંકે ઈન્સાનકે જિસ્મકી હર

જરૂરતકો રોઝી કેહતે હૈં. દેખો! ઈસ જિસ્મકે ખાલિક ઔર માલિક અલ્લાહ હૈં, ઈસ વક્ત દુનિયામેં રેહ રહે હમ સાત (૭) અરબ ઈન્સાનોંમેંસે દોસો (૨૦૦) સાલ પેહલે કિસીકા ભી જિસ્મ ઈસ દુનિયામેં નહીં થા. ઈસ જિસ્મકો અલ્લાહ તઆલાને અપની કુદરતસે ઈસ દુનિયામેં ઉસકા ઈમ્તિહાન લેનેકે લિયે બનાયા હૈ. કૈસે બનાયા? ઉસકી ખબર કુરઆન ઔર હદીસકે ઝરીએ હમેં દે દી ગઈ હૈ, કે માં કે પેટમેં બગૈર કિસી ઝરીએકે હમારે જિસ્મકી જરૂરતોંકો પૂરા કિયા. બચ્ચાદાનીકે અંદર ખૂન, હવા ઔર ગિઝાકા ઈન્તિઝામ કિયા, ફિર જૈસે હી હમ માં કે પેટસે બાહિર આએ, તો જિસ્મમેં તાકત, આંખોંકો રોશની, મુંહકો બોલ, કાનોંકો આવાઝ, દિમાગકો સોચનેકી કુવ્વત વગૈરહ, ઈન તમામ જરૂરતોંકો પૂરા કિયા ઔર આજ ભી ઈન જરૂરતોંકો અલ્લાહ હી પૂરી કર રહે હૈં. અગર ઈન તમામ જરૂરતોંકો પૈસે લેકર દેતે, કે

એક પૈસા સેકન્ડ, લેકર આંખોંકી રોશની દેતે,
એક પૈસા સેકન્ડ, લેકર ઝબાનકા બોલ દેતે,
એક પૈસા સેકન્ડ, લેકર કાનોંમેં આવાઝ દેતે,

જૈસે મોબાઈલ પર એક પૈસા સેકન્ડ હમારે બોલને ઔર સુનનેકા લેતે હૈં. અગર અલ્લાહ ભી અપને બંદોંસે ઉસકા ચાર્જ લેતે, તો ઈન્સાન ક્યા કરતા? આંખોંકી રોશની, ઝબાનકે બોલ, કાનોંમેં આવાઝ, જિસ્મમેં તાકત વગૈરહ, યે વો ચીઝેં હૈં, જિસે ઈન્સાન કોઈ કીમત દેકર હાસિલ કરના ચાહેગા, મગર અલ્લાહ રબ્બુલ ઈઝ્ઝત હૈં, ઉનહોંને સારી મખ્લૂકકી રોઝીકા ઝિમ્મા ખૂદ લે રખ્ખા હૈ, ઈસ લિયે હર એકકી રોઝી વો ખૂદ પહોંચા રહે હૈં. હમ ઝરા ઈસ બાત પર ગૌર કરેં કે હમારે જિસ્મકી વો જરૂરતેં કે આંખોંકી રોશની, ઝબાનકે બોલ, કાનોંમેં આવાઝ, જિસ્મમેં તાકત, જિનહેં અલ્લાહ રબ્બુલ ઈઝ્ઝતકે સિવા કોઈ નહીં દે સકતા, વો બગૈર પૈસે ઔર બગૈર હમારી કિસી મહેનતકે હમેં મિલ રહી હૈં, તો રોટી, દાલ, યા બોટી, કપડે વગૈરહ ક્યા યે હમેં પૈસેસે યા હમારી મહેનતસે હાસિલ હો રહી હૈં?

નહીં મેરે દોસ્તો! યે ચીઝેં ભી અલ્લાહ રબ્બુલ ઈઝ્ઝત હી હમેં દે રહે હૈં,

મગર દિખ રહા હૈ ચીઝોંસે મિલતે હુએ. ક્યૂંકે યેહી ઈન્સાનકા ઈમ્તિહાન હૈ, કે અલ્લાહ રબ્બુલ ઈઝ્ઝતને ઈસ દુનિયાકે અંદર ઈન્સાનકી રોઝીકા દારોમદાર ઈન્સાનકે ગુમાન પર રખ્ખા હૈ. અગર ઈન્સાનકે અંદર માલસે હોનેકા ગુમાન હૈ, તો ઉસકા કામ માલસે હોગા, ઔર અગર દુનિયામેં ફૈલી હુઈ ચીઝોં ઔર સામાનસે કામ હોનેકા ગુમાન હૈ, તો ઉસ રાસ્તેસે હોગા. ઈસ ગુમાનકા નુકસાન યે હૈ કે આદમીકે અંદર જિસ ચીઝસે હોનેકા ગુમાન હોગા, વો ઉસી ચીઝકા મોહતાજ હોગા.

સહાબાવાલી બાત ઔર સહાબાવાલા ગુમાન હમ મુસલમાનોંકે અંદર પૈદા હો જાએ, ઉસકે લિયે હમ મુસલમાનોંકો સબસે પેહલે ઈમાન સીખના પડેગા. ઈસ લિયે કે અલ્લાહ રબ્બુલ ઈઝ્ઝતને કિયામત તક આનેવાલે ઈન્સાનોંકે લિયે સહાબાવાલા ઈમાન ઔર સહાબાવાલે આ'માલકો નમૂના બનાયા હૈ.

મેરે દોસ્તો! આજ ઈમાનકો ન સીખનેકી વજહસે ઈન્સાન ઈમ્તિહાનકી ચીઝોંસે ઈત્મીનાન હાસિલ કરના ચાહતા હૈ. જબકે ઈત્મીનાનકા હાસિલ હોના અલ્લાહ તઆલાને જિસ્મકે સહીહ ઈસ્તેમાલ પર રખ્ખા હૈ. હમારે જિસ્મકે આ'ઝા અલ્લાહ તઆલાકી મરઝી પર, ઉનકે હુકમોં પર ઈસ્તેમાલ હોને લગેં, કે આંખ, કાન, ઝબાન, દિમાગ, હાથ, પૈર ઔર શરમગાહ હરામસે બચ જાએં. ઉસકે લિયે મસ્જિદોંમેં ઈમાનકે હલ્કે લગાકર ઈમાનકો સીખના હૈ, ઔર ઈતના ઈમાન સીખના હૈ, કે હમારે જિસ્મકે આ'ઝા હરામસે બચ જાએં. વરના આજ મુસલમાન હલાલ કમાનેકે બાવુજૂદ હલાલ ખાનેકે બાવુજૂદ ઔર હલાલ પહેનનેકે બાવુજૂદ.

હરામ બોલ રહા હૈ.

હરામ દેખ રહા હૈ.

હરામ સુન રહા હૈ, ઔર

હરામ સોચ રહા હૈ.

ઈમાનકો ન સીખનેકી વજહસે હી આજ મુસલમાન અપને ઈમાનસે બેપરવાહ હૈ. અગર ઉસે અપને ઈમાનકી પરવાહ હોતી તો યો હરામસે બચ રહા હોતા.

ઈમાનકા નૂર દિલસે નિકલકર સર પર

મુસ્લિમ શરીફકી હદીસ હૈ "કે રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહુ અલૈહિ વ સલ્લમને ફરમાયા : જબ કિસી મોમિનસે ગુનાહે કબીરહ (બડા ગુનાહ) હો જાતા હૈ તો ઈમાનકા નૂર ઉસકે દિલસે નિકલકર ઉસકે સર પર સાયા કર લેતા હૈ, જબ તક વો તૌબા નહીં કરતા, વો નૂર ઉસકે જિસ્મમેં વાપસ નહીં આતા, સોચો ઝરા! હમેં અપને ઈમાનકી કિતની ફિક્ર હૈ? કે ક્યા હમને કભી ઉલમાએ કિરામસે યે જાનનેકી જરૂરત મહેસૂસ કી હૈ કે ગુનાહે કબીરહ ક્યાં ક્યા હૈં? ઔર ઉનકી તા'દાદ કિતની હૈ? મેરે દોસ્તો! ઈમાનકો ન સીખનેકી વજહસે આજ ઉમ્મતને ઈલ્મકો ઈમાન સમઝ લિયા હૈ ઔર નમાઝ, રોઝા, હજ ઔર ઝકાતકો ઈસ્લામ સમઝ લિયા હૈ. હાલાંકે યે ઈસ્લામકી બુન્યાદ હૈં, ઈસ્લામ નહીં હૈં. દઅવતકી ઈસ મુબારક મહેનતસે યેહી બાત ચાહી જા રહી હૈ, કે મુસલમાન અપને ઈમાનકો લેકર ફિક્રમંદ હો જાએં. ઈસીકે લિયે હઝરત મૌલાના સઅદ સાહબ દામત બરકાતુહુમ અપની અપની મસ્જિદોંમેં ઈમાનકે હલ્કે કાઈમ કરનેકે લિયે બારબાર કેહ રહે હૈં.

અબ ઈમાનકે સીખનેમેં સબસે પેહલે અલ્લાહ રબ્બુલ ઈઝ્ઝતકી ઝાતકા યકીન અપને દિલમેં પૈદા કરના હૈ, વો અલ્લાહ જિસકે નામકે બોલસે યે સારી કાઈનાત કાઈમ હૈ. હદીસમેં આતા હૈ કે જબ તક ઈસ દુનિયામેં અલ્લાહકે નામકા બોલ ઝબાનસે બોલનેવાલા રહેગા, ઉસ વક્ત તક યે દુનિયા ઈસી તરહ કાઈમ રહેગી, ઔર જિસ દિન કિસીકે મુંહસે લફ્ઝ "અલ્લાહ" નહીં નિકલેગા ઉસ વક્ત ચાહે જમીન પર દસ અરબ ઈન્સાન આબાદ હોં.

ઉનમેંસે એક અરબ ઈન્સાન ઉસ વક્ત એન્જીનિયર હોં.

એક અરબ ઈન્સાન ડૉક્ટર હોં.

એક અરબ ઈન્સાન પ્રોફેસર હોં.

એક અરબ ઈન્સાન સાઈન્ટિસ્ટ હોં.

હર ઈન્સાન અરબપતી હો.

હર ઈન્સાનકે પાસ દસ દસ કિલો સોના હો.

ગર્ઝ યે કે ઈસ દુનિયામેં ઈતના સબ કુછ હોનેકે બાવુજૂદ, જિસ દિન ઈસ જમીન પર કિસી એક ઈન્સાનકે ભી મુંહસે અગર લફઝ અલ્લાહ નહીં નિકલેગા તો ઉસી દિન યે આસમાન ફટ જાએગા, જમીન રેઝા રેઝા હો જાએગી, સબ કુછ ખતમ કર દિયા જાએગા. અબ બૈઠકર સોચો! ઈસ દુનિયાકે બારેમેં જિસકો પાનેકે લિયે હમ ક્યા કુછ નહીં કર રહે હૈં, જબકે હર ઈન્સાનકે લિયે યે દુનિયા મુકદર હો ચુકી હૈ, ઈન્સાન અપને મુકદ્દરસે લડાઈ લડકર ક્યા હાસિલ કર લેગા?

જો દુનિયા અલ્લાહકે નામકે બોલકી વજહસે કાઈમ હૈ, જી હાં! સિર્ફ મુંહસે નિકલે હુએ બોલ, કે આપને અમેરિકામેં રેહનેવાલે અપને ભાઈકો ફોન કિયા, ઉસને આપકે ફોનકો રીસિવ કિયા, તો આપ યહાંસે બોલે "હેલો" તો આપકે મુંહસે નિકલે હુએ બોલ "હેલો", યહાંસે તેરહ હજાર પાંચસો ચવ્વન (૧૩૫૫૪) કિલોમિટર દૂર એક સેકન્ડમેં હવામેં હોતે હુએ હિંદુસ્તાનસે અમેરિકા પહોંચ ગયા, અગર મુંહસે નિકલે હુએ ઉન બોલોંકો કોઈ આદમી પકડના ચાહે, તો ટેપરીકોર્ડમેં કેસેટ લગાકર પકડ સકતા હૈ, યા મોબાઈલસે ટેપ કરકે પકડ સકતા હૈ.

લફઝ "અલ્લાહ" કી તાકત

મેરે દોસ્તો! ઈમાનકો ન સીખનેકી વજહસે હમેં લફઝ "અલ્લાહ" કી તાકતકા અંદાઝા નહીં હૈ. એક ચોરસે લફઝ "પોલિસ" કી તાકતકે બારેમેં પૂછો, કે કોઈ ચોરકે સામને "પોલિસ" કેહ દે, તો ઉસકા ક્યા હાલ હોતા હૈ, કે ઉસકા જિસ્મ કાંપ ઉઠતા હૈ. ઝરા સોચો! કે જિસ અલ્લાહકે બોલ પર સારી કાઈનાત કાઈમ હૈ. અગર ઉસ અલ્લાહકા યકીન કોઈ અપને દિલમેં પૈદા કર લે તો આપ ખૂદ યે બતલાઓ કે યે તમામ કાઈનાત ક્યા ઉસકે પીછે પીછે ન ચલેગી? દેખો! ચોરકે દિલમેં પોલિસકી ઝાત ઔર ઉસકી તાકતકા યકીન હોતા હૈ, ઈસી તરહ મુસલમાનકે અંદર અલ્લાહકી ઝાત ઔર ઉસકી તાકતકા યકીન હોના ચાહિયે, જિસકો હમ મુસલમાનોંને અપને

અંદર પૈદા નહીં કિયા, અગર પૈદા કિયા હોતા, અલ્લાહકા નામ સુનકર હમારા ભી જિસ્મ કાંપ ઉઠતા, અલ્લાહકા નામ સુન કર અગર હમારા દિલ ન ડરે, યે તો હમારે લિયે રોનેવાલી બાત હૈ, કે ઈમાન હો ઔર દિલ ન ડરે ઐસે કૈસે હો સકતા હૈ. હાં! યે કુરઆનકી બાત હૈ અલ્લાહ તઆલાને કુરઆનમેં ઈમાનકી નિશાની બયાન ફરમાઈ,

(ઈન્નમલ્ મુઅ્મિનૂનલ્લઝીન ઈઝા ઝુકિરલ્લાહુ વજિલત કુલૂબુહુમ્ વ ઈઝા તુલિયત્ અલૈહિમ્ આયાતુહૂ ઝાદત્હુમ્ ઈમાનંવ્ વ અલા રબ્બિહિમ્ યતવક્કલૂન)

"કે ઈમાનવાલે તો વોહી હૈં કે જબ ઉનકે સામને અલ્લાહકા નામ લિયા જાતા હૈ તો ઉનકે દિલ ડર જાતે હૈં. ઔર જબ અલ્લાહ તઆલાકી ખબરેં ઉનહેં સુનાઈ જાતી હૈં, તો ઉન ખબરોંકો સુનકર ઉનકે યકીન બઢ જાતે હૈં. ઔર વો લોગ સિર્ફ અપને રબ પર હી તવક્કુલ કરતે હૈં. (સૂ. અન્ફાલ : ૨)

અબ અગર કિસી શખ્સને અપને દિલકે અંદર અલ્લાહકી ઝાતકા સિફાતે રૂબૂબિયતકે સાથ યકીન પૈદા કર લિયા હૈ. તો જૈસે હી ઉસ શખ્સકી ઝબાનસે કોઈ બોલ નિકલેંગે, વો બોલ બરાહે રાસ્ત આસમાનોંકો પાર કરતે હુએ અર્શ પર પહોંચ જાએંગે. ફિર બરાહે રાસ્ત અલ્લાહ રબ્બુલ ઈઝ્ઝત અપની કુદરતસે ઉસકા કામ બનાએંગે, જિસ તરહ આજ મોબાઈલકે સામને બોલકર કામ બનાએ જા રહે હૈં, સહાબા (રદિ.) ને ઈસસે બડે બડે કામ અલ્લાહ રબ્બુલ ઈઝ્ઝતસે આસમાનોંકે ઉપરસે બનવાએ હૈં.

એક મરતબા અબૂ રૈહાના (રદિ.) નાવ પર જા રહે થે, ઉસ પર બૈઠે હુએ વો સૂઈસે અપની કાપીકો સિલ રહે થે, અચાનક હવાકે ઝોંકેસે ઉનકે હાથસે સૂઈ છૂટકર સમંદરમેં ગિર ગઈ, ઉનહોંને આસમાનકી તરફ દેખકર દુઆ કી, અય અલ્લાહ! તુઝે તેરી કસમ મેરી સૂઈ વાપસ કર દે! ઈતના કેહકર ઉનહોંને પાનીમેં દેખા તો ઉનકી સૂઈ પાનીકે ઉપર પડી હુઈ થી, ઉનહોંને અપની સૂઈ ઉઠા લી ઔર કાપી સિલને લગે. (ઈસાબહ : ૨/૧૫૭)

હઝરત અબૂબક્ર (રદિ.) ને અપની બાંદી ઝનીરહ (રદિ.) કો આઝાદ કિયા, તો ઉનકી આંખોંકી રોશની ચલી ગઈ, ઉસ પર કુરૈશકે સરદારને કહા : તુમહેં લાત ઔર ઉઝ્ઝાને અંધા કર દિયા, યે સુનકર હઝરત ઝનીરહ (રદિ.) ને કહા કે તુમ લોગ ગલત કેહતે હો, બૈતુલ્લાહકી કસમ! લાત ઔર ઉઝ્ઝા કિસીકે કામ નહીં આ સકતે, ન હી યે કિસીકો નફા પહોંચા સકતે હૈં ઔર ન હી કિસીકો નુકસાન પહોંચા સકતે હૈં, ઈતના કેહના થા કે અલ્લાહને ઉનકી આંખોંકી રોશની વાપસ કર દી. (ઈસાબહ : ૪/૩૧૪)

હઝરત ઈબ્ને અબ્બાસ (રદિ.) ફરમાતે હૈં કે એક બાર હઝરત ઉમર (રદિ.) ને હમ લોગોંસે કહા કે ચલો હમ લોગ અપની કૌમકી જમીન પર ચલતે હૈં, ચુનાંચે હમ લોગ ચલ પડે, મૈં ઔર ઉબય બિન કઅબ (રદિ.) જમાઅતસે કુછ પીછે રેહ ગયે થે. ઈતનેમેં એક બાદલ તેઝીસે આયા ઔર બરસને લગા, તો ઉબય બિન કઅબ (રદિ.) ને કહા અય અલ્લાહ! ઈસ બારિશકી તકલીફકો હમસે દૂર કર દે. ચુનાંચે હમ બારિશમેં ચલતે રહે લેકિન હમારી કોઈ ચીઝ બારિશસે ન ભીગી. જબ હમ દોનોં હઝરત ઉમર (રદિ.) ઔર ઉનકે સાથિયોંકે પાસ પહોંચે તો ઉન લોગોંકે જાનવર કજાવે ઔર સારા સામાન ભીગા હુવા થા. હમ લોગોંકો ભીગા ન દેખકર હઝરત ઉમર (રદિ.) ને હમસે પૂછા કે ક્યા તુમ લોગ કિસી દૂસરે રાસ્તેસે આએ હો? જિસકી વજહસે બારિશસે નહીં ભીગે. મૈંને ઉનસે બતલાયા કે ઉબય બિન કઅબ (રદિ.) ને યે દુઆ કર દી થી, કે અય અલ્લાહ! હમસે ઈસ બારિશકી તકલીફકો દૂર કરે દે. યે સુનકર હઝરત ઉમર (રદિ.) ને ફરમાયા કે તુમ લોગોંને અપને સાથ હમારે લિયે ભી દુઆ ક્યૂં ન કી?

(મુન્તખબુલ કંઝ : ૪/૧૩૨)

હઝરત ખાલિદ બિન વલીદ (રદિ.) કે પાસસે એક આદમી મશક લેકર ગુઝરા, ઉનહોંને ઉસસે પૂછા કે ઈસ મશકમેં ક્યા હૈ? ઉસને કહા શહદ હૈ. હઝરત ખાલિદ (રદિ.) ને દુઆ કી કે અય અલ્લાહ! ઉસે સિરકા બના દે, જબ વો આદમી અપને સાથ વાલોંકે પાસ પહોંચા તો ઉન લોગોંસે કહા કે આજ મૈં જો શરાબ લાયા

હૂં, વૈસી શરાબ અરબ વાલોંને કભી પી ન હોગી, યે કેહકર ઉસને મશક કા મુંહ ખોલકર શરાબ ઉંડેલી, તો શરાબકી જગહ ઉસમેંસે સિરકા નિકલતા દેખકર ઉસને કહા કે અલ્લાહકી કસમ ખાલિદકી દુઆ લગ ગઈ.

(અલ બિદાયહ વ ન્નિહાયહ : ૭/૧૧૪)

હઝરત ઈબ્ને ઉમર (રદિ.) કો યે ખબર મિલી કે ઝિયાદ હિજાઝે મુકદ્દસકા ભી વાલી બનના ચાહતા હૈ, ઉનહેં ઉસકી બાદશાહતમેં રેહના પસંદ ન આયા, તો ઉનહોંને યે દુઆ કી, અય અલ્લાહ! તૂ અપની મખ્લૂકમેંસે જિસકે બારેમેં ચાહતા હૈ ઉસે કત્લ કરવાકર ઉસકે ગુનાહોંકે કફ્ફારેકી સૂરત બના દેતા હૈ. (ઝિયાદ) ઈબ્ને સુમૈયા અપની મૌત મરે, કત્લ ન હો, ચુનાંચે ઝિયાદકે અંગૂઠેમેં ઉસી વક્ત તાઊનકી ગિલ્ટી (ગાંઠ) નિકલ આઈ ઔર જુમ્આ આનેસે પેહલે હી મર ગયા.

(ઈબ્ને અસાકિર, મુન્તખબુલ કંઝ : ૫/૨૩૧)

(કરબલામેં) એક આદમીને ખડે હોકર પૂછા, ક્યા આપ લોગોંમેં હુસૈન (રદિ.) હૈં? લોગોંને કહા હાં હૈં. ઉસ આદમીને હઝરત હુસૈન (રદિ.) કો ગુસ્તાખીકે અંદાઝમેં કહા, આપકો જહન્નમકી બશારત હો! હઝરત હુસૈન (રદિ.) ને ફરમાયા, મુઝે બશારતેં હાસિલ હૈં, એક તો નિહાયત મહેરબાન રબ વહાં હોંગે, દૂસરે વો નબી સલ્લલ્લાહુ અલૈહિ વ સલ્લમ વહાં હોંગે, જો સિફારિશ કરેંગે ઔર ઉનકી સિફારિશ કુબૂલ કી જાએગી, લોગોંને પૂછા તૂ કૌન હૈ? ઉસને કહા, મૈં ઈબ્ને જુવેરહ યા ઈબ્ને જુવેઝહ હૂં. હઝરત હુસૈન (રદિ.) ને યે દુઆ કી "અય અલ્લાહ! ઉસકે ટુકડે ટુકડે કરકે ઉસે જહન્નમમેં ડાલ દે. ચુનાંચે ઉસકી સવારી ઝોરસે બિદકી જિસસે વો સવારીસે ઈસ તરહ નીચે ગિરા, કે ઉસકા પાંવ રકાબમેં ફંસા રેહ ગયા ઔર સવારી તેઝ ભાગતી રહી ઔર ઉસકા જિસ્મ ઔર સર જમીન પર ઘિસટતા રહા, જિસસે ઉસકે જિસ્મકે ટુકડે ગિરતે રહે. અલ્લાહકી કસમ! આખિરમેં સિર્ફ ઉસકી ટાંગ રકાબમેં લટકી રેહ ગઈ.

(હૈસમી : ૯/૧૯૩)

આસમાનસે અંગૂરકે ટોકરેકે સાથ દો ચાદરેં ભી

હઝરત લૈસ બિન સઅદ (રહ.) કેહતે હૈં કે મૈં હજકો ગયા, મક્કા પહોંચકર મૈં અસરકી નમાઝકે વક્ત જબલે અબૂ કબીસ પર ચઢ ગયા. વહાં મૈંને એક સાહબકો દુઆ માંગતે હુએ દેખા કે વો

"યા રબ્બિ યા રબ્બિ" ફિર

"યા રબ્બાહુ યા રબ્બાહુ" ફિર

"યા અલ્લાહુ યા અલ્લાહુ" ફિર

"યા હય્યુ યા હય્યુ" ફિર

"યા કય્યૂમુ યા કય્યૂમુ" કેહતે રહે

ફિર સાત મરતબા "યા અર્હમ રાહિમીન" કહા ઔર કેહને લગે, અય અલ્લાહ! અંગૂર ખાનેકો જી ચાહ રહા હૈ, અંગૂર દે દે ઔર મેરી ચાદરેં પુરાની હો ગઈ હૈં વો ભી દે દે.

લૈસ (રહ.) કેહતે હૈં, ખુદાકી કસમ! ઉનકી ઝબાનસે યે લફ્ઝ પૂરે નિકલે ભી નહીં થે કે એક ટોકરા અંગૂરોંસે ભરા હુવા ઉનકે સામને આસમાનસે ઉતરા, ઉસમેં દો ચાદરેં ભી રખ્ખી હુઈ થીં. હાલાંકે ઉસ વક્ત સારે અરબમેં કહીં અંગૂરકા નામો નિશાન નહીં થા. ઉનહોંને અંગૂરકા એક ગુચ્છા ટોકરેસે ખાનેકે લિયે નિકાલા તો મૈંને આવાઝ દેકર કહા કે ઉન અંગૂરોંમેં મેરા ભી હિસ્સા હૈ. ઉનહોંને પીછે પલટકર દેખા તો ઉનકી નઝર મુઝ પર પડી, મુઝસે કહા કે ઈસમેં તુમહારા હિસ્સા કૈસે હૈ? મૈંને કહા કે જબ આપ દુઆ કર રહે થે તો મૈં આપકી દુઆ પર આમીન કેહ રહા થા. યે સુનકર ઉનહોંને વો ગુચ્છા મુઝે પકડા દિયા ઔર કેહને લગે કે ઈસે યહીં બૈઠકર ખાઓ, મૈંને ઈસે યહીં પર ખાનેકે લિયે માંગા હૈ. ઘર લે જાનેકે લિયે નહીં. મૈંને વો અંગૂર લેકર ખાએ તો બગૈર બીજકે, ઉન અંગૂરોંકા મૈં ઉમ્ર ભર મઝા ન ભૂલા. (રૌઝુર્રિયાહીન)

એક મરતબા ઈબ્રાહીમ ખવાસ (રહ.) જંગલસે હોકર જા રહે થે. ઉનહેં

રાસ્તેમેં એક ઈસાઈ મિલા, ઉસને ઉનસે કહા કે અય મુહમ્મદી! મુઝે ભી અપને સાથ લેતે ચલો, ઉનહોંને ઉસે અપને સાથ ચલનેકી ઈજાઝત દે દી, કે ઠીક હૈ ચલો, સાત દિન તક હમ દોનોં ભૂખે પ્યાસે ચલતે રહે, સાતવેં દિન ઉસ ઈસાઈને મુઝસે કહા કે અય મુહમ્મદી! આજ કુછ ખાને પીનેકા ઈન્તિઝામ કરો, તો મૈંને અલ્લાહ તઆલાસે દુઆ કી, કે અય અલ્લાહ! ઈસ કાફિરકે સામને આજ મુઝે ઝલીલ ન કીજિયેગા, હમ લોગોંકે ખાને પીનેકા ઈન્તિઝામ કર દીજિયે, ઉસી વક્ત આસમાનસે એક ખ્વાંન ઉતરા, જિસમેં રોટિયાં, ભુંના હુવા ગોશ્ત, તાઝી ખજૂરેં ઔર સાથમેં પાની ભરા હુવા લોટા ભી રખ્ખા થા. હમ દોનોંને ઉસે ખાયા પિયા ઔર ચલ દિયે.

સાત દિન તક હમ લોગ ફિર ભૂખે પ્યાસે ચલતે રહે. સાતવેં દિન મૈંને ઉસ ઈસાઈસે કહા કે આજ તુમ ખાને પીનેકા ઈન્તિઝામ કરો. યે સુનકર વો લકડીકા સહારા લગાકર આસમાનકી તરફ દેખને લગા. ફિર ઉસને અપની ઝબાનસે કુછ કહા, બસ ઉસી વક્ત આસમાનસે દો ખ્વાન ઉતરે, જિનમેં હર ચીઝ મેરે ખ્વાનસે દુગની (ડબલ) થી. યે દેખકર મૈં હૈરાન હો ગયા ઔર રંજકી વજહસે મૈંને ખાના ખાનેસે ઈન્કાર કર દિયા. ઉસ ઈસાઈને મુઝસે કહાકે આપ ખાના ખા લીજિયે, ફિર મૈં આપકો દો ખૂશખબરિયાં સુનાઉંગા, મૈંને ઉસસે કહા કે પેહલે ખૂશખબરી સુનાઓ, ફિર મૈં ખાના ખાઉંગા, ઉસને મુઝસે બતાયા કે તુમહારે લિયે પેહલી ખૂશખબરી યે હૈ કે મૈં મુસલમાન હો ગયા હૂં, ઔર દૂસરી ખૂશખબરી યે હૈ કે યે જો આસમાનસે ખાના આયા હૈ, યે મૈંને અલ્લાહ તઆલાસે તુમહારે સદકએ તુફૈલમેં માંગા હૈ.

(ફઝાઈલે સદકાત)

હઝરત અબ્દુલ્લાહ (રદિ.) ફરમાતે હૈં કે મૈં કાફલેકે સાથ જા રહા થા રાંસ્તેમેં મૈંને એક ઔરતકો દેખા કે કાફલેસે આગે આગે જા રહી થી. મૈંને ખયાલ કિયા કે યે ઝઈફા ઈસ લિયે આગે આગે જા રહી હૈ, કે કહીં કાફલેસે છૂટ ન જાએ, મેરે પાસ ચંદ દિરહમ થે, જિનહેં મૈં અપને જેબસે નિકાલકર ઉસકો દેને લગા ઔર મૈંને કહા કે જબ કાફલા મંઝિલ પર ઠેહરે, તો મુઝે તલાશ કરકે મિલ લેના, મૈં કાફલે વાંલોંસે કુછ ચંદા કરકે તુઝકો દે દૂંગા, જિસસે તુમ અપને લિયે કિરાયે પર સવારી લે

લેના. ઉસને મેરી બાત સુનકર અપના હાથ ઉપરકો ઉઠાયા તો ઉસકી મુઠ્ઠી કિસી ચીઝસે ભર ગઈ, જબ ઉસને અપના હાથ ખોલા તો વો દિરહમસે ભરા હુવા થા. વો દિરહમ ઉસને મુઝે દિયે ઔર મુઝસે બોલી કે તૂને જેબસે નિકાલે ઔર મૈંને ગૈબસે લિયે. (ફઝાઈલે સદકાત)

જિસ્મકે સાત આ'ઝાકી હરકતોંકા નામ "અમલ" હૈ

મેરે દોસ્તો! અલ્લાહ રબ્બુલ ઈઝ્ઝતને દુનિયાકા નિઝામ ઈન્સાનકે અમલકે સાથ જોડા હૈ કે ઈન્સાનકે જિસ્મસે જૈસા અમલ હોગા, અલ્લાહકી તરફસે ઉસકે સાથ વૈસા હી મઆમલા હોગા. ક્યૂંકે ગૈબી નિઝામકા તઅલ્લુક અમલસે હૈ સબબસે નહીં હૈ. અબ યહાં પર સવાલ યે પૈદા હોતા હૈ કે

અમલ કિસે કેહતે હૈં?

જિસ્મસે નિકલનેવાલી હરકતકો અમલ કેહતે હૈં.

લોગ તો બેચારે રોઝા, નમાઝ, હજ ઔર ઝકાત વગૈરહકો હી અમલ સમઝતે હૈં. દેખો! જિસ્મકે સાત આ'ઝા (આંખ, કાન, ઝબાન, દિમાગ, હાથ, પૈર ઔર શરમગાહ) સે જો ભી હરકત હોગી, ઉસ હરકતકા નામ અમલ હૈ. ઈન્સાનકે જિસ્મકે યે આ'ઝા અગર અલ્લાહકે હુકમ પર ઉસકી મરઝી પર ઈસ્તેમાલ હોંગે, તો આસમાનોંકે ઉપરસે ઉસે કામિયાબી દિલાનેવાલે ફૈસલે નાઝિલ હોંગે ઔર ગૈબી નિઝામ ઉસકી હિમાયતમેં આ જાએંગે, ઔર અગર હમને અપને જિસ્મકા ઈસ્તેમાલ અપની મરઝી પર કિયા તો ઝિલ્લત, તકલીફ, પરેશાનિયોં ઔર બીમારિયોંસે હમેં કોઈ બચા નહીં પાએગા. યે અલ્લાહ રબ્બુલ ઈઝ્ઝતકી તરફસે તય શુદા બાત હૈ, દુનિયાકી ચીઝેં ઔર માલો સામાન હમારે પાસ ચાહે જિતના હો, ફરિશ્તોંકે ઝરીઆ ચલાયા જા રહા ગૈબી નિઝામ હમારે ખિલાફ હો જાએગા, દેખો એક આદમીને

અપની ઝબાનસે સિર્ફ દો બોલ ઝૂઠકે બોલે કે ઉસકે ઘર પર એક આદમીને આકર ઉસકે બેટેકો પૂછા, ઉસકા બેટા ઘર પર હી થા, લેકિન ઉસને અપની ઝબાનસે સિર્ફ દો બોલ નિકાલે કે વો ઘર પર નહીં હૈ, તો ઉસકી ઝબાનસે નિકલે હુએ ઉન બોલકી વજહસે વો ફરિશ્તા જો ઉસકી તરફ આનેવાલી બલાઓં ઔર મુસીબતોંકો ઉસકે જિસ્મસે દૂર કરતા થા, ઉસકે ઉસ અમલકી વજહસે ઉસકે જિસ્મસે એક મીલ દૂર ચલા જાતા હૈ, હઝરત અલી (રદિ.) ને ફરમાયા : હર ઈન્સાન પર દો ઐસે ફરિશ્તે મુકર્રર કિયે જાતે હૈં જો બલાઓં ઔર મુસીબતોંકો ઉસકી તરફ આનેસે રોકતે હૈં, લેકિન જબ મુકદ્દરમેં લિખ્ખા હુવા ફૈસલા સામને આ જાતા હૈ તો યે દોનોં ફરિશ્તે ઉસકે પાસસે હટ જાતે હૈં. (અબૂ દાઉદ)

હઝરત અબ્દુલ્લાહ બિન ઉમર (રદિ.) સે રિવાયત હૈ કે રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહુ અલૈહિ વ સલ્લમને ઈરશાદ ફરમાયા : કે જબ ઈન્સાન ઝૂઠ બોલતા હૈ તો ઉસકે ઝૂઠકી બદબૂકી વજહસે ફરિશ્તા એક મીલ દૂર ચલા જાતા હૈ. (તિરમિઝી)

ઈસ તરહ હઝરત બિલાલ મુઝની (રદિ.) સે રિવાયત હૈ કે રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહુ અલૈહિ વ સલ્લમને ઈરશાદ ફરમાયા : તુમમેંસે કોઈ શખ્સ અલ્લાહ તઆલાકો ખૂશ કરનેકે લિયે અપની ઝબાનસે કોઈ ઐસા બોલ નિકાલ દેતા હૈ, જિન બોલોંકો વો ઝિયાદા અહમ નહીં સમઝતા, લેકિન ઉન બોલોંકી વજહસે અલ્લાહ તઆલા કિયામત તકકે લિયે ઉસસે રાઝી હોનેકા ફૈસલા ફરમા દેતે હૈં.

(તિરમિઝી)

અલ્લાહ કરે હમ સબકો અપની ઝબાનસે નિકલનેવાલે બોલોંકી હકીકતકા ઈલ્મ હો જાએ. જી! સિર્ફ ઝબાનસે નિકલનેવાલે બોલોંકી તાકતકા પતા હો જાએ કે હઝરત હિશામ બિન આસ ઉમવી (રદિ.) ફરમાતે હૈં કે જબ હમ રૂમકે બાદશાહ હિરકલકે મહેલમેં પહોંચે ઔર વહાં પહોંચકર અપને મુંહસે "લા ઈલાહ ઈલ્લલ્લાહ, અલ્લાહુ અકબર" કે બોલ નિકાલે તો અલ્લાહ હી જાનતા હૈ કે ઉસકે મહેલકા બાલાખાના ઐસે હિલને લગા જિસ તરહ પેડકી ટેહનીકો હવા હિલાતી હૈ.

(અલ બિદાયહ વ ન્નિહાયહ)

અગર અપની ઝબાનસે નિકલનેવાલે બોલોંકી તાકતકી બાત અભી ન સમઝમેં આ રહી હો તો ઈસ હદીસસે સમઝનેકી કોશિશ કરો, કે હઝરત અબૂ હુરૈરહ (રદિ.) સે રિવાયત હૈ કે રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહુ અલૈહિ વ સલ્લમને ઈરશાદ ફરમાયા : કે કોઈ શખ્સ ઐસા નહીં હૈ કે વો અપની ઝબાનસે લા ઈલાહ ઈલ્લલ્લાહકે બોલ નિકાલે ઔર ઉન બોલોંકે લિયે આસમાનોંકે દરવાઝે ન ખુલ જાએં યહાં તકકે યે બોલ સીધા અર્શ પર પહોંચતા હૈ બશર્તેકિ વો ગુનાહે કબીરહસે બચતા હો.

હઝરત અબ્દુલ્લાહ બિન ઉમર (રદિ.) સે રિવાયત હૈ કે રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહુ અલૈહિ વ સલ્લમને ફરમાયા : કે અગર તમામ આસમાન ઔર જમીનકા એક ઘેરા હો જાએ તો ભી લા ઈલાહ ઈલ્લલ્લાહકે બોલ ઉસ ઘેરેકો તોડકર અલ્લાહ તઆલા તક પહોંચકર રહેગા. (બઝ્ઝાઝ)

હઝરત અબૂ હુરૈરહ (રદિ.) સે રિવાયત હૈ કે રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહુ અલૈહિ વ સલ્લમને ફરમાયા : કે જબ કોઈ શખ્સ લા ઈલાહ ઈલ્લલ્લાહકે બોલ બોલતા રહે, તો ઉન બોલોંકે લિયે આસમાનકે દરવાઝે ખોલ દિયે જાતે હૈં, કે યે બોલ સીધે અર્શ તક પહોંચતે હૈં, અર્શકે ઉપર નૂરકા એક સુતૂન હૈ, જો ઈન બોલોંકી વજહસે હિલને લગતા હૈ, અલ્લાહ તઆલા સબ કુછ જાનનેકે બાવુજૂદ સુતૂનસે પૂછતે હૈં, કે તૂ ક્યૂં હિલ રહા હૈ? સુતૂન અર્ઝ કરતા હૈ કે ઈન બોલોંકે બોલનેવાલેકી અભી મગફિરત નહીં હુઈ હૈ, અલ્લાહ તઆલા સુતૂનસે કેહતે હૈં, તૂ ઠહેર જા! મૈંને ઉસકી મગફિરત કર દી.

દેખો! ઈસ બાતકો યૂં સમઝા જા સકતા હૈ કે આપને યહાં હિંદુસ્તાનસે અમેરિકામેં રેહનેવાલે કિસી આદમીકો ફોન મિલાયા, ઉસકા ફોન વાઈબ્રેટ પર લગા હુવા મેઝ પર રખ્ખા હૈ, વો સો (૧૦૦) ગ્રામકા મોબાઈલ આપકે ફોન મિલાને પર વહાં અમેરિકામેં મેઝ પર હિલને લગતા હૈ, અગર ઉસકે મોબાઈલ પર આપકા નામ ફીડ હૈ, તો ઉસે યે માલૂમ હો જાતા હૈ કે ઉસ શખ્સકો મેરી જરૂરત હૈ, કૌન મુઝે ફોન કર રહા હૈ.

મેરે દોસ્તો! યે તો સિર્ફ ઝબાનસે નિકલે હુએ બોલકી બાત હૈ, આંખ,

કાન, દિમાગ, હાથ પૈર ઔર શરમગાહસે હોનેવાલી હરકતોંકી તાકતકા ભી અભી હમેં અંદાઝા નહીં હૈ. ઈસીકે લિયે ફઝાઈલકી તા'લીમ હૈ, કે હમેં પતા તો ચલે કે હમારે જિસ્મકે સહીહ ઈસ્તેમાલ પર આસ્માનોંકે ઉપરસે ક્યા ફૈસલા આએગા. ઔર અગર હમને અપને જિસ્મકો અપની મરઝી પર ઈસ્તેમાલ કિયા તો આસમાનોંકે ઉપરસે ક્યા ફૈસલા આએગા. ઈસ જમાનેમેં ઈસ બાતકો મોબાઈલ યા કમ્પ્યૂટરસે સમઝા જા સકતા હૈ કે મોબાઈલ યા કમ્પ્યૂટરકા "કી બોર્ડ" (Key bord) કે ઉસકે જિસ બટન પર હાથ રખ્ખા જાએગા, ઉસકા નતીજા સ્કીન પર ઝાહિર હો જાએગા, ઐસા નહીં હૈ કે કોઈ અમીર આદમી ઉસ બટનકો દબાએ, તો કુછ ઔર નઝર આએ, ઔર ગરીબ દબાએ તો કુછ ઔર, મોબાઈલ યા કમ્પ્યૂટરકે કિસ બટનસે સ્કીન પર ક્યા ઝાહિર હોગા. યે બાત મોબાઈલ યા કમ્પ્યૂટર બનાનેવાલેને પેહલે હી બતા દી થી, અગર ઈસ તરીકેસે હટકર કોઈ આદમી મોબાઈલ યા કમ્પ્યૂટરકા ઈસ્તેમાલ અપની મરઝીસે કરેગા તો પરેશાનીમેં ફસેગા. હાં યે પક્કી બાત હૈ, અબ ઉસકા ઈસ્તેમાલ કરનેવાલા ચાહે.

અમીર હો, યા ગરીબ
પઢા લિખ્ખા હો યા અનપઢ
શહેરી હો, યા દેહાતી
મર્દ હો યા ઔરત

ઠીક ઈસી તરહ અલ્લાહ તઆલાને ભી ઈન્સાનકે જિસ્મકો બનાકર નબિયોંકે ઝરીઆસે ઈસ્તેમાલ કરનેકા તરીકા બતાયા હૈ, જો ઈસ તરીકે પર ઈસ્તેમાલ હોગા, દુનિયા ઔર આખિરતમેં વોહી કામિયાબ હોગા.

ઈન્સાનકી રોઝી રોટી
કપડા ઔર મકાન
સિહ્હત ઔર બીમારી
ઈઝ્ઝત ઔર ઝિલ્લત
કામિયાબી ઔર નાકામી

ઈન સારી ચીઝોંકા તઅલ્લુક અલ્લાહ તઆલાને ઈન્સાનકે જિસ્મસે ઝાહિર હોનેવાલી હરકતોંસે જોડા હૈ, જિસ્મકી ઈનહીં હરકતોંકો અમલ કેહતે હૈં, ઈન્સાન જબ ઈમાનકો નહીં સીખતા હૈ, તો યે અપની હાજતોં ઔર જરૂરતોંકો કાઈનાતમેં ફૈલી હુઈ ચીઝોંસે જોડ લેતા હૈ, હાલાંકે જિબ્રઈલસે લેકર ચ્યૂંટી તકકી સારી મખ્લૂકકી હર હાજત ઔર હર જરૂરતકો અલ્લાહ તઆલા હી અપની કુદરતસે પૈદા કરતે હૈં ઔર વોહી પૂરી કરતે હૈં.

(અવ્ કલ્લઝી મર્ર અલા કર્યતિંવ્ વહિય ખાવિયતુન્ અલા ઉરૂશિહા કાલ અન્ના યુહ્યી હાઝિહિલ્લાહુ બઅ્દ મૌતિહા ફઅમાતહુલ્લાહુ મિઅત આમિન્ ષુમ્મ બઅષહૂ કાલ કમ્ લબિષ્ત, કાલ લબિષ્તુ યૌમન્ ઔ બઅ્ઝ યૌમિન્, કાલ બલ્ લબિષ્ત મિઅત આમિન્, ફન્ઝુર્ ઈલા તઆમિક વ શરાબિક લમ્ યતસન્નહ્ વન્ઝુર્ ઈલા હિમારિક વ લિનજ્અલક આયતલ્ લિન્નાસિ વન્ઝુર્ ઈલલ્ ઈઝામિ કૈફ નુન્શિઝુહા ષુમ્મ નક્સૂહા લહ્મા. ફલમ્મા તબય્યન લહૂ કાલ અઅ્લમુ અન્નલ્લાહ અલા કુલ્લિ શૈઈન્ કદીર.) (સૂ. બકરહ : ૨૫૯)

દેખો! ઉઝૈર (અલૈ.) કી રૂહકો ઉનકે જિસ્મસે સો (૧૦૦) સાલ તક નિકાલે રખ્ખા તો ઉઝૈર (અલૈ.) કો સો (૧૦૦) સાલ તક ન ખાને પીનેકી જરૂરત પડી ઔર ન હી પેશાબ પાખાનાકી હાજત હુઈ, ક્યૂં? ક્યૂંકે જિસ્મસે રૂહ નિકાલ લી હૈ.

(ફઝરબ્ના અલા આઝાનિહિમ્ ફીલ્ કહ્ફિ સિનીન અદદા, ષુમ્મ બઅ્ષ્ના હુમ્ લિનઅ્લમ અય્યુલ્ હિઝ્બૈનિ અહ્સા લિમા લબિષૂ અમદા).

(સૂ. અકહફ : ૧૨-૧૩)

ઈસી તરહ અસ્હાબે કહફકે ચંદ લોગ જિનહોંને એક ગારમેં પનાહ લી થી, અલ્લાહ તઆલાને તીનસો નવ (૩૦૯) સાલ તક ઉનકી રૂહકો ઉનકે જિસ્મસે નિકાલે રખ્ખા, ઉનહેં ભી ન ખાને પીનેકી જરૂરત પડી ઔર ન હી પેશાબ પાખાનાકી હાજત હુઈ.

મેરે દોસ્તો! અલ્લાહ તઆલા હર રોઝ ઈન્સાનકે જિસ્મસે ઉસકી રૂહકો નિકાલતે હૈં ઔર મુકદ્દરમેં લિખ્ખી જા ચુકી ઝિંદગી પૂરી કરનેકે લિયે ફિર વાપસ

ભેજ દેતે હૈં. હઝરત અલી (રદિ.) સે રિવાયત હૈ કે રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહુ અલૈહિ વ સલ્લમને ફરમાયા : જબ ઈન્સાન ગેહરી નીંદમેં સો જાતા હૈ તો ઉસકી રૂહકો અર્શ પર ચળ્હાયા જાતા હૈ, જો રૂહ અર્શ પર પહોંચકર જાગતી હૈ, ઉસકા ખ્વાબ સચ્ચા હોતા હૈ ઔર જો પેહલે હી જાગ જાતી હૈ ઉસકા ખ્વાબ ઝૂઠા હોતા હૈ. (હૈસમી)

કાઈનાતવાલા રાસ્તા, ઈમ્તિહાનવાલા રાસ્તા હૈ

ઈન્સાનકી રૂહ જબ ઉસકે જિસ્મમેં રેહતી હૈ તો અલ્લાહ તઆલા ઈમ્તિહાનકે લિયે ઉસકે જિસ્મમેં હાજતેં ભેજતે રેહતે હૈં ઔર દેખના યે ચાહતે હૈં કે મેરા બંદા ઉન હાજતોંકો કિસ રાસ્તેસે પૂરી કરતા હૈ. શિર્કવાલે રાસ્તેસે, યા તૌહીદવાલે રાસ્તેસે. શિર્કવાલા રાસ્તા યે હૈ કે ઈન્સાન અપને પલનેમેં ચીઝોંકો શરીક કર લેતા હૈ કે પાલનેવાલે તો અલ્લાહ હૈં મગર સબ બગૈર-સબબકે કૈસે પલેગા? તૌહીદવાલા રાસ્તા યે હૈ કે અલ્લાહ તઆલા હી અપની કુદરતસે પાલ રહે હૈં ઔર વોહી અપની કુદરતસે પાલેંગે, હાં ઉનકી કુદરતસે પલનેકે લિયે ઉનકે અહકામાત હૈં ઔર નમૂનેકે તૌર પર રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહુ અલૈહિ વ સલ્લમકી ઝિંદગી ઔર આપ સલ્લલ્લાહુ અલૈહિ વ સલ્લમકા તરીકા હૈ. દેખો અલ્લાહ તઆલાને દુનિયાકે અંદર ઈન્સાનકે પલનેકે લિયે દો રાસ્તે અતા ફરમાએ હૈં. એક રાસ્તા કાઈનાતવાલા ઔર એક રાસ્તા અહકામાતવાલા. કાઈનાતવાલા રાસ્તા ઈમ્તિહાનવાલા રાસ્તા હૈ, ઔર અહકામાતવાલા રાસ્તા ઈન્આમાત દિલાનેવાલા રાસ્તા હૈ. ઈસ જમાનેમેં અગર કોઈ ઈન્સાન ચાહે તો મોબાઈલ યા કમ્પ્યૂટરસે સમઝ સકતા હૈ. દેખો અગર આપકો અપને કમ્પ્યૂટર પર ઉર્દૂમેં કુછ લિખના હૈ તો ઉસકે લિય આપકો અપને કમ્પ્યૂટરમેં ઉર્દૂકા સોફટવેર ડાલના પડેગા, અબ ઉસ સોફટવેરકો હાસિલ કરનેકે લિયે દો રાસ્તે હૈં, એક રાસ્તા યે હૈ કે આપ ઉસે બાઝારસે ખરીદકર લાઓ. યાની અપની જાન, માલ ઔર વક્ત લગાઓ, દૂસરા રાસ્તા યે હૈ કે આપ ઈન્ટરનેટકે ઝરીઆ બરાહે રાસ્ત અપને

કમ્પ્યૂટરમેં ડાઉનલોડ કરો, તો બરાહે રાસ્ત ફાઈદા હાસિલ કરનેકે લિયે શર્ત યે હૈ કે આપને કમ્પ્યૂટરકા ઈસ્તેમાલ કરના સીખા હો, તો એક તરફ દુકાનસે ખરીદકર લાના ઔર દૂસરી તરફ હવાકે રાસ્તેસે આના. સહાબએ કિરામ (રદિ.) ને અલ્લાહકે હુકમોં પર અપને જિસ્મકો ઈસ્તેમાલ કરના સીખા થા. જિસકી વજહસે વો બરાહે રાસ્ત આસમાનોંકે ઉપરસે અપની જરૂરતોંકો પૂરા કરાતે થે. જૈસે હુજેર બિન અબી ઈહાબકી બાંદી હઝરત માવિયા (રદિ.) ફરમાતી હૈં કે હઝરત ખુબેબ (રદિ.) કો મેરે ઘરકી એક કોઠડીમેં કૈદ કરકે રખ્ખા ગયા થા, એક બાર મૈંને દરવાઝેકી દરાઝસે ઝાંકા તો ઉનકે હાથમેં ઈન્સાનકે સરકે બરાબર અંગૂરકા એક ખોશા થા, જિસમેંસે વો અંગૂર તોડ તોડકર ખા રહે થે, જબ કે ઉસ વક્ત પૂરે અરબમેં કહીં અંગૂર નહીં થા. યે દેખકર મૈંને અપના ઝન્નાર કાટ ડાલા ઔર મુસલમાન હો ગઈ, કે બેશક અલ્લાહ તઆલા જરૂરતોંકે પૂરા કરનેમેં કિસીકે મોહતાજ નહીં હૈં. (ઈસાબહ : ૧/૪૧૯)

હઝરત મૌલાના યૂસુફ સાહબ (રહ.) કા આખરી ખિતાબ

ઈન રાસ્તોં ઔર ઈન બાતોંકો હઝરત મૌલાના યૂસુફ સાહબ (રહ.) ને અપને ઈન્તિકાલસે બીસ દિન પેહલે પાકિસ્તાનકે સફરમેં બયાન ફરમાયા થા જિસે નીચે લિખ્ખા જા રહા હૈ.

હઝરત મૌલાના યૂસુફ સાહબ (રહ.) ને ફરમાયા : ભાઈયો દોસ્તો! અપની ઝિંદગીમેં હુઝૂર સલ્લલ્લાહુ અલૈહિ વ સલ્લમકે વો તરીકે લાઓ જો અલ્લાહ રબ્બુલ ઈઝ્ઝતને અપની ઝાતસે પલનેકે લિયે દિયે હૈં. ક્યૂંકે નુબુવ્વત મિલનેકે બાદ હુઝૂર સલ્લલ્લાહુ અલૈહિ વ સલ્લમને ઈન્સાનોંસે લેનેકા કોઈ રાસ્તા ઈખ્તિયાર નહીં ફરમાયા હૈ, આપને તાઈફ, તબૂક, યમન, હઝરમૌત, ઔર નજ્દવાલોંકો નમાઝ

બતલાઈ કે જો કલિમહ પળ્હે નમાઝ બનાનેકી મહેનત કરે. જબ યે યકીન બને કે અલ્લાહ રબ હૈ ઔર રાસ્તા નમાઝ હૈ ઔર ઈસી બાતકી દઅવત ભી દી જા રહી હો તો દુનિયાકી તરતીબ બદલેગી. ઈસ લિયે નમાઝકો અંદરસે બનાઓ. ક્યૂંકે મસ્અલાકા તઅલ્લુક અંદરસે હૈ, જબ યે બના લો તો નમાઝકી બુન્યાદ પર તીન લાઈન ઠીક કરો,

ઘર,

કારોબાર,

ઔર મુઆશરત,

હુઝૂર સલ્લલ્લાહુ અલૈહિ વ સલ્લમકે રાસ્તેમેં ભી કમાઈ ઔર ઘર હૈ ઔર ઈન્સાનોંકે રાસ્તેમેં ભી કમાઈ ઔર ઘરકે નક્શે હૈં. કમાઈસે પરવરિશ નહીં હોતી, બલ્કે અલ્લાહસે પરવરિશ તો અલ્લાહકા હુકમ માનકર લેંગે. જબ યે બાત હૈ કે કમાઈસે પરવરિશ નહીં હો રહી હૈ, તો ફિર ક્યૂં કમાયા જાએ, તો પેહલે નમાઝસે પરવરિશ લો. લેકિન નમાઝકે બાદ દો રાસ્તે હૈં.

કમાના

ઔર ન કમાના

અગર કોઈ ન કમાએ ઔર સિર્ફ નમાઝ પળ્હકર અલ્લાહસે લે, તો ભી ઠીક હૈ. મગર ઉસમેં શર્ત સિર્ફ યે હૈ કે અગર ન કમાઓ, તો

કિસી મખ્લૂકકા માલ ન દબાના,

કિસીકે સામને અપને હાલકા ઈઝહાર ન કરના,

કિસીસે સવાલ ન કરના,

ઈશરાફ ન કરના,

તકલીફ પહોંચે તો જઝઅ ફઝઅ ન કરના,

હર હાલમેં અલ્લાહસે રાઝી રેહના,

અગર યે બાતેં અંદર પૈદા હો જાએં, તો કમાઈકી જરૂરત નહીં હૈ. ઈસકી મિસાલકે લિયે ચારોં સિલસિલેકે ઔલિયા અલ્લાહ હૈં.

હુઝૂર સલ્લલ્લાહુ અલૈહિ વ સલ્લમ હૈં,

હઝરત ઈસા (અલૈ.) હૈં,

અસ્હાબે સુફ્ફા હૈં

ઔર ઈસી તરહ લાખોં મિસાલેં હૈં, જિનહોંને સિર્ફ નમાઝસે અપની પરવરિશકા કામ ચલાયા હૈ. ઈસ લિયે અગર ન કમાના હો તો ગસબ, ઈશરાફ, સવાલ, જઝઅ ફઝઅ ઔર ઘભરાહટ ન હો, હાં અગર કમાતે હો તો ઉસકી બુન્યાદ યે હૈ કે કમાઈસે પરવરિશ નહીં હોગી. અલ્લાહ સબ કુછ નમાઝસે દેંગે. મૈં પરવરિશકે લિયે નહીં કમાઉંગા બલ્કે હુઝૂર સલ્લલ્લાહુ અલૈહિ વ સલ્લમકે તરીકે કમાઈમેં ચલાના હૈ. હમ કમાઈકે શો'બોંમેં અલ્લાહકે હુકમોંકો પૂરા કરને જા રહે હૈં, હમેં યે યકીન સીખના હૈ કે અલ્લાહ પાલ રહે હૈં ઈસ લિયે અલ્લાહકે હુકમોંકો તોડકર નહીં કમાના હૈ, અબ જો ચીઝેં હલાલ હૈં ઉનસે કમાનેકે દો તરીકે હૈં. ઉનમેં એક તરીકા હલાલ હૈ ઔર એક તરીકા હરામ હૈ. કે સુવ્વર, કુત્તા, બિલ્લી, વગૈરહકા ખાના હરામ હૈ. ઔર બકરી, ગાય, મુરઘી ઔર હિરન હલાલ હૈ. ઉન હલાલમેં ભી હલાલ ઔર હરામ બનેગા. અગર **"બિસ્મિલ્લાહિ અલ્લાહુ અકબર"** કેહકર ઝબહ કિયા હૈ તો યે હલાલ હૈ. ઔર અગર **"બિસ્મિલ્લાહિ અલ્લાહુ અકબર"** નહીં કહા હૈ તો ફિર યે હરામ હૈ, અગર **"બિસ્મિલ્લાહિ અલ્લાહુ અકબર"** કહા મગર બજાએ ગરદન પર છુરી ફેરનેકે પેટસે કાટા તો હરામ, ક્યૂંકે તરીકા ગલત થા, ઈસ લિયે અગર કમાના હૈ તો મસાઈલકી પાબંદીકે સાથ કમાઓ, ઈસ લિયે કે જો બાત નમાઝમેં કહી, વોહી કમાઈમેં કહો કે **"અલ્હમ્દુલિલ્લાહિ રબ્બિલ્ આલમીન"** કે જબ ઈસ તરહસે હમારી કમાઈ હોગી, તો દુનિયામેં ચમકના ઔર ફલના ફૂલના હોગા. ઝલઝલા, સૈલાબ યા બમબારી હો, મગર હમારી દુકાન ઔર ઘરકા બાલ બેકા ન હોગા, ક્યૂંકે અલ્લાહકે મહેબૂબકા તરીકા હૈ. ચાહે દુકાન મિટ્ટીકી હો, અગર હુઝૂર સલ્લલ્લાહુ અલૈહિ વ સલ્લમકા તરીકા હૈ, તો એટમબમસે ઝિયાદા તાકતવર હૈ.

(હઝરતજીકી યાદગાર તકરીરેં)

"બિલાલ પાર્ક લાહોર" સે સદાએ ઈમાન

ઈસી તરહ અપને ઈન્તિકાલસે અઠ્ઠારહ ઘંટે પેહલે યાની ૧, એપ્રિલ સન ઈસ્વી ૧૯૬૫ "બિલાલ પાર્ક લાહોર" મેં મગરિબકી નમાઝકે બાદ હઝરત મૌલાના યૂસુફ સાહબ (રહ.) ને જો બયાન ફરમાયા, ઉસે ભી નીચે લિખ્ખા જા રહા હૈ તાકે કિસી તરહ યે બાતેં હમારી સમઝમેં આ જાએ. હઝરતને ફરમાયા :

(ઈન્નલ્લઝીન કાલૂ રબ્બુનલ્લાહુ ષુમ્મસ્તકામૂ તત-નઝ્ઝલુ અલૈહિમુલ્ મલાઈકતુ અલ્લા તખાફૂ વલા તહ્ઝનૂ વ અબ્શિરૂ બિલ્ જન્નતિલ્લતી તૂઅદૂન. નહ્નુ ઔલિયાઉકુમ્ ફીલ્ હયાતિદ્દુન્યા વફીલ્ આખિરતિ, વ લકુમ્ ફીહા મા તશ્તહી અન્ફુસુકુમ્ વલકુમ્ ફીહા મા તદ્દઊન, નુઝુલમ્ મિન્ ગફૂરિર્રહીમ).

(સૂ. હા-મીમ સિજદહ : ૩૦-૩૨)

અલ્લાહ રબ હૈ યે લફઝ નહીં, બલ્કે એક મહેનત હૈ, જિસ તરહ કોઈ શખ્સ અગર યે કહે કે મૈં દુકાનસે પલતા હૂં, યા ખેતીસે, યા મુલાઝિમત, યા હુકૂમતસે પલતા હૂં, તો યે કેહના લફઝ નહીં હૈ બલ્કે મહેનત હૈ, ઈતના કેહનેકે બાદ મહેનત શુરૂ હો જાતી હૈ, કે જમીન ખરીદતા હૈ હલ ચલાતા હૈ, બીજ ડાલતા હૈ, પાની લગાતા હૈ. ગર્ઝ ઈસ લફઝકે પીછે એક લંબી ચૌડી મહેનતકી ઝિંદગી હૈ. ઠીક ઈસી તરહ જબ કોઈ યે કહે કે હમારે રબ અલ્લાહ હૈં, તો સિર્ફ યે કેહકર બાત ખતમ નહીં હુઈ, બલ્કે શુરૂ હુઈ કે જબ અલ્લાહ પાલનેવાલે હૈં તો ગૈરોંસે પલનેકા યકીન દિલસે નિકાલેં, યે પેહલી મહેનત હુઈ કે મૈં જમીન ઔર આસમાન ઔર ઉસકે અંદરકી ચીઝોંસે નહીં પલતા, બલ્કે અલ્લાહસે પલતા હૂં. ઉનકો મહેનત કરકે દિલકા યકીન બનાઓ. ઈસ યકીનકો રગો રેશામેં ઉતારનેકે લિયે મુહમ્મદ સલ્લલ્લાહુ અલૈહિ વ સલ્લમકી ઝિંદગી ઔર આપકા તરીકા હૈ.

"અલ્લાહસે પલતા હૂં" ઈસ બોલકી હકીકત દિલમેં ઉતારનેકે લિયે મુલ્ક ઔર માલ, તિજારત ઔર ખેતીકી મહેનત નહીં હૈ, બલ્કે ઈસ લફઝ પર નબિયોંવાલી

મહેનત ઔર હુઝૂર સલ્લલ્લાહુ અલૈહિ વ સલ્લમવાલી મહેનત કરની હોગી, યાની મહેનત કરકે ઈસ હકીકત તક પહોંચો, કે હમેં સીધે સીધે અલ્લાહસે પલના હૈ, અલ્લાહકો પાલનેમેં ખેતી ઔર દુકાનકી જરૂરત નહીં હૈ, વો અપને હુકમોંસે પાલતે હૈં. અગર યે હકીકત દિલમેં પૈદા હો જાએ, તો અમેરિકા ઔર રૂસ (રશિયા) ભી તુમહારી જૂતિયોંમેં હોગા. બસ શર્ત ઈતની હૈ કે યે સિર્ફ ઝબાનકે બોલ ન હોં, બલ્કે દિલકે અંદરકી હકીકત હોં, ઈસકે લિયે હુઝૂર સલ્લલ્લાહુ અલૈહિ વ સલ્લમકે તરીકે પર મહેનત કરો. અલ્લાહ તરબિયત કરનેવાલે હૈં, અલ્લાહકો મા'બૂદ બનાકર અલ્લાહકી ઈબાદત કરકે પલના હૈ. અગર ઈબાદતસે પલને પર મહેનત કરોગે તબ દિલમેં ઉતરેગા, ઈબાદત નમાઝ હૈ નમાઝ તુમહારે ઈસ્તેમાલકા અપના તરીકા હૈ. જમીન યા મોટર યા જાનવરોંકે તરીકેકા નામ નમાઝ નહીં હૈ, બલ્કે અપની આંખ, ઝબાન, કાન, હાથ, પૈર ઔર દિમાગકો ઈસ તરહ ઈસ્તેમાલ કરના સીખો, જિસ તરહ હુઝૂર સલ્લલ્લાહુ અલૈહિ વ સલ્લમને ઈસ્તેમાલ કિયા હૈ. નમાઝ ક્યા હૈ? નમાઝ કાઈનાતસે નહીં બલ્કે અલ્લાહ તઆલાસે દોનોં દુનિયામેં લેનેકે વાસ્તે હમારે અપને જિસ્મકે ઈસ્તેમાલકા તરીકા હૈ. યે નમાઝ હૈ હમકો સિર્ફ અલ્લાહ પાલેગા, બસ હમારે અપને જિસ્મકા ઈસ્તેમાલ હુઝૂર સલ્લલ્લાહુ અલૈહિ વ સલ્લમકે તરીકે પર હો જાએ. (હઝરતજીકી યાદગાર તકરીરેં)

એક મૌકા પર હઝરત મૌલાના યૂસુફ સાહબ (રહ.) ને યે ભી ફરમાયા : કે લોગોંકો યે ધોકા લગા હૈ કે મૈં ચીઝોંસે પલતા હૂં, અલ્લાહ રબ્બુલ ઈઝ્ઝત ચીઝોંસે નહીં પાલતે બલ્કે હર એકકો અપની કુદરતસે પાલ રહે હૈં. અલ્લાહકી કુદરતસે ફાઈદા ઉઠાનેકે લિયે ઈબાદત હૈ. હુઝૂર સલ્લલ્લાહુ અલૈહિ વ સલ્લમને અપને સહાબા (રદિ.) કો ઝાહિરકે ખિલાફ અમલ કરકે દુઆ માંગકર અલ્લાહકી કુદરતકે ઝરીઆ અપને સારે મસ્અલોંકો હલ કરના સિખલાયા થા. અલ્લાહકી કુદરતસે ફાઈદા હાસિલ કરનેકે લિયે અલ્લાહકી ઝાત ઔર સિફાતકા યકીન, અલ્લાહકી ઈબાદત ઔર અલ્લાહકે બંદોંસે હમદર્દી, ખિદમતે ખલ્ક ઔર ઈખ્લાસે અમલકે ઝરીઆ સહાબા (રદિ.) કો દુઆકી કુવ્વત હાસિલ હો ગઈ થી. દુઆ એક ઐસી બુન્યાદ હૈ કે માલસે

તો તુમ નાકામ હો સકતે હો, લેકિન તુમ

માલદાર હો યા મુફલિસ

અમીર હો યા ફકીર

હાકિમ હો યા મહકૂમ

બીમાર હો યા તંદુરૂસ્ત

હર સૂરતમેં અલ્લાહ તઆલા તુમકો દુઆકે ઝરીઆ જરૂર કામિયાબ કરેગા. ચુનાંચે હુઝૂર સલ્લલ્લાહુ અલૈહિ વ સલ્લમને અપને સહાબા (રદિ.) કો દુઆકે રાસ્તે અપની જરૂરતોંકા પૂરા કરાના ખૂબ અચ્છી તરહ સિખલાયા થા. ઈન્ફિરાદી ઔર ઈજતિમાઈ દોનોં મસ્અલોંમેં ઉનકી દુઆએં ખૂબ ચલા કરતી થીં.

(હઝરતજીકી યાદગાર તકરીરેં)

મેરે દોસ્તો! આજ હમેં ઈમાનકે સીખનેકી જરૂરત ઈસ લિયે નહીં હૈ ઔર હમ ઈમાનકો ઈસ લિયે નહીં સીખ રહે હૈં ક્યૂંકે હમારે સારે કામ પૈસેસે હો રહે હૈં. ઈસ લિયે માલકો કમાના સીખના ઔર ફિર માલકા કમાના, યેહી હમારી ઝિંદગીકા મકસદ બન ગયા હૈ.

બુખારી શરીફકી હદીસ હૈ જિસમેં રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહુ અલૈહિ વ સલ્લમને ઈરશાદ ફરમાયા : કે ખુદાકી કસમ! મુઝે તુમહારે ઉપર ફક્ર ઔર ફાકેકા ખૌફ નહીં હૈ, બલ્કે ઈસકા ખૌફ હૈ કે તુમ પર દુનિયાકી વુસ્અત (ઝિયાદતી) હો જાએ, જૈસાકે તુમસે પેહલી ઉમ્મતોં પર હો ચુકી હૈ, ફિર તુમહારા ભી ઉસમેં દિલ લગને લગે જૈસાકે ઉનકા લગને લગા થા, પસ યે ચીઝ તુમહેં ભી હલાક કર દેગી, જૈસાકે પેહલી ઉમ્મતોંકો કર ચુકી હૈ.

બડે શરમકી બાત હૈ, કે જિસ ચીઝકો હમારે પ્યારે નબી મુહમ્મદ સલ્લલ્લાહુ અલૈહિ વ સલ્લમને ઈસ ઉમ્મતકા ફિત્ના બતલાયા હો, ઉસી ચીઝકો આજ હમ મુસલમાનોંને અપના રબ ઔર મા'બૂદ બનાયા હુવા હૈ. અબ હમેં કૈસે પતા ચલે કે હમને માલકો મા'બૂદ બનાયા હુવા હૈ? તો ઈસ બાતકો જાનના બહોત આસાન હૈ. કૈસે? તો વો ઈસ તરહસે કે જબ તુમ અપને ઘરમેં દાખિલ હો ઔર તુમહારે ઘરવાલે

તુમસે કહેં કે ઘરમેં આટા ખતમ હો ગયા હૈ, જાઓ આટા લેકર આઓ. તો તુમહેં ફૌરન પૈસાકા ખયાલ આએગા, જિસ જેબમેં હૈં ઉસ જેબકા ખયાલ આએગા, જેબમેં નહીં હૈ અલ્મારીમેં હૈ તો અલ્મારીકા ખયાલ આએગા, અગર અલ્મારીમેં નહીં હૈં, બેંકમેં હૈં તો બેંકકા ખયાલ આએગા. ગર્ઝ યે કે હર ચીઝકા તો ખયાલ આએગા. મગર રબકા ખયાલ ન આએગા. અબ ફૈસલા કરો હમને કિસે અપના રબ બનાયા હુવા હૈ? તો પતા યે ચલેગા કે હુઝૂર સલ્લલ્લાહુ અલૈહિ વ સલ્લમકી બાત સચ્ચી, કે હમને માલ હીકો અપના રબ બનાયા હુવા હૈ. ઔર ઈસીકો હાસિલ કરનેકે લિયે હમારા જીના ઔર મરના હૈ. હમ અપની ઝબાનોંસે તો યે કેહતે હૈં કે

ચ્યૂંટીસે લેકર જિબ્રઈલ તક
જમીનસે લેકર આસમાન તક
ઝર્રેસે લેકર પહાડ તક
કતરેસે લેકર સમંદર તક

કિસીસે કુછ નહીં હોતા, મગર દિલોંકે અંદર માલકા યકીન બૈઠા હુવા હૈ, કે કરનેવાલી ઝાત તો અલ્લાહ હી હૈ, મગર માલકે બગૈર કુછ નહીં હોગા. ઈસ લિયે કે માલસે ચીઝેં ઔર સામાન મિલેગા ઔર ચીઝોં ઔર સામાનસે કામ બનેગા. હાલાંકે યે સારી દુનિયા મુરદાર હૈ તો ભલા મુરદેસે ક્યા હોગા? યે સોચનેવાલી બાત હૈ કે ખબર હુઝૂર સલ્લલ્લાહુ અલૈહિ વ સલ્લમને દી હૈ કે યે સારી દુનિયા મુરદાર હૈ ઔર

ઉસકો ચાહનેવાલે
ઉસકો પાનેવાલે
ઉસકો હાસિલ કરનેવાલે
ઔર ઉસકી તલબ રખનેવાલે

કુત્તે હૈં. ઈસ લિયે કે મુરદારકો કુત્તોંકે અલાવા ઔર કોઈ પસંદ નહીં કરતા.

મેરે દોસ્તો! જિસ કાઈનાતકો બનાનેકે બાદ અલ્લાહ તઆલાને ફિર દો બારહ ઉસે દેખા ન હો, આજ ઈમાન ન સીખનેકી વજહસે હમને ઉસીસે અપને

મસ્અલોંકો જોડ લિયા.

હઝરત ઈબ્ને ઉમર (રદિ.) ને ફરમાયા : કે કોઈ બંદા અલ્લાહકે યહાં ચાહે જિતની ઈઝ્ઝત ઔર શર્ફવાલા હો, લેકિન જબ દુનિયાકી કોઈ ચીઝ યા સામાન ઉસે મિલતા હૈ તો ઉસ ચીઝકે લેનેકી વજહસે અલ્લાહકે યહાં ઉસકા દરજા કમ હો જાતા હૈ. (હુલ્યહ : ૧/૩૦૬)

તુમહારે સાથ વો હોગા જો અંબિયા ઔર સહાબાકે સાથ હુવા

મેરે દોસ્તો! જબ હમ ઈમાનકો સીખતે હુએ દઅવતકે આલમી તકાઝોંકો પૂરા કરતે હુએ, અપને જિસ્મકે આ'ઝાકો અલ્લાહકી મરઝી પર ઈસ્તે'માલ કરેંગે, જિસ તરહ હુઝૂર સલ્લલ્લાહુ અલૈહિ વ સલ્લમને ઈસ્તેમાલ કરકે દિખલાયા હૈ, તો ફિર વો હોગા જો અંબિયા ઔર સહાબાકે સાથ હુવા હૈ, કે

બની ઈસરાઈલકો ચાલીસ (૪૦) સાલ તક મન્ન ઔર સલવા આસમાનસે ઉતારકર દિખલાયા.

મરયમ બિન ઈમરાન (અલૈ.) કો ઉનકે કમરેમેં આસમાનસે ફલ ઉતારકર ખિલાયા.

બની ઈસરાઈલકો પત્થરસે બારહ ચશ્મે નિકાલકર પાની પિલાયા.

મૂસા (અલૈ.) કો જબ ઉનકી માં ને લકડીકે સંદૂકમેં બંદ કરકે દરિયાએ નીલમેં બહા દિયા તો તીન દિન ઔર તીન રાત તક ઉનહીંકે હાથોંકે અંગૂઠોંસે દૂધ ઔર શહદ નિકાલકર પિલાયા.

ઈસા (અલૈ.) કે હવારિય્યીનકો થાલમેં રખકર આસમાનસે પકા હુવા ખાના ઉતારકર ખિલાયા.

ઈબ્રાહીમ (અલૈ.) કો જબ નમરૂદને આગમેં ફેંકા તો આગકો બાગ બનાકર

ચાલીસ (૪૦) દિન તક બાહિરસે નઝર આનેવાલી ઉસ આગકે અંદર હી આસમાનસે ખાના ઉતારકર ખિલાયા.

ઈબ્રાહીમ (અલૈ.) કે મુકાબલે પર આએ હુએ નમરૂદ ઔર ઉસકી ફીજકો મચ્છરોંસે હલાક કરાયા.

અબ્રહાકે લશ્કરકો ચિડિયોંસે કંકરિયાં ફેંકવાકર તબાહ કરકે દિખલાયા.

બની ઈસરાઈલકો દરિયાએ નીલમેં રાસ્તા બનાકર નિકાલા.

યૂસુફ (અલૈ.) કો ગુલામસે બાદશાહ બનાયા.

ઈસ્માઈલ (અલૈ.) કે લિયે ઝમઝમકો નિકાલા.

ઐયૂબ (અલૈ.) કે સડે હુએ જિસ્મકો સહીહ સાલિમ બનાયા.

ઈસા (અલૈ.) કો દુશ્મનસે બચાકર આસમાન પર ઉઠાયા.

સાલેહ (અલૈ.) કી કૌમકે લિયે પહાડસે ઊંટની નિકાલા.

યૂનુસ (અલૈ.) કો ચાલીસ (૪૦) દિન મછલીકે પેટમેં રખકર બાહિર નિકાલા.

દાઉદ (અલૈ.) કે હાથોંમેં લોહેકો મોમ બનાયા.

સુલેમાન (અલૈ.) કો તમામ મખ્લૂક પર બાદશાહ બનાયા.

ઝકરિયા (અલૈ.) કો બુઢાપેમેં ઔલાદ અતા ફરમાયા.

મૂસા (અલૈ.) કી લાઠીકો જાદૂગરોંકે સામને સાંપ બનાયા.

ઈબ્રાહીમ (અલૈ.) કી બીવી સારહ (રદિ.) કી ઈઝ્ઝત બચાનેકે વાસ્તે ફિરઔનકે જિસ્મકો પત્થરકા બનાયા.

બની ઈસરાઈલકે ચેહરોંકો સુવ્વર ઔર બંદર બનાયા.

નૂહ (અલૈ.) કી કૌમકો સૈલાબમેં ગર્ક કરકે દિખલાયા.

મેરે દોસ્તો! અગર હમ લોગ ભી અલ્લાહકે હુકમોંકો મઝબૂતીસે પકડ લેં તો અલ્લાહ રબ્બુલ ઈઝ્ઝત ઝાહિરકે ખિલાફ અપની કુદરતસે હમારી તુમહારી જરૂરતોંકો ભી પૂરા કરેગા, કે

કભી તુમહારી જરૂરતકી ચીઝોંકો દૂસરોંસે હદિયા દિલાકર પૂરા કરાએગા.

કભી હઝરત મિકદાદ (રદિ.) કી તરહ ચૂહેસે સોના (અશરફી) ભેજવાએગા.

કભી ઉમ્મે ઐમન (રદિ.) કી તરહ આસમાનસે પાનીકા ભરા ડોલ ઉતારેગા.

કભી હઝરત ખુબૈબ (રદિ.) કી તરહ બંદ કમરેમેં આસમાનોંસે ઉતારકર અંગૂર ખિલાએગા.

કભી તુમહારી ચક્કીસે આટા નિકાલકર ખિલાએગા.

કભી ઉમ્મે સાઈબ (રદિ.) કી તરહ તુમહારે મુરદા બચ્ચેકો ઝિંદા કરેગા.

કભી અબ્દુલ્લાહ બિન જહશ (રદિ.) કી તરહ હાથમેં પકડી હુઈ ટેહનીકો તલવાર બનાએગા.

કભી તુફેલ બિન અમ્ર દોસી (રદિ.) કી તરહ તુમહારે કોડેમેં રોશની દાખિલ કરેગા.

કભી સઅદ બિન વક્કાસ (રદિ.) કી તરહ તુમહારે લિયે દરિયાકો મુસખ્ખર કરેગા.

કભી તમીમ દારી (રદિ.) કી તરહ તુમહારે લિયે આગકો મુસખ્ખર કરેગા.

કભી હઝરત ઉમર (રદિ.) કી તરહ તુમહારી ભી આવાઝ તીન (૩૦૦) સો મીલ દૂર પહોંચાએગા.

કભી અલા હઝરમી (રદિ.) કી તરહ તુમહારે લિયે સમંદરકો મુસખ્ખર કરેગા.

કભી હમ્ઝા બિન અમ્ર અસ્લમીકી તરહ તુમહારે હાથકી ઉન્ગલિયોંસે ટોર્ચકી તરહ રોશની નિકાલેગા.

કભી હઝરત સફીના (રદિ.) કી તરહ શેરસે રેહબરી કરાએગા.

કભી સહાબાકી તરહ સમંદરસે અંબર મછલી ભેજેગા.

કભી હઝરત અબૂ મુઅલ્લક કી તરહ તુમહારે દુશ્મનકો હલાક કરનેકે લિયે ચોથે આસમાનકે ફરિશ્તેકો ભેજેગા.

કભી ઝૈદ બિન હારિસા (રદિ.) કી તરહ તુમહારે લિયે ભી સાતવેં આસમાનસે ફરિશ્તેકો ઉતારકર તુમહારી મદદકે લિયે ભેજેગા.

કભી હઝરત ઉમામહ (રદિ.) કી તરહ તુમહારે કમરેમેં તીનસો (૩૦૦) અશરફી ઉતારેગા.

કભી બદર ઔર ઉહદકી તરહ તુમહારે લિયે ભી આસમાનોંસે ફરિશ્તોંકો ઉતારેગા.

કભી અબૂ હુરૈરહ (રદિ.) કી તરહ તુમહારે ભી તોશાદાનસે પચ્ચીસ (૨૫) સાલ તક ખજૂરેં નિકાલકર ખિલાએગા.

કભી અક્કાશા બિન મોહસિન (રદિ.) કી તરહ તુમહારી ભી લકડીકો તલવાર બના દેગા.

કભી રાતકે અંધેરેમેં એક સહાબીકી તરહ તુમહારી લાઠીસે રોશની નિકાલકર ટોર્ચકી કમીકો પૂરા કરેગા.

કભી ઉબય બિન કઅબ (રદિ.) કી તરહ બારિશકે પાનીસે સફરકે દૌરાન ભીગનેસે બચાએગા.

કભી ખાલિદ બિન વલીદ (રદિ.) કી તરહ તુમહારે કેહને પર શરાબકો સિરકા બનાએગા.

કભી હઝરત ઔફ (રદિ.) કી તરહ તુમહેં દુશ્મનકી કૈદસે રસ્સીકો ખોલકર આઝાદ કરાએગા.

કભી હિશામ બિન આસ (રદિ.) કી તરહ દુશ્મનકે હમ્લેમેં "લા ઈલાહ ઈલ્લલ્લાહુ અલ્લાહુ અકબર" કે કેહને પર ઉસકા બાલાખાના ટૂટકર ગિર જાએગા.

ગૈબી નિઝામ

(વમા યઅ્લમુ જુનૂદ રબ્બિક ઈલ્લા હુવ, વમા હિય ઈલ્લા ઝિક્રા લિલ બશર.)

"તુમહારે રબકે લશ્કરોં (ફરિશ્તોં) કો તુમહારે રબકે સિવા કોઈ નહીં જાનતા." (સૂ. મુદસ્સિર : ૩૧)

હઝરત અબૂ હુરૈરહ (રદિ.) સે રિવાયત હૈ કે હુઝૂર સલ્લલ્લાહુ અલૈહિ વ સલ્લમકા ઈરશાદ હૈ : અલ્લાહ તઆલાને જો ફરિશ્તે પૈદા ફરમાએ હૈં, ઉનમેં ગૌરો ફિક્ર કરો. (તફસીરે કશ્શાફ, હદીસ : ૧૧૯૩)

હઝરત જાબિર બિન અબ્દુલ્લાહ ફરમાતે હૈં કે રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહુ અલૈહિ વ સલ્લમને ફરમાયા : સાતોં આસમાનોંમેં એક બાલિશ્તકે બરાબર ભી કોઈ ઐસી જગહ નહીં હૈ, જહાં પર ફરિશ્તે ન હોં. કોઈ કિયામમેં, કોઈ રૂકૂઅમેં ઔર કોઈ સિજદેમેં હૈ. પસ જબ કિયામતકા દિન હોગા, તો સબ મિલકર અર્ઝ કરેંગે (અય અલ્લાહ!) આપકી ઝાત પાક હૈ, હમને આપકી ઈબાદત ઈસ તરહ નહીં કી, જિસ તરહ આપકી ઈબાદત કરનેકા હક થા. હાં, યે જરૂર હૈ કે હમને આપકે સાથ કિસીકો શરીક નહીં ઠહેરાયા. (ઈબ્ને અબી હાતિમ)

હઝરત ઈબ્ને અબ્બાસ (રદિ.) સે રિવાયત હૈ કે રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહુ અલૈહિ વ સલ્લમને ફરમાયા : અલ્લાહકી મખ્લૂકમેં ફરિશ્તોંસે ઝિયાદા કોઈ મખ્લૂક નહીં હૈ. જમીન પર કોઈ ભી ઐસી ચીઝ નહીં ઉગતી, જિસકે સાથ એક મુઅક્કિલ ફરિશ્તા ન હોતા હો. (અબૂ શેખ)

હઝરત ઈબ્ને ઉમર (રદિ.) ફરમાતે હૈં કે અલ્લાહ તઆલાને ફરિશ્તોંકો નૂરસે પૈદા કિયા, ફિર ઉસમેં રૂહ ડાલી. પસ ફરિશ્તે પૈદાઈશકે એ'તિબારસે મખ્ખીસે ભી છોટે હૈં, મગર ઉનકી તા'દાદ ગિન્તીકે એ'તિબારસે હર ચીઝસે ઝિયાદા હૈ. (મુસ્નદે બઝ્ઝાર)

હઝરત અબૂ સઈદ (રદિ.) ફરમાતે હૈં કે રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહુ અલૈહિ વ સલ્લમને ફરમાયા : મેઅરાજમેં જબ મૈં ઔર જિબ્રઈલ (અલૈ.) પેહલે આસમાન પર પહોંચે તો વહાં ઈસ્માઈલ નામકા એક ફરિશ્તા મિલા, જો પેહલે આસમાનકે ફરિશ્તોંકા સરદાર હૈ. ઉસકે સામને સત્તર હજાર (૭૦૦૦૦) ફરિશ્તે હૈં. ઉનમેંસે એકકે સાથમેં એક એક લાખ ફરિશ્તોંકી જમાઅત હૈ. (ઈબ્ને અબી હાતિમ)

હઝરત આઈશા (રદિ.) ફરમાતી હૈં કે રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહુ અલૈહિ વ સલ્લમને ફરમાયા :

ફરિશ્તોંકો નૂરસે પૈદા કિયા ગયા.

જિન્નાતકો ભડકતી આગસે પૈદા કિયા ગયા.

આદમકો ઉસ ચીઝસે પૈદા કિયા ગયા હૈ, જિસકી સિફત અલ્લાહ તઆલાને તુમસે બયાન ફરમાઈ હૈ. (યાની મિટ્ટીસે) (મુસ્લિમ : કિતાબુઝ્ ઝહદ)

હઝરત ઈબ્ને અબ્બાસ (રદિ.) ફરમાતે હૈં કે "મલકુલ મૌત" કો ઈન્સાનોંકી રૂહ નિકાલનેકા કામ સોંપા ગયા હૈ. જિન્નાતકે લિયે ઔર ફરિશ્તે મુકર્રર હૈં. શયતાનોં, પરિંદોં, મછલિયોં ઔર ચ્યૂંટિયોંકી રૂહ નિકાલનેકે લિયે દૂસરે ફરિશ્તે મુકર્રર હૈં. (ઝુવેબર ફી તફસીરિયા)

હઝરત ઈબ્ને અબ્બાસ (રદિ.) ફરમાતે હૈં કે (એક બાર હમ લોગોં પર) બાદલને સાયા કિયા, તો હમને ઉસસે (બારિશકી) ઉમ્મીદ કી, તો રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહુ અલૈહિ વ સલ્લમને ફરમાયા : જો ફરિશ્તા બાદલોંકો ચલાતા હૈ વો અભી હાઝિર હુવા થા, ઉસને મુઝે સલામ કિયા ઔર બતલાયા કે મૈં ઈસ બાદલકો વાદિયે યમનકી તરફ લે જા રહા હૂં, ઉસ જગહકા નામ ઝરઆ હૈ. જહાં ઉસકા પાની બરસેગા. (અબૂ અવાનહ)

હઝરત ઈબ્ને અબ્બાસ (રદિ.) ફરમાતે હૈં યહૂદી લોગ રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહુ અલૈહિ વ સલ્લમકે પાસ આએ ઔર કેહને લગે અય મુહમ્મદ! હમેં બતલાઈયે યે "રઅદ" ક્યા હૈ? આપ સલ્લલ્લાહુ અલૈહિ વ સલ્લમને ફરમાયા : "રઅદ" અલ્લાહકે ફરિશ્તોંમેં એક ફરિશ્તા હૈ જો બાદલોંકા નિગરાં હૈ. ઉસકે હાથમેં આગકા કોડા હૈ, જિસસે બાદલોંકો તંબીહ કરતા હૈ. ઔર જહાંકા અલ્લાહ તઆલા ઉસે હુકમ દેતે હૈં, વહાં (બાદલોંકો) લે જાતા હૈ. "બર્ક" ઉસ ફરિશ્તેકા બાદલકો કોડા મારના હૈ. યહૂદિયોંને કહા, આપને સચ ફરમાયા. (અહમદ, તિરમિઝી)

હઝરત ઈબ્ને અબ્બાસ (રદિ.) ફરમાતે હૈં કે "રઅદ" વો ફરિશ્તા હૈ, જો બાદલોંકો તસ્બીહસે ચલાતા હૈ, જિસ તરહ ઊંટોંકો ગાકર હાંકનેવાલા હકાતા

હૈ. ઈસી તરહ વો બાદલોંકો ડાંટતા હૈ, જિસ તરહ ચરવાહા અપની બકરિયોંકો ડાંટતા હૈ. (ઈબ્ને મુન્ઝિર, ઈબ્ને અબીદુન્યા)

હઝરત ઈબ્ને ઉમર (રદિ.) સે "રઅદ" કે બારેમેં સવાલ કિયા ગયા તો આપ (રદિ.) ને ફરમાયા : અલ્લાહ તઆલાને "રઅદ" કો બાદલોંકે ચલાનેકી ઝિમ્મેદારી સુપુર્દ કી હૈ. પસ જબ અલ્લાહ તઆલા ઈરાદા ફરમાતે હૈં કે કિસી બાદલકો કિસી જગહ ભેજેં તો રઅદકો હુકમ ફરમાતે હૈં ઔર વો બાદલોંકો ચલાકર વહાં લે જાતા હૈ. ઔર જબ બાદલ બિખરતા હૈ તો અપની આવાઝસે ડાંટતા હૈ, યહાં તકકે વો ફિર મિલ જાતા હૈ, જિસ તરહ તુમમેંસે કોઈ આદમી અપની રકાબોંકો જમા કરતા હૈ. (અબૂ શેખ)

હઝરત ઈબ્ને અબ્બાસ (રદિ.) ફરમાતે હૈં કે મલકુલ મૌત જો સારે ઝિંદા ઈન્સાનોંકી રૂહ નિકાલતા હૈ વો સારી જમીનવાલોં પર ઈસ તરહ મુસલ્લત હૈ, જિસ તરહસે તુમમેંસે હર એક આદમી અપની હથેલી પર મુસલ્લત હોતા હૈ, મલકુલ મૌતકે સાથ રહમત ઔર અઝાબ દોનોં કિસમકે ફરિશ્તે હોતે હૈં, જબ કિસી પાકીઝા નફસકો વફાત દેતા હૈ તો ઉસકે પાસ રહમતવાલે ફરિશ્તે ભેજતા હૈ, ઔર નાફરમાનકી રૂહ નિકાલનેકે લિયે ઉસકી તરફ અઝાબકે ફરિશ્તે ભેજતા હૈ. (ઝુવેબર)

હઝરત કઅબ (રદિ.) ફરમાતે હૈં કે ઈન્સાન ઉસ વક્ત તક નહીં રોતા, જબ તકકે ઉસકે પાસ એક ફરિશ્તા નહીં ભેજા જાતા. વો ફરિશ્તા આકર ઉસકે જિગર પર અપના પર રગડતા હૈ, ઉસકે પર રગડનેસે ઈન્સાન રોને લગતા હૈ. (ઈબ્ને અસાકિર)

હઝરત ઈબ્ને અબ્બાસ (રદિ.) ફરમાતે હૈં કે કુછ ફરિશ્તે ઐસે ભી હૈં, જો પેડોંસે ગિરનેવાલે પત્તે તકકો લિખતે રેહતે હૈં. સો! તુમમેંસે જબ કોઈ કિસી ઈલાકેમેં રાસ્તા ભટક જાએ ઔર કોઈ મદદગાર ન મિલે તો ઉસે ચાહિયે કે બુલંદ આવાઝસે યે કહે :

"અય અલ્લાહકે બંદો! હમારી મદદ કરો.!
અલ્લાહ તુમ પર રહમ ફરમાએ"

તો ઉસકી મદદ કી જાએગી. (તબરાની)

હઝરત ઈબ્ને ઉમર (રદિ.) ફરમાતે હૈં કે સમંદર એક ફરિશ્તેકી ગિરિફ્તમેં હૈં. અગર વો ઉસસે ગાફિલ હો જાએ, તો ઉસકી મૌજેં જમીન પર ટૂટ પડે. (ઈબ્ને અબી હાતિમ)

હઝરત ઝમુરહ બિન હબીબ (રદિ.) હુઝૂર સલ્લલ્લાહુ અલૈહિ વ સલ્લમસે નકલ કરતે હૈં, કે કિસી બંદેકે અમલકો લેકર ફરિશ્તે જબ આસમાન પર પહોંચતે હૈં, જિસે વો બડા ઔર પાકીઝા સમઝતે હૈં, તો અલ્લાહ તઆલા ઉનકી તરફ વહી ફરમાતે હૈં કે તુમ મેરે બંદોંકે અમલકે નિગરાં હો, લેકિન ઉનકે દિલોંમેં ક્યા હૈ, યે સિર્ફ મૈં જાનતા હૂં. મેરે બંદેને યે અમલ મેરે લિયે નહીં કિયા હૈ. ઈસ લિયે યે અમલ સિજ્જીન (સાતવીં જમીનકે નીચે એક આલમ હૈ) મેં ફેંક દો. ઈસી તરહ કિસી ઔર બંદેકા અમલ લેકર જબ ફરિશ્તે આસમાન પર પહોંચતે હૈં તો અલ્લાહ તઆલા ઉનકી તરફ વહી ફરમાતે હૈં. કે તુમ અમલકે નિગરાં હો, લેકિન ઉસકે દિલમેં ક્યા હૈ? વો મૈં જાનતા હૂં. ઉસ અમલકો કઈ ગુના કર દો ઔર ઉસે ઈલ્લિય્યીનમેં ઉસકે લિયે રખ દો. (દુર્રે મન્સૂર : ૬/૩૨૫)

હઝરત હન્ઝલા (રદિ.) સે રિવાયત હૈ કે હુઝૂર સલ્લલ્લાહુ અલૈહિ વ સલ્લમને હઝરત હન્ઝલા (રદિ.) સે ફરમાયા : અગર તુમહારા હાલ વૈસા રહે, જૈસા મેરે પાસ રેહને પર હોતા હૈ, યા હર વક્ત તુમ અલ્લાહકે ઝિક્રમેં મશ્ગૂલ રહો, તો ફરિશ્તે તુમહારે બિસ્તરોં પર ઔર તુમહારે રાસ્તોંમેં તુમહારે પાસ જાકર તુમસે મુસાફહા કરને લગેં, લેકિન "અય હન્ઝલા!" યે કૈફિયત ધીરે ધીરે પૈદા હોતી હૈ. (મુસ્લિમ)

હઝરત ઉમ્મે ઈસ્મહ ઔસિયહ (રદિ.) સે રિવાયત હૈ કે આપ સલ્લલ્લાહુ અલૈહિ વ સલ્લમને ફરમાયા : કોઈ મુસલમાન જબ ગુનાહ કરતા હૈ, તો ગુનાહ લિખનેવાલા ફરિશ્તા જો ઉસકે કંધે પર મૌજૂદ હૈ, વો ગુનાહકો લિખનેસે તીન ઘડી ઠહેર જાતા હૈ, તાકે ગુનાહ કરનેવાલા શાયદ ઉસ દરમિયાન તૌબા કર લે. (મુસ્તદરક હાકિમ)

હઝરત અબૂ હુરૈરહ (રદિ.) સે રિવાયત હૈ કે આપ સલ્લલ્લાહુ અલૈહિ વ સલ્લમને ફરમાયા : જબ તુમ મુરઘેકી આવાઝ સુનો તો અલ્લાહ તઆલાસે ઉસકે ફઝલકા સવાલ કરો, ક્યૂંકે મુરઘે ફરિશ્તોંકો દેખકર આવાઝ દેતે હૈં, ઔર જબ તુમ ગધોંકી આવાઝ સુનો તો શયતાનસે અલ્લાહકી પનાહ માંગો, ક્યૂંકે ગધે શયતાનકો દેખકર બોલતે હૈં. (બુખારી)

હઝરત જાબિર (રદિ.) સે રિવાયત હૈ કે આપ સલ્લલ્લાહુ અલૈહિ વ સલ્લમને ફરમાયા : જબ તુમમેંસે કોઈ સોનેકે લિયે બિસ્તર પર જાતા હૈ તો એક ફરિશ્તા ઔર એક શયતાન ઉસકે પાસ આતા હૈ. શયતાન કેહતા હૈ કે અપને જાગનેકે વક્તકો બુરાઈ પર ખતમ કર, ઔર ફરિશ્તા કેહતા હૈ કે ઉસે ભલાઈ પર ખતમ કર.

અબ અગર વો અલ્લાહકા ઝિક્ર કરકે સોયા હૈ, તો શયતાન ઉસકે પાસસે ચલા જાતા હૈ ઔર એક ફરિશ્તા રાતભર ઉસકી હિફાઝત કરતા રેહતા હૈ.

ફિર જબ વો સોકર ઉઠતા હૈ તો ફિરસે એક ફરિશ્તા ઔર એક શયતાન ઉસકે પાસ આતે હૈં. શયતાન ઉસસે કેહતા હૈ કે અપને જાગનેકો બુરાઈસે શુરૂ કર, ઔર ફરિશ્તા કેહતા હૈ કે અપને દિનકો ભલાઈસે શુરૂ કર. (મુસ્નદે અહમદ)

હઝરત અબૂ સઈદ ખુદરી (રદિ.) સે રિવાયત હૈ કે આપ સલ્લલ્લાહુ અલૈહિ વ સલ્લમને ફરમાયા : "સૂર" ફૂંકનેવાલા ફરિશ્તા ઈસરાફીલ (અલૈ.) "સૂર" કો અપને મુંહમેં રખ્ખે હુએ પેશાની ઝુકાકર ઈસ બાતકા ઈન્તિઝાર કર રહા હૈ કે કબ ઉસે સૂરકે ફૂંકનેકા હુકમ મિલે ઔર સૂરકો ફૂંક દે.

(કંઝુલ ઉમ્માલ : ૭/૨૭૦)

હઝરત અલી (રદિ.) ને ફરમાયા : અલ્લાહ તઆલાને પાનીકે ખઝાને પર એક ફરિશ્તા મુકર્રર કર રખ્ખા હૈ. ઉસ ફરિશ્તેકે હાથોંમેં એક પૈમાના હૈ, ઉસ પૈમાનેસે ગુઝરકર હી પાનીકી હર બૂંદ જમીન પર આતી હૈ. લેકિન હઝરત નૂહ (અલૈ.) કે તૂફાનવાલે દિન ઐસા ન હુવા, બલ્કે અલ્લાહને સીધે પાનીકો હુકમ દિયા ઔર પાનીકો સંભાલનેવાલે ફરિશ્તેકો હુકમ ન દિયા. જિસ પર વો ફરિશ્તે

પાનીકો રોકતે રેહ ગયે, લેકિન પાની ન રૂકા. (કંઝુલ ઉમ્માલ : ૧/૨૭૩)

હઝરત અબૂ સઈદ ખુદરી (રદિ.) સે રિવાયત હૈ કે આપ સલ્લલ્લાહુ અલૈહિ વ સલ્લમને ફરમાયા, શબે કદ્રકી રાતકો અલ્લાહ તઆલા જિબ્રઈલ (અલૈ.) કો હુકમ ફરમાતે હૈં કે જમીન પર જાઓ!

જિબ્રઈલ (અલૈ.) ફરિશ્તોંકી એક બહોત બડી જમાઅતકે સાથ જમીન પર ઉતરતે હૈં. ઉનકે સાથ એક હરે રંગકા ઝંડા હોતા હૈ, જિસકો યે કા'બા શરીફકે ઉપર લગાતે હૈં. ફિર અપને સાથ આએ હુએ ફરિશ્તોંસે કેહતે હૈં, કે તુમ લોગ સારી દુનિયામેં ફૈલ જાઓ ઔર જહાં પર ભી જો મુસલમાન આજકી રાતમેં ખડા હો યા બૈઠા નમાઝ પળ્હ રહા હો યા ઝિક્ર કર રહા હો, તો ઉસકો સલામ કરો ઔર મુસાફહા કરો ઔર ઉનકી દુઆઓં પર આમીન કહો. સુબહ તક યે સિલસિલા જારી રેહતા હૈ. ફિર જબ સુબહ હો જાતી હૈ તો જિબ્રઈલ (અલૈ.) આવાઝ દેતે હૈં. "અય ફરિશ્તોંકી જમાઅત અબ વાપસ આસમાનકી તરફ ચલો, તો સારે ફરિશ્તે જિબ્રઈલ (અલૈ.) કે સાથ આસમાન પર વાપસ ચલે જાતે હૈં. (મિશ્કાત શરીફ : ૨૦૬)

હઝરત અબૂ હુરૈરહ (રદિ.) સે રિવાયત હૈ કે આપ સલ્લલ્લાહુ અલૈહિ વ સલ્લમને ફરમાયા, જુમ્આકે દિન ફરિશ્તે મસ્જિદકે દરવાઝા પર ખડે હોકર મસ્જિદમેં આનેવાલોંકા નામ લિખતે રેહતે હૈં. લેકિન જબ ખુત્બા શુરૂ હોતા હૈ, તબ ફરિશ્તે નામ લિખના બંદ કરકે ખુત્બા સુનનેમેં મશ્ગૂલ હો જાતે હૈં. (બુખારી)

હઝરત મુઆવિયા (રદિ.) ને ફરમાયા, જબ નમાઝકી સફેં ખડી હોતી હૈં, તો આસમાનોંકે જન્નતકે ઔર જહન્નમકે દરવાઝે ખોલ દિયે જાતે હૈં. જન્નતકી સબ્જી હૂરેં જમીન પર ઝાંકતી હૈં. (હૈસમી : ૫/૨૮૪)

હઝરત અબૂ હુરૈરહ (રદિ.) સે રિવાયત હૈ કે આપ સલ્લલ્લાહુ અલૈહિ વ સલ્લમને ફરમાયા. જો શખ્સ નમાઝકે ઈન્તિઝારમેં રેહતા હૈ, ફરિશ્તે ઉસકે લિયે દુઆ કરતે રેહતે હૈં. (બુખારી)

હઝરત અનસ (રદિ.) સે રિવાયત હૈ કે આપ સલ્લલાહુ અલૈહિ વ સલ્લમને ફરમાયા. જબ નમાઝકા વક્ત હોતા હૈ. ઉસ વક્ત એક ફરિશ્તા એલાન

કરતા હૈ કે "અય આદમકી ઔલાદ! ઉઠો ઔર જહન્નમકી જિસ આગકો તુમને અપને ગુનાહોંકી વજહસે જલા રખ્ખા હૈ ઉસે બુઝા લો." (તબરાની)

હઝરત ઉસમાન ગની (રદિ.) ને ફરમાયા, જો શખ્સ નમાઝકી હિફાઝત કરે ઔર ઔકાતકી પાબંદીકે સાથ ઉસકા એહતિમામ કરે. તો ફરિશ્તે ઉસ શખ્સકી હિફાઝત કરતે હૈં. (મુનબ્બિહાત)

હઝરત અલી (રદિ.) સે રિવાયત હૈ કે આપને ફરમાયા. જબ બંદા મિસ્વાક કરકે નમાઝકે લિયે ખડા હોતા હૈ, તો એક ફરિશ્તા ઉસકે પીછે આકર ખડા હો જાતા હૈ, ઔર ઉસકી કિરાઅત ખૂબ ધ્યાનસે સુનતા હૈ, ફિર ઉસકે બહોત કરીબ આ જાતા હૈ, યહાં તક ઉસકે મુંહ પર અપના મુંહ રખ દેતા હૈ. કુરઆનકા જો ભી લફઝ ઉસ નમાઝીકે મુંહસે નિકલતા હૈ, સીધા ફરિશ્તેકે પેટમેં પહોંચતા હૈ. (બઝ્ઝાર)

હઝરત અબૂ હુરૈરહ (રદિ.) સે રિવાયત હૈ કે આપ સલ્લલ્લાહુ અલૈહિ વ સલ્લમને ફરમાયા : જબ નમાઝકે લિયે અઝાન દી જાતી હૈ, તો શયતાન ઊંચી આવાઝમેં રીહ ખારિજ કરતે હુએ પીઠ ફેરકર ભાગ જાતા હૈ. અઝાનકે ખતમ હોને પર વાપસ આ જાતા હૈ, જબ ઈકામત કહી જાતી હૈ વો ફિર ભાગ જાતા હૈ. ઈકામત હો જાને પર ફિર વાપસ આ જાતા હૈ, તાકે નમાઝીકે દિલમેં વસ્વસા ડાલે. નમાઝીકો કભી કોઈ બાત યાદ કરાતા હૈ, તો કભી કોઈ બાત, ઐસી ઐસી બાતેં યાદ દિલાતા હૈ, જો બાતેં નમાઝીકો નમાઝસે પેહલે યાદ ન થીં, યહાં તકકે નમાઝીકો યે ભી ખયાલ નહીં રેહતા કે કિતની રકા'તેં હુઈ હૈં. (મુસ્લિમ)

હઝરત અબૂ ઉમામહ (રદિ.) સે રિવાયત હૈ કે આપ સલ્લલ્લાહુ અલૈહિ વ સલ્લમને ફરમાયા : નમાઝકી સફોંકો સીધા રખ્ખા કરો, કાન્ધોંકો કાન્ધોંકી સીધમેં રખ્ખા કરો, સફોંકો સીધા રખનેમેં અપને ભાઈયોંકે લિયે નરમ બન જાયા કરો ઔર સફોંકે બીચમેં ખાલી પડી જગહકો ભર લિયા કરો, ક્યૂંકે શયતાન સફોંમેં ખાલી જગહ દેખકર ભેડકે બચ્ચેકી તરહ બીચમેં ઘુસ આતા હૈ. (તબરાની)

હઝરત અબૂ દરદા (રદિ.) સે રિવાયત હૈ કે આપ સલ્લલ્લાહુ અલૈહિ વ સલ્લમને ફરમાયા, જિસ ગાંવ યા જંગલમેં તીન આદમી હોં ઔર વહાં જમાઅતસે

નમાઝ ન હોતી હો, તો ઉન લોગોં પર શયતાન ગાલિબ હો જાતા હૈ, ઈસ લિયે જમાઅતસે નમાઝ પળ્હનેકો જરૂરી સમઝો, ભેડિયા અકેલી બકરીકો ખા જાતા હૈ. (ઔર આદમિયોંકા ભેડિયા શયતાન હૈ). (અબૂ દાઉદ)

હઝરત અબૂ હુરૈરહ (રદિ.) સે રિવાયત હૈ કે આપ સલ્લલ્લાહુ અલૈહિ વ સલ્લમને ફરમાયા, તુમમેંસે જબ કોઈ શખ્સ સોતા હૈ, તો શયતાન ઉસકી ગદ્દી પર તીન ગિરહેં લગા દેતા હૈ ઔર હર ગિરહ પર યે ફૂંક દેતા હૈ. "સોતે રહો" અભી રાત બહોત બડી હૈ. અગર ઈન્સાન જાગકર અલ્લાહકા નામ લેતા હૈ તો એક ગિરહ ખુલ જાતી હૈ. અગર વુઝૂ કર લેતા હૈ તો દૂસરી ગિરહ ખુલ જાતી હૈ, ફિર અગર તહજ્જુદ પળ્હ લેતા હૈ તો તમામ ગિરહેં ખુલ જાતી હૈં. (અબૂ દાઉદ)

હઝરત આઈશા (રદિ.) ને હુઝૂર સલ્લલ્લાહુ અલૈહિ વ સલ્લમસે પૂછા કે નમાઝમેં ઈધર ઉધર દેખના કૈસા હૈ? ઈરશાદ ફરમાયા યે શયતાનકા આદમીકો નમાઝસે ઉચક લેના હૈ. (તિરમિઝી)

હઝરત અબૂ હુરૈરહ (રદિ.) સે રિવાયત હૈ કે આપ સલ્લલ્લાહુ અલૈહિ વ સલ્લમને ફરમાયા. જબ તુમમેંસે કોઈ સૂરએ ફાતિહાકે આખિરમેં આમીન કેહતા હૈ તો ઉસી વક્ત ફરિશ્તે આસમાન પર આમીન કેહતે હૈં. જિસ શખ્સકી આમીન ફરિશ્તોંકી આમીનકે સાથ મિલ જાતી હૈ તો ઉસકે પિછલે તમામ ગુનાહ મઆફ હો જાતે હૈં. (બુખારી)

હઝરત ઉવેસ અન્સારી (રદિ.) સે રિવાયત હૈ કે આપ સલ્લલ્લાહુ અલૈહિ વ સલ્લમને ફરમાયા કે ઈદકી સુબહ અલ્લાહ તઆલા ફરિશ્તોંકો દુનિયાકે તમામ શહેરોંમેં ભેજતે હૈં. વો જમીન પર ઉતરકર તમામ ગલિયોં ઔર રાસ્તોંમેં ખડે હો જાતે હૈં ઔર આવાઝ દેકર કેહતે હૈં, જિસે ઈન્સાન ઔર જિન્નાતકે અલાવા સારી મખ્લૂક સુનતી હૈ કે "અય મુહમ્મદ સલ્લલ્લાહુ અલૈહિ વ સલ્લમકી ઉમ્મત! ઉસ કરીમ રબકી બારગાહકી તરફ ચલો, જો ઝિયાદા અતા કરનેવાલા હૈ." ફિર લોગ ઈદગાહકી તરફ જાને લગતે હૈં. (તબરાની)

હઝરત ઉમર (રદિ.) ફરમાતે હૈં કે હુઝૂર સલ્લલ્લાહુ અલૈહિ વ સલ્લમને

ફરમાયા. નમાઝ પઢનેવાલેકે દાએં ઔર બાએં એક એક ફરિશ્તા હોતા હૈ. પસ અગર વો (નમાઝી) અપની નમાઝ ઈમાન ઔર એહતિસાબકે સાથ અદા કરે તો યે ફરિશ્તે નમાઝકો લેકર આસમાનોંકે ઉપર ચલે જાતે હૈં. ઔર અગર નામુકમ્મલ અદા કિયા, તો નમાઝકો ઉસકે મુંહ પર માર દેતે હૈં.

(તરગીબ વ તરહીબ : ૧/૩૩૮)

હઝરત અબૂ હુરૈરહ (રદિ.) સે રિવાયત હૈ કે રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહુ અલૈહિ વ સલ્લમને ઈરશાદ ફરમાયા. તુમહારે પાસ રાતકે ફરિશ્તે ઔર દિનકે ફરિશ્તે આતે રેહતે હૈં. યે ફજર ઔર અસરકી નમાઝકે વક્ત જમા હોતે હૈં. ફિર જિનહોંને તુમહારે સાથ રાત ગુઝારી થી, વો ઉપર ચલે જાતે હૈં. (બુખારી શરીફ)

હઝરત અબૂ ઐયૂબ અન્સારી (રદિ.) સે રિવાયત હૈ કે હુઝૂર સલ્લલ્લાહુ અલૈહિ વ સલ્લમને ફરમાયા : મુબારક હો વુઝૂમેં ખિલાલ કરનેવાલેકો, મુબારક હો ખાનેમેં ખિલાલ કરનેવાલેકો.

વુઝૂમેં ખિલાલ, કુલ્લી કરના, નાકમેં પાની ચઢાના ઔર (હાથ પાંવકી) ઉન્ગલિયોંકે દરમિયાન ખિલાલ કરના. ઔર ખાનેમેં ખિલાલ યે હૈ કે કોઈ ચીઝ ખાનેકી દાંતોંમેં રેહ જાએ તો ઉસકો સાફ કરના, ક્યૂંકે યે ઉન દોનોં ફરિશ્તોંકે લિયે ઝિયાદા તકલીફ દેહ હૈ, કે વો અપને સાથીકે દાંતોંમેં ખાનેકી કોઈ ચીઝ દેખેં, જબ વો નમાઝ પઢ રહા હો. (મુસન્નિફ અબ્દુર્રઝ્ઝાક)

હઝરત અબૂ હુરૈરહ (રદિ.) રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહુ અલૈહિ વ સલ્લમસે નકલ કરતે હૈં કે દિનકે કિરામન કાતિબીન અલગ હૈં ઔર રાતકે અલગ. ચૂંકે દિનકે ફરિશતે મગરિબકી નમાઝકો ઈન્સાનકો કામિલ તૌર પર અદા કરનેકે બાદ હી આસમાન પર વાપસ જાતે હૈં. ઈસ લિયે અગર મગરિબકી દો રકા'ત સુન્નતમેં દેર કી ગઈ, તો યે ઉન ફરિશ્તોં પર ભારી હો જાતી હૈ. લિહાઝા મગરિબકી ફર્ઝ અદા કરનેકે બાદ ઉન સુન્નતોંકી અદાયગીમેં દેર ન કિયા કરો. (દયલમી)

હઝરત અલી (રદિ.) સે રિવાયત હૈ કે હુઝૂર સલ્લલ્લાહુ અલૈહિ વ સલ્લમને ફરમાયા : જો આદમી બગૈર ઈલ્મકે ફતવે દેતા હૈ. ઉસ પર આસમાન

ઔર જમીનકે ફરિશ્તે લા'નત કરતે હૈં. (ઈબ્ને અસાકિર)

હઝરત સફવાન (રદિ.) સે રિવાયત હૈ કે આપ સલ્લલ્લાહુ અલૈહિ વ સલ્લમને ફરમાયા : ઈલ્મ સીખનેવાલેકો મુબારકબાદ દો, ક્યૂંકે ઈલ્મ સીખનેવાલેકો ફરિશ્તે અપને પરોંસે ઘેર લેતે હૈં. ઈતના હી નહીં બલ્કે ઉપર તલે જમા હોતે હોતે આસમાનોં તક પહોંચ જાતે હૈં. (તબરાની)

હઝરત અબૂ ઉમામહ (રદિ.) ફરમાતે હૈં કે રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહુ અલૈહિ વ સલ્લમને ફરમાયા : અલ્લાહ તઆલાને મલકુલ મૌતકો સારે ઈન્સાનોંકી રૂહ નિકાલનેકે લિયે મુકર્રર ફરમાયા હૈ, સિવાએ સમંદરમેં શહીદ હોનેવાલોંકી રૂહોંકો અલ્લાહ તઆલા અપને હુકમસે નિકાલતે હૈં. (ઈબ્ને માજા : ૨૬૬૮)

હઝરત ઝૈદ બિન સાબિત (રદિ.) ફરમાતે હૈં કે રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહુ અલૈહિ વ સલ્લમને ફરમાયા : અગર તુમ મૌત ઔર ઉસકે ફૈસલેકો જાન લો તો ઉમ્મીદ ઔર ઉસકે ધોકેસે નફરત કરને લગો, કિસી ભી ઘરકે લોગ ઐસે નહીં હૈં, કે જિન પર મલકુલ મૌત રોઝાના તંબીહ ન કરતા હો. જબ કિસીકી ઉમ્ર પૂરી હો ચુકી હોતી હૈ, તો મલકુલ મૌત ઉસકી રૂહ નિકાલ લેતે હૈં, જબ ઉસકે રિશ્તેદાર રોતે હૈં, તો વો કેહતા હૈ તુમ લોગ ક્યૂં રો રહે હો?

અલ્લાહકી કસમ ન તો મૈંને ઉસકી ઉમ્રમેંસે કુછ કમ કિયા હૈ, ઔર ન હી રિઝકમેંસે. મેરા કોઈ કુસૂર નહીં હૈ, મુઝે તો તુમ લોગોંકે પાસ ભી આના હૈ યહાં તકકે તુમમેંસે કિસીકો ભી નહીં છોડૂંગા. (દયલમી)

હઝરત ઝુબેર ઈબ્ને અવ્વામ (રદિ.) ફરમાતે હૈં કે રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહુ અલૈહિ વ સલ્લમને ઈરશાદ ફરમાયા : હર સુબહ જબ લોગ સોકર ઉઠતે હૈં ઉસ વક્ત એક ફરિશ્તા આવાઝ દેતા હૈ કે અય મખ્લૂકાત! તુમ સબ અલ્લાહ તઆલાકી તસ્બીહ કરના શુરૂ કરો. (મુસ્નદે અબૂ યઅ્લા)

હઝરત અબૂ ઉમામહ (રદિ.) સે રિવાયત હૈ કે રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહુ અલૈહિ વ સલ્લમને ફરમાયા : અલ્લાહ તઆલા ફરિશ્તોંસે ફરમાતે હૈં, કે મેરે ફલાં બંદેકે પાસ જાઓ ઔર ઉસ પર યે સખ્ત મુસીબત પલટ દો, તો ઉસકે પાસ આતે હૈં

ઔર ઉસ પર મુસીબત ડાલ દેતે હૈં. વો બંદા જબ અલ્લાહ તઆલાકી તા'રીફ બયાન કરતા હૈ, તો યે ફરિશ્તે લૌટ જાતે હૈં ઔર અલ્લાહ તઆલાસે અર્ઝ કરતે હૈં કે હમને ઉસ પર મુસીબત ડાલ દી થી, જિસ તરહ આપને હમેં હુકમ દિયા થા.

તો અલ્લાહ તઆલા ઈરશાદ ફરમાતે હૈં, વાપસ લૌટ જાઓ ઔર ઉસસે મુસીબત હટા દો, ક્યૂંકે મૈં પસંદ કરતા થા કે ઉસકી આવાઝ સુનૂં, કે વો ઈસ મુસીબતકે હાલમેં મુઝે કિસ તરહ યાદ કરતા હૈ? હાલાંકે અલ્લાહ તઆલા સબ કુછ જાનતે હૈં, કે વો મેરી તા'રીફ હી કરેગા, લેકિન ઈસ હાલતમેં ઉસકી ઝબાનસે શુક્રકા કલિમહ કેહલાના ઔર ઉસકા સુનના મકસૂદ હૈ. (તબરાની)

હઝરત જાબિર (રદિ.) સે રિવાયત હૈ કે હુઝૂર સલ્લલ્લાહુ અલૈહિ વ સલ્લમને ફરમાયા : રાતકે આખરી હિસ્સામેં કુરઆનકી તિલાવત કરને પર ફરિશ્તે હાઝિર હોતે હૈં. (તિરમિઝી)

હઝરત મઅકલ બિન યસાર (રદિ.) સે રિવાયત હૈ કે હુઝૂર સલ્લલ્લાહુ અલૈહિ વ સલ્લમને ફરમાયા : સૂરએ બકરહકી તિલાવત કરને પર ઉસકી હર આયતકે સાથ અસ્સી ફરિશ્તે આસમાનસે ઉતરતે હૈં. (મુસ્નદે અહમદ)

હઝરત અનસ (રદિ.) સે રિવાયત હૈ કે આપ સલ્લલ્લાહુ અલૈહિ વ સલ્લમને ફરમાયા : ફરિશ્તોંકી એક ઐસી જમાઅત હૈ, જો સિર્ફ ઝિક્રકે હલ્કોંકી તલાશમેં રેહતી હૈ, જબ વો ઝિક્રકે હલ્કોંકો પા લેતી હૈ, તો ઉનહેં અપને પરોંસે ઢાંપકર અપના એક કાસિદ આસમાન પર અલ્લાહ તઆલાકે પાસ ભેજતે હૈં. વો ફરિશ્તા ઉન સબકી તરફસે અર્ઝ કરતા હૈ. અય હમારે રબ! હમ આપકે ઉન બંદોંકે પાસ આએ હૈં, જો આપકી નેઅમતોંકી બડાઈ કર રહે હૈં.

અલ્લાહ તઆલા ફરમાતે હૈં, ઉનકો મેરી રહમતસે ઢાંપ દો, ફરિશ્તા કેહતા હૈ અય હમારે રબ ઉનકે સાથ એક ગુનેહગાર બંદા ભી બૈઠા થા, અલ્લાહ તઆલા ફરમાતે હૈં, ઉસકો ભી મેરી રહમતસે ઢાંપ દો, ક્યૂંકે યે ઐસી મજલિસ હૈ કે ઉનમેં બૈઠનેવાલા કોઈ ભી હો, વો મહેરૂમ નહીં હોતા. (બઝ્ઝાર)

હઝરત અનસ (રદિ.) સે રિવાયત હૈ કે આપ સલ્લલ્લાહુ અલૈહિ વ

સલ્લમને ફરમાયા : જો શખ્સ અપને ઘરસે નિકલતે વક્ત,

"બિસ્મિલ્લાહિ તવક્કલ્તુ અલલ્લાહિ લાહૌલ વલા કુવ્વત ઈલ્લા બિલ્લાહ."

કેહકર નિકલતા હૈ, તો ફરિશ્તે ઉસસે કેહતે હૈં, કે તુમહારે કામ બના દિયે ગયે ઔર હર શર (બુરાઈ) સે તુમહારી હિફાઝત કી ગઈ. ફિર શયતાન ઉસસે દૂર હો જાતા હૈ. (તિરમિઝી)

આપ સલ્લલ્લાહુ અલૈહિ વ સલ્લમને ફરમાયા : જો શખ્સ અપને બિસ્તર પર પહોંચકર આયતુલ કુરસી પળ્હકર સો જાતા હૈ, અલ્લાહ તઆલા ઉસકી હિફાઝતકે લિયે ફરિશ્તા મુકર્રર ફરમા દેતે હૈં જો રાત ભર ઉસકી હિફાઝત કરતા રેહતા હૈ. (બુખારી)

હઝરત મઅકલ બિન યસાર (રદિ.) ર: રિવાયત હૈ કે આપ સલ્લલ્લાહુ અલૈહિ વ સલ્લમને ફરમાયા : જો શખ્સ સુબહકો તીન બાર,

"અઊઝુબિલ્લાહિ સ્સમીઈલ્ અલીમિ મિનશ્શૈતા નિર્રજીમ." પળ્હકર સૂરએ હશ્રકી આખરી તીન આયતેં પળ્હ લે,

તો અલ્લાહ તઆલા ઉસકે લિયે સત્તર હજાર (૭૦૦૦૦) ફરિશ્તે મુકર્રર કર દેતે હૈં, જો શામ તક રહમત ભેજતે રેહતે હૈં. (તિરમિઝી)

હઝરત અબૂ હુરૈરહ (રદિ.) સે રિવાયત હૈ કે આપ સલ્લલ્લાહુ અલૈહિ વ સલ્લમને ફરમાયા : કિસી ઘરમેં જૈસે હી આયતુલ કુરસી પળ્હી જાતી હૈ, ફૌરન ઉસ ઘરસે શયતાન નિકલ જાતા હૈ. (તરગીબ)

આપ સલ્લલ્લાહુ અલૈહિ વ સલ્લમને ફરમાયા, જો શખ્સ ઘરસે નિકલકર,

"બિસ્મિલ્લાહિ તવક્કલ્તુ અલલ્લાહિ લા હૌલ વલા કુવ્વત ઈલ્લા બિલ્લાહ."

કેહ લે, તો શયતાન ઉન બોલકો સુનકર ઉસકે પાસસે ચલા જાતા હૈ. (તિરમિઝી)

આપ (સ.અ.વ.) ને ફરમાયા : જિસ શખ્સને ખાના ખાને પર

"બિસ્મિલ્લાહ" ન કહા તો શયતાનકો ઉસકે સાથ ખાનેકા મૌકા મિલ જાતા હૈ.
(મિશ્કાત શરીફ)

હઝરત અબૂ ઐયૂબ (રદિ.) સે રિવાયત હૈ કે આપ સલ્લલ્લાહુ અલૈહિ વ સલ્લમને ફરમાયા : જો શખ્સ સુબહ દસ મરતબા ચોથા કલિમહ પઢ લેતા હૈ તો શામ તક શયતાનસે ઉસકી હિફાઝત હોતી હૈ. ઔર અગર શામકો પઢ લેતા હૈ તો સુબહ તક શયતાનસે હિફાઝત હોતી હૈ. (ઈબ્ને હબ્બાન)

હુઝૂર સલ્લલ્લાહુ અલૈહિ વ સલ્લમને ફરમાયા : જો લોગ અલ્લાહકે ઝિક્રકે લિયે કિસી જગહ પર જમા હોં ઔર ઉનકે જમા હોનેકી ગર્ઝ અલ્લાહકો ખુશ કરના હૈ, તો એક ફરિશ્તા આસમાનસે પુકારકર કેહતા હૈ, કે તુમ લોગ બખ્શ દિયે ગયે ઔર તુમહારે ગુનાહોંકો નેકિયોંમેં બદલ દિયા ગયા હૈ. (તબરાની)

આપ સલ્લલ્લાહુ અલૈહિ વ સલ્લમને ફરમાયા : રમઝાનકી હર રાતકો એક ફરિશ્તા આવાઝ દેકર કેહતા હૈ, કે "અય ખૈરકી તલાશ કરનેવાલોં! મુતવજ્જેહ હો ઔર આગે બઢ્હો. ઔર અય બુરાઈકે તલબગાર! બસ કરો ઔર આંખેં ખોલો."

ઉસકે બાદ વો ફરિશ્તા કેહતા હૈ, કે હૈ કોઈ મઆફી માંગનેવાલા, જિસકો મઆફ કિયા જાએ. ઔર હૈ કોઈ માંગનેવાલા જિસકા સવાલ પૂરા કિયા જાએ?
(તરગીબ)

આપ સલ્લલ્લાહુ અલૈહિ વ સલ્લમને ફરમાયા : જબ કોઈ અપની બીવીકે પાસ આએ ઔર "અલ્લાહુમ્મ જન્નિબ્ન શ્શૈતાન વ જન્નિબિશ્શૈતાન મા રઝક્તના." પઢ્હકર હમબિસ્તરી કરે, તો અગર ઉસ રાતકી સુબહસે બચ્ચા પૈદા હુવા તો શયતાન કભી નુકસાન ન પહોંચા સકેગા. (બુખારી)

હઝરત ઈબ્ને અબ્બાસ (રદિ.) સે રિવાયત હૈ કે હુઝૂર સલ્લલ્લાહુ અલૈહિ વ સલ્લમને ફરમાયા : જબ તુમમેંસે કોઈ છીંકતા હૈ ઔર છીંકકર "અલ્હમ્દુ લિલ્લાહ" કેહતા હૈ તો ફરિશ્તે "રબ્બિલ્ આલમીન" કેહતે હૈં. લેકિન જબ છીંકનેવાલા (અલ્હમ્દુ) કો "રબ્બિલ્ આલમીન" સમેત કેહતા હૈ, તો ફરિશ્તે

કેહતે હૈં યરૂહમુકલ્લાહ" યાની અલ્લાહ તઆલા તુઝ પર રહમત ફરમાએ.

(બુખારી શરીફ)

હઝરત ઈબ્ને ઉમર (રદિ.) સે રિવાયત હૈ કે હુઝૂર સલ્લલ્લાહુ અલૈહિ વ સલ્લમને ફરમાયા : જબ બંદા કુરઆન મજીદ ખતમ કરતા હૈ, તો ખતમકે વક્ત ઉસકે લિયે સાઠ હજાર ફરિશ્તે રહમત ઔર મગફિરતકી દુઆ કરતે હૈં.

(દયલમી)

હઝરત અબૂ દરદા (રદિ.) સે રિવાયત હૈ કે હુઝૂર સલ્લલ્લાહુ અલૈહિ વ સલ્લમને ફરમાયા : જુમ્આકે દિન ખૂબ કસરતસે દુરૂદ પઢા કરો, ક્યૂંકે યે હાઝરીકા દિન હૈ, ઉસમેં ફરિશ્તે હાઝિર હોતે હૈં, લિહાઝા જો કોઈ મુઝ પર દુરૂદ ભેજતા હૈ, ઉસકા દુરૂદ મુઝ તક પહોંચા દિયા જાતા હૈ. (ઈબ્ને માજા શરીફ)

હઝરત ઈબ્ને ઉમર (રદિ.) ને ફરમાયા : સુબહકે વક્ત એક ફરિશ્તા સારી મખ્લૂકસે જબ તસ્બીહ પઢનેકો કેહતા હૈ, તો પરિંદે ઉસકી આવાઝ સુનકર અપને પરોંકો ફડફડાને લગતે હૈં. (અબૂ શૈખ હદીસ : ૫૬૯)

હઝરત લૂત બિન ઉઝ્ઝાસે રિવાયત હૈ કે હુઝૂર સલ્લલ્લાહુ અલૈહિ વ સલ્લમને ફરમાયા : રાતકે વક્ત ઘરમેં પેશાબકો કિસી ચીઝમેં કરકે ન રખ્ખા જાએ, ક્યૂંકે રહમતકે ફરિશ્તે ઉસ ઘરમેં દાખિલ નહીં હોતે, જિસ ઘરમેં પેશાબ રખ્ખા હો.

(મુઅજમ ઔસત તબરાની)

હઝરત અલી (રદિ.) સે રિવાયત હૈ કે હુઝૂર સલ્લલ્લાહુ અલૈહિ વ સલ્લમને ફરમાયા : ઉસ કૌમમેં ફરિશ્તે નાઝિલ નહીં હોતે જિસ કૌમમેં કોઈ કતઅ રહમી કરનેવાલા હો.

(તબરાની)

હઝરત અલી (રદિ.) સે રિવાયત હૈ કે હુઝૂર સલ્લલ્લાહુ અલૈહિ વ સલ્લમને ફરમાયા : જિસ ઘરમેં નાપાકીકી હાલતવાલા ઈન્સાન હો, વહાં રહમતકે ફરિશ્તે નહીં આતે.

(અબૂ દાઉદ)

હઝરત આઈશા (રદિ.) ફરમાતી હૈં કે હુઝૂર સલ્લલ્લાહુ અલૈહિ વ સલ્લમને ફરમાયા : જબ તક તુમમેંસે કિસીકા દસ્તરખ્વાન મહેમાનકે આને જાનેકી

વજહસે સામને રખ્ખા રેહતા હૈ, તો તુમ પર ફરિશ્તે ઉસ વક્ત તક લગાતાર રહમત ઔર બરકતકી દુઆ કરતે રેહતે હૈં. (જામેઅ સગીર : ૨૯૨૮)

હઝરત જાબિર (રદિ.) સે રિવાયત હૈ કે હુઝૂર સલ્લલ્લાહુ અલૈહિ વ સલ્લમને ફરમાયા : જિસને લેહસન પ્યાઝ ખાયા હો, વો હમારી મસ્જિદમેં હરગિઝ ન આએ, ક્યૂંકે ફરિશ્તોંકો ભી ઉસ ચીઝકી બૂ સે તકલીફ હોતી હૈ, જિસસે ઈન્સાનકો તકલીફ હોતી હૈ. (બુખારી શરીફ)

હઝરત ઈબ્ને અબ્બાસ (રદિ.) સે રિવાયત હૈ કે હુઝૂર સલ્લલ્લાહુ અલૈહિ વ સલ્લમને ફરમાયા : હર ઈન્સાનકે સર પર પોશીદા તૌર પર એક લગામ હૈ, જિસ લગામકો એક ફરિશ્તેને પકડા હુવા હૈ, જબ ઈન્સાન તવાઝોઅ કરતા હૈ તો ફરિશ્તા ઉસ લગામકો બુલંદ કર દેતા હૈ, ઔર જબ ઈન્સાન તકબ્બુર કરતા હૈ તો ફરિશ્તા ઉસ લગામકો પસ્ત કર દેતા હૈ. (તબરાની)

હઝરત અનસ (રદિ.) સે રિવાયત હૈ કે હુઝૂર સલ્લલ્લાહુ અલૈહિ વ સલ્લમને ફરમાયા : જબ લડકી પૈદા હોતી હૈ તો અલ્લાહ તઆલા ઉસ લડકીકે પાસ એક ફરિશ્તા ભેજતા હૈ, જો ઉસ પર બહોત ઝિયાદા બરકત ઉતારતા હૈ ઔર કેહતા હૈ, તૂ કમઝોર હૈ, ક્યૂંકે કમઝોરસે પૈદા હુઈ હૈ. ઉસ લડકીકી કફાલત (પરવરિશ) કરનેવાલેકી કિયામત તક મદદ કી જાતી હૈ. ઔર જબ લડકા પૈદા હોતા હૈ તો અલ્લાહ તઆલા ઉસકે પાસ ભી એક ફરિશ્તા ભેજતે હૈં જો ઉસકી આંખોંકે બીચ બોસા લેતા હૈ ઔર કેહતા હૈ કે "અલ્લાહ તઆલા તુઝે સલામ કેહતે હૈં."

(મુઅજમ ઔસત તબરાની)

હઝરત ઈમરાન બિન હુસૈન (રદિ.) ફરમાતે હૈં કે હુઝૂર સલ્લલ્લાહુ અલૈહિ વ સલ્લમને ફરમાયા : હર મુસલમાન કાઝીકે સાથ દો ઐસે ફરિશ્તે હોતે હૈં, જો ઉસ કાઝીકો હક કી રેહનુમાઈ કરતે હૈં, જબ તક વો ખિલાફે હક કા ઈરાદા ન કરે. અગર ઉસને જાન બૂઝકર ખિલાફે હક કા ઈરાદા કિયા ઔર ઝુલ્મ ઔર ઝિયાદતી કી, તો વો દોનોં ફરિશ્તે ઉસ કાઝીકો ઉસકે નફસકે સુપુર્દ કરકે ઉસસે દૂર હો જાતે હૈં. (તબરાની)

હઝરત અબૂ હુરૈરહ (રદિ.) સે રિવાયત હૈ કે હુઝૂર સલ્લલ્લાહુ અલૈહિ વ સલ્લમને ફરમાયા : જબ કોઈ ઔરત અપને શૌહરકા બિસ્તર છોડકર નાફરમાની કરતે હુએ અલગ સોતી હૈ, તો ઉસ પર ઉસ વક્ત તક લા'નત કરતે રેહતે હૈં, જબ તક વો વાપસ શૌહરકે બિસ્તર પર ન આ જાએ. (બુખારી)

હઝરત અબૂ હુરૈરહ (રદિ.) ને ફરમાયા : અપને જૂતે અપને પાંવકે દરમિયાન રખ્ખો, યા અપને સામને રખ્ખો, અપને દાહને ન રખ્ખો, ક્યૂંકે એક ફરિશ્તા તુમહારે દાહને હૈ, ઔર અપને બાએં ભી ન રખ્ખો, ક્યૂંકે વો જૂતે તેરે ભાઈ મુસલમાનકે દાએં હોંગે. (સઈદ બિન મન્સૂર)

હઝરત ઈબ્ને ઉમર (રદિ.) હુઝૂર સલ્લલ્લાહુ અલૈહિ વ સલ્લમસે નકલ કરતે હૈં કે જબ મુસલમાનકે જિસ્મમેં કોઈ બીમારી ભેજી જાતી હૈ, તો અલ્લાહ તઆલા કિરામન કાતિબીનકો હુકમ ફરમાતે હૈં કે મેરે બંદેકે લિયે હર દિન ઔર હર રાત ઈતને નેક અમલ લિખ્ખો, જિતના વો બીમારીસે પેહલે કિયા કરતા થા. જબ તક યે મેરી ગિરહમેં બંધા હુવા હૈ. (ઈબ્ને અબી શૈબહ)

હઝરત મકહૂલ (રહ.) ફરમાતે હૈં કે રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહુ અલૈહિ વ સલ્લમને ઈરશાદ ફરમાયા : જબ કોઈ ઈન્સાન બીમાર હોતા હૈ, તો બાઈ તરફકે ગુનાહ લિખનેવાલે ફરિશ્તાકો અલ્લાહ તઆલા યે હુકમ દેતા હૈ, કે અપના કલમ ઉઠા લે, ઔર દાહને તરફવાલે ફરિશ્તેસે યે કહા જાતા હૈ, કે ઉસ બંદેકે અચ્છે આ'માલ લિખતે રહો, જો યે તંદુરૂસ્તીકી હાલતમેં કિયા કરતા થા. ક્યૂંકે ઉસકી આનેવાલી હાલતકો મૈં જાનતા હું મૈંને હી ઉસે ઈસ હાલમેં મુબ્તલા કિયા હૈ.

(ઈબ્ને અસાકિર)

હઝરત અબૂ હુરૈરહ (રદિ.) ફરમાતે હૈં કે રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહુ અલૈહિ વ સલ્લમને ઈરશાદ ફરમાયા : તુમમેંસે જબ કોઈ અપની બીવીકે પાસ જાએ, તો ઉસે ચાહિયે કે પરદા કર લે. અગર વો હમબિસ્તરીકે વક્ત પરદા નહીં કરેગા, તો ફરિશ્તે હયા કરતે હૈં ઔર ઘરસે નિકલ જાતે હૈં, ફિર શયતાન આ જાતા હૈ, પસ અગર ઉન દોનોંકે લિયે ઉસ દિનકી સોહબતસે કોઈ ઔલાદ લિખ્ખી હૈ તો ઉસમેં

શયતાનકા ભી હિસ્સા હો જાતા હૈ. (શઅબુલ ઈમાન)

હઝરત ઝૈદ બિન સાબિત (રદિ.) સે રિવાયત હૈ કે રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહુ અલૈહિ વ સલ્લમને ફરમાયા : ક્યા મૈંને તુમ લોગોંસે કપડે હટાનેકો મના નહીં કિયા હૈ? તુમહારે સાથ યે દોનોં ફરિશ્તે જો તુમસે અલગ નહીં હોતે હૈં, ન નીંદમેં ન બેદારીમેં. યાદ રખ્ખો! જબ ભી તુમમેંસે કોઈ અપની બીવીકે પાસ જાએ યા પેશાબ પાખાના જાએ તો ઉન દોનોંસે શરમ કરે. ખબરદાર! ઉન દોનોંકી ઈઝ્ઝત કરો. (બયહકી)

હઝરત ઈબ્ને અબ્બાસ (રદિ.) સે રિવાયત હૈ કે રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહુ અલૈહિ વ સલ્લમને ઈરશાદ ફરમાયા : અય લોગો! અલ્લાહ તઆલા તુમહેં કપડે ઉતાર દેનેસે મના ફરમાતે હૈં. તુમ અલ્લાહકે ઉન ફરિશ્તોંસે હયા કરો, જો કિરામન કાતિબીન તુમહારે સાથ રેહતે હૈં. વો તુમસે અલગ નહીં હોતે, સિવાએ તીન વક્તોંકે, જો તુમહારી જરૂરત કે હૈં,

(૧) પેશાબ, પાખાનાકે વક્ત.

(૨) બીવીસે સોહબતકે વક્ત.

(૩) ગુસલ કરતે વક્ત. (મુસ્નદે બઝ્ઝાર)

હઝરત અલી બિન અબી તાલિબ (રદિ.) ફરમાતે હૈં કે જિસને અપના શરમકા હિસ્સા ખોલા, ઉસસે ફરિશ્તા અલગ હો જાતા હૈ.

(મુસન્નિફ ઈબ્ને અબી શૈબહ)

હઝરત અનસ (રદિ.) ફરમાતે હૈં કે રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહુ અલૈહિ વ સલ્લમને ઈરશાદ ફરમાયા : જો આદમી ગુસલખાનામેં બગૈર તેહબંદકે દાખિલ હોતા હૈ તો કિરામન કાતિબીન ઉસ પર લા'નત કરતે હૈં. (દયલમી)

હઝરત અનસ (રદિ.) ફરમાતે હૈં કે રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહુ અલૈહિ વ સલ્લમને ઈરશાદ ફરમાયા : એક ફરિશ્તા કુરઆનકે સુપુર્દ હૈ, પસ જો શખ્સ કુરઆનકી તિલાવત તો કરતા હૈ, લેકિન સહીહ તરીકેસે તિલાવત નહીં કર સકતા. ઉસકો યે ફરિશ્તા દુરૂસ્ત કરકે અલ્લાહકી બારગાહમેં પેશ કરતા હૈ.

(ફૈઝુલ કબીર હદીસ)

હઝરત અબૂ ઉમામહ (રદિ.) ફરમાતે હૈં કે રસુલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહુ અલૈહિ વ સલ્લમને ઈરશાદ ફરમાયા : એક ફરિશ્તા, "યા અરૂહમર્રાહિમીન." કેહનેવાલે આદમીકે સુપુર્દ કિયા ગયા હૈ, જબ યે આદમી ઈસ કલિમહકો તીન બાર કેહતા હૈ, તો ફરિશ્તા ઉસસે કેહતા હૈ, અય ઈન્સાન! "અરૂહમર્રાહિમીન" યાની અલ્લાહ તઆલા તેરી તરફ મુતવજ્જેહ હૈ, તૂ જો ચાહે ઉસસે માંગ, તેરી દુઆ કુબૂલ હોગી. (મુસ્તદરક હાકિમ)

હઝરત ઈબ્ને મસઊદ (રદિ.) સે રિવાયત હૈ કે જબ કોઈ આદમી તિજારત યા સરદારીકા મઆમલા તલબ કરતા હૈ, ફિર ઉસ પર કાદિર હો જાતા હૈ, તો અલ્લાહ તઆલા સાતોં આસમાનોંકે ઉપર ઉસકા ઝિક્ર કરતે હૈં ઔર ઉસકે પાસ એક ફરિશ્તા ભેજતે હૈં, કે મેરે બંદેકે પાસ જાઓ ઔર ઉસે ઉસ કામસે રોકો, અગર મૈંને ઉસકે લિયે ઉસે અતા કર દિયા, તો ઉસકી વજહસે જહન્નમમેં ડાલ દૂંગા. તો વો ઉસે ઉસસે અલગ કર દેતા હૈ. (શઅબુલ ઈમાન, બયહકી)

હઝરત કઅબ (રદિ.) સે રિવાયત હૈ આપ સલ્લલ્લાહુ અલૈહિ વ સલ્લમને ફરમાયા : જબ રોઝાદારકે સામને ખાના ખાયા જાતા હૈ, તો ખાનેસે ફારિગ હોને તક ઉસ રોઝાદારકે લિયે ફરિશ્તે રહમતકી દુઆ કરતે હૈં. (તિરમિઝી)

હઝરત અલી (રદિ.) સે રિવાયત હૈ કે આપ સલ્લલ્લાહુ અલૈહિ વ સલ્લમને ફરમાયા : જો મુસલમાન કિસી મુસલમાનકી સુબહકો ઈયાદત કરતા હૈ, તો શામ તક સત્તર હજાર (૭૦,૦૦૦) ફરિશ્તે ઉસકે લિયે દુઆ કરતે રેહતે હૈં. ઈસી તરહ જો શામકો ઈયાદત કરતા હૈ, તો સુબહ તક સત્તર હજાર (૭૦,૦૦૦) ફરિશ્તે ઉસકે લિયે દુઆ કરતે હૈં. (તિરમિઝી)

હઝરત અબૂ દરદા (રદિ.) સે રિવાયત હૈ કે આપ સલ્લલ્લાહુ અલૈહિ વ સલ્લમને ફરમાયા : મુસલમાનકી દુઆ અપને મુસલમાન ભાઈકે લિયે પીઠ પીછે કુબૂલ હોતી હૈ, દુઆ કરનેવાલેકે સરકે પાસ એક ફરિશ્તા મુકર્રર હૈ, જબ ભી યે દુઆ કરનેવાલા અપને ભાઈકે લિયે દુઆ કરતા હૈ, તો ફરિશ્તા ઉસકી દુઆ પર આમીન કેહતા હૈ. (મુસ્લિમ)

હઝરત અનસ (રદિ.) સે રિવાયત હૈ કે આપ સલ્લલ્લાહુ અલૈહિ વ સલ્લમને ફરમાયા : જો મુસલમાન અલ્લાહકો ખૂશ કરનેકી નિય્યતસે કિસી મુસલમાનસે મુલાકાત કરને જાતા હૈ, તો આસમાનસે એક ફરિશ્તા પુકારકર કેહતા હૈ, કે તુમ ખૂશહાલીકી ઝિંદગી બસર કરો ઔર તુમહેં જન્નત મુબારક હો. ઔર અલ્લાહ તઆલા અર્શવાલે ફરિશ્તોંસે ફરમાતે હૈં, મેરે બંદેને મેરી ખાતિર મુલાકાત કી, ઈસ લિયે મેરે ઝિમ્મે હૈ કે મૈં ઉસકી મહેમાની કરૂં. (અબૂ યઅલા)

હઝરત અબૂ હુરૈરહ (રદિ.) સે રિવાયત હૈ કે આપ સલ્લલ્લાહુ અલૈહિ વ સલ્લમને ફરમાયા : જો મુસલમાન દૂસરે મુસલમાનકી તરફ હથિયારસે ઈશારા કરતા હૈ, તો ઉસ પર ઉસ વક્ત તક ફરિશ્તે લા'નત કરતે રેહતે હૈં, જબ તક વો અપના હથિયાર નીચે નહીં કર લેતા. (મુસ્લિમ)

હઝરત અલી (રદિ.) સે રિવાયત હૈ કે આપ સલ્લલ્લાહુ અલૈહિ વ સલ્લનને ફરમાયા : દો ફરિશ્તે રોઝાના સુબહકે વક્ત આસમાનસે ઉતરતે હૈં, ઉનમેંસે એક ફરિશ્તા યે દુઆ કરતા હૈ કે "અય અલ્લાહ!" ખર્ચ કરનેવાલેકો બદલ અતા ફરમા. ઔર દૂસરા ફરિશ્તા યે દુઆ કરતા હૈ કે "અય અલ્લાહ!" રોક કર રખનેવાલેકા માલ બરબાદ કર. (મિશ્કાત)

હઝરત જાબિર (રદિ.) સે રિવાયત હૈ કે આપ સલ્લલ્લાહુ અલૈહિ વ સલ્લમને ફરમાયા : જબ મુસલમાન ઘરમેં દાખિલ હોકર અલ્લાહકા ઝિક્ર કરતા હૈ, ફિર દુઆ પઢકર ખાના ખાતા હૈ, તો શયતાન અપને સાથવાલોંસે કેહતા હૈ, કે અબ ન તો વહાં ઠહેરા જા સકતા હૈ ઔર ન તો ખાના હી મિલ સકતા હૈ. લેકિન જબ મુસલમાન ઘરમેં દાખિલ હોકર અલ્લાહકા ઝિક્ર નહીં કરતા, તો શયતાન અપને સાથિયોંસે કેહતા હૈ, કે તુમહેં યહાં રાતમેં રેહનેકા મૌકા મિલ ગયા. (મિશ્કાત)

આપ સલ્લલ્લાહુ અલૈહિ વ સલ્લમને ફરમાયા : જબ કપડે ઉતારો તો "બિસ્મિલ્લાહ" કેહકર ઉતારો. ઐસા કરનેસે શયતાન તુમહારી શરમગાહ ન દેખ સકેગા. (હિસ્ને હસીન)

આપ સલ્લલ્લાહુ અલૈહિ વ સલ્લમને ફરમાયા : ગુસ્સા શયતાન હોતા

હૈ, ક્યૂંકે શયતાનકી પૈદાઈશ આગસે હુઈ હૈ ઔર આગ પાનીસે બુઝાઈ જાતી હૈ, લિહાઝા જબ તુમમેંસે કિસીકો ગુસ્સા આએ, તો ઉસકો ચાહિયે કે વુઝૂ કર લે. (અબૂ દાઉદ)

હઝરત અબૂ હુરૈરહ (રદિ.) સે રિવાયત હૈ કે આપ સલ્લલ્લાહુ અલૈહિ વ સલ્લમને ફરમાયા : અલ્લાહ તઆલા છીંકકો પસંદ ફરમાતે હૈં ઔર જમાઈ (બગાસું) કો નાપસંદ કરતે હૈં. ક્યૂંકે જમાઈ શયતાનકી તરફસે હોતી હૈ, લિહાઝા જબ તુમમેંસે કિસીકો જમાઈ આએ, તો જિતના હો સકે ઉસકો રોકે રખ્ખો, ક્યૂંકે જબ તુમમેંસે કોઈ જમાઈ લેતા હૈ તો શયતાન હંસતા હૈ. (બુખારી)

હઝરત અબૂ મૂસા અશઅરી (રદિ.) સે રિવાયત હૈ કે આપ સલ્લલ્લાહુ અલૈહિ વ સલ્લમને ફરમાયા : જિન લોગોંકે સાથ કોઈ યતીમ ઉનકે બરતનમેં ખાનેકે લિયે બૈઠતા હૈ તો શયતાન ઉનકે બરતનકે કરીબ નહીં આતા. (તબરાની)

હઝરત અયાઝ બિન હમ્મામ (રદિ.) સે રિવાયત હૈ કે આપ સલ્લલ્લાહુ અલૈહિ વ સલ્લમને ફરમાયા : આપસમેં ગાલી ગલોજ કરનેવાલે દો શખ્સ, અસલમેં દો શયતાન હૈં, જો ફહશગોઈ કરતે હૈં ઔર એક દૂસરેકો ઝૂઠા કેહતે હૈં. (ઈબ્ને હબ્બાન)

હઝરત અબૂ હુરૈરહ (રદિ.) સે રિવાયત હૈ કે આપ સલ્લલ્લાહુ અલૈહિ વ સલ્લમને ફરમાયા : તુમમેંસે કોઈ શખ્સ અપને મુસલમાન ભાઈકી તરફ હથિયારસે ઈશારા ન કરે, ઈસ લિયે કે ઉસકો માલૂમ નહીં હૈ, કે કહીં શયતાન ઉસકે હાથસે હથિયાર ખીંચ ન લે ઔર વો હથિયાર ઉસ મુસલમાન ભાઈકો જા લગે, ફિર ઉસકી સઝામેં ઉસે જહન્નમમેં ડાલ દિયા જાએ. (બુખારી)

હઝરત અબૂ હુરૈરહ (રદિ.) સે રિવાયત હૈ કે હુઝૂર સલ્લલ્લાહુ અલૈહિ વ સલ્લમને ફરમાયા : કોઈ મુસલમાન જબ બીમાર હોતા હૈ, તો અલ્લાહ તઆલા ઉસકે સાથ દો ફરિશ્તે લગા દેતે હૈં, જો ઉસ વક્ત તક સાથમેં રેહતે હૈં, જબ તક અલ્લાહ તઆલા દો અચ્છાઈયોંમેંસે એક કા ફૈસલા ન કર દેં "મૌત" કા, યા "ઝિંદગી" કા. (શઅબુલ ઈમાન બયહકી)

હઝરત અલી (રદિ.) હુઝૂર સલ્લલ્લાહુ અલૈહિ વ સલ્લમસે નકલ કરતે હૈં કે આપ સલ્લલ્લાહુ અલૈહિ વ સલ્લમને ફરમાયા : અલ્લાહ તઆલા કિરામન કાતિબીનકી તરફ અપના પૈગામ ભેજતે હૈં, કે મેરે બંદેકે આ'માલનામેમેં રંજો ગમકે વક્ત કોઈ અમલ ન લિખ્ખેં. (દયલમી)

હઝરત ઈબ્ને ઉમર (રદિ.) ફરમાતે હૈં કે રૂકને યમાની પર દો ફરિશ્તે મુકર્રર હૈં, જો શખ્સ વહાંસે ગુઝરતા હૈ, તો ઉસકી દુઆ પર આમીન કેહતે હૈં ઔર હજરે અસ્વદ પર ઈતને ફરિશ્તે હૈં, જિનકી ગિન્તી નહીં કી જા સકતી.

(તારીખે મક્કા ઈમામ અઝરક)

હઝરત તમીમ દારી (રદિ.) સે રિવાયત હૈ કે હુઝૂર સલ્લલ્લાહુ અલૈહિ વ સલ્લમને ફરમાયા : મદીના તય્યિબાકી શાન યે હૈ, કે અલ્લાહ તઆલાને મદીનાકે હર ઘર પર એક એક ફરિશ્તા મુકર્રર કર રખ્ખા હૈ, જો અપની તલવારકો લેહરાતે રેહતે હૈં. ઈસ લિયે મદીના તય્યિબામેં દજ્જાલ દાખિલ ન હો સકેગા. (તબરાની)

હઝરત ઈબ્ને અબ્બાસ (રદિ.) સે રિવાયત હૈ કે હુઝૂર સલ્લલ્લાહુ અલૈહિ વ સલ્લમને ફરમાયા : કે મોમિન ફુકરાઅ પર જો સરદીકી તકલીફ હોતી હૈ, ફરિશ્તે ઉન પર તરસ ખાતે હૈં ઔર જબ સરદી ચલી જાતી હૈ, તો ફરિશ્તે સરદીકે જાને પર ખૂશ હોતે હૈં. (તબરાની)

હઝરત અબૂ દરદા (રદિ.) સે રિવાયત હૈ કે હુઝૂર સલ્લલ્લાહુ અલૈહિ વ સલ્લમને ફરમાયા : કે અલ્લાહ તઆલાકે કુછ ફરિશ્તે ઐસે હૈં, જો રાતકે વક્ત જમીન પર ઉતરતે હૈં ઔર જિહાદકે જાનવરોં ઔર સવારિયોંકી થકાવટ દૂર કરતે હૈં, મગર ઉન જાનવરોંકી થકાવટ દૂર નહીં કરતે, જિનકી ગરદનમેં ઘંટી બંધી હોતી હૈ. (તબરાની)

હઝરત ઈબ્ને ઉમર (રદિ.) નકલ ફરમાતે હૈં કે રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહુ અલૈહિ વ સલ્લમને ઈરશાદ ફરમાયા : અલ્લાહ તઆલાકા એક ફરિશ્તા વો હૈ, જો રોઝાના રાત દિન યે પુકારતા રેહતા હૈ :

"અય ચાલીસ સાલકી ઉમ્રવાલો!" તુમ અમલકી ખેતી તૈયાર કર ચુકે

હો, જિસકી કટાઈકા વક્ત કરીબ આ ગયા હૈ.

"અય સાઠ (૬૦) સાલવાલો!" હિસાબકી તરફ મુતવજ્જેહ હો જાઓ! તુમને અપને લિયે ક્યા આગે ભેજા ઔર કૌનસે અમલ કિયે?.

"અય સત્તર (૭૦) સાલકી ઉમ્રવાલો! કાશ મખ્લૂકાત પૈદા ન કી જાતી ઔર કાશ જબ યે પૈદા કર દી ગઈ, તો યે ભી જાન લેતી, કે કિસ લિયે પૈદા કી ગઈ હૈ? (દયલમી)

હઝરત અબૂ હુરૈરહ (રદિ.) ફરમાતે હૈં કે રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહુ અલૈહિ વ સલ્લમને ફરમાયા : જનાઝાકે સાથ ચલતે હુએ ફરિશ્તે યે કેહતે હૈં, કે પાક હૈ વો ઝાત, જો નઝર નહીં આતી ઔર અપને બંદોં પર મૌતકે ઝરીઆ કહ્હાર હૈ. (તારીખે રિફાઈ)

હઝરત ઉકબહ બિન આમિર (રદિ.) સે રિવાયત હૈ, કે આપ સલ્લલ્લાહુ અલૈહિ વ સલ્લમને ફરમાયા : સફરમેં જો શખ્સ દુન્યાવી બાતોંસે અપના દિલ હટાકર અલ્લાહ તઆલાકી તરફ અપના ધ્યાન રખતા હૈ, તો એક ફરિશ્તા ઉસકે સાથ હો જાતા હૈ. (તબરાની)

હઝરત યઝીદ બિન શજરહ (રદિ.) ને ફરમાયા : જબ કોઈ શખ્સ અલ્લાહકે રાસ્તેમેં શહીદ કિયા જાતા હૈ, તો ખૂનકા પેહલા કતરા જમીન પર ગિરતે હી દો મોટી આંખોંવાલી સજી હુઈ હૂરેં આસમાનસે ઉતરકર ઉસકે પાસ આતી હૈં ઔર ઉસકે ચેહરેસે ગર્દો ગુબાર સાફ કરતી હૈં. (હાકિમ : ૩/૪૯૪)

આપ સલ્લલ્લાહુ અલૈહિ વ સલ્લમને ફરમાયા : જો મુસાફિર, સફરમેં ફુઝૂલ બાતોં ઔર ફુઝૂલ કામોંમેં લગા રેહતા હૈ, તો શયતાન ભી ઉસકે સાથ હો જાતા હૈ. (હિસ્ને હસીન)

હઝરત જાબિર (રદિ.) સે રિવાયત હૈ કે આપ સલ્લલ્લાહુ અલૈહિ વ સલ્લમને ફરમાયા : અલ્લાહકી ખાસ મદદ જમાઅતકે સાથ હોતી હૈ, લિહાઝા જો શખ્સ જમાઅતસે અલગ હો જાતા હૈ, શયતાન ઉસકે સાથ રેહકર ઉસે ઉકસાતા હૈ. (નસાઈ)

હઝરત અબૂ હુરૈરહ (રદિ.) સે રિવાયત હૈ કે આપ સલ્લલ્લાહુ અલૈહિ વ સલ્લમને ફરમાયા : શયતાન અકેલે આદમી ઔર દો હો જાને પર ભી નુકસાન પહોંચાતા હૈ લેકિન તીન આદમિયોંકો નુકસાન નહીં પહોંચા પાતા હૈ ક્યૂંકે તીનકી જમાઅત હોતી હૈ. (બઝ્ઝાર)

હઝરત અબ્દુલ્લાહ બિન અમ્ર આસ (રદિ.) સે રિવાયત હૈ કે આપ સલ્લલ્લાહુ અલૈહિ વ સલ્લમને ફરમાયા : મસ્જિદમેં દાખિલ હોકર

"અઊઝુબિલ્લાહિલ્ અઝીમિ વ વજ્હિહિલ્ કરીમિ વ સુલ્તાનિહિલ્ કદીમિ મિનશ્શૈતા નિર્રજીમ."

જબ કોઈ દુઆ પઢતા હૈ, તો શયતાન કેહતા હૈ કે યે શખ્સ મુઝસે પૂરે દિનકે લિયે મહેફૂઝ હો ગયા. (અબૂ દાઊદ)

હઝરત મઆઝ બિન જબલ (રદિ.) સે રિવાયત હૈ કે આપ સલ્લલ્લાહુ અલૈહિ વ સલ્લમને ફરમાયા : બકરિયોંકે ભેડકી તરહ શયતાન ઈન્સાનકા ભેડિયા હૈ. ભેડિયા હર ઉસ બકરીકો પકડ લેતા હૈ, જો રેવડસે અલગ થલગ હો. ઈસ લિયે અલગ અલગ ઠહેરનેસે બચો, ઈજતિમાઈયતકો ઔર આમ લોગોંકે બીચ રેહનેકો ઔર મસ્જિદકો લાઝિમ પકડો. (મુસ્નદે અહમદ)

હઝરત અબૂ હુરૈરહ (રદિ.) સે રિવાયત હૈ કે રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહુ અલૈહિ વ સલ્લમને ઈરશાદ ફરમાયા : ઈન્સાન તક ઉસકી રોઝી પહોંચાનેકે લિયે ફરિશ્તે મુતઅય્યન હૈં. અલ્લાહ તઆલાને ઉનકો હુકમ ફરમા રખ્ખા હૈ, કે જિસ આદમીકો તુમ ઈસ હાલતમેં પાઓ, જિસને (ઈસ્લામ) કો હી અપના ઓઢના બિછોના બના રખ્ખા હૈ, તો તુમ ઉસકો આસમાનોં ઔર જમીનસે રિઝક મોહય્યા કર દો, ઔર દૂસરે ઈન્સાનોંકો ભી રોઝી પહોંચા દો. યે દૂસરે લોગ અપની મુકદ્દરસે ઝિયાદા રોઝી ન પા સકેંગે. (અબૂ અવાનહ)

હઝરત અબૂ હુરૈરહ (રદિ.) સે રિવાયત હૈ કે આપ સલ્લલ્લાહુ અલૈહિ વ સલ્લમને ફરમાયા : ફરિશ્તોંકી એક જમાઅત ઐસી હૈ, જો રાસ્તોંમેં અલ્લાહ તઆલાકા ઝિક્ર કરનેવાલોંકી તલાશમેં ઘૂમતી રેહતી હૈ. જબ વો કિસી ઐસી

જમાઅતકો પા લેતી હૈ, જો અલ્લાહકે ઝિક્રમેં મસરૂફ હોતી હૈ. તો વો એક દૂસરોંકો પુકારકર કેહતે હૈ કે આઓ, યહાં પર તુમહારી મત્લૂબા ચીઝ હૈ. ઉસકે બાદ સબ ફરિશ્તે મિલકર આસમાન તક અપને પરોંસે ઉનકો ઘેર લેતે હૈં. (બુખારી)

હઝરત ઈબ્ને અબ્બાસ (રદિ.) ફરમાતે હૈં કે અલ્લાહ તઆલાને જમરાતકી રમી પર એક ફરિશ્તા મુકર્રર કર રખ્ખા હૈ, જો કંકરી મકબૂલ હો જાતી હૈ ઉસકો ઉઠા લેતા હૈ. (તારીખે મક્કા ઈમામ અઝરકી)

દુનિયાકી મશક્કતોંસે રાહત

હઝરત તમીમ દારી (રદિ.) સે રિવાયત હૈ કે અલ્લાહ તઆલા મલકુલ મૌતસે ફરમાતે હૈં : કે મેરે ફલાં ઈમાનવાલે બંદેકે પાસ જાઓ ઔર ઉસકી રૂહ લે આઓ! મૈંને ખૂશી ઔર ગમકે હાલાતમેં ઉસકા ઈમ્તિહાન લે લિયા હૈ, વો ઐસા હી નિકલા જૈસાકે મૈં ચાહતા થા. ઉસકો લે આઓ! તાકે દુનિયાકી મશક્કતોંસે ઉસે રાહત મિલ જાએ.

મલકુલ મૌત પાંચસો (૫૦૦) ફરિશ્તોંકી જમાઅતકે સાથ ઉસકે પાસ જાતે હૈં, ઉન સબકે પાસ જન્નતકે કફન હોતે હૈં, ઉનકે હાથોંમેં રૈહાનકે ગુલદસ્તે હોતે હૈં, જિસમેં બીસ બીસ રંગકે ફૂલ હોતે હૈં ઔર હર ફૂલકી ખૂશ્બૂ અલગ અલગ હોતી હૈ ઔર એક રેશમી રૂમાલમેં મહેકતા હુવા મુશ્ક હોતા હૈ.

મલકુલ મૌત ઉસકે સરકે પાસ ઔર બાકી ફરિશ્તે ઉસકો ચારોં તરફસે ઘેર લેતે હૈં, ફિર મુશ્કવાલા રૂમાલ ઉસકી ઠોડીકે નીચે રખતે હૈં, જન્નતકા દરવાઝા ઉસકે સામને ખોલ દિયા જાતા હૈ. કભી સજી હુઈ હૂરેં ઉસકે સામને આતી હૈં, તો કભી વહાંકી નેહરેં ઔર બાગાત.

ઉન સબકો દેખકર ઉસકી રૂહ ખૂશીસે જિસ્મસે બાહિર નિકલનેકે લિયે બેકરાર હો જાતી હૈ. મલકુલ મૌત ઉસસે કેહતે હૈં કે અય મુબારક રૂહ! ચલ ઐસી બેરિયોંકી તરફ જિસમેં કાંટા નહીં હૈ. ઔર ઐસે કેલોંકી તરફ, જો ઉપર તલે લગે

હુએ હૈં. મલકુલ મૌત ઉસસે ઐસી નરમીસે બાત કરતે હૈં જિસ તરહ માં અપને છોટે બચ્ચેકો કરતી હૈ.

ફિર ઉસકી રૂહ બદનમેંસે ઐસે નિકાલતે હૈં, જૈસેકે આટેમેંસે બાલ. જબ રૂહ બદનસે નિકલતી હૈ, તો સબ ફરિશ્તે ઉસકો સલામ કરતે હૈં ઔર જન્નતકી ખુશખબરી દેતે હૈં. પસ જિસ વક્ત રૂહ બદનસે નિકલતી હૈ, તો વો બદનસે કેહતી હૈ કે અલ્લાહ તઆલા તુઝે જઝાએ ખૈર અતા ફરમાએ, કે તૂ મોહતાજગીકે સાથ અલ્લાહ તઆલાકા કેહના માન લેનેમેં જલ્દી કરતા થા, ઉસકી નાફરમાની કરનેમેં સુસ્તી કરનેવાલા થા, તુઝે આજકા દિન મુબારક હો! તુમને ખૂદ ભી અઝાબસે નજાત પાઈ ઔર મુઝે ભી નજાત દિલા દી. ઔર યેહી બાત બદન, રૂહસે કેહતા હૈ.

ઉસકી જુદાઈ પર જમીનકે વો હિસ્સે રોતે હૈં, જિસ જમીનકે હિસ્સોં પર વો અલ્લાહકા કેહના માનતે હુએ ચલતા થા, આસમાનકે વો દરવાઝે રોતે હૈં, જિનસે ઉસકે અમલ ઉપર જાયા કરતે થે ઔર જિનસે ઉસકા રિઝક ઉતરા કરતા થા.

જબ મલકુલ મૌત ઉસકી રૂહકો લેકર આસમાન પર જાતે હૈં, તો વહાં જિબ્રઈલ (અલૈ.) સત્તર હજાર (૭૦૦૦૦) ફરિશ્તોંકે સાથ ઉસકા ઈસ્તિકબાલ કરતે હૈં, યે ફરિશ્તે અલ્લાહકી તરફસે ઉસે ખૂશખબરી સુનાતે હૈં, ફિર આસમાનોં પર હોતે હુએ જબ ઉસે લેકર અર્શ તક પહોંચતે હૈં, તો વો અર્શ પર પહોંચકર સિજદેમેં ગિર જાતી હૈ. ફિર અલ્લાહ તઆલા ફરમાતે હૈં કે ઉસે ઈલ્લિય્યીનમેં પહોંચા દો ઔર યહાં જમીન પર પાંચસો ફરિશ્તે ઉસકે જિસ્મકે પાસ જમા હો જાતે હૈં, જબ નેહલાનેવાલે ઉસકે જિસ્મકો કરવટ દેતે હૈં, તો યે ફરિશ્તે ભી ઉસે કરવટ દેને લગતે હૈં. ઔર જબ વો કફન પહેનાને લગતે હૈં, તો ફરિશ્તે ઉનકે કફનસે પેહલે અપને સાથ લાએ હુએ કફનકો પહેના દેતે હૈં. ઈસી તરહ જબ ખૂશ્બૂ લગાતે હૈં, તો ઉનસે પેહલે હી ફરિશ્તે અપને સાથ લાઈ હુઈ ખૂશ્બૂ ઉસકે બદન પર મલ દેતે હૈં.

ફિર જબ જનાઝા ઘરસે બાહિર લાયા જાતા હૈ, તો ઉસકે ઘરકે દરવાઝેસે લેકર કબ્રસ્તાન તક રાસ્તેકી દોનોં તરફ ફરિશ્તે કતાર લગાકર ખડે હો જાતે હૈં ઔર ઉસકે જનાઝેકો દુઆ ઔર ઈસ્તિગ્ફારકે સાથ ઈસ્તિકબાલ કરતે હૈં,

યે સારે મંઝર દેખકર, શયતાન ઈતની ઝોર ઝોરસે રોને લગતા હૈ, કે ઉસકી હડ્ડિયાં ટૂટને લગતી હૈં ઔર અપને લશ્કરોંસે કેહતા હૈ કે તુમહારા નાસ હો જાએ, આખિર યે તુમસે કિસ તરહ છૂટ ગયા? વો કેહતે હૈં કે મા'સૂમ થા. ઈધર બરઝખમેં જબ ઉસકી રૂહ જિસ્મમેં ડાલી જાતી હૈ, તો

નમાઝ ઉસકે દાહની તરફ

રોઝા ઉસકે બાઈ તરફ

ઝિક્ર ઔર તિલાવત સરકી તરફ

ઔર બાકી આ'માલ પાંવકી તરફ

આકર ખડે હો જાતે હૈં, ફિર અઝાબ ઉસકી કબ્રમેં અપની ગરદન નિકાલકર ઉસ તક પહોંચના ચાહતા હૈ, લેકિન હર તરફસે ઉસે ઘેરા હુવા પાકર અઝાબ વાપસ ચલા જાતા હૈ.

ઉસકે બાદ ઉસકી કબ્રમેં દો ફરિશ્તે આતે હૈં, જિનકી આંખેં બિજલીકી તરહ ચમક રહી હોતી હૈં ઔર ઉનકી આવાઝ બાદલોંકી ગરજકી તરહ હોતી હૈ, ઉનકે મુંહસે નિકલનેવાલી સાંસોંકે સાથ આગકી લપટ નિકલતી હૈ, બાલોંકી લંબાઈ ઉનકે પૈર તક હોતી હૈ, મહેરબાની ઔર નરમી યે દોનોં જાનતે હી નહીં, ઉનકો "મુન્કિર નકીર" કહા જાતા હૈ, ઉન દોનોંકે હાથમેં એક ઈતના બડા ઔર વજનદાર હથોડા હોતા હૈ, કે ઉનહેં સારે મિનાકે રેહનેવાલે મિલકર ઉઠાના ચાહેં તબ ભી નહીં ઉઠા સકતે. ફિર વો ઉસ ઈન્સાનસે કેહતે હૈં કે બૈઠ જા! તો વો ફૌરન ઉઠકર બૈઠ જાતા હૈ, ફિર વો ઉસસે પૂછતે હૈં કે

(૧) મર્રબ્બુક? (જરૂરતોંકો પૂરા કરનેવાલા કૌન હૈ?)

(૨) મા દીનુક? (જરૂરતોંકો પૂરા કરનેકા તરીકા ક્યા હૈ?)

(૩) મન્ નબિય્યુક? (ઉનકી ખબરેં કિસને દી થી?)

તો યે તીનોં સવાલકે જંવાબમેં કેહતા હૈ કે

(૧) મેરે રબ અલ્લાહ હૈં.

(૨) મેરા દીન ઈસ્લામ હૈ.

(૩) મેરે નબી મુહમ્મદ સલ્લલ્લાહુ અલૈહિ વ સલ્લમ હૈં.

જવાબ સુનકર યે દોનોં ફરિશ્તે કેહતે હૈં, તુમને સચ કહા. ઉસકે બાદ વો કબ્રકી દીવારોંકો સબ તરફસે હટા દેતે હૈં, જિસસે વો કબ્ર ચારોં તરફ ફૈલ જાતી હૈ.

ઉસકે બાદ વો કેહતા હૈં કે ઉપર સર ઉઠાઓ! જબ યે ઈન્સાન અપના સર ઉઠાતા હૈ, તો ઉસકો એક ખુલા હુવા દરવાઝા નઝર આતા હૈ, જિસમેંસે જન્નતકે અંદરકા નઝ્ઝારા નઝર આતા હૈ. વો કેહતે હૈં કે અય અલ્લાહકે દોસ્ત! વો જગહ તુમહારે રેહનેકી હૈ, ઈસ વજહસે કે તુમને અલ્લાહકા કેહના માના હૈ.

હુઝૂર સલ્લલ્લાહુ અલૈહિ વ સલ્લમ ફરમાતે હૈં કે કસમ હૈ ઉસ ઝાતકી જિસકે કબ્ઝેમેં મેરી જાન હૈ, કે ઉસકો ઉસ વક્ત ઈતની ખૂશી હોતી હૈ, કે જો ઉસે કભી ન લૌટેગી. ઉસકે બાદ વો ફરિશ્તે કેહતે હૈં કે અપને પાંવકી તરફ દેખો, વો જબ અપને પાંવકી તરફ દેખતા હૈ, તો ઉસે જહન્નમકા એક દરવાઝા નઝર આતા હૈ, વો ફરિશ્તે કેહતે હૈં કે અય અલ્લાહકે દોસ્ત! તુમને ઉસ દરવાઝેસે નજાત પા લી, ઉસ વક્ત ભી ઉસે ઈતની ખૂશી હોતી હૈ, જો ઉસે કભી ન લૌટેગી.

ઉસકે બાદ ઉસકી કબ્રમેં સત્તર (૭૦) દરવાઝે જન્નતકી તરફ ખુલ જાતે હૈં, જિનમેંસે વહાંકી ઠંડી હવાએં ઔર ખૂશબૂએં આતી રેહતી હૈં ઔર કિયામત તક ઐસે હી હોતા રહેગા.

બે ઈમાનકી મૌતકે વક્તકા મંઝર

ઈસી તરહ જબ કિસી બેઈમાનકે લિયે અલ્લાહ તઆલા મલકુલ મૌતસે ફરમાતે હૈં, કે મેરે દુશ્મનકે પાસ જાઓ ઔર ઉસકી રૂહ નિકાલ લાઓ, મૈંને ઉસ પર હર કિસમકી ફરાખી કી, અપની નેઅમતેં ઉસ પર લાદ દી, મગર વો મેરી નાફરમાનીસે બાઝ નહીં આયા, લાઓ આજ ઉસકો સઝા દૂં.

તો મલકુલ મૌત નિહાયત તકલીફ દેહ સૂરતમેં ઉસકે પાસ આતે હૈં. ઉન ચેહરે પર બારહ આંખેં હોતી હૈં, ઉનકે પાસ જહન્નમકી આગકા એક ગુર્ઝ (ડંડા)

હોતા હૈ, જિસમેં કાંટે હોતે હૈં, ઉનકે સાથ પાંચસો (૫૦૦) ફરિશ્તોંકી જમાઅત હોતી હૈ, જિનકે હાથમેં આગકે અંગારે ઔર આગકે કોડે હોતે હૈં, મલકુલ મૌત આતે હી ઉસે ગુર્ઝસે મારતે હૈં, જિસકી વજહસે ગુર્ઝકે કાંટે ઉસકી રગ રગમેં ઘુસ જાતે હૈં, બાકી ફરિશ્તે ઉસકે મુંહ ઔર સુરીન (ચૂતડ) પર કોડે મારના શુરૂ કરતે હૈં.

ફિર ઉસકી રૂહકો પાંવકી ઉન્ગલિયોંસે નિકાલના શુરૂ કરતે હૈં. રોક રોકકર ઉસકી રૂહ નિકાલી જાતી હૈ, તાકે તકલીફ પર તકલીફ હો, ફિર જહન્નમકી આગકે અંગારે ઉસકી પીઠકે નીચે રખતે હૈં ઔર મલકુલ મૌત ઉસસે કેહતે હૈં કે "અય મલઊન રૂહ નિકલ! ઔર જહન્નમકી તરફ ચલ, જિસકે બારેમેં અલ્લાહને ખબરેં ભેજવાઈ થીં.

ફિર જબ ઉસકી રૂહ બદનસે રૂખ્સત હોતી હૈ, તો વો બદનસે કેહતી હૈ કે અલ્લાહ તઆલા તુઝે બુરા બદલા દે, તૂ મુઝે અલ્લાહકી નાફરમાનીમેં જલ્દીસે લે જાતા થા ઔર ઉસકા કેહના માનનેમેં આના કાની કરતા થા, આજ તૂ ખૂદ ભી હલાક હુવા ઔર મુઝે ભી હલાક કિયા ઔર યેહી મઝમૂન બદન, રૂહસે કેહતા હૈ.

જમીનકે વો હિસ્સે, જિન પર અલ્લાહકી નાફરમાની કરતે હુએ યે ચલતા થા. વો ઉસ પર લા'નત કરતે હૈં ઔર શયતાનકે લશ્કર દૌડે દૌડે અપને સરદાર ઈબ્લીસકે પાસ પહોંચકર ઉસે ખૂશખબરી સુનાતે હૈં, કે એક આદમીકો જહન્નમમેં પહોંચા દિયા.

ફિર જબ બરઝખમેં પહોંચતા હૈ, તો વહાંકી જમીન ઉસ પર ઈતની તંગ હો જાતી હૈ કે ઉસકી પસલિયાં એક દૂસરેમેં ઘુસ જાતી હૈં, ઔર ઉસ પર કાલે સાંપ મુસલ્લત હો જાતે હૈં, જો ઉસકી નાક ઔર પાંવકે અંગૂઠેસે કાટના શુરૂ કરતે હૈં ઔર દરમિયાનમેં દોનોં સાંપ આકર મિલતે હૈં. ફિર ઉસકે પાસ મુન્કિર નકીર આતે હૈં ઔર ઉસસે પૂછતે હૈં કે

તેરા રબ કૌન હૈ?

તેરા દીન કૌન હૈ?

તેરે નબી કૌન હૈં?

વો હર સવાલકે જવાબમેં લા ઈલ્મી ઝાહિર કરતા હૈ, ઉસકે જવાબ ન દૅને પર ઈતની ઝોરસે ગુર્ઝસે મારા જાતા હૈ, કે ઉસ ગુર્ઝકી ચિંગારિયાં કબ્રમેં ફૈલ જાતી હૈં. ઉસકે બાદ ઉસસે કહા જાતા હૈ કે ઉપર દેખ, તો વો ઉપરકી તરફ જન્નતકા દરવાઝા ખુલા હુવા દેખતા હૈ, વો ફરિશ્તે ઉસસે કેહતે હૈં કે અય અલ્લાહકે દુશ્મન! અગર તૂ અલ્લાહકા ફરમાંબરદાર બનકર રેહતા, તો તેરા યે ઠિકાના હોતા.

રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહુ અલૈહિ વ સલ્લમને ફરમાયા : ઉસ ઝાતકી કસમ જિસકે કબ્ઝામેં મેરી જાન હૈ, ઉસકો ઉસ વક્ત ઐસી હસરત હોતી હૈ કે ઐસી હસરત કભી ન હોગી, ફિર જહન્નમકા દરવાઝા ખોલા જાતા હૈ ઔર વો ફરિશ્તે કેહતે હૈં કે અલ્લાહકે દુશ્મન! અબ તેરા યે ઠિકાના હૈ. ઈસ લિયે કે તૂને અલ્લાહ તઆલાકી નાફરમાની કી. ઉસકે બાદ જહન્નમકે સત્તર (૭૦) દરવાઝે ઉસકી કબ્રમેં ખોલ દિયે જાતે હૈં, જિનમેંસે કિયામત તક ગરમ હવાએં ઔર ધુવાં વગૈરહ આતા રેહતા હૈ. (કિતાબુલ જનાઈઝ)

અંબિયા અલૈહિમુસ્સલામકી ગૈબી મદદોંકે વાકિઆત

(નોટ : કુરઆનકી આયતોંકે તર્જુમે બિલકુલ લફઝ બ લફઝ નહીં હૈં)

એક મરતબા હુઝૂર સલ્લલ્લાહુ અલૈહિ વ સલ્લમસે એક આદમીને આકર પૂછા, કે અય અલ્લાહકે નબી સલ્લલ્લાહુ અલૈહિ વ સલ્લમ! ક્યા કભી આપકે લિયે આસમાનસે ખાના આયા હૈ?

આપ સલ્લલ્લાહુ અલૈહિ વ સલ્લમને ફરમાયા : કે હાં, એક મરતબા એક ડેગચીમેં ગરમ ગરમ ખાના આસમાનસે ઉતરા થા.

ઉસને પૂછા કે ક્યા આપને ઉસમેંસે ખાયા થા?

આપ સલ્લલ્લાહુ અલૈહિ વ સલ્લમને ફરમાયા : હાં, મૈંને ખાયા થા.

ઉસને પૂછા, ક્યા આપકે ખાનેકે બાદ ઉસમેં કુછ ખાના બચા ભી થા?

આપ સલ્લલ્લાહુ અલૈહિ વ સલ્લમને ફરમાયા : કે હાં, હમારે ખાનેકે બાદ ઉસમેં કુછ ખાના બચ ભી ગયા થા.

ઉસને પૂછા કે ફિર ઉસ બચે હુએ ખાનેકા ક્યા હુવા?

આપ સલ્લલ્લાહુ અલૈહિ વ સલ્લમને ફરમાયા : કે ફિર વો ડેગચી આસમાનકી તરફ ઉપર ચલી ગઈ. લેકિન જબ વો ડેગચી ઉપર જા રહી થી, તો ઉસમેંસે યે આવાઝ આ રહી થી કે મૈં આપ લોગોંમેં થોડા અરસા હી રહૂંગી. ક્યૂંકે લોગ અલગ અલગ જમાઅતેં બનાએંગે ઔર ફિર એક દૂસરેકો કતલ કરેંગે ઔર કિયામતસે પેહલે બહોત ઝિયાદા મોતેં હોને લગેંગી. ફિર જમીન પર ખૂબ ઝિયાદા ઝલઝલે આએંગે. (હાકિમ : ૪/૧૪૪૭, ઈસાબહ : ૨-૬-૮)

(ફતકબ્બલહા રબ્બુહા બિકબૂલિન્ હસનિંવ્ વ અમ્બતહા નબાતન્ હસનંવ્ વ કફફલહા ઝકરિય્યા, કુલ્લમા દખલ અલૈહા ઝકરિય્યલ્ મિહ્‌રાબ, વજદ ઈન્દહા રિઝ્‌કા, કાલ યા મર્‌યમુ અન્ના લકિ હાઝા, કાલત્ હુવ મિન્ ઈન્દિલ્લાહિ. ઈન્નલ્લાહ યર્‌ઝુકુ મંય્યશાઉ બિગૈરિ હિસાબ)

હઝરત મરયમ (અલૈ.) કે લિયે હઝરત ઝકરિયા (અલૈ.) ને મસ્જિદે અકસામેં એક હુજરા બનવાયા થા, જિસમેં દિન ભર યે રેહતી થીં ઔર હર રોઝ શામકો ઉનકે ખાલૂ હઝરત ઝકરિયા (અલૈ.) ઉનહેં અપને સાથ અપને ઘર લે જાતે થે, જહાં યે અપની ખાલાકે સાથ રાત ગુઝારતી થીં. સુબહ ફિર ઝકરિયા (અલૈ.) ઉનહેં હુજરેમેં છોડ દેતે થે. ઉસ હુજરેકે કરીબ કિસી મર્દ યા ઔરતકા આના મના થા. ખૂદ હઝરત ઝકરિયા (અલૈ.) ભી શામકો ઉનહેં બાહિરસે આવાઝ દેતે તો યે બાહિર આ જાતી થીં. એક દિન હઝરત ઝકરિયા (અલૈ.) હુજરેકે અંદર ચલે ગયે, તો અંદર જાકર દેખા કે હુજરેમેં હર કિસમકે બે-મોસમ ફલ રખ્ખે થે.

તો બડે તઅજ્જુબસે મરયમ (અલૈ.) સે પૂછા કે અય મરયમ! યે ફલ કહાંસે આએ? મરયમ (અલૈ.) ને ફરમાયા : કે અય મેરે ખાલૂ જાન! યે ફલ તો રોઝ મેરે અલ્લાહ મુઝે આસમાનોંસે ભેજકર ખિલાતે હૈં. (આલે ઈમરાન, ૩૭)

(હુનાલિક દઆ ઝકરિય્યા રબ્બહૂ કાલ રબ્બિ હબ્લી મિલ્લદુન્ક ઝુર્રિય્યતન્ તય્યિબતન્ ઈન્નક સમીઉદુઆઅ. ફનાદત્હુલ્ મલાઈકતુ વહુવ કાઈમુંય્ યુસલ્લી ફીલ્ મિહ્રાબિ, ઈન્નલ્લાહ યુબશ્શિરુક બિયહ્યા મુસદ્દિકન્ બિકલિમતિમ્ મિનલ્લાહિ વ સય્યિદંવ્ વ હસૂરંવ્ વ નબિય્યમ્ મિનસ્સાલિહીન)

ઉસ પર ઝકરિયા (અલૈ.) ને યે દુઆ કી, અય અલ્લાહ! જબ આપ બગૈર દરખ્તકે ઔર બગૈર મૌસમકે ફલ દે સકતે હૈં, તો ક્યા મુઝે ઈસ ઉમ્રમેં એક ઔલાદ નહીં દે સકતે? અય અલ્લાહ! મુઝે એક ઔલાદ અતા ફરમા. ઉસી વક્ત ઉનકો યે બશારત હુઈ કે તુમહેં ઔલાદ મિલેગી ઔર ઉસકા નામ યહયા રખના.

(સૂરએ આલે ઈમરાન : ૩૦-૩૮)

(વઈઝ્ કાલલ્ હવારિય્યૂન યા ઈસબ્ન મર્યમ હલ્ યસ્તતીઉ રબ્બુક અંય્યુનઝ્ઝિલ અલૈના માઈદતમ્ મિનસ્સમાઈ કાલત્તકૂલ્લાહ ઈન્કુન્તુમ્ મુઅ્મિનીન, કાલૂ નુરીદુ અન્નઅ્કુલ મિન્હા વ તત્મઈન્ન કુલૂબુના વ નઅ્લમ અન્ કદ્ સદક્તના વ નકૂન અલૈહા મિનશ્શાહિદીન, કાલ ઈસબ્નુ મર્યમ લ્લાહુમ્મ રબ્બના અન્ઝિલ્ અલૈના માઈદતમ્ મિનસ્સમાઈ તકૂનુ લના ઈદલ્ લિઅવ્વલિના વ આખિરિના વ આયતમ્ મિન્ક વર્ઝુક્ના વ અન્ત ખૈરુર્રાઝિકીન. કાલલ્લાહુ ઈન્ની મુનઝ્ઝિલુહા અલૈકુમ્ ફમંય્ યક્ફુર્ બઅ્દુ મિન્કુમ્ ફઈન્ની ઉઅઝ્ઝિબુહૂ અઝાબલ્ લા ઉઅઝ્ઝિબુહૂ અહદમ્ મિનલ્ આલમીન.)

હઝરત ઈસા (અલૈ.) કે લિયે ચાલીસ દિન તક આસમાનસે એક ખ્વાન ઉતરતા થા. જિસમેં રોટી ઔર મછલીકા સાલન હોતા થા, યે ખાના "માઈદહ" કે નામસે મશ્હૂર હુવા.

(સૂરએ માઈદહ : ૧૧૨-૧૧૫)

(વ કૌલિહિમ્ ઈન્ના કતલ્નલ્ મસીહ ઈસબ્ન મર્યમ રસૂલલ્લાહિ વમા કતલૂહુ વમા સલબૂહુ વલાકિન્ શુબ્બિહ લહુમ્ વ ઈન્નલ્લઝી નખ્તલફૂ ફીહિ લફી શક્કિમ્ મિન્હુ માલહુમ્ બિહી મિન્ ઈલ્મિન્ ઈલ્લત્તિબા અઝ્ઝન્નિ વમા કતલૂહુ યકીનન્ બર્રફઅહુલ્લાહુ ઈલૈહિ વ કાનલ્લાહુ અઝીઝન્ હકીમા.)

અલ્લાહ તઆલાને હઝરત ઈસા (અલૈ.) કો ઈસી ઈન્સાની જિસ્મકે સાથ

આજસે તકરીબન દો હજાર (૨૦૦૦) સાલ પેહલે ઝિંદા આસમાનોંકે ઉપર ઉઠા લિયા.
(સૂ. નિસાઅ : ૧૫૭-૧૫૮)

ઔર કિયામત આનેસે પેહલે દજ્જાલકો કતલ કરનેકે લિયે હઝરત ઈસા (અલૈ.) કો ફિર જમીન પર ઉતારા જાએગા, કે સુર્ખ જોડેમેં દો ફરિશ્તોંકે પરોં પર હાથ રખ્ખે હુએ દમિશ્કકી જામેઅ મસ્જિદકે મિનાર પર સુબહ ફજરકી નમાઝકે વક્ત ઉનકા ઉતરના હોગા. (બુખારી, મુસ્લિમ)

(વ ઈઝિસ્તસ્કા મૂસા લિકૌમિહી ફકુલ્નઝ્રિબ્ બિઅસાકલ્ હ-જ-ર ફન્ફજરત્ મિન્હુષ્નતા અશ્રત ઐના, કદ્અલિમ કુલ્લુ ઉનાસિમ્ મશ્રબહુમ, કુલૂ વશ્રબૂ મિર્રિઝ્કિલ્લાહિ વલા તઅ્ષૌ ફીલ્ અર્ઝિ મુફ્સિદીન)

હઝરત મૂસા (અલૈ.) જબ અપની કૌમ બની ઈસરાઈલકો લેકર દરિયાએ નીલકે પાર પહોંચ ગયે તો મૈદાને તીહમેં ઉનકી કૌમને પીનેકે પાનીકી હાજત બતાઈ, તો અલ્લાહને હુકમ દિયા કે પત્થરકી ચટાન પર લાઠી મારો. મૂસા (અલૈ.) ને ચટાન પર લાઠી મારી, તો ચટાનસે બારહ ચશ્મે જારી હો ગયે, જિસસે બની ઈસરાઈલકે બારહ કબીલે, એક એક ચશ્મેસે અપની અપની જરૂરતકા પાની લેને લગે. (સૂરએ બકરહ : ૬૦)

(વ ઝલ્લલ્ના અલૈકુમુલ્ ગમામ વ અન્ઝલ્ના અલૈકુમુલ્ મન્ન વસ્સલ્વા, કુલૂ મિન્ તય્યિબાતિ મા રઝક્નાકુમ્ વમા ઝલમૂના વલાકિન્ કાનૂ અન્ફુસહુમ્ યઝ્લિમૂન)

ફિર ઉન લોગોંને મૂસા (અલૈ.) કે સામને ભૂખકી હાજત પેશ કી, તો અલ્લાહ તઆલાને ઉનકે લિયે ભુની હુઈ બટેરેં આસમાનસે ઉતારીં, ઉસે ખાકર યે લોગ સો ગયે. જબ યે લોગ સુબહ સોકર ઉઠે તો ઘાસ ઔર ઝાડિયોંકી પત્તિયોં પર ઉન્હેં સફેદ ઓલેકી તરહ કોઈ ચીઝ બિછી હુઈ નઝર આઈ, જબ ઉસકો ખાયા તો ઉન્હેં પતા ચલા કે યે તો હલવા હૈ.

ફિર દોપહરકે વક્ત જબ સૂરજ સર પર આયા તો સૂરજ કી ગરમીસે બચનેકે લિયે ઉસ મૈદાનમેં ઉન્હેં કોઈ પેડ વગૈરહ નઝર ન આયા, ગરમીસે યે પરેશાન હુએ,

તો મૂસા (અલૈ.) સે ઉસકી શિકાયત કી. ઉસી વક્ત અલ્લાહને બાદલકે ટુકડે ભેજે, જો હર કબીલોંકે સરોંકે ઉપર સૂરજકે દરમિયાન આડ બન ગયા.

ઈસ તરહ ચાલીસ સાલ તક યે લોગ ઉસી મૈદાનમેં રહે. હર રોઝ શામકે વક્ત બટેર ઔર સુબહકે વક્ત હલવા ઔર દોપહરકે વક્ત બાદલસે યે લોગ ફાઈદા ઉઠાતે રહે. બગૈર કમાએ ધમાએ અલ્લાહને ઉનકી હાજતકો અપની કુદરતસે પૂરા કિયા. (સૂરએ બકરહ : ૫૭)

(વમા તિલ્ક બિયમીનિક યા મૂસા, કાલ હિય અસાય, અતવક્કઉ અલૈહા વ અહુશ્શુ બિહા અલા ગનમી વલિય ફીહા મઆરિબુ ઉખ્રા, કાલ અલ્કિહા યા મૂસા ફઅલ્કાહા ફઈઝા હિય હય્યતુન્ તસ્આ, કાલ ખુઝ્હા વલા તખફ સનુઈદુહા સીરતહલ્ ઊલા)

હઝરત મૂસા (અલૈ.) સે અલ્લાહ તઆલાને જબ પૂછા કે અય મૂસા! તુમહારે હાથમેં ક્યા હૈ? મૂસા (અલૈ.) ને જવાબ દિયા કે લાઠી હૈ. ફિર અલ્લાહ તઆલાને ઉનસે કહા કે યે લાઠી જમીન પર ડાલ દો, જબ મૂસા (અલૈ.) ને ઉસ લાઠીકો જમીન પર ડાલા, તો અલ્લાહ તઆલાને ઉસે સાંપમેં બદલ દિયા.

અબ અલ્લાહ તઆલાને મૂસા (અલૈ.) સે કહા કે ઉસે પકડ લો, જૈસે હી મૂસા (અલૈ.) ને સાંપકો પકડા, વો ફિર લાઠી બન ગયા. (સૂરએ તાહા : ૧૯-૨૯)

(વ અન્ન યૂનુસ લમિનલ્ મુર્સલીન, ઈઝ્ અબક ઈલલ્ ફુલ્કિલ્ મશ્હૂન ફસાહમ ફકાન મિનલ્ મુદ્હઝીન. ફલ્તકમહુલ્ હૂતુ વહુવ મુલીમ, ફલૌલા ઈન્નહૂ કાન મિનલ્ મુસબ્બિહીન લલબિષ ફી બત્નિહી ઈલા યૌમિ યુબ્અષૂન, ફનબઝ્નાહુ બિલ્ અરાઈ વહુવ સકીમ, વ અમ્બત્ના અલૈહિ શજ્રતમ્ મિંય્યક્તીન.)

જબ હઝરત યૂનુસ (અલૈ.) નાવ પર બૈઠકર નદી પાર કર રહે થે ઔર નાવ ભંવરમેં ફંસી તો સારે લોગોંને યે બાત તય કી, કે આદમી ઝિયાદા હોનેકી વજહસે નાવ ફંસી હુઈ હૈ, અગર ઈનમેંસે કોઈ એક આદમી નાવસે કૂદ જાએ, તો સારે આદમી ડૂબનેસે બચ જાવેંગે. ઈસ બાત પર યૂનુસ (અલૈ.) બોલે કે મૈં ઉસકે લિયે તૈયાર હૂં. લોગોંને કહા આપ રેહને દીજિયે, ફિર નામ લિખકર પરચી ડાલી

ગઈ, કે જિસકા નામ નિકલેગા વો પાનીમેં કૂદેગા. ઔર અગર વો ખૂશીસે નહી કૂદેગા, તો હમ લોગ ઉસકો પાનીમેં ફેંક દેંગે, સબ લોગ ઈસ બાત પર તૈયાર હો ગયે. જબ પરચી ડાલી ગઈ તો ઉસમેં યૂનુસ (અલૈ.) કા નામ નિકલા, તો યૂનુસ (અલૈ.) ને અપને ઉપરકે કપડે ઉતારકર નાવમેં રખ્ખે ઔર દરિયામેં કૂદ ગયે. જૈસે હી યે કૂદે તો એક બડી મછલીને ઉનકો અપને પેટમેં નિગલ લિયા. ચાલીસ દિન તક યે મછલીકે પેટમેં રહે. ફિર વહીંસે ઉનહોંને દુઆ કી, તો મછલીને પાનીકે ઉપર આકર રેત પર ઉનહેં ઉગલ દિયા. (સૂરએ સાફ્ફાત : ૧૩૯-૧૪૬)

કૌમે સમૂદને હઝરત સાલેહ (અલૈ.) સે અલ્લાહ પર ઈમાન લાનેકે લિયે શર્ત રખ્ખી, કે અગર તુમહારા રબ પહાડસે એક હામિલા ઊંટની પૈદા કર દે, તો હમ લોગ તુમહેં નબી માન લેંગે. જિસ પર હઝરત સાલેહ (અલૈ.) ને અલ્લાહસે દુઆ કી તો અલ્લાહને પહાડકો ફાડકર ઉસકે અંદરસે એક હામિલા ઊંટની પૈદા કર દી, પહાડસે બાહિર આતે હી ઉસ ઊંટનીસે એક બચ્ચા પૈદા હુવા.

(કસસુલ અંબિયા)

(વવહબ્ના લિદાવૂદ સુલૈમાન નિઅ્મલ્ અબ્દુ અન્નહૂ અવ્વાબ, ઈઝ્ ઉરિઝ અલૈહિ બિલ્અશિય્યિ સ્સાફિનાતિલ્ જિયાદ, ફકાલ ઈન્ની અહ્બબ્તુ હુબ્બલ્ ખૈરિ અન્ ઝિક્રિ રબ્બી હત્તા તવારત્ બિલ્ હિજાબિ રુદ્દૂહા અલલય્ય ફતફિક મસ્હમ્ બિસ્સૂકિ વલ અઅ્નાક.)

એક બાર હઝરત સુલેમાન (અલૈ.) અપને ઘોડોંકા મુઆઈના કર રહે થે, ઉનકે મુઆઈના કરનેમેં ઈતને મશ્ગૂલ હો ગયે કે અસરકી નમાઝ કઝા હો ગઈ. ઉનકો જબ નમાઝકા ખયાલ આયા તો સૂરજ ગુરૂબ હો ચુકા થા, ઉનહોંને અલ્લાહસે દુઆ કી, તો સૂરજ વાપસ આ ગયા, સૂરજકે વાપસ આને પર ઉનહોંને અસરકી નમાઝ પઢી. (સૂરએ સૉદ : ૩૦-૩૩)

(વ લકદ્ આતૈના દાવૂદ મિન્ના ફઝ્લા, યા જિબાલુ અવ્વિબી મઅહૂ વત્તૈર વ અલન્ના લહુલ્ હદીદ. અનિઅ્મલ્ સાબિગાતિંવ્ વકદિર્ ફીસ્સર્દિ વઅ્મલૂ સાલિહા, ઈન્ની બિમા તઅ્મલૂન બસીર)

હઝરત દાઉદ (અલૈ.) કો અલ્લાહને લોહેકી ઝિરહ બનાનેકા હુકમ દિયા, હઝરત દાઉદ (અલૈ.) જબ લોહેકો અપને હાથસે પકડતે તો લોહા ઉનકે હાથમેં આતે હી મોમ હો જાતા થા. (સૂરએ સબા : ૧૦-૧૧)

હઝરત ઈબ્ને અબ્બાસ (રદિ.) ફરમાતે હૈં કે (એક મરતબા હમ લોગોં પર) બાદલને સાયા કિયા, તો હમને ઉસસે (બારિશકી) ઉમ્મીદ કી, જિસ પર હુઝૂર સલ્લલ્લાહુ અલૈહિ વ સલ્લમને ફરમાયા : જો ફરિશ્તા બાદલોંકો ચલાતા હૈ, વો અભી હાઝિર હુવા થા, ઉસને મુઝે સલામ કિયા ઔર બતલાયા કે વો ઈસ બાદલકો વાદીએ યમનકી તરફ લે જા રહા હૈ, જહાં ઝરઆ નામકી જગહ પર ઉસકા પાની બરસેગા.

હઝરત અનસ (રદિ.) સે રિવાયત હૈ કે હઝરત ઐયૂબ (અલૈ.) કો અલ્લાહ તઆલાને જબ બીમારીસે શિફા દી, તો યે અપની બીવીકે સાથ અપને ઘર વાપસ હોને લગે, તો ઉનકે સાથ રોઝાનાકે ખાનેકા જો સામાન થા, જિસમેં એક બોરીમેં ગેહૂં થા, ઔર એક બોરીમેં જવ થા, અલ્લાહ તઆલાને ઉનકે ગેહૂંકો સોનેકા ઔર જવકો ચાંદીકા બના દિયા. (કસસુલ અંબિયા)

હુઝૂર સલ્લલ્લાહુ અલૈહિ વ સલ્લમને ઈરશાદ ફરમાયા : કે હઝરત ઐયૂબ (અલૈ.) ગુસલ ફરમા રહે થે, કે અલ્લાહ તઆલાને સોનેકી ટિડ્ડિયાં ઉન પર બરસાઈ, તો હઝરત ઐયૂબ (અલૈ.) ને ઉન સોનેકી ટિડ્ડિયોંકો દેખા તો મુઠ્ઠી ભર ભરકર કપડેમેં રખને લગે, ઉસ પર અલ્લાહ તઆલાને ઉનસે કહા : કે ક્યા હમને તુમકો ગની નહીં બના દિયા હૈ? જો તુમ ઉનકો ઉઠા રહે હો? જિસ પર હઝરત ઐયૂબ (અલૈ.) ને અર્ઝ કિયા કે અય પરવરદિગાર, આપકી નેઅમતોં ઔર બરકતોંસે કબ કોઈ બેપરવાહ હો સકતા હૈ. "વલાકિન્ લા ગિના અન્ બર્કતિક."

(સહીહ બુખારી)

હઝરત જાબિર (રદિ.) ફરમાતે હૈં કે સુલહે હુદૈબિયહકે દિન હુઝૂર સલ્લલ્લાહુ અલૈહિ વ સલ્લમ પ્યાલેસે પાની લેકર વુઝૂ કર રહે થે, કે આપ સલ્લલ્લાહુ અલૈહિ વ સલ્લમકી નિગાહ પાસ આએ હુએ સહાબા પર પડી, સબકે ચેહરે પર

પરેશાની નઝર આ રહી થી તો આપ સલ્લલ્લાહુ અલૈહિ વ સલ્લમને સહાબા (રદિ.) સે પૂછા ક્યા બાત હો ગઈ હૈ?

સહાબા (રદિ.) ને કહા યા રસૂલલ્લાહ સલ્લલ્લાહુ અલૈહિ વ સલ્લમ! હમ લોગોંકે પાસ ન તો વુઝૂકે લિયે પાની હૈ ઔર ન પીનેકે લિયે, બસ ઈસી પ્યાલેમેં પાની હૈ જિસસે આપ વુઝૂ કર રહે હૈં. યે સુનકર આપ સલ્લલ્લાહુ અલૈહિ વ સલ્લમને ઉસ પ્યાલેમેં અપના હાથ રખ્ખા, તો આપ સલ્લલ્લાહુ અલૈહિ વ સલ્લમકી ઉન્ગલિયોંકે બીચસે પાની નિકલકર પ્યાલેસે બાહિર ગિરને લગા, તો હમ લોગોંને ઉસ પાનીકો લેકર પિયા ઔર વુઝૂ કિયા. હમ પાની પીને ઔર વુઝૂ કરનેવાલોંકી તા'દાદ ઉસ દિન ચૌદહસો થી. (બિદાયહ : ૬/૯૬, ઈબ્ને સઅદ : ૧/૧૭૯)

હઝરત અરબાઝ (રદિ.) ફરમાતે હૈં, કે જબ હમ લોગોંકી જમાઅત તબૂકમેંથી, તો એક રાત હમ હુઝૂર સલ્લલ્લાહુ અલૈહિ વ સલ્લમકે પાસ દેરસે પહોંચે. ઉસ વક્ત આપ સલ્લલ્લાહુ અલૈહિ વ સલ્લમ ઔર આપ સલ્લલ્લાહુ અલૈહિ વ સલ્લમકે સાથવાલે સહાબા (રદિ.) રાતકા ખાના ખા ચુકે થે. ઈતનેમેં હઝરત જઅ્આલ બિન સુરાકા (રદિ.) ઔર અબ્દુલ્લાહ બિન મઅ્કિલ મુઝની (રદિ.) ભી કહીંસે આએ. આપ સલ્લલ્લાહુ અલૈહિ વ સલ્લમને હમ તીનોંકો ખાનેકે લિયે હઝરત બિલાલ (રદિ.) સે પૂછા, કુછ ખાનેકો હૈ? હઝરત બિલાલ (રદિ.) ને એક થેલાકો ઝાડા જિસમેંસે સાત ખજૂરેં નિકલ આઈ. હુઝૂર સલ્લલ્લાહુ અલૈહિ વ સલ્લમને ઉન સાતોં ખજૂરોંકો એક પ્યાલેમેં રખ્ખા ઔર પ્યાલા પર અલ્લાહકા નામ લેતે હુએ હાથ ફેરા, ફિર હમ લોગોંસે કહા અલ્લાહકા નામ લેકર ખાઓ, હમ લોગોંને ખજૂરેં ખાના શુરૂ કી, મૈં ગિનતા જા રહા થા ઔર ગુઠલિયોંકો દૂસરે હાથમેં પકડતા જા રહા થા, મૈંને ચવ્વન (૫૪) ખજૂરેં ખાઈ, મેરે દોનોં સાથી ભી મેરી હી તરહ કર રહે થે, કે વો ભી ખજૂરેં ગિન રહે થે, ઉન દોનોંને ભી પચાસ (૫૦) પચાસ (૫૦) ખજૂરેં ખાઈ થીં.

જબ હમ ખા ચુકે તો ઉસ પ્યાલેમેં વો સાત ખજૂરેં વૈસીકી વૈસી હી બાકી થીં, ફિર હુઝૂર સલ્લલ્લાહુ અલૈહિ વ સલ્લમને બિલાલ (રદિ.) સે ફરમાયા, ઈન

ખજૂરોંકો અપને થેલેમેં રખ લો, દૂસરે દિન હુઝૂર સલ્લલ્લાહુ અલૈહિ વ સલ્લમને ફિર વો ખજૂરેં પ્યાલેમેં ડાલીં ઔર ફરમાયા : અલ્લાહકા નામ લેકર ખાઓ, હમ દસ (૧૦) આદમી પેટ ભરકર ખજૂરેં ખા ગયે, મગર પ્યાલેમેં ઈસી તરહ સાત ખજૂરેં બચી થીં.

ફિર હુઝૂર સલ્લલ્લાહુ અલૈહિ વ સલ્લમને ફરમાયા : અગર મુઝે અપને રબસે હયા ન આતી, તો મદીના પહોંચને તક યે ખજૂરેં ખાતે રેહતે, ફિર મદીના પહોંચકર આપને ઉન ખજૂરોંકો બચ્ચોંમેં તકસીમ કર દિયા.

(બિદાયહ : ૬/૧૧૮)

હઝરત બશીર બિન સઅદ (રદિ.) કી બેટીને બતલાયા કે એક દિન મેરી માં ને મુઝે મુઠ્ઠી ભર ખજૂરેં થેલીમેં ડાલકર દિયા ઔર કહા કે ઈનહેં અપને અબ્બા (બશીર) ઔર મામૂં (અબ્દુલ્લાહ બિન રવાહા (રદિ.) કો દોપહરમેં ખાનેકે લિયે દે આઓ.

મૈં વો ખજૂરેં લેકર મામૂં ઔર અબ્બાકો ઢૂંઢતે હુએ હુઝૂર સલ્લલ્લાહુ અલૈહિ વ સલ્લમકે કરીબસે ગુઝરી. હુઝૂર સલ્લલ્લાહુ અલૈહિ વ સલ્લમને મુઝે અપને પાસ બુલાયા ઔર પૂછા ઈસ થેલીમેં ક્યા હૈ? મૈંને કહા કે ખજૂરેં. હુઝૂર સલ્લલ્લાહુ અલૈહિ વ સલ્લમને વો ખજૂરેં મુઝસે અપને દોનોં હાથોંમેં લી, જિસસે આપકે દોનોં હાથ ભી ન ભર પાએ. આપકે કેહને પર એક કપડા બિછાયા ગયા, જિસ પર આપ સલ્લલ્લાહુ અલૈહિ વ સલ્લમને વો ખજૂરેં બિખેર દીં, ફિર એક સહાબીસે કહા : જાઓ ખંદકવાલોંકો બુલા લાઓ કે વો લોગ આકર ખજૂરેં ખા લેં, એલાન પર સારે ખંદકવાલે જમા હો ગયે ઔર ખજૂરેં ખાને લગે, વો ખજૂરેં બઢતી ચલી જા રહી થી, જબ વો સારે લોગ ખાકર ચલે ગયે, તો ખજૂરેં કપડેસે બાહિર તક ગિર રહી થીં.

(દલાઈલ : સ. ૧૮૦, બિદાયહ : ૬/૧૧૬)

બદરકી લડાઈમેં હઝરત અક્કાશા બિન મોહસિન (રદિ.) કી તલવાર ટૂટ ગઈ, યે દેખકર હુઝૂર સલ્લલ્લાહુ અલૈહિ વ સલ્લમને ઉનહેં પેડકી એક ટેહની પકડા દી. હઝરત અક્કાશા (રદિ.) કે ટેહની પકડતે હી અલ્લાહ તઆલાને ઉસ

ટેહનીકો તલવારમેં બદલ દિયા, જિસકા લોહા બડા સાફ ઔર મઝબૂત થા.

(ઈબ્ને સઅદ : ૧/૧૮૮)

હઝરત સમુરહ બિન જુન્દુબ (રદિ.) ફરમાતે હૈં કે હમ લોગ હુઝૂર સલ્લલ્લાહુ અલૈહિ વ સલ્લમકે પાસ બૈઠે હુએ થે, કે ઈતનેમેં સરીદકા એક પ્યાલા આપ સલ્લલ્લાહુ અલૈહિ વ સલ્લમકી ખિદમતમેં પેશ કિયા ગયા, આપ સલ્લલ્લાહુ અલૈહિ વ સલ્લમને ઉસમેંસે ખાયા ઔર જો લોગ વહાં પર મૌજૂદ થે, ઉન સબને ભી ખાયા. ઝોહર તક લોગ બારી બારી આતે રહે ઔર ઉસમેંસે ખાતે રહે.

એક આદમીને હઝરત સમુરહ (રદિ.) સે પૂછા, કે ક્યા ઉસ પ્યાલેમેં કોઈ આદમી ઔર સરીદ ડાલ જાતા થા? હઝરત સમુરહ (રદિ.) ને ફરમાયા, જમીનસે તો લાકર નહીં ડાલા જાતા થા, અલબત્તા આસમાનસે જરૂર ડાલા જા રહા થા.

(બિદાયહ : ૬/૧૧૨, દલાઈલ : સ ૧૫૩)

હઝરત વાસિલા બિન અસ્કઅ (રદિ.) ફરમાતે હૈં મૈં અસ્હાબે સુફ્ફામેંસે થા, એક દિન હુઝૂર સલ્લલ્લાહુ અલૈહિ વ સલ્લમને મુઝસે રોટીકા ટુકડા મંગવાયા ઔર ઉસકે છોટે છોટે ટુકડે કરકે પ્યાલેમેં ડાલ દિયા ફિર ઉસ પ્યાલેમેં ગરમ પાની ઔર ચરબી ડાલકર ઉસે અચ્છી તરહ મિલાયા.

ફિર ઉસકો ઢેરી બનાકર બીચમેં ઊંચા કરકે મુઝસે ફરમાયા : જાઓ ઔર અપને સમેત દસ આદમિયોંકો મેરે પાસ બુલા લાઓ. મૈં દસ આદમિયોંકો બુલા લાયા. આપ સલ્લલ્લાહુ અલૈહિ વ સલ્લમને ફરમાયા : ખાઓ! લેકિન અપને આગેસે ખાના, બીચસે ન ખાના. ક્યૂંકે બરકત ઉપરસે બીચમેં ઉતરતી હૈ. ચુનાંચે હમ સબને ઉસમેંસે પેટ ભરકર ખાયા. (હયસમી : ૮/૩૦૫, દલાઈલ : સ. ૧૫૦)

હઝરત અબ્બાસ બિન સહલ (રદિ.) ફરમાતે હૈં, એક સુબહ લોગોંકે પાસ પાની બિલકુલ નહીં થા. લોગોંને હુઝૂર સલ્લલ્લાહુ અલૈહિ વ સલ્લમસે યે બાત બતલાઈ. આપ સલ્લલ્લાહુ અલૈહિ વ સલ્લમને દુઆ કી, તો અલ્લાહ તઆલાને એક બાદલ ઉસી વક્ત ભેજા જો ખૂબ ઝોરસે બરસા, લોગ સૈરાબ હો ગયે. ફિર સબને અપની જરૂરતેં પૂરી કીં ઔર બરતનોંમેં ભી ભર લિયા. (દલાઈલ : સ. ૧૯૦)

હુઝૂર સલ્લલ્લાહુ અલૈહિ વ સલ્લમને કિસી કામકે લિયે દો સહાબીકો બાહિર ભેજા. જાતે વક્ત ઉન દોનોંને હુઝૂર સલ્લલ્લાહુ અલૈહિ વ સલ્લમકો બતલાયા, કે હમ લોગોંકે પાસ રાસ્તેકે લિયે કુછ નહીં હૈ. હુઝૂર સલ્લલ્લાહુ અલૈહિ વ સલ્લમને ફરમાયા : એક મશક ઢૂંઢકર લાઓ. વો એક મશક લેકર આએ તો આપ સલ્લલ્લાહુ અલૈહિ વ સલ્લમને ફરમાયા : ઉસે ભર દો! ઉનહોંને ઉસે પાનીસે ભર દિયા. હુઝૂર સલ્લલ્લાહુ અલૈહિ વ સલ્લમને ઉસ મશક કા મુંહ રસ્સીસે બાંધા ઔર ઉનહેં દેકર ફરમાયા, જબ તુમ લોગ ચલતે ચલતે ફલાં જગહ પર પહોંચોગે, તો વહાં અલ્લાહ તઆલા તુમહેં ગૈબસે રોઝી દેંગે. ચુનાંચે વો દોનોં ચલ પડે, જબ ચલતે ચલતે યે દોનોં ઉસ જગહ પહોંચે, જહાંકે બારેમેં હુઝૂર સલ્લલ્લાહુ અલૈહિ વ સલ્લમને ફરમાયા થા, તો ઉનકે મશક કા મુંહ અપને આપ ખુલ ગયા, ઉનહોંને દેખા કે મશકમેં પાનીકી જગહ દૂધ ઔર મખ્ખન ભરા હુવા હૈ, ફિર ઉન લોગોંને પેટ ભરકર મખ્ખન ખાયા ઔર દૂધ પિયા. (ઈબ્ને સઅદ : ૧/૧૭૨)

જન્નત, દોઝખકી સૈર

હુઝૂર સલ્લલ્લાહુ અલૈહિ વ સલ્લમને એક સુબહ ઈરશાદ ફરમાયા : પિછલી રાત મેરે અલ્લાહને મુઝકો ખાસ ઈઝ્ઝત ઔર બુઝુર્ગીસે નવાઝા, કે પિછલી રાત જબ મૈં સો રહા થા, રાતકે એક હિસ્સેમેં જિબ્રઈલ (અલૈ.) આએ ઔર મુઝકો જગાયા. મૈં પૂરી તરહસે જાગ ભી ન પાયા થા, કે મુઝકો હરમે કા'બામેં ઉઠા લાએ. વહાં જિબ્રઈલ (અલૈ.) ને મેરી સવારીકે લિયે ખચ્ચરસે કુછ છોટા જાનવર બુરાક પેશ કિયા, જો સફેદ રંગકા થા.

જબ મૈં ઉસ પર સવાર હોકર ચલા, તો ઉસકી ધીરી રફતારકા હાલ યે થા, કે જહાં તક મુઝે નઝર આતા થા, ઉસકા પેહલા કદમ વહાં પર પડતા થા, અચાનક હમ લોગ બૈતુલ મુકદસ જા પહોંચે. યહાં જિબ્રઈલ (અલૈ.) કે ઈશારે પર હમને બુરાકકો ઉસ જગહ ખડા કર દિયા, જિસ જગહ બની ઈસરાઈલકે નબી

અપની સવારિયાં ખડી કિયા કરતે થે.

ફિર મૈં મસ્જિદે અકસામેં દાખિલ હુવા ઔર દો રકા'ત નમાઝ પઢી. ફિર અર્શ પર જાનેકી તૈયારી શુરૂ હુઈ. ઉસકે બાદ અર્શકા સફર શુરૂ હુવા. ઔર જિબ્રઈલ (અલૈ.) કે સાથ બુરાકને આસમાનકી તરફ ઉડાન ભરી, જબ હમ પેહલે આસમાન તક પહોંચ ગયે તો જિબ્રઈલ (અલૈ.) ને આસમાનકા દરવાઝા ખોલનેકે લિયે ફરિશ્તેસે કહા. દરવાઝા પર મુકર્રર ફરિશ્તેને પૂછા કૌન હૈ?

જિબ્રઈલ (અલૈ.) ને કહા, મૈં જિબ્રઈલ હૂં.

ફરિશ્તેને પૂછા. તુમહારે સાથ કૌન હૈ?

જિબ્રઈલ (અલૈ.) ને જવાબ દિયા મુહમ્મદ સલ્લલ્લાહુ અલૈહિ વ સલ્લમ.

ફરિશ્તેને પૂછા, ક્યા ઉનહેં ઉપર બુલાયા ગયા હૈ?

જિબ્રઈલ (અલૈ.) ને કહા બેશક. ફિર ફરિશ્તેને દરવાઝા ખોલા ઔર દરવાઝા ખોલતે હુએ મુઝસે કહા, કે આપ જૈસી હસ્તીકા યહાં આના મુબારક હો. જબ હમ અંદર દાખિલ હુએ તો, હઝરત આદમ (અલૈ.) સે મુલાકાત હુઈ. જિબ્રઈલ (અલૈ.) ને મેરી તરફ મુખાતબ હોકર કહા, યે આપકે બાપ આદમ (અલૈ.) હૈં. આપ ઉનકો સલામ કીજિયે. મૈંને ઉનકો સલામ કિયા ઔર ઉનહોંને સલામકા જવાબ દેતે હુએ કહા કે "મરહબા સાલેહ બેટે ઔર સાલેહ નબી." ઉસકે બાદ દૂસરે આસમાન પર પહોંચે ઔર પેહલે આસમાનકી તરહ સવાલોંકા જવાબ દેકર દરવાઝામેં દાખિલ હુએ, તો વહાં યહયા (અલૈ.) ઔર ઈસા (અલૈ.) સે મુલાકાત હુઈ. જિબ્રઈલ (અલૈ.) ને ઉનકા તઆરૂફ કરાયા ઔર હમસે કહા કે આપ સલામમેં પહેલ કીજિયે, મૈંને સલામ કિયા ઔર ઉન દોનોંને જવાબ દેતે હુએ ફરમાયા, મુબારક હો "અય બરગુઝીદા નબી."

ઉસકે બાદ ચોથે આસમાન પર ભી ઉનહી સવાલોંકે બાદ હઝરત ઈદરીસ (અલૈ.) સે મુલાકાત હુઈ ઔર પાંચવેં આસમાન પર હઝરત હારૂન (અલૈ.) સે ઔર છઠ્ઠે આસમાન પર મૂસા (અલૈ.) સે ઈસી તરહ મુલાકાત હુઈ,

લેકિન જબ મૈં વહોંસે સાતવેં આસમાનકી તરફ જાને લગા તો હઝરત

મૂસા (અલૈ.) રંજીદા હો ગયે. જબ મૈંને ઉસકી વજહ પૂછી તો ફરમાયા, મુઝે યે રશ્ક હુવા કે અલ્લાહ તઆલાકી ઝોરદાર હિકમતને ઐસી હસ્તીકો (જો મેરે બાદ દુનિયામેં ભેજી ગઈ) યે શર્ફ દે દિયા, કે ઉસકી ઉમ્મત મેરી ઉમ્મતકે મુકાબલેમેં કઈ ગુના જન્નતકા ફૈઝ હાસિલ કરેગી.

ઉસકે બાદ પિછલે સવાલોં ઔર જવાબોંકા સિલસિલા તય કરકે જબ મૈં સાતવેં આસમાન પર પહોંચા, તો હઝરત ઈબ્રાહીમ (અલૈ.) સે મુલાકાત હુઈ જો "બૈતુલ મા'મૂર" સે પીઠ લગાએ બૈઠે હુએ થે, જિસમેં હર દિન સત્તર હજાર (૭૦૦૦૦) નયે ફરિશ્તે (ઈબાદતકે લિયે) દાખિલ હોતે હૈં. હઝરત ઈબ્રાહીમ (અલૈ.) ને મેરે સલામકા જવાબ દેતે હુએ ફરમાયા "મુબારક મેરે બેટે ઔર બરગુઝીદા નબી" યહાંસે ફિર મુઝે સિદરતુલ મુન્તહા" તક પહોંચાયા ગયા, જિસકા ફલ ઝર બેરકી ગુઠલિયોંકે બરાબર હૈ, ઔર જિસકે પત્તે હાથીકે કાનકી તરહ ચૌડે હૈં. ઉસ પર અલ્લાહકે લા તા'દાદ ફરિશ્તે જુગનૂંકી તરહ ચમક રહે થે ઔર અલ્લાહકી ખાસ તજલ્લીને ઉનકો હૈરતનાક તૌર પર રોશન ઔર કૈફવાલા બના દિયા થા.

(મુસ્લિમ, બુખારી)

સહાબા (રદિ.) કે ગૈબી મદદોંકે વાકિઆત

હઝરત આઈશા (રદિ.) ફરમાતી હૈં કે એક દિન હુઝૂર સલ્લલ્લાહુ અલૈહિ વ સલ્લમ ઘરમેં તશરીફ લાએ, મૈં આપકે ચેહરેકે આસાર દેખકર સમઝ ગઈ, કે આજ કોઈ અહમ બાત પેશ આઈ હૈ. આપ સલ્લલ્લાહુ અલૈહિ વ સલ્લમને ઘરમેં વુઝૂ ફરમાયા ઔર કિસીસે કોઈ બાત કિયે બગૈર મસ્જિદમેં ચલે ગયે, મૈં હુજરેકી દીવારસે કાન લગાકર ખડી હો ગઈ કે સુનૂં, આપ ક્યા ઈરશાદ ફરમાતે હૈં? આપ મિમ્બર પર તશરીફ ફરમા હુએ ઔર બયાન ફરમાયા : અય લોગો! અલ્લાહ તઆલાકા ઈરશાદ હૈ, કે અમ્ર બિલ મઅરૂફ ઔર નહી અનિલ મુન્કર કરતે રહો. (અલ્લાહકી પહેચાન કરાતે રહો ઔર અલ્લાહકે ગૈરસે કુછ નહીં હોતા હૈ, ઉસે

સમઝાતે રહો) અગર તુમને ઐસા ન કિયા,

(૧) તો મૈં તુમહારી દુઆઓંકો કુબૂલ નહીં કરૂંગા.

(૨) તુમ મુઝસે સવાલ કરોગે, તો મૈં તુમહારે સવાલોંકો પૂરા નહીં કરૂંગા.

(૩) તુમ અપને દુશ્મનોંકે ખિલાફ મુઝસે મદદ તલબ કરોગે, તો મૈં તુમહારી મદદ ન કરૂંગા.

આપ સલ્લલ્લાહુ અલૈહિ વ સલ્લમ યે બયાન ફરમાકર મિમ્બરસે નીચે તશરીફ લે આએ. (ઈબ્ને માજા)

ઉમ્મે ઐમન (રદિ.) ફરમાતી હૈં કે મૈં હિજરત કરકે મદીના જા રહી થી મુન્સરફ નામકી જગહ પર પહોંચી તો શામ હો ગઈ થી, રોઝાસે થી લેકિન હમારે પાસ પાની નહીં થા ઔર પ્યાસકે મારે બુરા હાલ થા, તો આસમાનસે સફેદ રસ્સીમેં પાનીસે ભરા હુવા ડોલ ઉતરા, ઉમ્મે ઐમન (રદિ.) કેહતી હૈં કે મૈંને ઉસ ડોલસે ખૂબ પાની પિયા, ફિર ઉસ દિનકે બાદસે મુઝે કભી પ્યાસ નહીં લગી. હાલાંકે મૈં તેઝ ગરમિયોંમેં રોઝા રખતી થી તાકે મુઝે પ્યાસ લગે. લેકિન મુઝે પ્યાસ નહીં લગતી થી.(ઈસાબહ : ૪/૪૩૨, તબકાત ઈબ્ને સઅદ : ૮/૨૨૪)

હઝરત અલા બિન હઝરમી (રદિ.) કી જમાઅત બહરૈન ગઈ હુઈ થી સફરમેં પાની નહીં થા. જિસકી વજહસે ઊંટ ભી પ્યાસકે મારે કાફલાસે ભાગ ગયે ઔર ઉન પર જો સામાન ઔર ખાના બંધા હુવા થા, ઉસસે ભી સહાબા (રદિ.) મહેરૂમ હો ગયે. સારી જમાઅત પ્યાસસે પરેશાન હો ગઈ, તો તયમ્મુમ કરકે સબને નમાઝ પઢી ઔર નમાઝ પઢકર અલ્લાહસે પાનીકા ઈન્તિઝામ કરનેકી દુઆ કી, યે લોગ દુઆ કર હી રહે થે કે પીછેસે પાની ઉબલનેકી આવાઝ સુની. જબ પીછે પલટકર દેખા, તો જમીનસે એક ચશ્મા ફૂટકર પાનીકી ધાર બેહ રહી થી ઔર જો જાનવર સામાન લેકર ચલે ગયે થે. વો સબ ભી એક સાથ વાપસ આ રહે થે, જૈસે ઉનહેં કોઈ પકડકર લા રહા હો. (બયહકી, બુખારી)

અબ્દુલ્લાહ બિન જઅફર (રદિ.) કો દસ લાખ (૧૦,૦૦,૦૦૦) દિરહમકે બદલેમેં એક જમીન મિલી, જો બંજર થી, ઉનહોંને અપને ગુલામસે મુસલ્લા

લેકર ઉસ જમીન પર ચલનેકો કહા. જમીન પર પહોંચકર ગુલામસે મુસ્સલા બિછાનેકો કહા. ફિર મુસલ્લા પર ખડે હોકર દો રકા'ત નમાઝ પઢી, સિજદેમેં બહોત દેર તક પડે રહે, ફિર નમાઝસે ફારિગ હોકર ગુલામસે કહા કે મુસલ્લા ઉઠાકર યહાંકી જમીન ખોદો. જબ ગુલામને વહાંકી જમીન ખોદી, તો પાનીકા એક ચશ્મા વહાંસે ઉબલને લગા. (ફઝાઈલે આ'માલ)

એક મરતબા હઝરત અનસ (રદિ.) કે ગુલામને હઝરત અનસ (રદિ.) સે બાગ ઔર ખેતમેં પાની ન હોનેકી શિકાયત કી. તો હઝરત અનસ (રદિ.) ને ઉસસે પાની માંગા ઔર વુઝૂ કિયા, ફિર દો રકા'ત નમાઝ પઢી ઔર ગુલામસે કહા, કે બાહિર જાકર દેખો, ક્યા આસમાનસે બાદલ આયા? ઉસને બાહિર દેખકર બતાયા કે બાદલ તો નહીં હૈ. જિસ પર હઝરત અનસ (રદિ.) ને દો બારહ, તીસરી, ઔર ચોથી મરતબા નમાઝ પઢકર ફિર ગુલામસે કહા કે અબ જાકર દેખો, ઈસ બાર ગુલામને આકર બતાયા કે હાં ચિડિયાકે પરકે બરાબર એક બાદલ નઝર આ રહા હૈ. યે સુનકર ઉનહોંને ફિર નમાઝ પઢી ઔર ખૂબ દેર તક દુઆ કરતે રહે, ફિર ગુલામને બતાયા કે ખૂબ બારિશ હો રહી હૈ. તો આપને ઉસે અપના ઘોડા દેકર કહા, કે જા દેખકર આ, કહાં તક બારિશ હુઈ? વો ગયા ઔર વાપસ આકર ઉસને બતાયા કે અપને બાગ ઔર ખેતકે અલાવા કહીં બારિશ નહીં હુઈ હૈ.

(તબ્કાત ઈબ્ને સઅદ)

ચૂહેકે બિલસે રિઝ્ક

એક દિન હઝરત મિકદાદ (રદિ.) જરૂરત પૂરી કરનેકે લિયે અપને ઘરસે ચલે ઔર એક બેઆબાદ જગહ પર જરૂરત પૂરી કરનેકે લિયે બૈઠ ગયે, ઈતનેમેં એક બડાસા ચૂહા એક દીનાર અપને મુંહમેં દબાએ હુએ આયા ઔર ઉનકે સામને ઉસે ડાલકર વાપસ ચલા ગયા. એક એક કરકે ઉસ ચૂહેને સત્તર (૭૦) દીનાર ઉનકે સામને લાકર રખ્ખે.

હઝરત મિકદાદ (રદિ.) વો દીનાર લેકર હુઝૂર સલ્લલ્લાહુ અલૈહિ વ સલ્લમકી ખિદમતમેં હાઝિર હુએ ઔર પૂરા વાકિઆ બતાયા. હુઝૂર સલ્લલ્લાહુ અલૈહિ વ સલ્લમને ઉનસે પૂછા કે તુમને ચૂહેકે બિલમેં અપના હાથ તો નહીં ડાલા થા?

હઝરત મિકદાદ (રદિ.) ને જવાબ દિયા, યા રસૂલલ્લાહ સલ્લલ્લાહુ અલૈહિ વ સલ્લમ મૈંને ઉસકે બિલમેં અપના હાથ નહીં ડાલા થા.

હુઝૂર સલ્લલ્લાહુ અલૈહિ વ સલ્લમને ફરમાયા : ઉસે લે લો, યે અલ્લાહકી તરફસે તુમહેં રોઝી ભેજી ગઈ હૈ, જિસકા તુમસે વા'દા કિયા ગયા હૈ, કે તુમહેં ઐસી જગહસે રોઝી દૂંગા, જહાંસે તુમહેં ગુમાન ભી ન હોગા.

ઉનકી બીવી હઝરત ઝબાઆ (રદિ.) કેહતી હૈં કે અલ્લાહ તઆલાને ઉન દીનારોંમેં બહોત બરકત ફરમાઈ, યે ઉસ વક્ત તક ખતમ નહીં હુએ, જબ તકકે હમારે ઘરમેં ચાંદીકે દિરહમ બોરિયોંમેં ભરકર નહીં રખ્ખે જાને લગે.

(દલાઈલ : સ ૧૬૫)

તીન દીનારકા સરમાયા, વો ભી સદકા કર દિયા

હઝરત અબૂ ઉમામહ (રદિ.) દૂસરોં પર ખર્ચ કરનેકે લિયે ઘર પર પૈસે રખતે થે. કભી કિસી માંગનેવાલેકો ખાલી હાથ વાપસ નહીં કરતે થે. અગર પૈસે નહીં હોતે, તો ઉસે એક પ્યાઝ યા એક ખજૂર હી દે દેતે થે. એક દિન એક માંગનેવાલા ઉનકે પાસ આયા, ઉનકે પાસ સિર્ફ તીન દીનાર થે, એક દીનાર ઉસકો દે દિયા, કુછ દેર બાદ દૂસરા માંગનેવાલા આયા, એક દીનાર ઉસકો દે દિયા, ફિર થોડી દેર બાદ તીસરા આયા ઉનહોંને વો ભી ઉઠાકર ઉસે દે દિયા.

ઉનકી ઈસાઈ બાંદીને જબ આકર દેખા તો ઉસે બહોત ગુસ્સા આયા ઔર

ઉસને ગુસ્સેમેં કહા કે તુમને હમારે ખાનેકે લિયે ભી કુછ નહીં છોડા, ઉનહોંને ઉસકી બાત સુની ઔર આકર લેટ ગયે, જબ ઝોહરકી અઝાન હુઈ, તો યે ઉઠે ઔર વુઝૂ કરકે મસ્જિદ ચલે ગયે, યે રોઝાસે થે. ઈસ વજહસે ઉનકી બાંદીકો ઉન પર તરસ આ ગયા ઔર ગુસ્સા ઉતર ગયા, વો બાંદી કેહતી હૈ કે મૈંને ઉધાર લેકર ઉનકે લિયે રાતકા ખાના પકાયા ઔર ઘરમેં ચિરાગ જલાનેકે લિયે ઉનકે બિસ્તરકે પાસ ગઈ, જબ બિસ્તર ઉઠાયા, તો ઉસકે નીચે સોનેકે દીનાર રખ્ખે હુએ થે. મૈંને ઉનહેં ગિના તો વો પૂરે તીનસો થે. મૈંને સોચા કે ઈતને દીનાર યે અપને પાસ રખ્ખે હુએ થે. ઈસ લિયે વો દીનાર માંગનેવાલેકો દે દિયા. જબ ઈશાકી નમાઝકે બાદ વો ઘર વાપસ આએ તો ચિરાગકી રોશનીમેં દસ્તરખ્વાન લગા દેખા, ઉસે દેખકર મુસ્કુરાએ ઔર કેહને લગે માલૂમ હોતા હૈ કે અલ્લાહકે યહાંસે આયા હૈ? યે સુનકર મૈં કુછ ન બોલી, ઉનકો ખાના ખિલાયા, ફિર ખાના ખાનેકે બાદ મૈંને ઉનસે કહા, અલ્લાહ આપ પર રહમ ફરમાએ, આપ અગર જાતે વક્ત ઉન દીનારોંકે બારેમેં મુઝે બતા દેતે, તો મૈં ઉન દીનારોંકો ઉઠાકર રખ લેતી.

હઝરત અબૂ ઉમામહ (રદિ.) ને પૂછા કૌનસે દીનાર? મેરે પાસ તો કુછ નહીં થા જિસે મૈં છોડકર જાતા. તો મૈંને બિસ્તર ઉઠાકર વો દીનાર દિખાએ. ઉન દીનારોંકો દેખકર વો ખૂશ ભી હુએ ઔર હૈરાન ભી હુએ. ઉનકી ઈસ ખૂશી ઔર હૈરાનીકો દેખકર મુઝ પર બડા અસર હુવા, મૈંને અપના ઝન્નાર કાટ ડાલા ઔર મુસલમાન હો ગઈ. (હુલ્યહ : ૧૦/૧૪૯)

હઝરત સાઈબ બિન અકરઅ (રદિ.) કો હઝરત ઉમર (રદિ.) ને મદાઈનકા ગવર્નર બનાયા. એક બાર વો કિસરાકે દરબારમેં બૈઠે હુએ થે, જહાં ઉનકી નઝર દીવાર પર બની હુઈ એક તસ્વીર પર પડી, જો ઉન્ગલીસે એક તરફ ઈશારા કર રહી થી.

હઝરત સાઈબ બિન અકરઅ (રદિ.) ફરમાતે હૈં કે મેરે દિલમેં યે ખયાલ આયા કે યે કિસી ખઝાનેકી તરફ ઈશારા કર રહી હૈ, મૈંને ઉસ જગહ ખોદા તો બહોત બડા ખઝાના વહાંસે નિકલા. મૈંને ખત લિખકર હઝરત ઉમર (રદિ.) કો

ખઝાના મિલનેકી ખબર કી ઔર યે ભી લિખ્ખા કે યે ખઝાના અલ્લાહને મુઝે બગૈર કિસી મુસલમાનકી મદદકે દિયા હૈ. તો હઝરત ઉમર (રદિ.) ને જવાબમેં લિખ્ખા કે બેશક યે ખઝાના તુમહારા હૈ, લેકિન તુમ મુસલમાનોંકે અમીર હો ઈસ લિયે ઉસે મુસલમાનોંમેં બાંટ દો. (ઈસાબહ : ૨)

ઉમ્મે સલમા (રદિ.) કે યહાં એક દિન હદિયામેં એક પ્યાલા ગોશ્ત આયા. ઉનહોંને ઉસ ગોશ્તકે પ્યાલાકો હુઝૂર સલ્લલ્લાહુ અલૈહિ વ સલ્લમકે ખાનેકે લિયે અપની બાંદીસે રખવા દિયા. ઉસી વક્ત બાહિર માંગનેવાલા આયા. તો ઉમ્મે સલમા (રદિ.) ને ઉસે આગે જાનેકો કહા, તો વો ચલા ગયા. ઈતનેમેં હુઝૂર સલ્લલ્લાહુ અલૈહિ વ સલ્લમ આ ગયે, તો ઉમ્મે સલમા (રદિ.) ને અપની બાંદીસે વો ગોશ્તકા પ્યાલા હુઝૂર સલ્લલ્લાહુ અલૈહિ વ સલ્લમકે ખાનેકે લિયે માંગા, બાંદી જબ પ્યાલા લેકર આઈ તો ઉનહોંને દેખા કે ઉસ ગોશ્તકો અલ્લાહ તઆલાને પત્થરમેં બદલ દિયા થા. (ફઝાઈલે સદકાત)

હઝરત અબૂ હુરૈરહ (રદિ.) ફરમાતે હૈં કે એક મરતબા હમ હુઝૂર સલ્લલ્લાહુ અલૈહિ વ સલ્લમકે સાથ અલ્લાહકે રાસ્તેમેં ગયે, મુઝસે હુઝૂર સલ્લલ્લાહુ અલૈહિ વ સલ્લમને પૂછા અય અબૂ હુરૈરહ (રદિ.) તુમહારે પાસ ખાનેકો કુછ હૈ? મૈંને કહા જી હાં કુછ ખજૂરેં થેલીમેં હૈં. આપ સલ્લલ્લાહુ અલૈહિ વ સલ્લમને કહા ઉનહેં લે આઓ. મૈંને વો ખજૂર લે જાકર આપકો દે દી. ફિર ફરમાયા : દસ આદમિયોંકો બુલા લાઓ, મૈં દસ આદમિયોંકો બુલા લાયા. ઉન સબને પેટ ભરકર ખજૂરેં ખાઈ. ઈસી તરહ દસ દસ આદમી આતે રહે ઔર ખાતે રહે. યહાં તકકે સારી જમાઅતને વો ખજૂરેં ખાઈ. ફિર ભી થેલીમેં ખજૂરેં બચી રહીં. ફિર આપ સલ્લલ્લાહુ અલૈહિ વ સલ્લમને મુઝસે ફરમાયા, અય અબૂ હુરૈરહ (રદિ.)! જબ તુમ ખજૂરેં ખાના ચાહો તો થેલીમેં હાથ ડાલકર નિકાલ લિયા કરના. મગર ઈસ થેલીકો કભી ઉલટના નહીં. અબૂ હુરૈરહ (રદિ.) ફરમાતે હૈં કે મૈં રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહુ અલૈહિ વ સલ્લમકી સારી ઝિંદગી ઉસ થેલીસે ખજૂરેં નિકાલકર ખાતા રહા. ફિર અબૂબક્ર સિદ્દીક (રદિ.) કી સારી ઝિંદગી ઉસ થેલીસે નિકાલકર ખાતા

રહા, ફિર હઝરત ઉમર (રદિ.) કી સારી ઝિંદગી ખાતા રહા, આખિરમેં હઝરત ઉસમાન (રદિ.) કી સારી ઝિંદગીમેં ઉસી થેલીસે ખજૂરેં ખાતા રહા. જિસ દિન હઝરત ઉસમાન (રદિ.) કો શહીદ કિયા ગયા ઉસ દિનકી ભગદડમેં મેરી થેલી કહીં ગુમ હો ગઈ. અપને શાગિર્દોંસે ફરમાયા, કે તુમ લોગોંકો બતાઉં મૈંને (લગભગ બીસ સાલમેં) ઉસમેંસે કિતની ખજૂરેં ખાઈ હૈં? લોગોંને કહા બતલાઈયે, અબૂ હુરૈરહ (રદિ.) ને ફરમાયા દોસો વસક યાની ૧૦૫૦ મન (લગભગ ૪૨૫ ક્વિન્ટલ)

(બિદાયહ : ૬/૧૧૭, દલાઈલ : સ. ૧૫૫)

હઝરત જાબિર (રદિ.) ફરમાતે હૈં કે એક આદમીને આકર હુઝૂર સલ્લલ્લાહુ અલૈહિ વ સલ્લમસે ગલ્લા (અનાજ) માંગા. આપ સલ્લલ્લાહુ અલૈહિ વ સલ્લમને આધા વસક (લગભગ એક ક્વિન્ટલ) જવ ઉસે દે દિયા. વો આદમી ઉસકી બીવી ઔર ઉસકા ગુલામ, યે તીનોં બહોત દિનોં તક ઉસ જવકો ખાતે રહે. લેકિન એક દિન ઉસને ઉસ ગલ્લેકો તોલ લિયા. જબ હુઝૂર સલ્લલ્લાહુ અલૈહિ વ સલ્લમકો ઉસકે જવ તોલનેકા ઈલ્મ હુવા, તો આપ સલ્લલ્લાહુ અલૈહિ વ સલ્લમને ઉસ આદમીકો બુલાકર ફરમાયા, અગર તુમ લોગ ઉસે ન તોલતે તો હમેશા ખાતે રેહતે, વો જવ કભી ખતમ ન હોતા. (બિદાયહ : ૬/૧૦૪)

હઝરત ઉમ્મે શરીક દૌસિયહ (રદિ.) ને હિજરત કી, રાસ્તેમેં એક યહૂદીકા સાથ હો ગયા, યે રોઝેસે થીં ઔર શામ હો ચુકી થી, ઉનકે પાસ ખાને પીનેકો કુછ ન થા. ઉસ યહૂદીને અપની બીવીસે કહા કે તુમ ઈસ મુસલમાનકો પાની ન દેના, વરના તુમહારી ખૈરિયત નહીં. ઉમ્મે શરીક (રદિ.) પ્યાસી હી સો ગઈ. તહજ્જુદકે વક્ત અલ્લાહ તઆલાને એક પાનીસે ભરા હુવા ડોલ ઔર થેલા આસમાનસે ઉતારા, જિસ ડોલસે ઉનહોંને ખૂબ પાની પિયા. (ઈબ્ને સઅદ : ૮/૧૫૭)

કુપ્પીસે ઘી પલટનેકે બાદ ભી કુપ્પી ભરી રહી

એક મરતબા હઝરત ઉમ્મે શરીક (રદિ.) ને અપની બાંદીકો ઘી દેકર

હુઝૂર સલ્લલ્લાહુ અલૈહિ વ સલ્લમકે યહાં ભેજા, હુઝૂર સલ્લલ્લાહુ અલૈહિ વ સલ્લમને ઉસ કુપ્પીસે અપને બરતનમેં ઘી પલટ લિયા ઔર ઉસ ખાલી કુપ્પીકો બાંદીકે હવાલે કરકે ફરમાયા, ઈસ કુપ્પીકો ઘર જાકર લટકા દેના ઔર ઈસકા મુંહ બંદ ન કરના.

કુછ દેર બાદ ઉમ્મે શરીક (રદિ.) ને દેખા કે કુપ્પી ઈસી તરહ ઘી સે ભરી હુઈ લટક રહી હૈ, ઉનહોંને બાંદીકો બુલાકર ડાંટા, કે મૈંને તુઝસે યે કુપ્પી હુઝૂર સલ્લલ્લાહુ અલૈહિ વ સલ્લમકે યહાં લે જાનેકો કહા થા, ઈસે ક્યૂં નહીં પહોંચાયા? બાંદીને કહા મૈં ઉસકા ઘી દે આઈ થી.

યે સુનકર ઉમ્મે શરીક (રદિ.) હુઝૂર સલ્લલ્લાહુ અલૈહિ વ સલ્લમકે પાસ ગઈ ઔર જાકર સારી બાત બતાઈ, ઉનકી બાત સુનકર હુઝૂર સલ્લલ્લાહુ અલૈહિ વ સલ્લમને ફરમાયા : અલ્લાહને તુમહેં બહોત જલ્દ બદલા દે દિયા. અય ઉમ્મે શરીક! ઈસ કુપ્પીકા મુંહ કભી બંદ ન કરના.

ચુનાંચે બહોત દિનોં તક ઉનકે ઘરવાલે ઉસકા ઘી ખાતે રહે. એક બાર ભૂલસે ઉમ્મે શરીક (રદિ.) ને ઉસ કુપ્પીકા મુંહ બંદ કર દિયા. બસ ઉસી રોઝસે ઉસ કુપ્પીકા ઘી કમ હોને લગા ઔર એક દિન ખતમ હો ગયા.

(ઈબ્ને સઅદ : ૮/૧૫૭)

એક મરતબા હુઝૂર સલ્લલ્લાહુ અલૈહિ વ સલ્લમ હઝરત ફાતિમા (રદિ.) કે ઘર તશરીફ લે ગયે. હઝરત ફાતિમા (રદિ.) સે પૂછા ક્યા તુમહારે યહાં ખાનેકો કુછ હૈ? હઝરત ફાતિમા (રદિ.) ને કહા કે મેરે યહાં ખાનેકો તો કુછ નહીં હૈ.

યે સુનકર આપ સલ્લલ્લાહુ અલૈહિ વ સલ્લમ વાપસ ચલે ગયે, કુછ દેર બાદ હઝરત ફાતિમા (રદિ.) કી પડોસનને દો રોટિયાં ઔર એક ટુકડા ભુના હુવા ગોશ્ત ભેજા. હઝરત ફાતિમા (રદિ.) ને વો લેકર રખ દિયા ઔર અપને બેટેસે હુઝૂર સલ્લલ્લાહુ અલૈહિ વ સલ્લમકો બુલા લાનેકો કહા.

જબ હુઝૂર સલ્લલ્લાહુ અલૈહિ વ સલ્લમ દો બારહ તશરીફ લાએ, તો હઝરત ફાતિમા (રદિ.) ને ઉનસે કહા કે અલ્લાહને ખાનેકો કુછ ભેજ દિયા હૈ, ઈસ

લિયે મૈંને આપકો બુલાયા હૈ, હુઝૂર સલ્લલ્લાહુ અલૈહિ વ સલ્લમને ફમાયા : લે આઓ, હઝરત ફાતિમા (રદિ.) ફરમાતી હૈં, કે જબ મૈં ઉસ પ્યાલેકો લાઈ ઔર ખોલકર દેખા તો મૈં હૈરાન રેહ ગઈ, ક્યૂંકે સારા પ્યાલા ગોશ્ત ઔર રોટિયોંસે ભરા હુવા થા. મૈં સમઝ ગઈ કે અલ્લાહને બરકત દી, મૈંને વો સારા ખાના હુઝૂર સલ્લલ્લાહુ અલૈહિ વ સલ્લમકે સામને રખ દિયા. આપ સલ્લલ્લાહુ અલૈહિ વ સલ્લમને ખાનેકો દેખકર મુઝસે પૂછા અય બેટી! તુમહેં યે ખાના કહાંસે મિલા? મૈંને કહા અય અબ્બા જાન યે ખાના ઉપરસે અલ્લાહકે યહાંસે આયા હૈ. યે જવાબ સુનકર હુઝૂર સલ્લલ્લાહુ અલૈહિ વ સલ્લમને ફરમાયા : અય બેટી! તમામ તા'રીફેં અલ્લાહ હીકે લિયે હૈ, જિસને તુમહેં મરયમકે મુશાબેહ બનાયા હૈ.

ક્યૂંકે અલ્લાહ તઆલા જબ ઉનહેં આસમાનોંસે રોઝી ભેજતે થે, ફિર ઉનસે જબ ઉસ રોઝીકે બારેમેં પૂછા જાતા, તો વો ભી યેહી જવાબ દેતી થીં, કે અલ્લાહ તઆલાને આસમાનોંકે ઉપરસે ભેજા હૈ. (તફસીર ઈબ્ને કસીર : ૧/૩૬૦)

હઝરત ઉમ્મે માલિક (રદિ.) અપની કુપ્પીમેં ઘી રખકર હુઝૂર સલ્લલ્લાહુ અલૈહિ વ સલ્લમકો હદિયામેં ભેજા કરતી થીં. એક બાર ઉનકે બેટેને સાલન માંગા, ઉસ વક્ત ઉનકે ઘરમેં કુછ નહીં થા. વો અપની ઉસ કુપ્પીકે કરીબ ગઈ, જિસ કુપ્પીમેં ઘી રખકર હુઝૂર સલ્લલ્લાહુ અલૈહિ વ સલ્લમકો ભેજવાતી થીં. ઉસ કુપ્પીમેં ઉનહેં ઘી મિલ ગયા. હાલાંકે ઉસે ખાલી કરકે લટકાયા થા. અપને બેટોંકો બહોત અરસા તક સાલનકી જગહ ઉસ કુપ્પીસે ઘી નિકાલકર ખિલાતી રહીં.

આખિર એક બાર ઉનહોંને ઉસ કુપ્પીકો નિચોડ લિયા ફિર ઉસમેંસે ઘી નિકલના બંદ હો ગયા. ઉનહોંને હુઝૂર સલ્લલ્લાહુ અલૈહિ વ સલ્લમકે પાસ જાકર સારા વાકિઆ બતાયા. આપ સલ્લલ્લાહુ અલૈહિ વ સલ્લમને ઉનસે પૂછા, તુમને ઉસે નિચોડા થા? ઉનહોંને કહા જી હાં. આપ સલ્લલ્લાહુ અલૈહિ વ સલ્લમને ફરમાયા, અગર તુમ ઉસે ન નિચોડતી તો તુમહેં હમેશા ઉસમેંસે ઘી મિલતા રેહતા.

(બિદાયહ : ૬/૧૦૪)

હઝરત ઉમ્મે ઔસ (રદિ.) ને ઘી કો પકાકર એક કુપ્પીમેં ડાલા ઔર

હુઝૂર સલ્લલ્લાહુ અલૈહિ વ સલ્લમકો હદિયામેં દે દિયા. હુઝૂર સલ્લલ્લાહુ અલૈહિ વ સલ્લમને વો ઘી અપને બરતનમેં ડાલકર ઉનહેં કુપ્પી વાપસ કરતે હુએ બરકતકી દુઆ દી.

ઉનહોંને ઘર જાકર દેખા કે વો કુપ્પી ઘીસે ભરી હુઈ હૈ, વો સમઝીં કે શાયદ હુઝૂર સલ્લલ્લાહુ અલૈહિ વ સલ્લમને મેરા હદિયા કુબૂલ નહીં કિયા હૈ. વો હુઝૂર સલ્લલ્લાહુ અલૈહિ વ સલ્લમકે પાસ વાપસ આઈ ઔર અર્ઝ કિયા, આપ સલ્લલ્લાહુ અલૈહિ વ સલ્લમને મેરા હદિયા કુબૂલ ક્યૂં નહીં કિયા? હુઝૂર સલ્લલ્લાહુ અલૈહિ વ સલ્લમને ઈરશાદ ફરમાયા : કે મૈંને હદિયા તો કુબૂલ કર લિયા થા, યે તો અલ્લાહને બરકત ફરમાઈ હૈ કે તુમહારી કુપ્પી ઘીસે ભર ગઈ.

ચુનાંચે હુઝૂર સલ્લલ્લાહુ અલૈહિ વ સલ્લમકી સારી ઝિંદગી વો ઉસ કુપ્પીસે ઘી નિકાલ નિકાલકર ખાતી રહીં. ફિર હઝરત અબૂબક્ર સિદ્દીક (રદિ.) હઝરત ઉમર (રદિ.) હઝરત ઉસમાન (રદિ.) કી ખિલાફત ક વો ઈસ કુપ્પીસે ઘી ખાતી રહીં. ફિર જબ હઝરત અલી (રદિ.) ઔર હઝરત મુઆવિયા (રદિ.) મેં ઈખ્તિલાફ પૈદા હુવા, તો ઉસ વક્ત ભી વો ઉસીસે ઘી ખાતા થીં. (લગભગ ૨૧ સાલ હો ચુકે થે મગર ઘી કુપ્પીસે ખતમ નહીં હુવા). (ઈસાબહ : ૪/૪૩૧, હૈસમી : ૮/૩૧૦)

હઝરત ઉમ્મે સુલેમ (રદિ.) ને અપની મુંહ બોલી બેટીકે હાથ હુઝૂર સલ્લલ્લાહુ અલૈહિ વ સલ્લમકો ઘી ભેજવાયા. વો લડકી દેકર આઈ ઔર કુપ્પીકો ઘરમેં લાકર લટકા દિયા. ઉમ્મે સુલેમ (રદિ.) ઉસ વક્ત ઘરમેં નહીં થીં, જબ વો ઘરમેં લૌટીં તો કુપ્પીસે ઘી ટપકતા દેખકર અપની બેટીસે કહા, મૈંને તુમસે હુઝૂર સલ્લલ્લાહુ અલૈહિ વ સલ્લમકો ઘી ભેજવાયા થા, તો વાપસ ક્યૂં લે આઈ? લડકીને કહા, ઘી તો મૈં દે આઈ હૂં, અગર આપકો મેરી બાત પર ઈત્મીનાન ન હો, તો આપ ખૂદ જાકર હુઝૂર સલ્લલ્લાહુ અલૈહિ વ સલ્લમસે પૂછ લેં. હઝરત ઉમ્મે સુલેમ (રદિ.) ઉસ લડકીકો સાથ લેકર હુઝૂર સલ્લલ્લાહુ અલૈહિ વ સલ્લમકે પાસ ગઈ ઔર આપ સલ્લલ્લાહુ અલૈહિ વ સલ્લમસે કહા, યા રસૂલલ્લાહ સલ્લલ્લાહુ અલૈહિ વ સલ્લમ! મૈંને ઉસકે હાથ આપકો ઘી ભેજવાયા થા, યે કેહ રહી હૈ કે ઉસને આપકો ઘી દે દિયા

હૈ, લેકિન કુપ્પી ઘરમેં ઘીસે ભરી ટપક રહી હૈ.

હુઝૂર સલ્લલ્લાહુ અલૈહિ વ સલ્લમને ફરમાયા : કે હાં..... યે મેરે પાસ આકર મુઝે ઘી તો દે ગઈ હૈ, અબ તુમ તઅજ્જુબ ઈસ બાત પર કર રહી હો કે વો ખાલી કુપ્પી ઘીસે કૈસે ભર ગઈ? અરે..... અલ્લાહ અબ તુમહેં ખિલા રહે હૈં, તો ઉસમેંસે અબ તુમ ભી ખાઓ ઔર દૂસરોંકો ભી ખિલાઓ.

હઝરત ઉમ્મે સુલેમ (રદિ.) ફરમાતી હૈં, કે મૈં ઘર વાપસ આઈ ઔર ઉસ ઘીકો થોડાસા અપને પાસ રખકર બાકીકા સારા તકસીમ કર દિયા. હમને અપને બચે હુએ ઘીકો સાલનકી જગહ પર એક યા દો મહીના ઈસ્તેમાલ કિયા.

(બિદાયહ : ૬/૧૦૩, દલાઈલ : સ. ૨૦૪, ઈસાબહ : ૪/૩૨૦)

એક દિન હઝરત અબ્દુર્રહમાન બિન ઔફ (રદિ.) ને હઝરત ઉમર (રદિ.) સે કહા, કે મુઝે આપકી વજહસે લોગોંકો બુરા ભલા કેહના પડતા હૈ. જબ તક આપ કોઈ ઐસી બાત ઝબાનસે નિકાલ દેતે હૈં કે લોગોંકો બોલનેકા મૌકા મિલ જાતા હૈ. જૈસે આજ આપને ખુત્બા દેતે હુએ ઝોરસે કહા, અય સારિયા! પહાડકી તરફ હો જાઓ. હઝરત ઉમર (રદિ.) ને કહા, અલ્લાહકી કસમ! મૈં અપને આપકો કાબૂમેં ન રખ સકા, મૈંને દેખા કે સારિયાકી જમાઅત એક પહાડકે પાસ લડ રહી હૈ ઔર હર તરફસે ઉન પર હમ્લા હો રહા હૈ, ઉસ પર મૈં અપને આપકો ન રોક સકા ઔર બોલ પડા કે "અય સારિયા!" પહાડકી તરફ હો જાઓ. (તાકે સિર્ફ સામનેસે લડના પડે).

કુછ દિન બાદ હઝરત સારિયા (રદિ.) કા કાસિદ ખત લેકર આયા, જિસમેં લિખ્ખા થા, કે જુમ્આકે દિન હમ લોગોંકો જબ દુશ્મનને ઘેર લિયા થા, તો ઉસ વક્ત મુઝે યે આવાઝ સુનાઈ પડી કે "સારિયા! પહાડકી તરફ હો જાઓ!" મૈં વો આવાઝ સુનકર અપને સાથિયોં સમેત પહાડકી તરફ હો ગયા. ફિર હમ લોગોંને દુશ્મનકો હરા ભી દિયા ઔર ઉનહેં કતલ ભી કિયા. (સારિયા (રદિ.) કી જમાઅત મદીનાસે લગભગ ૫૦૦ કિલોમીટર દૂર દુશ્મનસે ઘિરી થી, જહાં યે આવાઝ પહોંચી થી).

(દલાઈલ : સ. ૨૧૦)

હઝરત ઉસૈદ બિન હુઝૈર (રદિ.) ઔર એક અન્સારી સહાબી (રદિ.) એક રાત હુઝૂર સલ્લલ્લાહુ અલૈહિ વ સલ્લમકે પાસ થે, યે લોગ અપની કિસી જરૂરતકે બારેમેં બાતેં કર રહે થે, જબ વહાંસે ઉઠકર અપને ઘર આને લગે, તો બહોત રાત હો ચુકી થી, બાહિર સખ્ત અંધેરા થા.

ઉન દોનોં લોગોંકે હાથમેં એક એક છોટી લાઠી થી, તો ઉનમેંસે એકકી લાઠીસે યકાયક (ટોર્ચકી તરહ) રોશની નિકલને લગી, જિસકી રોશનીમેં યે દોનોં ચલતે હુએ એક દો રાસ્તે પર પહોંચે, જહાંસે દોનોંકો અલગ હોના થા. તો દૂસરે સહાબીકી લાઠીસે ભી રોશની નિકલને લગી ઔર યે દોનોં અપની અપની લાઠીકી રોશનીમેં અપને ઘરોંકો પહોંચ ગયે. (બિદાયહ : ૬/૧૫૨, ઈબ્ને સઅદ : ૩/૬૦૬)

હઝરત હમઝા બિન અમ્ર અસ્લમી (રદિ.) ફરમાતે હૈં, કે હમ એક સફરમેં હુઝૂર સલ્લલ્લાહુ અલૈહિ વ સલ્લમકે સાથ થે, સખ્ત અંધેરી રાત થી, ઉસમેં હમ લોગ ઈધર ઉધર બિખર ગયે, તો હમારી ઉન્ગલિયોંસે રોશની નિકલને લગી, મેરી ઉન્ગલિયોંકી ઉસ રોશનીસે લોગોંને અપની અપની સવારી ઔર ગિરે હુએ સામાનકો જમા કિયા, તબ કહીં જાકર મેરી ઉન્ગલિયોંસે રોશની ખતમ હુઈ.

(બિદાયહ : ૮/૨૧૩, હૈસમી : ૯/૪૧૩)

હઝરત અબૂ હફ્સ ફરમાતે હૈં, હમ તમામ નમાઝેં રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહુ અલૈહિ વ સલ્લમકે સાથ પઢ્હા કરતે થે. ફિર અપને મોહલ્લે બનૂ હારિસ વાપસ હો જાતે થે, એક રાત સખ્ત અંધેરા થા ઔર બારિશ ભી હો ચુકી થી, હમ લોગ મસ્જિદસે નિકલે તો મેરી લાઠીસે રોશની નિકલને લગી, ઉસ રોશનીમેં ચલકર હમ અપને મોહલ્લેમેં પહોંચે. (હાકિમ : ૩/૩૫૦)

હઝરત અમ્ર બિન અબસા (રદિ.) એક સફરમેં ગયે, વહાં જબ યે અપને ઊંટ ચરાને જાતે, તો દોપહરકે વક્ત બાદલ આકર ઉન પર સાયા કર લેતા. યે જિધર જાતે બાદલ ભી ઉધર હી ચલ દેતા. (ઈસાબહ : ૩-૬)

હઝરત અબ્બાસ બિન સહલ (રદિ.) ફરમાતે હૈં, એક સુબહ લોગોંકે પાસ પાની બિલકુલ નહીં થા, લોગોંને હુઝૂર સલ્લલ્લાહુ અલૈહિ વ સલ્લમસે યે બાત

બતલાઈ. આપ સલ્લલ્લાહુ અલૈહિ વ સલ્લમને દુઆ કી, તો અલ્લાહ તઆલાને એક બાદલ ઉસી વક્ત ભેજા, જો ખૂબ ઝોરસે બરસા, લોગ સૈરાબ હો ગયે, ફિર સબને અપની જરૂરતેં પૂરી કીં ઔર બરતનોંમેં ભી ભર લિયા.

(દલાઈલ : સ. ૧૯૦)

એક કબીલાકો હુઝૂર સલ્લલ્લાહુ અલૈહિ વ સલ્લમને યે દુઆ દી થી, કે જબ ભી ઉસ કબીલાકા કોઈ આદમી ઈન્તિકાલ કરેગા, તો ઉસકી કબ્ર પર એક બાદલ આકર જરૂર બરસેગા.

એક બાર ઉસ કબીલાકે આઝાદ કરદા એક ગુલામકા ઈન્તિકાલ હુવા, તો મુસલમાનોંને કહા, આજ હમ હુઝૂર સલ્લલ્લાહુ અલૈહિ વ સલ્લમકે ઈસ ફરમાનકો ભી દેખ લેંગે, કે કૌમકા આઝાદ કરદા ગુલામ કૌમવાલોંમેંસે હી ગિના જાતા હૈ. ચુનાંચે જબ ઉસ ગુલામકો દફન કિયા ગયા, તો એક બાદલ આકર ઉસકી કબ્ર પર બરસા. (કન્ઝ : ૭/૧૩૬)

હઝરત માલિક અશ્જઈ (રદિ.) ને હુઝૂર સલ્લલ્લાહુ અલૈહિ વ સલ્લમસે અપને બેટે ઔફકે કૈદ હો જાનેકે બારેમેં બતલાયા, તો હુઝૂર સલ્લલ્લાહુ અલૈહિ વ સલ્લમને ફરમાયા : ઉસકે પાસ યે ખબર ભેજ દો કે, "લા હૌલ વલા કુવ્વત ઈલ્લા બિલ્લાહ." કો કસરતસે પઢેં.

ચુનાંચે કાસિદને જાકર હઝરત ઔફ (રદિ.) કો હુઝૂર સલ્લલ્લાહુ અલૈહિ વ સલ્લમકા યે પૈગામ પહોંચા દિયા. હઝરત ઔફ (રદિ.) ને ખૂબ કસરતસે ઉસે પઢના શુરૂ કર દિયા, તો કાફિરોંને ઉનકે હાથકો જિસ ચમડેકી ડોરીસે બાંધા હુવા થા, વો ડોરી ટૂટકર ગિર ગઈ, હઝરત ઔફ (રદિ.) કૈદસે બાહિર નિકલ આએ. બાહિર આકર ઉનહોંને દેખા, કે ઉન લોગોંકી એક ઊંટની વહાં પર મૌજૂદ હૈ, હઝરત ઔફ (રદિ.) ઉસ પર સવાર હોકર ચલ દિયે. આગે જાકર દેખા કે ઉન કાફિરોંકે સારે જાનવર એક જગહ પર જમા હૈં. ઉનહોંને જાનવરોંકો આવાઝ લગાઈ તો સારે જાનવર ઉનકે પીછે ચલ પડે.

જબ મદીના પહોંચે ઔર અપને ઘરકે સામને જાકર ઊંટનીસે ઉતરે, તો

સારા કા સારા મૈદાન ઉનકે સાથ આએ હુએ ઊંટોંસે ભર ગયા. ઉનકે વાલિદ ઉનકો લેકર હુઝૂર સલ્લલ્લાહુ અલૈહિ વ સલ્લમકે પાસ પહોંચે ઔર સારા વાકિઆ બતાયા, જિસ પર હુઝૂર સલ્લલ્લાહુ અલૈહિ વ સલ્લમને ઉનસે ફરમાયા : તુમહારે સાથ આએ હુએ સારે ઊંટ તુમહારે હૈં, ઉનકો જો ચાહે કરો. ફિર યે આયત નાઝિલ હુઈ (વ યરઝુકહુ મિન્ હૈષુ લા યહ્તસિબ, વ મંય્યતવક્કલ્ અલલ્લાહિ ફહુવ હસ્બુહૂ ઈન્નલ્લાહ બાલિગુ અમ્રિહી કદ્ જઅલલ્લાહુ લિકુલ્લિ શૈઈન્ કદ્રા) "જો સિર્ફ અલ્લાહ તઆલાસે ડરતા હૈ, અલ્લાહ ઉસકે લિયે નુકસાનોંસે નજાતકી શકલ નિકાલ દેતે હૈં. ઔર ઉસકો ઐસી જગહસે રોઝી પહોંચાતે હૈં, જહાંસે ઉસકો ગુમાન ભી નહીં હોતા. ઔર જો આદમી અલ્લાહ પર તવક્કુલ કરેગા, તો અલ્લાહ તઆલા ઉસકે લિયે કાફી હૈં." (સૂરએ તલાક : ૩, કન્ઝ : ૭/૫૯)

હઝરત ઔફ બિન માલિક (રદિ.) ફરમાતે હૈં કે મૈં "રૌહા" નામકી જગહકે ગિરજાઘરમેં સો રહા થા, વો ગિરજાઘર અબ મસ્જિદ બન ચુકી હૈ ઔર ઉસમેં નમાઝ ભી પઢી જાતી હૈ. જબ મેરી આંખ ખુલી તો મૈંને દેખા કે એક શેર મેરી તરફ આ રહા થા. મૈં ઘભરાકર અપને હથિયારોંકી તરફ લપકા, તો શેરને મુઝસે ઈન્સાનકી આવાઝમેં કહા, કે ઠહેર જાઓ! મુઝે તુમહારે પાસ એક પૈગામ દેકર ભેજા ગયા હૈ. તાકે તુમ ઉસે આગે પહોંચા દો. મૈંને કહા, તુમહેં કિસને ભેજા હૈ? ઉસને કહા, અલ્લાહ તઆલાને મુઝે આપકે પાસ ઈસ લિયે ભેજા હૈ, તાકે આપ મુઆવિયા (રદિ.) કો બતા દેં, વો જન્નતવાલોંમેંસે હૈં, મૈંને કહા, યે મુઆવિયા (રદિ.) કૌન હૈં? ઉસને કહા હઝરત અબૂ સુફયાન (રદિ.) કે બેટે.

(હૈસમી : ૯/૩૫૭)

હઝરત સફીના (રદિ.) ફરમાતે હૈં કે મૈં સમંદરમેં સફર કર રહા થા, હમારી નાવ ટૂટ ગઈ ઔર હમ બેહતે હુએ જંગલમેં પહોંચ ગયે, હમેં આગે રાસ્તા નહીં મિલ રહા થા, એક દમસે મેરે સામને એક શેર આયા, મૈંને શેરસે કહા કે મૈં હુઝૂર સલ્લલ્લાહુ અલૈહિ વ સલ્લમકા સહાબી સફીના હૂં, મૈં રાસ્તા ભટક ગયા હૂં, મુઝે રાસ્તા બતાઓ.

યે સુનકર વો મેરે આગે આગે ચલ પડા ઔર ચલતે ચલતે હમેં રાસ્તે પર પહોંચા દિયા, ફિર ઉસને મુઝે ઝરા ધક્કા દિયા ગોયા કે વો મુઝે રાસ્તા દિખલા રહા હો. (બિદાયહ : ૬૭/૧૪૯)

જમાઅતકે લિયે જંગલ દરિંદોંસે ખાલી હો ગયા

હઝરત ઉકબહ બિન આમિર (રદિ.) અપની જમાઅતકે સાથ જંગલમેં સફર કર રહે થે કે શામ હો ગઈ, તો અપને સાથિયોંસે કહા, યહાં ખૈમા લગા લો! સાથિયોંને જંગલકે જાનવરોંકા ઉઝર બતાયા, યે સુનકર વો એક ઊંચી જગહ પર ખડે હુએ ઔર જંગલકે જાનવરોં ઔર કીડોંકો મુખાતબ કરકે એલાન કિયા, કે હમ લોગ હુઝૂર સલ્લલ્લાહુ અલૈહિ વ સલ્લમકે સહાબી હૈં. તુમ લોગોંકો યે હુકમ દેતે હૈં, કે ઈસ જંગલકો તીન દિનકે અંદર ખાલી કર દો, વરના તુમ લોગોંકા શિકાર કર લિયા જાએગા.

હઝરત ઉકબહ બિન આમિર (રદિ.) કી યે આવાઝ સુનકર જંગલકે જાનવરોંને કતારસે જંગલસે બાહિર જાના શુરૂ કર દિયા. ઔર તીન દિનસે પેહલે હી સારા જંગલ જાનવરોં ઔર કીડોં મકડોંસે ખાલી હો ગયા.

(તબ્કાત ઈબ્ને સઅદ ૭/૩૨૫)

હઝરત ઉમર (રદિ.) કા ખત દરિયાકે નામ

હઝરત અમ્ર બિન આસ (રદિ.) ને જબ મિસર ફતહ કર લિયા તો અજમી મહીનોંમેંસે "બૂના" મહીનેકે શુરૂ હોને પર મિસરવાલે ઉનકે પાસ આએ ઔર કહા, અમીર સાહબ! હમારે ઈસ દરિયાએ નીલકી એક આદત હૈ, જિસકે બગૈર યે ચલતા નહીં, હઝરત અમ્ર (રદિ.) ને ઉનસે પૂછા, વો આદત ક્યા હૈ? ઉનહોંને

કહા, જબ ઈસ મહીનેકી બારહ રાતેં ગુઝર જાતી હૈં, તો હમ ઐસી કુંવારી લડકી તલાશ કરતે હૈં, જો અપને વાલિદૈનકી અકલોતી લડકી હોતી હૈ. ઉસકે વાલિદૈનકો રાઝી કરતે હૈં ઔર ઉસે સબસે અચ્છે કપડે ઔર ઝેવર પહેનાકર ઉસમેં ડાલ દેતે હૈં, હઝરત અમ્ર બિન આસ (રદિ.) ને કહા, યે કામ ઈસ્લામમેં તો હો નહીં સકતા, ક્યૂંકે ઈસ્લામ અપનેસે પેહલેકે તમામ (ગલત) તરીકે ખતમ કર દેતા હૈ. ચુનાંચે મિસરવાલે બૂના, અબીબ, ઔર મિસરી તીન મહીના ઠેહરે રહે ઔર આહિસ્તા આહિસ્તા દરિયાએ નીલકા પાની બિલકુલ ખતમ હો ગયા. યે દેખકર મિસરવાલોંને મિસર છોડકર કહીં ઔર ચલે જાનેકા ઈરાદા કિયા.

હઝરત અમ્ર બિન આસ (રદિ.) ને યે દેખા, તો ઉનહોંને ઈસ બારેમેં હઝરત ઉમર (રદિ.) કો ખત લિખ્ખા, હઝરત ઉમર (રદિ.) ને જવાબમેં લિખ્ખા, આપને બિલકુલ ઠીક કિયા, બેશક ઈસ્લામ અપને પેહલેકે તમામ ગલત તરીકે ખતમ કર દેતા હૈ. મૈં આપકો એક પરચા ભેજ રહા હૂં, જબ આપકો મેરા ખત મિલે તો આપ મેરા વો પરચા દરિયાએ નીલમેં ડાલ દેં. જબ ખત હઝરત અમ્ર (રદિ.) કે પાસ પહોંચા તો ઉનહોંને વો પરચા ખોલા, ઉસમેં યે લિખ્ખા હુવા થા : "અલ્લાહકે બંદે અમીરૂલ મુઅમિનીન ઉમરકી તરફસે મિસરકે દરિયાએ નીલકે નામ. અમ્મા બા'દ! અગર તુમ અપને પાસસે ચલતે હો તો મત ચલો, ઔર અગર તુમહેં અલ્લાહ વાહિદ કહ્હાર ચલાતે હૈં, તો હમ અલ્લાહ વાહિદ કહ્હારસે સવાલ કરતે હૈં કે વો તુઝે ચલા દે." ચુનાંચે સલીબકે દિનસે એક દિન પેહલે યે પરચા દરિયાએ નીલમેં ડાલા, ઈધર મિસરવાલે મિસર જાનેકી તૈયારી કર ચુકે થે, ક્યૂંકે ઉનકી સારી મઈશત ઔર ઝરાઅત (ખેતી) કા ઈન્હિસાર દરિયાએ નીલકે પાની પર થા. સલીબકે દિન સુબહ લોગોંને દેખા કે દરિયાએ નીલમેં સોલા (૧૬) હાથ પાની ચલ રહા હૈ, ઈસ તરહ અલ્લાહ તઆલાને મિસરવાલોંકી ઈસ બુરી રસમકો ખતમ કર દિયા.

(કન્ઝ : ૪/૩૮૦)

હઝરત અબૂ હુરૈરહ (રદિ.) ફરમાતે હૈં, કે જબ હુઝૂર સલ્લલ્લાહુ અલૈહિ વ સલ્લમને હઝરત અલા બિન હઝરમી (રદિ.) કો બહરૈનકી તરફ ભેજા, તો મૈં

ભી ઉનકે પીછે હો લિયા. જબ હમ લોગ સમંદરકે કિનારે પર પહોંચે, તો હઝરત અલા બિન હઝરમી (રદિ.) ને હમ લોગોંસે કહા કે "બિસ્મિલ્લાહ કેહકર સમંદરમેં ઘુસ જાઓ" ચુનાંચે હમ લોગ બિસ્મિલ્લાહ કેહકર સમંદરમેં ઘુસ ગયે ઔર હમને સમંદર પાર કર લિયા ઔર હમારે ઊંટોંકે પાંવ ભી ગીલે નહીં હુએ.

(દલાઈલ સ. ૨૦૯, હુલ્યહ ૧-૮)

ઈમાનકી અલામત

(ઈન્નમલ્ મુઅ્મિનૂ નલ્લઝીન ઈઝા ઝુકિરલ્લાહુ વજિલત્ કુલૂબુહુમ્ વ ઈઝા તુલિયત્ અલૈહિમ્ આયાતુહૂ ઝાદત્હુમ્ ઈમાનંવ્ વ અલા રબ્બિહિમ્ યતવક્કલૂન).

"કે ઈમાનવાલે તો વોહી હૈં, કે જબ ઉનકે સામને અલ્લાહકા નામ લિયા જાતા હૈ તો ઉનકે દિલ ડર જાતે હૈં, ઔર જબ અલ્લાહ તઆલાકી ખબરેં ઉનહેં સુનાઈ જાતી હૈં, તો ઉન ખબરોંકો સુનકર ઉનકે યકીન બઢ જાતે હૈં ઔર વો લોગ સિર્ફ અપને રબ પર હી તવક્કુલ કરતે હૈં. (સૂ. અન્ફાલ : ૬)

હઝરત અબૂ ઉમામહ (રદિ.) સે રિવાયત હૈ, કે એક શખ્સને રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહુ અલૈહિ વ સલ્લમસે સવાલ કિયા કે ઈમાન ક્યા હૈ?

આપ સલ્લલ્લાહુ અલૈહિ વ સલ્લમને ઈરશાદ ફરમાયા : જબ તુમકો અલ્લાહકા હુકમ પૂરા કરકે ખૂશી હો ઔર અલ્લાહકે કિસી એક ભી હુકમકે છૂટ જાને પર ગમ હો, તો સમઝો તુમ મોમિન હો.

હઝરત અબ્બાસ બિન અબ્દુલ મુત્તલિબ (રદિ.) સે રિવાયત હૈ, કે રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહુ અલૈહિ વ સલ્લમકો મૈંને યે ઈરશાદ ફરમાતે હુએ સુના હૈ, કે ઈમાનકા મઝા ઉસને ચખ્ખા, જો

અલ્લાહ તઆલાકો રબ,

ઈસ્લામકો જરૂરતોંકે પૂરા કરનેકા તરીકા (દીન) ઔર

મુહમ્મદ સલ્લલ્લાહુ અલૈહિ વ સલ્લમકો રસૂલ માનને પર રાઝી હો જાએ.
(મુસ્લિમ)

હઝરત અમ્ર બિન આસ (રદિ.) સે રિવાયત હૈ, કે રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહુ અલૈહિ વ સલ્લમસે દરિયાફ્ત કિયા, કે કૌનસા ઈમાન અફઝલ હૈ?

રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહુ અલૈહિ વ સલ્લમને યે ઈરશાદ ફરમાયા : વો ઈમાન જિસકે સાથ હિજરત હો.

મૈંને પૂછા કે હિજરત ક્યા હૈ?

આપ સલ્લલ્લાહુ અલૈહિ વ સલ્લમને ઈરશાદ ફરમાયા : હિજરત યે હૈ કે તુમ બુરાઈકો છોડ દો. (મુસ્નદે અહમદ)

હઝરત અમ્ર બિન શુઐબ (રદિ.) ફરમાતે હૈં, કે રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહુ અલૈહિ વ સલ્લમકો મૈંને યે ઈરશાદ ફરમાતે હુએ સુના હૈ, કે કોઈ શખ્સ ઉસ વક્ત તક મોમિન નહીં હો સકતા, જબ તક કે હર અચ્છી બુરી તકદીર પર ઈમાન ન લાએ.
(મુસ્નદે અહમદ)

હઝરત અબૂ ઉમામહ (રદિ.) ફરમાતે હૈં, કે રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહુ અલૈહિ વ સલ્લમકે સહાબા (રદિ.) ને એક દિન રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહુ અલૈહિ વ સલ્લમકે સામને દુનિયાકા ઝિક્ર કિયા, તો રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહુ અલૈહિ વ સલ્લમને ઈરશાદ ફરમાયા, ગૌરસે સુનો! ધ્યાન દો, યકીનન સાદગી ઈમાનકા હિસ્સા હૈ, યકીનન સાદગી ઈમાનકા હિસ્સા હૈ. (અબૂ દાઉદ)

રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહુ અલૈહિ વ સલ્લમને ઈરશાદ ફરમાયા : કે કોઈ શખ્સ ઉસ વક્ત તક મુસલમાન નહીં હો સકતા, જબ તક કે ઉસકી તમામ ખ્વાહિશાત ઉસ તરીકા (દીન) કે તાબેઅ ન હો જાએં, જિસકો મૈં લેકર આયા હૂં.
(ઈબ્ને માજા)

હઝરત ઈબ્ને ઉમર (રદિ.) ફરમાતે હૈં, મૈંને અપની ઝિંદગીકા બડા હિસ્સા ઈસ તરહસે ગુઝારા હૈ, કે હમમેંસે હર એક કુરઆનસે પેહલે ઈમાન સીખતા થા ઔર જો ભી સૂરત હઝરત મુહમ્મદ સલ્લલ્લાહુ અલૈહિ વ સલ્લમ પર

નાઝિલ હોતી થી, હર એક ઉસકે હલાલ ઔર હરામકો ઐસે સીખતા થા, જૈસે તુમ લોગ કુરઆન સીખતે હો, ઔર જહાં વક્ફ કરના મુનાસિબ હોતા થા, ઉસકો ભી સીખતા થા, ફિર અબ મૈં ઐસે લોગોંકો દેખ રહા હૂં જો ઈમાનસે પેહલે કુરઆન હાસિલ કર લેતે હૈં ઔર સૂરએ ફાતિહા શુરૂસે આખિર તક સારી પઢ લેતે હૈં, ઔર ઉનહેં પતા નહીં ચલતા કે "સૂરએ ફાતિહા" કિન કામોંકા હુકમ દે રહી હૈ ઔર કિન કામોંસે રોક રહી હૈ ઔર ઈસ સૂરતમેં કૌનસી આયત ઐસી હૈ, જહાં જાકર રૂક જાના ચાહિયે. ઔર સૂરએ ફાતિહાકો રદ્દી ખજૂરકી તરહ બિખેર દેતા હૈ. યાની જલ્દી જલ્દી પઢતા હૈ. (હૈસમી : ૧/૧૬૫)

જુન્દુબ બિન અબ્દુલ્લાહ (રદિ.) ફરમાતે થે, હમ નૌઉમર લડકે હુઝૂર સલ્લલ્લાહુ અલૈહિ વ સલ્લમકે પાસ હાઝિર હુવા કરતે થે, પેહલે હમને ઈમાન સીખા, જિસસે હમારા ઈમાન ઔર ઝિયાદા હો ગયા. (ઈબ્ને માજા : સ. ૧૧)

અનમોલ મોતી

અલ્લાહ તઆલાને અપને બંદોંકો ખૂદ યે દઅવત દી હૈ, કે વો અલ્લાહ પર ઈમાન લાએં, તાકે અલ્લાહ તઆલા ઉનહેં અપની હિમાયત ઔર હિફાઝતમેં લે લેં. (હૈસમી : ૫/૨૩૨)

હઝરત ઈબ્ને મસઊદ (રદિ.) ને ફરમાયા : કોઈ બંદા ઉસ વક્ત તક ઈમાનકી હકીકત તક નહીં પહોંચ સકતા, જબ તકકે વો ઈમાનકી ચોટી તક ન પહોંચ જાએ. ઔર ઈમાનકી ચોટી પર ઉસ વક્ત તક નહીં પહોંચ સકતા, જબ તક ઉસકે નઝદીક ફકીરી, માલદારીસે. ઔર છોટા બનના, બડે બનનેસે ઝિયાદા મહેબૂબ ન હો જાએ ઔર ઉસકી તા'રીફ કરનેવાલા ઔર ઉસકી બુરાઈ કરનેવાલા બરાબર ન હો જાએ. (હુલ્યહ : ૧/૧૩૨)

હઝરત ઈબ્ને ઉમર (રદિ.) ને ફરમાયા, કે બંદા ઉસ વક્ત તક ઈમાનકી હકીકત તક નહીં પહોંચ સકતા, જબ તકકે આખિરત પર દુનિયાકો તરજીહ દેનેવાલે લોગોંકો કમ અકલ ન સમઝે. (હુલ્યહ : ૧/૩૦૬)

હઝરત અનસ (રદિ.) સે રિવાયત હૈ કે હુઝૂર સલ્લલ્લાહુ અલૈહિ વ સલ્લમને ઈરશાદ ફરમાયા : જો ઈલ્મ ઔર ઈમાન ચાહેગા અલ્લાહ તઆલા ઉસે જરૂર દેંગે, જૈસે ઈબ્રાહીમ (અલૈ.) કો દિયા, કે ઉસ વક્ત ઈલ્મ ઔર ઈમાન ન થા. (હુલ્યહ : ૧/૩૨૫)

હઝરત અબૂ દરદા (રદિ.) સે રિવાયત હૈ કે રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહુ અલૈહિ વ સલ્લમને ફરમાયા : કે બંદેકા અલ્લાહસે ઔર અલ્લાહકા બંદેસે ઉસ વક્ત તક તઅલ્લુક રેહતા હૈ, જબ તક વો અપની ખિદમત દૂસરોંસે ન કરાએ. બલ્કે અપને કામ વો ખૂદ કરે, ઔર જબ વો અપની ખિદમત દૂસરોંસે કરાતા હૈ, તો ઉસ પર હિસાબ વાજિબ હો જાતા હૈ. (હુલ્યહ : ૧/૨૧૪)

હઝરત ઉમર (રદિ.) ને ફરમાયા, કે બંદાકે ઔર ઉસકી રોઝીકે દરમિયાન એક પરદા પડા હુવા હૈ, અગર બંદા સબ્રસે કામ લેતા હૈ તો ઉસકી રોઝી ખૂદ ઉસકે પાસ આ જાતી હૈ. ઔર અગર વો બેસોચે સમઝે રોઝી કમાનેમેં ઘુસ જાતા હૈ, તો વો ઉસ પરદેકો ફાડ લેતા હૈ. લકેનિ અપની મુકદ્દરસે ઝિયાદા નહીં પાતા હૈ.

(કંઝુલ ઉમ્માલ : ૮/૨૧૦)

હઝરત ઉમર (રદિ.) ને ફરમાયા કે ઈમાન સિર્ફ ઈમાની સૂરત બના લેનેસે નહીં મિલતા. (કંઝુલ ઉમ્માલ : ૮/૨૧૦)

હઝરત ઉમર (રદિ.) ને ફરમાયા, અય લોગોં અપને બાતિનકી ઈસ્લાહ કર લો, તુમહારા ઝાહિર ખૂદ ઠીક હો જાએગા. તુમ અપની આખિરતકે લિયે અમલ કરો, તુમહારે દુનિયાકે કામ અલ્લાહ તઆલાકી તરફસે ખૂદ બખૂદ હો જાએંગે.

(અલ બિદાયહ વ ન્નિહાયહ : ૭/૫૬)

હઝરત ઈબ્ને ઉમર (રદિ.) ને ફરમાયા, કે કોઈ બંદા અલ્લાહકે યહાં ચાહે જિતની ઈઝ્ઝત ઔર શર્ફવાલા હો, લેકિન જબ દુનિયાકી કોઈ ચીઝ યા સામાન ઉસે મિલતા હૈ, તો ઉસ ચીઝકે લેનેકી વજહસે અલ્લાહકે યહાં ઉસકા દરજા કમ હો જાતા હૈ. (હુલ્યહ : ૧/૩૦૬)

હઝરત અલી (રદિ.) ને ફરમાયા, કે કુછ લોગોંકે જિસ્મ તો દુનિયામેં રેહતે હૈં, લેકિન ઉનકી રૂહોંકા તઅલ્લુક અલ્લાહ તઆલાસે જુડા હોતા હૈ, ઐસે હી લોગ ઈસ જમીન પર અલ્લાહ તઆલાકે ખલીફા હૈં ઔર યેહી લોગ ઉસકે દીનકી દઅવત દેનેવાલે હૈં. હાય! મુઝે ઉન લોગોંકે દેખનેકા કિતના શૌક હૈ.

(કંઝુલ ઉમ્માલ : ૫/૨૩૧)

હઝરત ઈબ્ને ઉમર (રદિ.) સે રિવાયત હૈ કે રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહુ અલૈહિ વ સલ્લમને ફરમાયા : ઈબ્ને આદમ પર વોહી ચીઝ મુસલ્લત હોતી હૈ ઈબ્ને આદમ જિસ ચીઝસે ડરતા હૈ. અગર ઈબ્ને આદમ અલ્લાહકે સિવા કિસી ચીઝસે ન ડરે, તો ઉસ પર અલ્લાહકે સિવા કોઈ ચીઝ મુસલ્લત ન હો.

ઈબ્ને આદમકો ઉસ ચીઝકે હવાલે કર દિયા જાતા હૈ, જિસ ચીઝસે ઉસે

નફા યા નુકસાન મિલનેકા યકીન હોતા હૈ, અગર ઈબ્ને આદમ અલ્લાહકે સિવા કિસી ચીઝસે નફા યા નુકસાનકા યકીન ન રખ્ખે તો અલ્લાહ તઆલા ભી ઉસે કિસી ચીઝકે હવાલે ન કરેં. (કંઝુલ ઉમ્માલ : ૭/૬૫)

હઝરત ઈબ્ને અબ્બાસ (રદિ.) ને ફરમાયા, અલ્લાહ તઆલાને લૌહે મહફૂઝકો સફેદ મોતીસે પૈદા કિયા, જિસકે દોનોં કિનારોંકે પટ્ઠે લાલ યાકૂતકે હૈં. (તફસીર ઈબ્ને કસીર : ૪/૨૬૭)

અલ્લાહ તઆલાને મૂસા (અલૈ.) કી તરફ વહી ભેજી કે અય મૂસા! ફકીર વો હૈ જો મુઝે અપના કફીલ ઔર કારસાઝ ન સમઝે. ઔર મરીઝ વો હૈ જો મુઝે તબીબ ન સમઝે. ઔર ગરીબ વો હૈ જો મુઝે દેનેવાલા ઔર હમદર્દ ન સમઝે. (જવાહિરૂસ સુન્નહ : ૬૧)

હદીસે કુદસી : અય મેરે બંદે! એક ઈરાદા તૂ કરતા હૈ, ઔર એક ઈરાદા મૈં કરતા હૂં, લેકિન હોતા વોહી હૈ જો મૈં ચાહતા હૂં. અગર તૂ અપની ચાહતોંકો મેરે તાબેઅ નહીં કરેગા, તો મૈં તેરી હી ચાહતોંમેં તુઝે થકા દૂંગા ઔર દૂંગા વોહી જો મૈં ચાહતા હૂં. (કંઝુલ ઉમ્માલ : ૫૪)

હઝરત ઈબ્ને મસઊદ (રદિ.) ને ફરમાયા, કે જો બંદા ઈસ્લામકી હાલત પર સુબહ ઔર શામ કરતા હૈ, તો દુનિયાકી કોઈ ચીઝ ઉસકા નુકસાન નહીં કર સકતી. (હુલ્યહ : ૧/૧૩૨)

હઝરત ઉબૈદા (રદિ.) ને ફરમાયા : મોમિનકે દિલકી મિસાલ ચિડિયા જૈસી હૈ. જો હર દિન ન જાને કિતની બાર ઈધર ઉધર પલટતા રેહતા હૈ. (હુલ્યહ : ૧/૧૦૨)

હઝરત ઈબ્ને મસઊદ (રદિ.) ને ફરમાયા, કે સુસ્ત આદમીકે મુકદ્દરમેં જો લિખ્ખા હૈ વો ઉસે મિલકર રહેગા, કોઈ તેઝ આદમી ઉસસે આગે બઢકર ઉસકે મુકદ્દરકા નહીં લે સકતા. ઈસી તરહ ખૂબ ઝિયાદા કોશિશ કરનેવાલા ઈન્સાન વો ચીઝ હાસિલ નહીં કર સકતા, જો ઉસકે મુકદ્દરમેં ન લિખ્ખી હો. (હુલ્યહ : ૧/૧૩૪)

હઝરત ઈબ્ને અબ્બાસ (રદિ.) ને ફરમાયા, ગુનાહ કરનેકે બાદ કુછ

બાતેં ઐસી હોતી હૈં જો ગુનાહસે ભી બડી હોતી હૈં, કે અગર ગુનાહ કરતે હુએ તુમ્હેં અપને દાએં બાએંકે ફરિશ્તોંસે શરમ નહીં આઈ, તો યે ઉસ કિયે હુએ ગુનાહસે ભી બડા ગુનાહ હૈ. (કંઝુલ ઉમ્માલ : ૮/૨૨૪)

હઝરત અલી (રદિ.) ને ફરમાયા, કે અપને લિયે આસાની ઔર રૂખ્સતવાલા રાસ્તા ઈખ્તિયાર ન કરો, વરના તુમ ગફલતમેં પડ જાઓગે, ઔર અગર તુમ ગફલતમેં પડ જાઓગે તો નુકસાન ઉઠાઓગે.

(અલ બિદાયહ વ ન્નિહાયહ : ૭/૩૦૭)

હઝરત અલી (રદિ.) ને ફરમાયા, કે તુમ અલ્લાહસે યકીન માંગો ઔર ઉસકે સામને આફિયતકા શૌક ઝાહિર કરો. ઔર દિલકી સબસે બેહતર કૈફિયત દાઈમી યકીન હૈ. (અલ બિદાયહ વ ન્નિહાયત : ૭/૩૦૭)

હઝરત અલી (રદિ.) સે રિવાયત હૈ કે રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહુ અલૈહિ વ સલ્લમને ફરમાયા : જબ ઈન્સાન ગેહરી નીંદમેં સો જાતા હૈ, તો ઉસકી રૂહકો અર્શ પર ચળ્હાયા જાતા હૈ. જો રૂહ અર્શ પર પહોંચકર જાગતી હૈ ઉસકા ખ્વાબ સચ્ચા હોતા હૈ, ઔર જો ઉસસે પેહલે હી જાગ જાતી હૈ ઉસકા ખ્વાબ ઝૂઠા હોતા હૈ.

(હૈસમી : ૧/૧૬૪)

હઝરત અનસ (રદિ.) સે રિવાયત હૈ કે રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહુ અલૈહિ વ સલ્લમ યે દુઆ ફરમાતે કે અય અલ્લાહ! મૈં પનાહ ચાહતા હૂં ઉસ નમાઝસે જો નફા ન પહોંચાતી હો. (અબૂ દાઉદ શરીફ : ૧૫૪૯)

હઝરત મુઆવિયા (રદિ.) ને ફરમાયા, જબ નમાઝકી સફેં ખડી હોતી હૈં, તો

આસમાનોંકે દરવાઝે,
જન્નતકે દરવાઝે ઔર
જહન્નમકે દરવાઝે,
ખોલ દિયે જાતે હૈં ઔર સજી હુઈ હૂરેં જમીનકી તરફ ઝાંકતી હૈં.

(હાકિમ : ૩/૪૯૪)

હઝરત ઈબ્ને અબ્બાસ (રદિ.) ને ફરમાયા, મુકદરકે ઝુઠલાનેવાલેકી ઈયાદત ન કિયા કરો, ઔર ન હી ઉસકી નમાઝે જનાઝા પઢ્હા કરો.

(તફસીર ઈબ્ને કસીર : ૪/૨૬૭)

હઝરત ઈબ્ને અબ્બાસ (રદિ.) ને ફરમાયા : કે ઉમ્મતકા પેહલા શિર્ક મુકદરકા ઝુઠલાના હૈ. (અહમદ)

હઝરત અલી (રદિ.) ને ફરમાયા, જિનકે અમલ ઈલ્મકે ખિલાફ હોંગે, વો અમલ અલ્લાહકી ઔર ઉપર નહીં જાએંગે. (કંઝુલ ઉમ્માલ : ૫/૨૩૩)

હઝરત અબૂ દરદા (રદિ.) સે રિવાયત હૈ કે હુઝૂર સલ્લલ્લાહુ અલૈહિ વ સલ્લમને ફરમાયા : તુમ જિતના ચાહે ઈલ્મ હાસિલ કર લો, ઈલ્મ હાસિલ કરનેકા સવાબ તબ મિલેગા, જબ તુમ ઉસ ઈલ્મ પર અમલ કરોગે. (ઈબ્ને અદી, ખતીબ)

હઝરત અલી (રદિ.) ને ફરમાયા, ઉસ ઈબાદતમેં ખૈર નહીં, જિસકા દીની ઈલ્મ ન હો. ઔર ઉસ દીની ઈલ્મમેં ખૈર નહીં, જિસે આદમી સમઝા ન હો. ઔર કુરઆનકી ઉસ તિલાવતમેં કોઈ ખૈર નહીં, જિસમેં ઈન્સાન કુરઆનકે મા'ના ઔર મતલબમેં ગૌરો ફિક્ર ન કરે. (હુલ્યહ : ૧/૧૭૭)

હઝરત મુઆવિયા (રદિ.) ફરમાતે હૈં, કે સબસે ઝિયાદા ગુનાહ કરનેવાલા ઈન્સાન વો હૈ જો કુરઆન પઢ્હે, લેકિન ઉસકે મા'ના ઔર મતલબકો ન સમઝે, ફિર વો બચ્ચે, ગુલામ, ઔરત ઔર બાંદીકો કુરઆન સિખાએ, ફિર યે સારે લોગ મિલકર કુરઆનકે ઝરીઆ ઈલ્મવાલોંસે ઝગડા કરેં.

(જામેઅ બયાનુલ ઈલ્મ : ૨/૧૯૪)

હઝરત જુનેદ બગદાદી (રહ.) ને ફરમા' ', કે જિસકા ઈલ્મ યકીન તક, યકીન ડર તક, ડર ઈલ્મ તક, ઈલ્મ તકવા તક, તકવા ઈખ્લાસ તક, ઔર ઈખ્લાસ મુશાહિદે તક નહીં પહોંચાતા, તો વો શખ્સ હલાક હો જાતા હૈ.

(પાંચ મિનટકા મદ્રસા)

હુઝૂર સલ્લલ્લાહુ અલૈહિ વ સલ્લમને ફરમાયા : કે અ ‌ ‌ ્ાહ તઆલાસે વોહી લોગ ડરતે હૈં, જો ઉસકી કુદરતકા ઈલ્મ રખતે હૈં. (સૂરએ ફાતિર : ૨૮)

હઝરત ઈબ્ને મસઊદ (રદિ.) ને ફરમાયા, ઉમ્મત વો ઈન્સાન હૈ જો લોગોંકો ભલાઈ ઔર ખૈર સિખલાએ. (ઈબ્ને સઅદ : ૪/૧૬૫)

હઝરત ઈબ્ને અબ્બાસ (રદિ.) ને ફરમાયા, કે ઐયૂબ (અલૈ.) કે સામને એક મિસ્કીન પર ઝુલ્મ હો રહા થા તો ઉસ મિસ્કીનને હઝરત ઐયૂબ (અલૈ.) સે મદદ માંગી કે ઝુલ્મકો રોક દે, લેકિન ઉનહોંને ઉસકી મદદ ન કી, ઈતનીસી બાત પર અલ્લાહ તઆલાને ઉનકો બીમારીમેં મુબ્તલા કરકે ઉનકા સારા માલ ખતમ કરાકર આઝમાઈશમેં ડાલ દિયા. (કંઝુલ ઉમ્માલ : ૨/૨૪૮)

હુઝૂર સલ્લલ્લાહુ અલૈહિ વ સલ્લમ હઝરત અલી (રદિ.) કો કિસી તકાઝે પર ભેજતે થે, તો હઝરત જિબ્રઈલ (અલૈ.) ઉનકો દાહની તરફસે ઔર હઝરત મીકાઈલ (અલૈ.) બાઈં તરફસે ઉનકો અપને ઘેરેમેં લેતે થે, જબ તક વો વાપસ ન આએં, તબ તક યે દોનોં ઉનકે સાથ રેહતે થે.

(અહમદ : ૧/૧૯૯, ઈબ્ને સઅદ : ૩/૩૮)

સત્તાઈસ (૨૭) રમઝાનકો હઝરત અલી (રદિ.) શહીદ કિયે ગયે ઔર ૨૭ રમઝાન હીકો હઝરત ઈસા (અલૈ.) કો આસમાનોં પર ઉઠાયા ગયા.

(હુલ્યહ : ૧/૬૩)

હઝરત ઉમર (રદિ.) ને હઝરત સઅદ બિન અબી વક્કાસ (રદિ.) કો વસિય્યત કી કે અય સઅદ! તુમને હુઝૂર સલ્લલ્લાહુ અલૈહિ વ સલ્લમકો નબી બનાએ જાનેસે લેકર હમસે જુદા હોને તક જિસ કામકો કરતે હુએ દેખા હૈ વો કામ તુમહારે સામને હૈ. લિહાઝા ઉસ કામકી પાબંદી કરતે રેહના, ક્યૂંકે યેહી અસલ કામ હૈ. યે મેરી તુમકો ખાસ નસીહત હૈ. અગર તુમને ઉસ કામકો છોડ દિયા, યા ઉસ કામકી તરફ તવજ્જોહ ન દી તો તુમહારે સારે અમલ બરબાદ હો જાએંગે ઔર તુમ ઘાટા (નુકસાન) ઉઠાનેવાલે બન જાઓગે.

ગુનાહે કબીરહ

હુઝૂર સલ્લલ્લાહુ અલૈહિ વ સલ્લમકા ઈરશાદ હૈ : કે જબ કિસી મોમિનસે ગુનાહે કબીરહ (બડા ગુનાહ) સરઝદ હો જાતા હૈ, તો ઈમાનકા નૂર ઉસકે દિલસે નિકલકર ઉસકે સર પર સાયા કર લેતા હૈ. (મુસ્લિમ શરીફ)

ગુનાહે કબીરહ જિન પર વઈદેં આઈ હૈં, જિનકી તા'દાદ ઈકહત્તર (૭૧) હૈં. જો બગૈર તૌબાકે મઆફ નહીં હોતે. એક ગુનાહ ભી જહન્નમમેં લે જાનેકે લિયે કાફી હૈ.

(૧) અમ્ર બિલ મઅરૂફ નહી અનિલ મુન્કરકો ન કરના.

(૨) સૂદ દેના

(૩) સૂદ લેના

(૪) સૂદ લિખના

(૫) સૂદ પર ગવાહ બનના

(૬) ઝુલ્મ કરના

(૭) જુવા ખેલના

(૮) ઝૂઠ બોલના

(૯) ચોરી કરના

(૧૦) રિશ્વત દેના

(૧૧) રિશ્વત લેના

(૧૨) રિશ્વતકે મઆમલેમેં પડના

(૧૩) ચુગલી કરના

(૧૪) ડકેતી ડાલના

(૧૫) તકબ્બુર કરના

(૧૬) બદકારી કરના

(૧૭) રિયાકારી કરના

(૧૮) ખૂદકુશી (આપઘાત) કરના

(૧૯) તોહમત લગાના

(૨૦) બદગુમાની કરના

(૨૧) ઝૂઠી ગવાહી દેના

(૨૨) કતઅ રહમી કરના

(૨૩) ઝૂઠી કસમ ખાના

(૨૪) ધોકા દેના

(૨૫) નસબમેં તઅન કરના

(૨૬) વા'દા ખિલાફી કરના

(૨૭) યતીમકા માલ ખાના

(૨૮) ફખ્ર કરના

(૨૯) બુરે લકબસે પુકારના

(૩૦) શરઈ પરદા ન કરના

(૩૧) કિસીકી ગીબત કરના

(૩૨) અમાનતમેં ખયાનત કરના

(૩૩) કિસીકી જમીન પર મિલકિયતકા દા'વા કરના

(૩૪) શરાબ પીના

(૩૫) ફર્ઝ અહકામાતકો છોડના

(૩૬) બે-ખતા જાનકો કત્લ કરના

(૩૭) પડોસીકો તકલીફ પહોંચાના

(૩૮) હટ્ટેકટ્ટે હોકર ભીખ માંગના

(૩૯) કિસીકા ઐબ તલાશ કરના

(૪૦) હકારતસે કિસી પર હંસના

(૪૧) છોટોં પર રહમ ન કરના

(૪૨) બડોંકી ઈઝ્ઝત ન કરના

(૪૩) જાદૂ ટોના કરના યા કરાના

(૪૪) માલકો ગુનાહમેં ખર્ચ કરના

(૪૫) કિસી જાનદારકી તસ્વીર બનાના

(૪૬) કિસીકે નુકસાન પર ખૂશ હોના

(૪૭) કિસીકે માલકા નુકસાન કરના

(૪૮) કિસી જાનદારકો આગમેં જલાના

(૪૯) મરદોંકો ઔરતોંકા લિબાસ પહેનના

(૫૦) ઔરતોંકો મરદોંકા લિબાસ પહેનના

(૫૧) કિસીકી આબરૂકા સદમા પહોંચાના

(૫૨) પિછલે ગુનાહ પર આર (શરમ) દિલાના

(૫૩) અલ્લાહકી રહમતસે નાઉમ્મીદ હોના

(૫૪) બગૈર વજહ કિસીકો બુરા ભલા કેહના

(૫૫) ઉજ્બ યાની અપને આપકો અચ્છા સમઝના

(૫૬) કિસીકી કોઈ ચીઝ બગૈર ઈજાઝત લેના

(૫૭) કાફિરોં ઔર ફાસિકોંકા લિબાસ પહેનના

(૫૮) બગૈર શરઈ ઉઝરકે જમાઅતકી નમાઝ છોડના

(૫૯) દુનિયા કમાનેકે લિયે ઈલ્મે દીન હાસિલ કરના

(૬૦) જરૂરતમંદકી બાવુજૂદ વુસ્અતકે મદદ ન કરના

(૬૧) ઉપરસે પેહને હુએ કપડોંસે ટખ્નોંકો ઢાંકના.

(૬૨) દાઢી મુંડાના, યા એક મુશ્તસે કમ પર કતરના.

(૬૩) શરઈ તરીકે પર તરકાકો તકસીમ ન કરના, બિલખુસૂસ બહેનોંકો મીરાસસે ઉનકા હિસ્સા ન દેના.

(૬૪) બુખ્લ યાની શરીઅતમેં જહાં જહાં ખર્ચ કરનેકા હુકમ દિયા હૈ વહાં ન કરન
(૬૫) મઝદૂરસે કામ લેકર ઉસકી મઝદૂરી ન દેના, યા કમ દેના, યા દેર કરના.
(૬૬) હિર્સ યાની માલ જમા કરનેમેં હરામ ઔર નાજાઈઝ તરીકોંસે ન બચના.
(૬૭) કિસીસે કીના રખના, યાની બદલા લેનેકા જઝબા દિલમેં રખના.
(૬૮) કિસી દુન્યાવી રંજસે તીન દિનસે ઝિયાદા બોલના છોડ દેના.
(૬૯) પેશાબકી છીંટોંસે બદન ઔર કપડોંકી હિફાઝત ન કરના.
(૭૦) માં-બાપકી નાફરમાની કરના ઔર ઉનકો તકલીફ દેના.
(૭૧) ભૂખોં ઔર નંગોંકી હૈસિયતકે મુવાફિક મદદ ન કરના.

તૌબા કરનેમેં ચાર (૪) શરતેં હૈં. જિનહેં ઉલમાએ કિરામસે માલૂમ કર અમલમેં લાયા જાએ.

ખતમ શુદ

